

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
2021-YL-035

OKÇU-ZÂDE MUHAMMED ŞÂHÎ'NİN MÜNŞEÂTI

HAZIRLAYAN

Alim UYANIK

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Hasan GÜLTEKİN

AYDIN-2021

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

...../...../2021

Alim UYANIK

ÖZET

OKÇU-ZÂDE MUHAMMED ŞÂHÎ'NİN MÜNŞEÂTI

Alim UYANIK

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hasan GÜLTEKİN

2021, XI +278 sayfa

1562'de İstanbul'da dünyaya gelen Okçu-zâde Muhammed Şâhî, Okçu-zâde Muhammed Paşa'nın oğludur. İyi bir medrese eğitimi alan Okçu-zâde önceleri "Zeynî" mahlasını kullansa da daha sonra "Şâhî" mahlasını kullanmaya tercih etmiştir. Osmanlıda çeşitli resmî görevlerde bulunmuş önemli münşîlerdendir.

Klasik Türk edebiyatında manzum eserlerin ön planda olduğu dönemlerde birçok mensur eser de kaleme alınmıştır. Münşeâtların yaygınlaştığı XV- XVI. yüzyıllardan Tanzimat Dönemi'ne kadar varlığını sürdüren bu gelenek, nesrin nazım kadar önemsendiğinin göstergesidir. Bu yüzyıllarda klasik Türk edebiyatında onlarca Münşeât kaleme alınmıştır.

Yaptığımız çalışmada bu dönemin önemli münşîlerinden olan Okçu-zâde Muhammed Şâhî, Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar'da 3495 numarada kayıtlı, münşînin el yazması olduğu düşünülen *Münşeât-ı Okçu-zâde* adlı eserinin incelemesi yapılmıştır. Eserdeki mektuplar dil ve üslup bakımından genel hatlarıyla incelenmiştir. Mektupların türleri ve kimlere yazıldığı da incelememizde belirtilmiştir. Ayrıca eserin çeviriyazı sistemine göre transkripsiyonu yapılmış ve bir özel isim indeksi de çıkarılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: İnşâ, Münşî, Münşeât, El Yazması, Okçu-zâde Muhammed Şâhî.

ABSTRACT

THE "MÜNŞEÂT" OF OKÇU-ZÂDE MUHAMMED ŞAHİ

Alim UYANIK

Master Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Doç. Dr. Hasan GÜLTEKİN

2021, XI + 278 pages

Okçu-zâde, born in 1562, was the son of Okçu-zâde Mehmet Pasha. He had a good madrasah education. Initially, "Zeyni" was the pseudonym of Okçu-zâde, but he preferred to write under the pseudonym of "Şahi" afterwards. He is one of the important prose-writers who served in official duties such as the Nişancı, or the Sultan's sealer and the Baştezkireci, the first secretary to the Grand Vizier in the Ottoman Empire.

In Classical Turkish Literature, many prose works were also written during the periods when poetic works were at the forefront. This tradition, which existed from the 16th century when "Münşeât" texts became widespread to the Tanzimat Period, is an indication that the prose was as popular as the poet. In these centuries, tens of Münşeât were written in classical Turkish literature - as stated in our study.

Muhammed Şahi Okçu-zâde was one of the most important prose-writers of that period. "Münşeât-ı Okçu-zâde", which is thought to be his original manuscript, was examined in this study. It is registered in the Süleymaniye Manuscript Library with the number 3495 in the donated manuscripts section. The letters in the manuscript were examined in general terms in terms of language and style. The types of letters and whom they were written to were also mentioned in our review. In addition, the work has been transcribed according to the translation writing system and names index has been created.

KEY WORDS: İnşâ, Münşî, Münşeât, Manuscript, Muhammed Şahi In Okçu-zâde.

ÖN SÖZ

İlk örnekleri Arap edebiyatında görülen münşeâtların tarihini Türk edebiyatında Selçuklulara kadar götürmek mümkündür. Köklü bir geçmişi olan münşeât yazma geleneği Osmanlı'da her türlü resmî ve hususi yazışmaların ortak adı olarak kullanılmıştır. Daha çok devlet erkânının çeşitli resmî yazışmaları biçiminde düşünebileceğimiz münşeâtlarda çeşitli hitap şekilleri ve buna bağlı olarak da ortak bir dil anlayışı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla münşeâtların bazı bölümlerinde benzer kalıp sözler kullanılagelmiştir. Tarihî, askerî, siyasî ve folklorik öğeler barındırması açısından münşeâtlar ve münşeât mecmuaları, tarihe ve edebiyat tarihine ışık tutan önemli eserler eserlerdir.

XV-XVI. yüzyıllarda Klasik Türk Edebiyatı'nda şiirde Arapça ve Farsçanın etkisi oldukça fazladır. Bu etki mensur eserlerde de kendini göstermiş, oldukça ağır dille süslü nesir olarak ifade edilen mensur eserler yazılmıştır. Osmanlıda çeşitli devlet kademelerinde bulunan münşîler tarafından yazılan bu eserler nazımdaki sanatlı söyleyişten geri kalmamıştır. Sanatlı nesrin birer örneği olarak ifade edebileceğimiz münşeâtların bir araya gelmesiyle oluşan yapıtlara münşeât mecmuası adı verilmiştir.

Çalışmamızda Okçu-zâde Muhammed Şâhî'nin kendi el yazması olduğu düşünülen (Woodhead, 2007:335-336) ve mektup yazma kaidelerine de yer verdiği eseri incelenmiştir. Beş bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde nesirle ilgili bazı terimler açıklandıktan sonra ikinci bölümde Türk edebiyatında inşâ geleneğinin gelişimi üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde münşînin hayatı ve eserleri tanıldıktan sonra dördüncü bölümde mektupların içerik, dil ve üslup özellikleri üzerinde durulmuştur. Mektupların kimlere yazıldığına değinilmiştir. Son bölümde eserin çeviriyazısı yapılmış ve sonuna kaynakça ile birlikte özel isim indeksi eklenmiştir.

Çalışmamda konu seçiminden tezin okunması, düzenlenmesi ve hataların düzeltilmesi konusunda pandemi sürecine rağmen her aşamada yardımını esirgemeyen

danışmanım Doç. Dr. Hasan GÜLTEKİN'e; ufuk açıcı yorum ve yönlendirmeleriyle ve samimi tavır ve davranışlarıyla yol gösteren Doç. Dr. Erkan SALAN ve Dr. Öğretim Üyesi Ali İhsan YAPICI beylere teşekkürü borç bilirim.

Alim UYANIK

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	3
1. İNŞÂ, MÜNŞİ VE MÜNŞEÂT	3
1.1. İnşâ	3
1.2. Münşî	5
1.3. Münşeât	6
2. BÖLÜM	8
2. TÜRK EDEBİYATINDA İNŞÂ	8
2.1. Tarihi Gelişim	8
2.2. Türk Edebiyatında Tespit Edilen Münşeâtlar	9
2.2.1. Kuramsal eserler.....	10
2.2.2. Münşeât mecmuaları	12
3. BÖLÜM	20
3. OKÇU-ZÂDE MUHAMMED ŞÂHÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ	20
3.1. Hayatı.....	20

3.2. Eserleri	22
3.2.1. Ahsenü'l-hadis	22
3.2.2. en-Nazmü'l-mübîn fî Âyâti'l-erba'în	23
3.2.3. Münşe'ât	23
3.2.4. Tercüme-i Tuhfetü's-salavât.....	25
4. BÖLÜM	26
4. MÜNŞEÂT-I OKÇU-ZÂDE	26
4.1. Nüsha Tanıtımı	26
4.2. Muhteva ve Üslup Özellikleri	26
4.3. Mektupların Muhatevası.....	29
4.4. Mektuplarda Adı Geçen Kişiler	33
4.5 Metin Teşkilinde İzlenen Yol.....	37
5. BÖLÜM	39
5. MÜNŞEÂT-I OKÇU-ZÂDE	39
5.1. MÜNŞEÂT-I OKÇU-ZÂDE'NİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ	39
5.2. MÜNŞEÂT-I OKÇU-ZÂDE'NİN TIPKIBASIMI	114
6. TARTIŞMA VE SONUÇ	269
7. KAYNAKLAR	271
8. EKLER	274
EK 1. Özel İsim Dizini.....	274
ÖZGEÇMİŞ	278

KISALTMALAR DİZİNİ

- a.g.e : Adı Geçen Eser
- Bkz : Bakınız
- DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
- EAT : Eski Anadolu Türkçesi
- Ed. : Edebiyat
- Far. : Farsça
- S. : Sayı
- s. : Sayfa
- SBE : Sosyal Bilimler Enstitüsü
- TDK : Türk Dil Kurumu
- TTK : Türk Tarih Kurumu
- v. : Varak
- vb. : Ve benzeri

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Tezin konusu Okçu-zâde Muhammed Şâhî'nin (XVI.yüzyıl) Süleymaniye Kütüphanesi yazma bağışlarda 3495 numara ile kayıtlı münşeâtının çeviriyazısının yapılması, yazarın hayatı ve diğer eserlerinin tanıtılmasıdır. Bununla birlikte inşâ, münşî ve münşeât gibi mektupla ilgili çeşitli kavramlar açıklanmasıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışmasında Okçu-zâde Muhammed Şâhî'nin Münşeâtı'nın çeviriyazısı yapılarak günümüz Türk-Latin alfabesine aktarılacak, ayrıca yazarın hayatı ve diğer eserleri tanıtılacaktır. Bunun yanı sıra mektupların bazılarının içerikleri, kime, hangi amaçla yazıldığı gibi bilgiler paylaşılacaktır. Metinlerden hareketle dönemin siyasi ve sosyal çevresinin tanınmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır. Bununla birlikte Türk edebiyatında inşânın gelişimi ve tespit edilen inşâlara yer verilecektir.

Araştırmanın Önemi

Yapılan bu çalışmanın; dönemin dil unsurları, hitap şekilleri, sosyal çevre, ikili ilişkiler ve yazışmalardaki incelikler doğrultusunda günümüz okur ve araştırmacıları için yapılacak çalışmalara kaynak teşkil etmesi ön görülmektedir.

Araştırmanın Kapsamı (sınırlılık) ve Yöntemi

Çalışmamızda sadece XVI-XVII. yüzyıllarda yaşamış Okçu-zâde Muhammed Şâhî'nin Süleymaniye Kütüphanesi yazma bağışlarda 3495 numara ile kayıtlı 75 varaktan oluşan eseri incelenmiştir. Bazı mektupların üslup ve içerik özelliklerine değinilmiştir. Yapılan çalışmada metni çeviriyazıya aktarma, literatür tarama, bibliyografik kaynakça oluşturma gibi yöntemlerden yararlanılmıştır.

Kurallar

Metin incelenirken metnin aslına sadık kalmaya özen gösterilmiştir. Ekler ve sözcükler dönemin ağız özelliklerini yansıtacak şekilde orijinaline uygun olarak çevirisi yapılmıştır.. Metinde çeviriyazı sistemi kullanılmıştır. Metinde silik çıkmasından ya da farklı sebeplerle okunamayan yerler üç nokta (...) ile gösterilmiştir. Beyitler, Arapça ve Farsça cümleler ve nazım kısımlar eğik yazı ile gösterilmiştir. Mektupların başlıkları ve beyit, nazım gibi kısımlar eğik yazı sistemiyle ve koyu renkte yazılmıştır. Ayrıca sonraki araştırmacıların işini kolaylaştırması adına mektup başlıkları yay ayrıçla ve koyu renkle, varak numaraları köşeli parantezle, satırlar da beşli gruplar halinde numaralandırılmıştır.

1. BÖLÜM

1. İNŞÂ, MÜNŞÎ VE MÜNŞEÂT

1.1. İnşâ

İnsanlıkla aynı yaşa sahip iletişim unsuru tarihî dönem ve gelişmelere bağlı olarak farklı şekillerde de olsa insanoğlunun tabii ihtiyacı olarak önemini her zaman korumuştur. Yazı öncesinde farklı enstrümanlarla iletişim kurmaya çalışan insanoğlu, yazının bulunmasıyla birlikte taşa, deriye ve daha sonra da kâğıt üzerine nakşederek duygu ve düşüncelerini bir şekilde gelecek nesillere aktarmayı başarabilmiştir. İletişim resim, müzik, dans vb. şekillerle devam etse de yazılı iletişimher dönemde önemini korumuştur.

Günümüzde Klasik Türk edebiyatı gazel, kaside, mesneviler ve divanlardan ibaret bir nazım edebiyatı olarak görülmektedir. Önde gelen divan şairleri nesre meyletmediklerini bizzat ifade etseler de nesirden vazgeçemedikleri aşikârdır. Şair ve yazarlar nesre de nazım kadar önem atfederek bunu bir ilm-i inşâ olarak değerlendirmişlerdir. İnşâ yazmanın da bazı vasıflara sahip olunmasının gerekliliği üzerinde durmuşlardır (Haksever, 1996 : 12-15).

Klasik Türk edebiyatında nazım esas olmakla birlikte çeşitli üslup özellikleri yönüyle nazımın tesirinde ve doğrultunda nazımdan çok da geri kalmadan ilerleyen nesir de vardır. Eskiden başlanarak XX. yüzyıla değin edebiyat yerine çoğunlukla “şiir ve inşâ” sözcükleri kullanılmıştır. İnşâ, kurma, yapma, hesaplayarak, düşünerek meydana getirme manalarına gelir. Eski edebiyatımızda ise inşâdan nesirle yazılmış olması değil ustalıklı, sanatlı üslubun ön planda tutulduğu nesir anlaşılmıştır. Bu durum, özellikle XV-XVI. yüzyıllarda dönemin manzum eserlerindeki zevk ve anlayışın nesirde de dikkate değer bir şekilde kullanıldığını göstermektedir (Mengi, 2005:20).

İnşâ terimi öncelikle Arap edebiyatında resmî ve özel yazışmalarda görülen ve daha çok belirli üslup ve muhteva özelliklerine uygun olarak yazılan mektup anlamında kullanılmıştır.

Edebiyatta nesir terimi olarak kullanılan ve Arapça if'al vezninden ism-i masdar olan inşâ sözcüğü enşe'e kökünden türetilmiş olup çeşitli anlamlara gelmektedir. Çok sayıda anlamı bulunmasına rağmen, genel olarak resmî veya hususi mektup yazımı ile mektup yazma kuralları şeklinde anlaşılmıştır (Gültekin, 2015: 1).

Araplarda inşâ kelimesinin mektup yerine kullanılmasından önce risale sözcüğü tercih edilmiş aynı kökten türetilen teressül sözcüğü ise genel anlamda mektup yazma şekli olarak ifade edilmiştir.¹

İnşâ sözcüğü Klasik Türk şiirinde nazmın ön planda olduğu dönemlerde daha çok sanatkârane üslupla yazılan nesir yazıları için kullanılmıştır. Bağ fiillerle uzatılmış, nazımdaki kafiye yerine ahenk için secilere başvurulmuş yazılardır. Mektup anlamında da kullanılan inşâları kişisel iletişim aracı ya da üst makamlara yazılan çeşitli talep ve iyi niyet dileklerinin bulunduğu ifade-i meram unsuru olarak da görebiliriz.

Sözlüklerde farklı anlamlara değinilmişse de çoğunlukla aşağıdaki anlamları vurgulanmıştır:1.yapma, yapılma, vücuda, meydana getirme. 2. kaleme alma 3. nesir yazı 4. mektup yazma 5. (ed) güzel nesir yazma veya güzel yazılmış nesir (Devellioğlu, 1993: 441). Terkip etmek, bir şey peyda etmek, yaratmak, yazı dersi (Yeğin, 1983:279). 1. Yapı kurma, yapı yapma, kurma; köprü inşâsı. 2. Düzyazı veya şiir kaleme alma, yazıya dökme. 3.Düzyazı, nesir 4. dilek kiplerine verilen genel ad (Parlatır ve diğerleri, 1998:1090). Yapma, kurma. Edebiyatta yazıya dökme, yazış; şiir ve inşâ edebiyat anlamında kullanılmıştır. Tanzimat sonrasında ise bugün kompozisyon dediğimiz yazı derslerine inşâ

¹ Mektup yerine kullanılan sözcüklerle ilgili detaylı bilgi için bkz. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, "Mektup" maddesi (Bozkurt 2004:XXIX:13-23).

denilmiştir (Pala, 2002:246). Eskiden güzel nesir yazmak ve güzel yazılmış nesir manasında kullanılır.

Sözlüklerde görüldüğü üzere inşâ için birbirine yakın anlamlar tercih edilegelmiştir. İnşâlar çok farklı amaçlar doğrultusunda taleplerin iletilmesi amacıyla belirli yapısal kurallar doğrultusunda yazılmıştır. Belirli kalıplar doğrultusunda yazılan mektuplarda çeşitli bölümler yer almaktadır. Eski mektuplarda çok belirgin biçimde kullanılan bu bölümlerde kalıplaşmış ifadelerin kullanıldığı görülmektedir (Derdiyok, 1997: 665-671).

Aksoyak'a göre (2006:225-244), inşâlar genelde şu amaçlar doğrultusunda yazılmıştır:

Aracılık isteme, azilden şikâyet, bağlılık bildirme, durumdan şikâyet, görev beklentisi, iştihakname², karşılama isteği ve terfi gibi çok farklı amaçlar için yazıldığını görmekteyiz.

İNŞÂLAR İŞLENEN KONULARA GÖRE GENEL HATLARIYLA AŞAĞIDAKİ ŞEKİLLERDE TASNİF EDİLMİŞTİR:

Şefkatname, Talepname, İrsalname, Şevkname, Tehniyetname, İlamname, Şikayetname, Cevapname, Şükurname, İyadetname, Taziyename, Davetname, (Derdiyok, 2000:277-286).

1.2. Münşî

Arapça enşe'e kökünden türetilen ve yapan eden anlamına gelen münşî; sözlüklerde inşâ eden, yapan, yapısı üslubu güzel olan, iyi kâtip anlamlarında kullanılmıştır (Devellioğlu,1993:730), Pala'ya (2002:354) göre usta nesir yazarları için kullanılan tabirdir. Münşîdeki anlamın kâtip, yazar, muharrirden daha etkili olduğunu, edip kelimesinin sonraları münşî için kullanıldığını belirtmiştir. Bununla birlikte “*Yazı ile*

² Birine karşı çekilen hasreti anlatan mektup (Devellioğlu, a.g.e.)

alâkalı hat, tezhib, cilt işinden iyi anlayan, bütün ilim ve fen üzerinde konuşup, her fende kitap telifine teşebbüs edebilen kimse hakiki münşîdir.” (Haksever, 2012: 43-50). Yani her düz yazı yazana değil iyi nesir yazana ve yazma sanatının farklı boyutları hakkında malumat sahibi olanlara münşî denilirdi.

Halil İbrahim Haksever, münşîlerin en belirgin vasfının nesri en iyi şekilde yazmak olduğunu belirttikten sonra münşîlerin, söz sanatlarını iyi bir şekilde kullanmaları, ayet ve hadislere, Arapça ve Farsçaya da hâkim donanımlı kişiler olmalarının yanı sıra ve pek çok ilme de vâkif olmaları gerektiğini belirtir. Münşîlerin üsluplarının aynı zamanda yumuşak ve tatlı olması gerektiğini de belirtmektedir (Haksever, 1996:15).

Türk edebiyatında ilk münşî kabul edilebilecek sanatçı bengü taşların yazarı olan Yolluğ Tigin'dir. Fakat bu kitabeler daha çok anı ve siyasetname özelliği gösterdiği için edebî anlamdaki inşâlarla aynı kategoride değerlendirmek zordur. Dolayısıyla edebiyatımıza Arap edebiyatından geçen inşâ ve münşeât terimleri; daha çok XV-XVI. yüzyıllarda nazımdaki süslü ifadelerin, nesirde de yaygın olarak kullanılmasıyla edebiyatımıza da girmiştir. Özellikle bu dönem nesir yazılarının, süslü yazma geleneği bakımından dönemin kasidelerinden geri kalmadığını ifade edebiliriz. Özellikle secili ifadelerin nesir yazılarında çokça kullanıldığı görülmektedir. Bu yüzyıllarda Tazarrunname adlı eseriyle Sinan Paşa önemli münşîlerden biridir.

1.3. Münşeât

İnşâ sözcüğüyle aynı kökten Arapça çokluk eki alarak türetilen münşeât sözcüğü, mektuplar, risaleler anlamına gelmektedir. Sözlüklerde mektuplar, yazılmış şeyler, kaleme alınmış şeyler, nesir yazılar olarak ifade edilmiştir. Edebiyatta, nesir yazılarının bir araya getirildiği mecmua olarak da karşımıza çıkmaktadır (Pala, 2002:354), (Devellioğlu,1993:871).

Şemseddin Sami'ye göre münşeât; kaleme alınan güzel yazılar, bir münşînin yazdığı şeyler, fenn-i inşâya müte'allık eserler ve mektuplar anlamına gelmektedir (Sâmi,1900: 1415).

"Sözlükte düz yazı, nesir anlamındaki inşâ masdarından türeyen münşeât kelimesi, münşî adı verilen, devlet teşkilâtı bünyesindeki divan, kalem ve ketebe gibi resmî dairelerde çalışan nişancı, tevkî yahut küttabların yazdığı çoğu musanna resmî yazılarla mektuplar yanında şair ve edebiyatçıların kaleme aldığı her çeşit sanatlı düz yazıya ve bu yazıların toplandığı kitaplara ad olmuştur. Münşeât Fars ve Türk kültüründe "mektûbât" karşılığı olarak da kullanılmıştır. Fakat başta âlimler ve mutasavvıflar olmak üzere (meselâ bk. Mektûbât-ı Hazreti Sezâî, Mektûbât-ı Azîz Mahmud Hüdâyî) aynı kişinin mektuplarının bir araya toplanmasından meydana gelen eserlere Arap edebiyatında olduğu gibi daha çok "resail" veya mektûbât denilmiştir Bunun dışında Osmanlı tarih ve diplomasisinde münşeât kelimesi zamanla her türlü resmî yazıyı ifade eden bir terim niteliği kazanmıştır." (Bozkurt, 2004:13-23).

Çoğunlukla mecmua anlamına gelecek şekilde de kullanılan münşeât terimi geçen süre içinde gelişerek tarz ve içerik bakımından gelişerek klasik edebiyattaki divanlar gibi bu terim de nesir yazılarının bir araya getirildiği eserler için kullanılmıştır (İsen v.d., 2006:256).

Bunların dışında münşeâtın ayrıca "yelkeni çekilmiş gemi, yelken açmış gemi" manaları da vardır (Haksever, 1995:15-16).

Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de de bu anlamıyla kullanılmıştır. Kur'an'daki anlamından hareketle münşeât kelimesi edebî ve ilm-i inşâ ile ilgili yapıtların bir araya getirildiği kitap, yani münşeât mecmuası anlamına da gelmektedir.³

³ Kur'an, 55/ 24: Denizde Yüce dağlar gibi yükselen gemiler de onundur.

2. BÖLÜM

2. TÜRK EDEBİYATINDA İNŞÂ

2.1. Tarihî Gelişim

Birinci bölümde sözlük ve ıstılah anlamlarına değinilen inşânın, Türk edebiyatında köklü bir geçmişi olduğunu görmekteyiz. Belli kurallar doğrultusunda yazılan inşâlar, klasik edebiyatımızda yaygın olarak XV-XVI. yüzyıllarda yazılmaya başlanmış olup Tanzimat Dönemi'ne kadar da yazılmaya devam etmiştir. Özellikle Türk edebiyatının ilk yazılı kaynakları kabul edilen Köktürk Kitabeleri'nde Türk hakanlarına kullanılan hitap ögelerini XVI. yüzyıllardan itibaren yazılan inşâlarda dönemin padişah, vezir, kadı, müftü gibi yöneticilerine de benzer iltifatların ya da unvanların kullanılmış olması mektup ya da inşâ geleneğinin Türk edebiyatında köklü bir geçmişe ve devam eden bir geleneğe sahip olduğunu göstermektedir. Türk tarihine baktığımızda İslam öncesinden İslami döneme kadar kurulmuş devletlerde hükümdarların ve devlet kademesinde görev almış liderlerin, görev yaptıkları makamlara göre unvanlar aldıklarını da Çin kaynaklarında görüyoruz. Hakanların ve devlet teşkilatındaki yöneticilerin unvanlarının onların isimlerinin önüne geçtiği, adlarının unutulduğu da bir gerçektir. Türklerin ilk yazılı belgeleri olan Köktürk Yazıtları'nda kağanların adları yerine unvanları zikredilmiştir. İltiriş Kagan'ın asıl adı Çin kaynaklarına göre Kutlug, Bilge Kagan'ın adı da Mo-ki-lien'dir (Gültekin, 2015:42).

Bilge Kağan kitabesinin giriş kısmı Klasik edebiyattaki inşâlarda kullanılan elkablar ve övgü sözlerine benzer ifadelerle başlar. *“Tengri teg tengri yaratmış Türk Bilge Kagan”* ve ardından *“sabımın tüketi esitgil, katıgtı tingle!”*⁵ (Ögel, 1982:238) ifadeleriyle devam eder. Bu da bize İslami Dönem yazışmalarındaki kalıp ifadeleri çağrıştırmaktadır.

⁴ Tanrı gibi tanrı yaratmış Türk Bilge kağanı (Ergin, 1995:18).

⁵ Sözümlün tamamını işit, iyice dinle (Ergin, 1995:18).

Uygurlarda esenlik mektubu şeklinde yazılan mektuplardaki hâl, hatır, sağlık durumunun sorulduğu yazmalar, inşânın o dönemdeki varlığını ortaya koymaktadır. Samanilerden aldığı devlet teşkilatını kullanan Selçuklular oluşturdukları *inşâ divanı* ise inşâ sanatının üst seviyelere taşınmasına vesile olmuştu (Gültekin, 2015:44).

Osmanlı döneminde özellikle XVI. yüzyıllarda manzum eserlerin revaçta olduğu yıllarda mensur eserlerinden azımsanmayacak düzeyde olduğu görülmektedir. “Ortaya konan bu mektupların yanısıra eski Türk edebiyatında bilinen anlamıyla inşâlar; XIV ve XV. yüzyıllarda münşeât mecmualarında rastladığımız Yahya bin Mehmed EI-Katib'in yazdığı Menâhicü'l inşâ'sı, Ahmed-i Dai'nin Teressül, Şeyh Mahmud bin Edhem'in Gülşen-i İnşâ ve Mesihî'nin Gül-i Sad-berg gibi mensur eserleri, Divan Edebiyatı Dönemi'ndeki ilk inşâlar olarak kabul edilebilir. XVI. yüzyılda Feridun Bey'in Münşeâtus-Selâtîn'i, Okçu-zâde Mehmed'in Münşeât'ı, Sarı Abdullah'ın Düstûrü'l-İnşâ'sı, resmî yazılardan oluşan ünlüMünşeâtme cmualarıdır. XVII. yüzyılda Nev'izâde Atâyî, Azmîzâde Hâletî, Ganîzâde Nâdirî ve Nâbî gibi şairlerin de münşeâtları görülür. XVIII. yüzyıl münşîleri arasında Kânî'nin özel bir yeri vardır. Bu yüzyılda Veysî ve Nergisî gibi usta nesir yazarlarla klâsik dönemini yaşayan münşeât, XIX. yüzyılın başlarında değişen çağ ve edebiyat akımlarının tesiriyle önemini yitirdiğini gözlemlemekteyiz.” (Derdiyok, 2000: 277-286).

2.2. Türk Edebiyatında Tespit Edilen Münşeâtlar

Yapılan tespitlerde görüldüğü üzere Türk edebiyatında nesrin önemli bir yeri olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle XVI. yüzyıllardan sonra üslup ve muhteva yönünden oldukça zengin bir münşeât geleneğinin varlığından söz edilebilir. Son yıllarda ister münşînin el yazması olsun ister müstensihler tarafından yazılmış olsun farklı nüshalarıyla birlikte birçok münşeât tespit edilmiştir. Hasan Gültekin *Türk Edebiyatında İnşâ* adlı yapıtında tespit edilen münşeâtları kuramsal eserler ve münşeât mecmuaları olmak üzere yüzyıllara göre nüshaları ve katalog numaralarıyla birlikte aşağıdaki şekilde sıralamıştır.

2.2.1. Kuramsal eserler

XV. Asır

Teressül

Menâhicü'l-İnşâ

Gülşen-i İnşâ

Gül-i Sad-berg

Kitâb-ı Teressül

Münşeât

XVI. Asır

Münşeât-ı Fevrî

Risâle-i Münşeât

İnşâ Mecmûası

XVII. Asır

Hadîkatü 'l-Münşeât

İnşâ-i Sa'dî

Hulâsa-i İnşâ ve Münşeât-ı Râmî

Kitâb-ı İnşâ

İnşâ

XVIII. Asır

Münşeât-ı Osman-zâde Tâib

Münşeât-ı Âsım

Münşeât-ı Lutfî

Mecmûa-i İnşâ

Münşeât-ı Mehmed Reşîd

Mekâtib-i Müfîd

Münşeât Mecmûası

San'ât-ı Kitâbet

Risâle-i İnşâ

İnşâ

İnşâ-i Mergûb

XIX. ASIR

İnşâ-i Mergûb

Münşeât-ı Mehmed Süheyl

Münşeât

İnşâ

Münşeât-ı Said Efendi

İlm-i İnşâ ve Lûgati

Kitâbet Mecmûası

İnşâü'l-Mergûbi'l-Matlûb

İnşâ-yı Cedîd

İlm-i İnşâ

İnşâ Mecmûası

Unvân-ı Mekâtib

Mergûb

Kitâb-ı İnşâ
Mecmûa-i Münşeât
Münşeât
Mecmûa-i Münşeât
Hall-i Müşkilât
Mecmûa-i Mekâtib
İnşâ-i Mergûb ve İlm-i İnşâda Müsta'mel Lûgatler
Kitâbet-i Hususiye Defteri
İlm-i İnşâda Müsta'mel Arabî ve Fârsî Lûgatler
Gülbün-i İnşâ
Mecmûa-i Eş'âr ve Münşeât
Üzere İnşâ-yı Cedîd
Kavâid-i Tahrîrât-ı Münşeât
Kavâid-i İnşâ ve Münşeât
Kitâb-ı Elkâb

2.2.2. Münşeât mecmuaları

XVI. Asır

Münşeâtü's- Selâtîn
Münşeât-ı Lâmi'î
Münşeât-ı Kınalı-zâde Alî Efendi
Münşeât-ı Kemalpaşa-zâde
Münşeât-ı Abdülganî

Münşeât-1 Tab'î Mustafa
İnşâ-yı Tâci-zâde Cafer Çelebi
Münşeât-1 Âlî
Menşe'ü'l-İnşâ
İnşâ-yı Tâci-zâde Mehmed Efendi
Münşeât-1 Tâci-zâde Sadî Çelebi
Münşeât-1 La'lî Ahmed Efendi
Fuzûlî'nin Nişancı Paşa Mektûbu
Zâifî Pir Mehmed b. Evrenos b. Nureddin'in Mektupları
Münşeât-1 Hoca Sâdeddin Efendi
Münşeât-1 Abdülhalîm
Münşeât-1 Ebussuûd Efendi
Münşeât-1 Şeh-nâmecî Lokman
Münşeât-1 Abdülkerîm Efendi
İnşâ-i Abdülkerîm Efendi
Münşeât-1 Ağa-zâde Mehmed
Münşeât-1 Cinanî-zâde Ali Efendi
İnşâ-yı Kınalı-zâde Hasan Çelebi
Münşeât-1 Salih Çelebi
Mecmûa-i Yeştemilü 'alâ-Suveri'l-Mürâselât
İnşâ Mecmûası
Münşeât ve Bazı Vakâyi'-i Sultan Süleyman Han

İnşâ

Münşeât Mecmûası

Mektuplar

Münşeât

Mecmûa-i Münşeât

Mecmûa-i Münşeât ve Eş'âr

Münşeât

XVII. Asır

Münşeât-1 Nâbî

Münşeât-1 Veysî

Münşeât-1 Nergisi

Münşeât (Nefî)

Münşeât-1 Latîfe

Münşeât-1 Abdülkerîm Çelebi

Münşeât-1 Abdülganî-zâde Mehmed Nâdiri

Münşeât-1 Okçu-zâde (Menşe'ü'l-İnşâ)

Münşeât-1 Azmî-zâde Hâletî

Behcetü'l-İnşâ

Düstûrî'l-İnşâ

Münşeât-1 Zuhûrî

Münşeât-1 Dahkî

Münşeât-1 Âlî Efendi

Münşeât-1 Mehmed Abdülbâkî

Münşeât-1 Seyyid Mustafa

Münşeât-1 Vânî Mehmed Efendi

Münşeât

Münşeât-1 Dîvân-1 Hümâyûn

Münşeât-1 Âlî

Mekâtib-i Hulefâ ve Selâtîn

Kitâb-1 İnşâ

Münşeât Mecmûası

İNŞÂ-i Kadîm

İNŞÂ Mecmûası

Münşeât ve Resâil

Mecmûa-i Münşeât

Mu'teber

Risâle fî-Beyâni'l-Mürâselât

Risâle-i İnşâ

XVIII. Asır

Münşeât-1 Nevres

Münşeât-1 Râgıb (Telhîsât-1 Râgıb Paşa)

Kânî

Münşeât-1 Râşid

Münşeât-1 Âtîf Mustafa

Münşeât-1 Münîf

Münşeât-1 Refîâ

Münşeât-1 Zeynî-zâde Hüseyin

Münşeât-1 Salih b. Hüseyin b. Osman b. Salih

Muharrerât-1 Husûsiyye-i Neş'et

Münşeât-1 İbrahim Vehbî

Münşeât-1 Ahmed Resmî

Münşeât-1 İshak Hvâcesi Ahmed Efendi

Münşeât-1 Abdülkerîm b. Sinan Efendi

İnşâ-i Mergûb-i Seyyid Vahdetî Çelebi

Münşeât-1 Esîrî

Bahaüddin Ahmed Cizyedâr-zâde

Mektûbât-1 Sezaî

Münşeât-1 Kâtib Hüsni

Münşeât-1 Âbî

Mecmûa-i Münşeât

Mektûbât-1 İbrâhim Hâs

Münşeât-1 Nahifî

Münşeât-1 Hâfız Osman

Münşeât-1 Seyyid Mehmed

Münşeât-1 Emîn

Münşeât-1 Mehmed Nesîb

Münşeât-ı Halîl Mâhir

Münşeât-ı Ebû Reşîd Hoca Mehmed Râsim b. Yûsuf Egrikapılı Çelebi

Münşeâtü'l-Letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif

Münşeât-ı Abdullah Efendi

Mecmûa-i Eş'âr ve Münşeât

Münşeât Mecmûası

Münşeât

Mecmûa-i Münşeât

Mecmûa-i Resâil

Münşeâtü'l-Mufassala li-Mülûki'l-Osmâniyye

Münşeât-ı Siyâsiyye

Mecmûa-i Mektûbât

Mecmûa-i Münşeât-ı Resmîyye

Mektup Sûretleri

Kitâb-ı İnşâ

İlm-i İnşâ

İmlâ ve İnşâ

Nümûne-i İnşâ

Kitâb-ı İnşâ-i Mergûb

İnşâ-i Mergûb

Mergûb

XIX. ASIR

Münşeât-1 Hâcî Râsim

Münşeât-1 Âsım

İnşâ-yı Hayret (Riyâzü'l-Kütebâ ve Hıyâzü'l-Üdebâ)

Münşeât-1 Ebû Bekr Rif'at

Dîvânü'l-İnşâ

Münşeât-1 Es'ad

Münşeât-1 Celâleddin

Bâhir Efendi'nin Bazı Tahrîrâtı

Münşeât-1 Celâl

İnşâ-i Mergûb-i Abdullah Şâkir

Münşeât-1 Celâl

Münşeât-1 Târihiyye

Münşeât

İnşâ

Münşeât-1 Münîb

Sûret-i Mektûb

Mecmûa-i İnşâ

Kitâb-1 İnşâü'l-Mergûbi'l-Cedîd

İnşâ-i Mahsûsa

İnşâ Örnekleri

İlm-i Kitâbet

İnşâ ve Şiir Mecmûası

İnşâ-yı Husûsî

İnşâ-i Cedîd

Eş'âr ve Münşeât

Mecmûa-i Mekâtib ve Eş'âr

Mecmûa-i Münşeât ve Eş'âr

Mecmûa-i Münşeât

Mektûbât ve Münşeât

İnşâ-yı Mergûb

Mecmûa-i Gazelliyât ve İnşâ

Mecmûa-i Eş'âr ve Fevâid ve İnşâ

Mecmûa-i Ulûm-i Kitâbet (Gültekin, 2015:53-241)

Ayrıca burada bahsi geçen ürünlerin dışında da tarihsiz, isimsiz ve basılmış pek çok münşeât mecmuası tespit edilmiştir.

3. BÖLÜM

3. OKÇU-ZÂDE MUHAMMED ŞÂHÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

3.1. Hayatı

“Meşhur münşilerden olup Okçu-zâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Sultan III. Muhammed Han zamanında beşinci defa olarak Dîvân-ı Hümâyûn tevki'i «nişan me'mûru» olmuş ve 1039 H. târihinde emekli iken İstanbul'da vefat etmiştir. Nesri, nazmından daha kuvvetlidir. *Menşeu'l-İnşâ* adıyla anılan münşeâtı komşu hükümdarlara gönderilen yazıları toplamış olup otuz cüz kadardır. *Feridun Bey Münşeâtı* tarzında bir eser olduğu için edebî ve tarihi ehemmiyeti izahtan müstağnidir.” (Tahir, 1972:293).

“Makarr u makâm-ı hilâfet-penâhı ve madreb-i hıyâm-ı celâlet-destgâhı olan şehri-i İstanbul'dandır. Niçe zemân re'îsü'l-küttâb-ı Dîvân-ı sultânî ve zâbit u câmi'-i ahvâl i 'hâkânî oldukdan sonra her-bâr tîr-i pür-te'sîr gibi meydân-ı dâr u gîri özleyüp mânend-i kemân nişangâh-ı sîne-i düşmenânı gözleyüp hizmet-i şâhîde per-tâb ve sîne-i bî-kînesi âteş-i şecâ'atle pür-tâb olup hâlâ Haleb-i Şehbâda emîrû'l-ümerâ olmagla müftehar u mübâhî ve ol nevâhîde kemâhî emir ü nâhî ma'ârif ü kemâlât ile ma'rûf ve ahlâk-ı raziyye ve evsâf-ı maraziyye ile mevsûf olan Okçızâde Mehmed Paşanın ferzend-i hûşmendidir. Mukaddemâ tarîk-i 'ilme sâlik dânişmend ve hiddet-i tab' u şiddet-i zekâyı bî-mânend olup merhûm Ma'lûlzâde mesned-nişîn-i iftâ vü ifâde iken hizmet-i i'âdesinden mülâzım olmagla rif'at ü'alâsı ziyâde olmuş idi. Hâlâ bâr-ı belâ-yı tarîk-i 'ilme mütehammil olmak havfından mütehavvel olup esbâb-ı riyâset ü ze'âmetle mütezammel oldu. Mahlası Zeynî iken ba'z kimesne ile şirketden muhalles olmagiçün tebdîl-i mahlas itmişdür. Kemân-ı bâlinden halâs bulan sihâm-ı kelâmı hedef-i kabûl-i erbâb-ı kemâle vusûl bulmuşdur. Hâlâ vâsıl-ı sinn-i şebâbdur. Ümmîddür ki yevmen fe yevmen ma'ârif ü

kemâlât-ı bî-hisâbı iktisâb idüp mûcibât-ı nakîsat u rezîletden ihtirâz u ictinâb üzre ola. Bu Tezkireye tahrîr olunmag için bu ebyâtı ihtiyâr u intihâb itmişdür.” (Çelebi, 2017: 470).

“970/1562-63’te İstanbul’da doğdu. Reîsülküttaplık ve başdefterdarlık gibi önemli görevlerde bulunduktan sonra Kıbrıs ve Halep beylerbeyi olan Okçu-zâde Mehmed Paşa’nın oğludur. Medrese eğitimini tamamlamasının ardından 988/1580’de Şeyhülislâm Mâlûlzâde Mehmed Efendi’den mülâzemet aldı. Aynı yıl Dîvân-ı Hümâyun kâtipliğine geçerek resmî görevine başladı (6 Ramazan 988 / 15 Ekim 1580). Ayrıca kendisine zeâmet verildi ve müteferrika grubu içinde yer aldı. 1004/1596’da sadrazamlığa getirilen Damad İbrâhim Paşa’nın baştezkirecisi oldu. İbrâhim Paşa’nın (1010/1601) vefatına kadar onun himayesinde kaldı. Selânikî’ye göre 1005/1596 rebülevvelinde reîsülküttaplığa getirildiyse de bir ay sonra azledildi; ancak ardından tekrar aynı göreve getirildi (Aralık 1596). 1006 Safer ayı başlarında (Eylül 1597) defter emini oldu. İki ay sonra azledildi ve sefere katılan kâtipler arasına dâhil edildi. Bir ara İstanbul’a geldiği için takibata uğradı (Selânikî, II, 719, 739). 28 Şevval 1007’de (24 Mayıs 1599) nişancılığa tayin edildi ve sefere gitmekle görevlendirildi. Bu durum, daima padişahın yanında bulunması gereken görevlilerin başında nişancıların gelmesi dolayısıyla Selânikî tarafından eleştirilir (Târih, II, 808). 1008 Şâbanında (Şubat 1600) nişancılıktan alınan Okçu-zâde 20 Ramazan’da (4 Nisan 1600) yeniden aynı göreve getirildi. Nişancılığı dört ay kadar sürdü. Bir müddet kendisine herhangi bir görev verilmedi. 1013 Şâbanında (Ocak 1605) Mısır defterdarı olarak Kahire’ye gitti. Görevden alınınca Mısır’da sâlyâneli sancak beyliklerinden biri kendisine verildi. 1016 Zilhiccesinde (Mart-Nisan 1608) Mısır’da sâlyâneli beylikler kaldırıldığı için 1017’de (1608) İstanbul’a döndü. Uzun süre önemli bir görevde bulunmadı. 1029’da (1620) defter eminliği, ardından II. Osman’ın Lehistan seferi sırasında 4 Cemâziyelâhir 1030’da (26 Nisan 1621) yeniden nişancılığa getirildi, üç ay sonra da azledildi. Son olarak I. Mustafa’nın saltanatı zamanında (1622-1623) bir yıl daha nişancılık görevini üstlendi. Bu görevi yakın arkadaşı olan Şeyhülislâm Zekeriyâyâde Yahyâ Efendi vasıtasıyla elde etmiş

olmalıdır. Okçu-zâde vefatına kadar mâzuliyet hayatı yaşadı. Uzun mâzuliyet yıllarının Hoca Sâdeddin Efendi'nin oğullarının şeyhülislâmlık makamında bulunduğu dönemlere rastlaması bu aileyle rekabet içinde olan karşı gruba mensubiyetine dayandırılır. Okçu-zâde Mehmed döneminin önde gelen münşîlerinden biriydi ve Atâî'ye göre Tâcîzâde Câfer Çelebi'den sonra en tanınmıştı. İlk şiirlerinde “Zeynî” mahlasını kullanmış, ardından bunun yaygın bir mahlas olmasından dolayı “Şâhî” mahlasını seçmiştir. Esas şöhretini münşî olarak kazanan Okçu-zâde'nin mektuplarının çoğu Şeyhülislâm Yahyâ Efendi için 1630 civarında derlenen Münşeât Mecmuası içerisinde yer almaktadır.” (Woodhead, 2007: 335-336).

Şair, münşî, edip, âlim bir kişiliğe sahip olan Okçu-zâde'nin 70 yaşında vefat ettiği bilinmektedir. Ahsenü'l-Hadîs'i telif eden ailesi hakkında fazla bilgi olmamakla birlikte ailesi hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Vak'î Ahmet Efendi adlı oğlu olduğu bilinmektedir (Süreyya, 1996: 1079).

Ahsenü'l hadîs ve Âyât-ı erbâin mukaddimesindeki övgü ve sevgi sözlerinden Aziz Mahmud Hüdai Hazretleri'ne tam bir ihlas ile bağlı olduğu sanılmaktadır. Âyât- ı erbâin ve Kanun-namesinin nüshaları Nur-i Osmaniye kütüphanesinde, Makam-ı Mahmud da Üsküdar'daki Aziz Mahmud Hüdai kütüphanesinde bulunmaktadır (Tahir, 1972:294).

3.2. Eserleri

3.2.1. Ahsenü'l-hadis

Ahsenü'l-hadis Okçu-zâde Muhammed Şâhî'nin ilk eseri olan yapıt, manzum bir kırk hadis tercümesi ve bu hadislerin mensur şerhlerinden oluşmaktadır. Eserde kendi manzum parçalarıyla birlikte farklı şairlerin Arapça, Farsça ve Türkçe beyit ve dörtlükleriyle süslenmiştir (Öksüz, 2016: 477).

Bu ilk eserin önemli bir özelliği de hadis şerhleri ve usulleriyle ilgili bilgiler içermesidir. Edebî yönünden çok hadis ilmiyle ilgili bir yapıttır (Yıldız, 2003:97). Bu eser İkdam matbaasında basılmıştır.

3.2.2. en-Nazmü'l-mübîn fi Âyâti'l-erba'in

"Ahsenü'l-Hadis'ten sonra yazdığı bu eser manzum bir kırk ayet tercümesi ve bu ayetlerin mensur şerhidir. Çeşitli konularla ilgili kırk ayet-i kerirneyi kıta nazım biçimiyle ilk üç mısrada tercüme etmiş ve son mısrada ayetin metnini vermiştir. Daha sonra ise manzum hale getirdiği ayetin tefsir ve şerhini yapıştır. Ayete uygun olarak, peygamberlerle erenlere ait 40 bölümden meydana gelmiş bir eserdir. Çeşitli kütüphanelerde birçok yazma nüshası bulunan bu eser, Mekteb-i Sultani, Arapça muallimlerinden Hafız Refi' tarafından sadece manzum kısmı alınarak Ahsenü'l-Hadis'in manzum kısmıyla birlikte yayınlanmıştır."(Yıldız, 2003: 96).

3.2.3. Münşeât

Çalışmamıza konu olan *Menşe'ü'l-inşâ* olarak da bilinen Münşeât adlı eser, komşu devletlerin hükümdarlarına gönderilen mektuplardan oluşan otuz cüz kadardır. Önemi hakkında izah gerektirmeyecek bir yapıttır (Tahir, 1972:293). Çalışılan bu eserde özel ve hususî 77 adet mektup tespit edilmiştir. Ayrıca farklı kişi ya da makamlara mektup yazma usulünün nasıl olması gerektiğini açıklaması da esere ayrı bir değer katmaktadır. Hasan Gültekin *Türk Edebiyatında İnşâ* adlı eserinde nüshalarını katalog numaralarıyla birlikte aşağıdaki şekilde sıralamıştır.

Eserin Nüshaları:

- 1- Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi, Nr: 5754, 60 yk. 11 st. dîvânî kırmısı.
- 2- K.U.K. Hoftbibliothek Zu Wien, Nr: 315, 92 yk. 31 st. nesih.

- 3- K.K. Orientalischen Akademie Zu Wien, Nr: LXXXVIII, 30 yk.
- 4- Manisa İl Halk Kütüphanesi, Nr: 5275, 110 yk. 25 st.
- a) Nr: 6671/4, 51b-54a yk. 11 st.(yazmanın sonu noksandır.) ,
- 5- Mısır Millî Kütüphanesi, Nr: 4710, 4711, 1-37 yk. 25 st. ta'lîk.
- 6- Tire Halk Kütüphanesi, Necip Pasa Böl. Nr: 372, 177 yk. istinsah tar:1205/1790
- 7- Vatikan Kit. Borg. Turco Nr: 16, 30 yk. 11 st. dîvânî, istinsah tar: XVII. veya XVIII. asır.
- 8- Vatikan Kit. Borg. Turco Nr: 25, 21 yk. 11 st. dîvânî, istinsah tar: XVII. asır sonu.
- 9- İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nr: Ty. 1192.
- a) Nr: Ty. 3105.
- b) Nr: Ty. 1526.
- 10- Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi, Nr: 5754.
- 11- Hacı Selim Aga Kütüphanesi, Nr: 999.
- 12- Millî Kütüphanesi, Nr: Yz. A. 2387
- a) Nr: Yz. B. 224.
- b) Nr: Yz. A. 963.
- 13- Ankara Üniversitesi, DTCF Kütüphanesi, İsmail Saib Sencer Böl. Nr: I 131.
- 14- British Museum, Nr: Or. 1139/1, 79 yk. 29 st. nesih, istinsah tar: XVIII. asır.
- 15- Bibliotheque Nationale. Suppl. Turc 92. 116
- 16- Berlin Staatsbibliothek, Nr: 144-Ms.or.quart. 1855, 3b-116b yk. 31 st. nestalik, istinsah tar: 1100/1688, müstensih: Bezmî.
- 17- Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi Böl. Nr: 3330, 35 yk. muht. st. ta'lîk,

1039/1629,

a) Kadı-zâde Mehmed Efendi Böl. Nr: 430, 38 sayfa, muht. st. dîvânî, 1039/1629,

b) Es'ad Efendi Böl. Nr: 3293.

c) Es'ad Efendi Böl. Nr: 3294.

d) Reisülküttâb Böl. Nr: 921/5 (Gültekin, 2015:127-128).

18- Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar Böl. Nr: 3495⁶

3.2.4. Tercüme-i Tuhfetü's-salavât

“Hüseyin Vâiz'in (ö. 910/1504) *Tuhfetü's-salavât* adlı eserinin tercümesidir. Bir mukaddime, on iki fasıl ve hâtimedden oluşan eser, Peygamber'e salât u selâmın öneminden bahsetmektedir.” (Öksüz, 2016:467-468).

Ayrıca Kaanûn-i Cedîd-i Arazi, Âyât-ı Erbain'in nüshaları Nûr-i Osmaniye Kütüphanesi'nde; Makam-ı Mahmud adlı eseri de Azîz Mahmud Hüdâî Hazretlerinin kütüphanesine yer alan eserlerindendir (Tahir, 1972:294).

⁶ Çalışmaya konu olan nüsha.

4. BÖLÜM

4. MÜNŞEÂT-I OKÇU-ZÂDE

4.1. Nüsha Tanıtımı

Okçu-zâde Muhammed Şahi b. Mehmed tarafından yazılmıştır. Eser, mukavva bir cilt içerisinde 150*78, 204*127 mm ebadında aharlı kâğıt üzerine 15 satır divani yazı ile yazılmıştır. Eserde mektupların başlıkları ve beyitler kırmızı renkte yazılmış olup orijinalliği korunmuş, birkaç yerde silik yerler tespit edilmiştir. Arapça ve Farsça kısımların çokça yer aldığı görülmektedir. Bu kısımlar daha çok beyit şeklindedir ve bunlar kırmızı mürekkeple belirginleştirilmiştir. Varakların sol tarafında sonradan verildiği sanılan sayfa numaraları mevcuttur. Eser 75 varaktan oluşmaktadır. Birinci varakın iki sayfası ve son varakın son sayfası boş bırakılmıştır. Her sayfa kırmızı renkte çizilmiş ikili çerçeveye sınırlandırılmıştır. Mektupların sadece ikisinde 1091 tarihine rastlanmıştır.

4.2. Muhteva ve Üslup Özellikleri

Süslü nesir özelliklerinin ağırlıkta olduğu eserde ilk mektup Sultan Hazretleri'ne dua ve iyi niyet dileklerinin ifadesi şeklinde başlamaktadır. Toplam 77 mektuptan oluşan eserde Arapça, Farsça kelime ve tamlamaların çok sık kullanıldığını görmekteyiz. Bu da XVI-XII. yüzyıllarda yabancı kelimelerin ve anlatım tarzının Osmanlı Türkçesi içinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Dil özellikleri bakımından bakıldığında ise eserin Eski Anadolu Türkçesinin gramer özelliklerini aşağıda belirtilen örneklerden hareketle az da olsa gösterdiğini ifade edebiliriz, bu durum Eski Anadolu Türkçesinin dil etkisinin bu asırlarda hâlâ etkili olduğunun açık bir göstergesidir.

İdüb 2a, 5.satır, verilüb 4a,1. satır -ıp/ip zarf fiil ekinin ünlüsü sürekli EAT'de olduğu gibi yuvarlak olarak kullanılmıştır.

Sıfat yapım eki olan -lı/-li "mürüvvetlü, izzetlü, saadetlü..." gibi sürekli yuvarlak kullanılmıştır.

Geniş zaman eki yuvarlak kullanılmıştır.- yazılır 3a, 3. satır olmagın 3b/8.satır, 5b 12.satır, 67b -magın/ -megin zarf fiil eki birkaç yerde kullanılmıştır.

oldı 7a,8.satır, 8a,1.satır , oldı, buldı 10b,15.satır; görülen geçmiş zaman eki -dı/ -di EAT'deki gibi düz kullanılmıştır.

- itmekle 7a,13.satır kelime başındaki -e, -i'ye dönüşmüştür.

Mektuplardaki giriş bölümlerinin hemen hemen birbirinin aynısı olduğu ya da kalıp ifadelerin dışında sadece isimlerin değiştirilmiş olduğunu ve iltifat sözlerinin sıkça kullanıldığını ifade edebiliriz.

" izzetlü ve rif'atlı karındaşım / izzetlü ve mürüvvetlü oğlum / devletlü sa'adetlü ve 'ālī himmetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ ḥāk-i pāy-i tūtiyā / devletlü sa'adetlü ve merḥametlü sulṭānum ḥazretlerinüñ ḥāk-i pāy-i tūtiyā-baḥşlarına / 'adeletlü ve mehābetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ / 'izze-i nāşıra-i siyādet başıra-i se'ādeti'ş-şems dūnek fi'l-maḥal ve't-ṭayyīb zikruke bel eḥabbu'l-müessesli kavā'idi'l-mekārim ve'l-mefāḥir ve'l-meched lā feytehu el menākıb ve'l-müesser / izzetlü ve fazīletlü birāder-i ekremim"

Bazı mektuplarda ise mensur metinlerde kullanılan sec'îli ifadeler göze çarpmaktadır.

"sürür-i devletiniz mezīd olsun kevkeb-i ḳālī' nīz müseyyeb olsun her ümīdiñ hudā müyesser idüp düşmanınız zār u nā-aḳīm olsun" (19b,14-15.satır)

Eser her ne kadar mensur kaleme alınmış olsa da mektuplarda mısra beyit ve şiir parçaları da yer almaktadır. Beyitler genellikle Türkçe ve Farsça yazılmıştır. Beyitlerde kullanılan dil aşağıdaki örnek beyitlerde de görüldüğü gibi mensur kısımlara göre oldukça sade bir üsluba sahiptir.

hiç ola mı cān u dil elden kıoya dāmānıñı

ey boyu servim bu gice görürler ihsānıñı (33b 12. satır)

hüşā ‘ālem hayāt tāze buldı

cihān āvāze-i ‘adliyle tıoldı (26a 10. satır)

günāhım bildim eylersem n’ola şefkat recāsından

benim devletlü sultānum haṭā benden ‘aṭā senden (37a, 14-15.satır)

Okçu-zâde Muhammed Şâhî'nin incelediğimiz Münşeât adlı eserinde, çeşitli resmî ve hususi mektuplar yer almaktadır. Eserdeki mektupların çoğu tehniyetnâme⁷ tarzında kaleme alınan mektuplardan oluşmaktadır. Diğer mektuplar ise davetnâme⁸, iştiyaknâme⁹, arîza¹⁰ (Kütükoğlu, 1998:321), muhabbetnâme¹¹, temessük¹² (Kütükoğlu,1998:281), arz-ı feragât, arz-ı intikâl, arz-ı istihlas biçimindedir. Ayrıca eserde; ehıbbâdan ehıbbâya, karındaştan karındaşa, ednâdan âlâya, ekâbirden ekâbire, kazaskerden efendilere, beylerbeyinden vezir-i âzama, müfti efendilere, muhasebeci ve kâtip efendilere, reca-i terakki, mir hâce beylere, Darüssaade ağalarına, Mısır'daki Yeniçeri ağalarından Darüssaade ağalarına, Mısır Yeniçeri kethüdasından âsitane-i saadette olan Yeniçeri

⁷ Doğum, düğün ve terfi gibi sevindirici olayların anlatıldığı mektuplardır. (Gültekin, 2015:260)

⁸ Düğün ve çeşitli toplantılara muhatabı çağırma için yazılan mektuplardır.

⁹ Muhataba duyulan özlem ve bağlılığın belirtildiği mektuplardır.

¹⁰ Küçükten büyüğe takdim etme, muhtıra mânâlarını taşır.

¹¹ Dostlar arasındaki sevgi ve özlemi ifade eden mektuplardır.

¹² Tutunma, yapışma, sarılma anlamlarına gelir. Diplomatik bakımdan *temessük*, bir borcun odenmesinin kabul edilmesi, bir şeyin teslim alındığının gösterilmesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir nevi senedir.

kethüdasına gibi çeşitli mektuplar yer almaktadır. Mektupların hangi minvâl üzere yazılacağı da belirtilmiştir. Dolayısıyla eser, mektup yazma usulleri hakkında çeşitli bilgilere yer vermesi açısından ayrı bir öneme sahiptir.

4.3. Mektupların Muhtevası

Eserdeki mektuplar devlet erkânına ya da kendi yakın çevresinden kişiler başta olmak üzere çok farklı kişilere yazılmıştır. Resmî ve hususi mektupların sırasıyla kimlere yazıldığı aşağıdaki şekildedir. Bazı mektuplarda isim belirtilmediği görülmektedir.

1. Mektup: Sultan Hazretleri'ne hayır dualar
2. Mektup: vüzeradan kapucubaşlarına zeamet voyvodalığı için şefaet maktubu
3. Mektup: Aga-yı mükerrem hazretlerine yazılan şohbetname Ez diyar-ı ömr-i devlet der mesned-i kâdr-i sa' âdet-i müstedâm şohbetnâme-i nev' -i diğەر
4. Mektup: Sultan Hazretleri'ne ubudiyetname
5. Mektup: Abdulkadir Efendi'nin işyiyakname mektubu
6. Mektup: Sultan Hazretleri'ne yazılan muhabbetname
7. Mektup: Vezir-i Azam Paşaya Abdulkadir Efendi'nin gönderdiği mektup
8. Mektup: Abdulkadir Efendi'nin Sultan Hazretleri'ne yazdığı mektup
9. Mektup: Abdulkadir Efendi vezir-i azam Kara Mustafa Paşa'ya gönderdiği tehniyename suretidir.
10. Mektup: Abdulkadir Efendi'ye Reisü'l-Küttab olan Ahmed Efendi gönderdiği mektuptur
11. Mektup: Abdulkadir Efendi Nakibü'l-Eşraf Efendi'ye gönderdiği mektup suretidir.
12. Mektup: Biraderinin Sultan Hazretleri'ne mektubu
13. Elkab-ı şuaradır

14. Mektup: Abdulkadir Efendi Nakibü'l-Eşraf Efendi'ye gönderdiği mektup
15. Mektup: Tehniyename
16. Mektup: Diğer tehniyename suretidir
17. Mektup: Vüzeradan birine yazılmışdır
18. Mektup: Veysî Efendi'nin Kemal Efendi'ye gönderdiği takdirnamedir
19. Mektup: Rumeli Kazaskerine Veysî Efendi'nin gönderdiği mektupdur
20. Mektup: Veysî Efendi'nin tehniyenamesidir
21. Mektup: Veysî Efendi'nindir
22. Mektup: Bu dahi aher-i suretdir.
23. Mektup: Veyis Efendi'nin mektupu suretidir
24. Mektup: Bu mektup dahi ol yegâne-i rüzigâr Veysî -i sühandanundur
25. Mektup: Maarif Efendi'ye Veysî Beğ mektupudur
26. Mektup: Münşeâtü'l-latife
27. Mektup: Veyisü'l Kazi'nin cümle Münşeât-ı şerife Sultan Hazretleri'ne
28. Mektup: Min Cümle-i Münşeâtü'ş-şerife
29. Mektup: Min cümle Münşeâtü'ş-şerife Veysî Efendi
30. Mektup: Davetname-i ramazan-ı şerif
31. Mektup: Nev-i diğer
32. Mektup: Bu dahi suret-i mektupdur
33. Mektup: Arizi suretidir
34. Mektup: Aladan alaya bu minval üzredir
35. Mektup: Nev-i diğer mübarek yadname suretidir

36. Mektup: Bu arıza bir huşça mektup suretidir
37. Mektup: Diğer
38. Mektup: Diğer
39. Mektup: Nev-i giger
40. Mektup: Sultan Hazretleri'ne makul mektup suretidir
41. Mektup: Nev-i diğer
42. Mektup: Nev-i diğer
43. Mektup: Muhabbetname beray-ı dusitan
44. Mektup: Nev-i diğer
45. Mektup: Tehniyenamedir
46. Mektup: Yeniçeri ağasından asitane-i saadetde olan yeniçeri ağasına yazılmışdır
47. Mektup: Mısır yeniçeri kethudasından asitane-i saadetde olan yeniçeri kethüdasına bu minval üzere yazılı gelmiştir
48. Mektup: Mısırdaki olan yeniçeri ağasından daru's-saade ağalarına mektup bu minval-i meşruh üzere yazılır
49. Mektup: Beğler Beğilerden ve sair ayandan vezir-i azama mektup suretidir
50. Mektup: Beğler Beğilerden vezir-i azam bazı mesalih için mektup
51. Mektup: Ednadan alaya mektup
52. Mektup: Bu dahi ednadan alaya yazılsa mahal ve münasib suretidir
53. Mektup: Ekâbirden ekâbire mektup
54. Mektup: Müfti efendilere mektup
55. Mektup: Ruznameci efendilere ve sair kütebayaya mektup

56. Mektup: Muhasebeci efendilere mektup ve sair katiblere mektup
57. Mektup: Kazasker efendilere mektup bu üslub üzere yazılır
58. Mektup: Ehibbadan ehibbaya mektup bu kaide ve bu üslub üzere yazılır
59. Mektup: Karındaşdan karındaşa mektup bu kavaid üzere yazılır
60. Mektup: Daru's-saade ağalarına yazılmışdır
61. Mektup: Mir Hacı Beğlere mektup bu kaide ve bu üslub üzere yazılır
62. Mektup: Girid'e tayin olan müstehfezan-ı serdardan kapuda ve kethudasına mektup
63. Mektup: Veliyy-i niam olan efendilere mektup bu kaide üzere yazılır
64. Mektup: Veliyy-i niam efendilere yazılı gelmiştir havb-ı suretidir
65. Mektup: Giridde müstahfezan serdarının yaza geldiği ariz suretidir
66. Mektup: Mir liva Girid serdarına ariz suretidir ki nakl olundu
67. Mektup: Suret-i temessük-i karz bu minval üzere yazılır
68. Mektup: Suret-i temessük-i ibraz bu minval üzere yazılır
69. Mektup: Suret-i arz-ı istihlas-ı din-i şer'i böyle yazılır
70. Mektup: Sultan Hazretleri'ne suret-i arz-ı feragat bu vech üzere yazılır
71. Mektup: Nev-i diğer
72. Mektup: Nev-i diğer arz-ı intikal
73. Mektup: Sultan Hazretleri'ne suret-i reca-i terakki bu minval üzere yazılır
74. Mektup: Sultan Hazretleri'ne suret-i arz-ı mahlül bu minval üzere yazılır
75. Mektup: Sultan Hazretleri'ne suret-i arz-ı feragat
76. Mektup: Sultan Hazretleri'ne suret-i arz-ı feragat-i kariyye
77. Mektup: Nev-i diğer tehniyenamedir

4.4. Mektuplardaki Kişiler

Mektuplarda birçok özel isme yer verilmiştir. Bazı mektuplarda isimler açıkça yazılmışken bazılarında ise sadece rütbe ve makam söylenmiştir. Bu bölümde tarihî şahsiyetlere kısaca değinmeğe çalışacağız.

Mektupların birçoğu Sultan Hazretleri'ne¹³ iltifatla başlamaktadır. Sadrazam Kara Mustafa Paşa zamanından bahsedildiği için bahsi geçen sultanların III. Mehmed, IV. Murad ya da I. Mustafa olması gerekmektedir.

III. Mehmed

Sultan III. Murat'ın oğlu, Osmanlı Devleti'nin on üçüncü padişahı olan III. Mehmed Manisa'da doğmuştur. Annesi Safiye Sultan'dır. Yetişmesinde ve padişahlığında annesi Safiye Sultan'ın etkisi büyüktür. İlk resmî görevi Saruhan Sancak Beyliği'nde bölgenin asayişini sağladı. İyi bir eğitim alan III. Mehmed, 1595'te babasının ölümü üzerine İstanbul'a gelerek tahta geçmiştir. Tahta geçişi oldukça elîm olaylara sahne olmuştur. Tahtta kaldığı sürede birçok olumsuzluklar yaşanmış, taht meselesi yüzünden birçok kardeşini ve oğlunu geleneğe uymak zorunda kalarak öldürtmüştür. 1603 yılında mide ya da kalp rahatsızlığından dolayı 37 yaşında vefat etmiştir. (Emecen, 2003:407-413).

IV. Murad

17. Osmanlı padişahı olan IV. Murad 28 Cemâziyelevvel 1021'de (27 Temmuz 1612) İstanbul'da doğdu. I.Ahmed ile Mâhpeyker (Kösem) Sultan'ın oğludur. Şehzadelik dönemi hakkında çok geniş bilgi kayıtlarda yer almamaktadır. II. Osman'ın ayaklanma sonucu öldürülmesinden sonra Sadrazam Dâvud Paşa'nın organizesiyle kardeşleriyle beraber Üsküdar'a götürülmek üzere sarayın bahçesine çıkarıldığı sırada kapı ağalarından biri

¹³ Mektuplardaki kişi adlarından hareketle Sultan Hazretleri'nin III.Mehmed, IV. Murad ya da I. İbrahim olması gerekmektedir.

tarafından öldürölmek istendiği fakat diğer ağaların yardımı ve engellemesiyle bu olaydan kurtulduğu rivayet edilir.

Saltanatı döneminde Avrupada başlayan Otuz yıl Savaşları'nın etkisi Osmanlıya da sıçradı ve onlarla mücadele etti. 'Padişahlık döneminde birçok iç ayaklanmayla da başa çıkmayı başarmıştır. Özellikle tebdil-i kıyafet yaparak her şeyin aslını öğrenmeye çalışması onun kudretli bir padişah olduğunu gösterir. Saltanatı boyunca birçok iç ve dış meselelerle oğraşan IV. Murad 1640 yılında vefat etmiştir (Yılmaz, 2006:177-183).

Mehmet Efendi (Şeyhülislâm)

Osmanlı tarihçisi ve alimi Hoca Sadeddin Efendi'nin oğlu olan Mehmed Efendi 975/1568' Bursa'da doğdu. İlk öğrenimini babasından aldıktan sonra parlak bir tahsil hayatı geçirmiştir. Süleymaniye Medresesinde müderrislik, Mekke kadılığı gibi görevlerde bulunmuştur. Ulema çocuklarının devlet teşkilatında üst makamlara kolayca yükselmesi eleştiri konusu olmuştur (İpşirli, 2003: 452-453).

Kara Mustafa Paşa

"Avlonya'da doğdu. Zeâmet sahibi bir kişinin oğludur. Küçük yaşta İstanbul'a geldi ve Yeniçeri Ocağı'na girerek Kara Hasan Ağa'nın yanında yetişti. Ok atmadaki mahareti dolayısıyla "Kemankeş", bazan da "Kara" lakaplarıyla anılır. Ocak içinde sırasıyla çorbacı, kul kethüdâsı, sekbanbaşı ve yeniçeri ağası oldu. IV. Murad'ın emriyle ocak içinde büyük temizlik yaptı. Bu sıfatla katıldığı Revan seferi ve kuşatması sırasındaki başarıları sayesinde kaptan-ı deryâliğa getirildi (Karaçelebizade Abdülaziz Efendi, Ravzatü'l-ebrâr, s. 589). 1046 Ramazanında (Şubat 1637) kaptan-ı deryâliğa ilâveten sadâret kaymakamı da olan Mustafa Paşa (Naîmâ, III, 329), bir yandan devlet gelirlerini arttırmaya yönelik tedbirler alırken bir yandan da donanma için yeni kadırgalar hazırlattı." (Özcan, 2002:246-249).

Veysi Efendi

969 (1561-62) yılında Manisa Alaşehir’de doğdu. Asıl adı Üveys olup “Veysî” mahlasıdır. Kadı Mehmed Efendi’nin oğlu ve şair Makâlî’nin yeğenidir. Alaşehir’de başladığı eğitimini daha sonra gittiği İstanbul’da sürdürdü ve Molla Sâlih Efendi’den mülâzım olarak kadılığa yöneldi. Mısır’da Benî Harâm, Ferre ve Reşîd kadılıklarında bulundu. Mehmed Şerif Paşa 1004 (1595-96) yılında Mısır’a vali tayin edilince Veysî ona divan kâtipliği yaptı. Ardından Akhisar, Tire ve Alaşehir kadılıkları, Aydın ve Saruhan’da emvâl-i hâssa müfettişlikleriyle görevlendirildi. 1012’de (1603-1604) Siroz kadılığına getirildi. Bu görevinin ikinci yılının başlarında Ali Paşa’nın Macaristan seferi sırasında Ordu-yı Hümâyun kadılığına tayin edildi, ancak Ali Paşa’nın şehid düşmesi üzerine görevden alındı ve İstanbul’a döndü. Rodosçuk kadılığına gönderilmesine rağmen görevine başlamadan 1013’te (1604-1605) Üsküp kadısı oldu. 1015 Muharreminde (Mayıs 1606) azledildi; ardından ikinci defa Üsküp ve 1019 Saferinde (Mayıs 1610) Tırhala kadılığına tayin edildi.” (Kaya, 2013:76-77).

Abdülkadir Efendi

920’de (1514) İstanbul’da doğdu. Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi’nin kardeşi olan Şeyh Hacı Efendi’nin oğludur. Bundan dolayı Şeyhî lakabı ile tanınmıştır. İlk tahsilinden sonra Ebüssuûd Efendi’ye intisap etti ve ondan ders alarak mülâzım oldu. Öğretim hayatına Gelüpolu’daki Sarıca Paşa ve Bursa’daki Yıldırım medreselerinde başladı. Daha sonra 1551-1562 yılları arasında sırasıyla Çorlu’da Ahmed Paşa, İstanbul’da Haseki, Sahn-ı Semân, Ayasofya ve Süleymaniye medreselerinde müderrislik, ardından Şam, Mısır, Bursa ve İstanbul’da kadılık yaptı. 1570’te Anadolu, 1571’de de Rumeli kazaskerliğine getirildi. 1573’te bu görevinden ayrıldı. 1583’te kendisine Süleymaniye Dârülhadisi müderrisliği verildi. 8 Mayıs 1587’de Çivizâde Mehmed Efendi’nin ölümü ile boşalan şeyhülislâmlığa getirildi. Şeyhülislâmlığı döneminde, çekilen malî sıkıntı yüzünden

akçenin değerinin düşürülmesi ve bu değeri düşük akçenin askere ulûfe olarak verilmek istenmesi üzerine çıkan olaylar sırasında, bir grup sipahi Abdülkadir Efendi'ye, verilen bu "mağşûş akçe" ile esnaftan zorla alınan eşya ve yiyeceğin helâl olup olmadığını sormuştu. Abdülkadir Efendi'nin "haramdır" şeklindeki fetvası üzerine gelişen ve tarihe Beylerbeyi Vak'ası adıyla geçen kanlı olaylar sonunda Rumeli Beylerbeyi Mehmed Paşa ve Başdefterdar Mahmud Efendi idam edilirken, Vezîriâzam Siyavuş Paşa, bazı vezirler ve devlet erkânı ile birlikte 2 Haziran 1589'da 250 akçe maaş ile o da azledildi. 27 Receb 1002'de (18 Nisan 1594) vefat etti; cenazesi Eyüp'te kendi yaptırdığı mescidin hazîresine defnedildi." (İpşirli, 1988:244).

Abdülkadir Efendi El-Bağdadi

1030 (1621) yılında Bağdat'ta doğdu ve ilk tahsilini orada yaptı. Bu arada Farsça ve Türkçe'yi öğrendi. On sekiz on dokuz yaşlarına geldiğinde, Osmanlı-Safevî savaşlarından dolayı iç karışıklıkların hüküm sürdüğü Bağdat'tan ayrılarak Şam'a gitti (1639). Orada kaldığı süre içinde tanınmış âlimlerden ders aldı. Daha sonra Kahire'ye geçen Bağdâdî, Ezher'in önde gelen âlimlerinden İslâmî ilimler, edebiyat, mantık ve felsefe okudu. Yâsîn el-Hımsî, Nûreddin eş-Şebrâmellisî gibi bilginler yanında en çok bağlandığı hocası, devrin tanınmış simalarından biri olan Şehâbeddin el-Hafâcî idi. Hafâcî vefat ettiğinde (1659) kitaplarının büyük bir kısmı ona kaldı. Bağdâdî'nin bin kadar Arap şairinin divanını da ihtiva eden şahsî kütüphanesi, zamanının en zengin kütüphanelerinin başında gelmekteydi.

Anadolu'ya birkaç defa seyahatte bulundu. İlk defa Zilkade 1077'de (Mayıs 1667) Kahire'den İstanbul'a, oradan da Edirne'ye gitti. Ancak fazla kalmadan tekrar Kahire'ye döndü. İkinci seyahatini, Kahire'de tanışarak yakın bir dostluk kurduğu Kethüdâ İbrâhim Paşa ile birlikte Şam üzerinden yaptı. Bazı eserlerini ihtiva eden kendi el yazması bir mecmuada (bk. Nazif Hoca, ŞM, IV, 122) belirttiği üzere, bu defa da Şevval 1084'te (Ocak

1674) Kahire'den ayrıldı ve İstanbul'a uğrayarak Edirne'ye geçti. Orada Sadrazam Köprülü Fâzıl Ahmed Paşa ile tanıştı ve *Şerhu Şevâhidi Şerhi't-Tuhfeti'l-Verdiyye* adlı eserini ona ithaf etti. Bir dostunun oğlu olan ve Edirne'de kendisini ziyaret eden *Hulâşatü'l-eser* müellifi Muhibbî'nin belirttiğine göre, Osmanlı devlet büyüklerinden yakın ilgi gören Bağdâdî, Sultan IV. Mehmed'in de takdirini kazanmış ve *Hizânetü'l-edeb* ile İbn Hişâm'ın *Şerhu Bânet Su'âd* adlı eserine yaptığı hâşiyesini ona ithaf etmiştir. Bu seyahatinde oğlu Ahmed ile birlikte IV. Mehmed'in Lehistan seferine de katıldı. Ancak bu arada ağır bir hastalığa yakalandı ve İstanbul'a uğrayarak Konya üzerinden Kahire'ye döndü (Şâban 1087 / Ekim 1676). Daha sonra üçüncü defa Anadolu'ya yaptığı seyahatte gözünden rahatsızlanarak İstanbul'dan deniz yoluyla Kahire'ye döndü (1680) ve iki yıl sonra orada vefat etti.

Abdülkadir el-Bağdâdî, Fars edebiyatı alanında da söz sahibi olmakla birlikte asıl şöhretini nesir ve nazım yönleriyle ilgilendiği Arap dili ve edebiyatı üzerinde yapmış, bu sahada otorite kabul edilmiştir. Eserleri arasında başka edip ve şairlerin kitaplarına, özellikle “şâhid beyit”lere yazdığı şerh ve hâşiyeler yekün tutmakta, ayrıca Arapça'ya yaptığı bazı tercüme de yer almaktadır.” (Hoca, 1988:230-231).

4.5. Metin Teşkilinde İzlenen Yol

1. Metnin tespitinde alışlagelmiş çeviriyazı sistemi kullanılmıştır.
2. Eserde bulunan Arapça ayet, hadis, söz ve ifâdelerin, Farsça beyit ve sözlerin çeviriyazısı yapılmış, fakat anlam karışıklığına yol açmamak için tercüme yapılmamıştır.
3. Kelimeler çeviriyazıya göre yazılırken metindeki imlâları ve dönemin imlâ özellikleri göz önüne alınmıştır. Arap-Fars alfabesinde bulunup da Latin alfabesinde bulunmayan harfler şöyle gösterilmiştir:

Hemze	ﺀ
Ayın	ﺀ
Ş-ş	ﺶ
H-h	ﺢ
H-h	ﺦ
Ş-ş	ﺺ
Ž-ž / Đ-đ	ﺾ
Ṭ-ṭ	ط
Z-z	ظ
Ġ-ġ	غ
K-k	ق
Ñ-ñ	ك

4. Farsça edat ve ön ekleri, eklendikleri kelimelerden kısa çizgi (-) ile ayrı yazılmıştır.
5. Herhangi bir sebeple okunamayan kelime ve ifâdeler (...) ile gösterilmiştir.
6. Sayfa ve satır numaraları [] şeklinde gösterilmiştir. Mektup başlıkları () şeklinde numaralandırılmıştır.
7. Metin teşkilinde mektupların bütünlüğünün bozulmaması için birinci satırlar varak numarasıyla gösterilmiştir. Ayrıca beş ve onuncu satırlar numaralandırılmıştır.
8. Mektup başlıkları, şiir, beyit ve mısralar koyu renkle yazılmıştır.

5. BÖLÜM

5. MÜNŞEAT-I OKÇU-ZÂDE

5.1. Münşeât-ı Okçu-Zâde'nin Transkripsiyonlu Metni

[1b] (1) *İnşâ-i Okçu-zâde Muhammed Efendi Nişancı Rahmetu'llâhi 'aleyh.*

Devletlü sa'âdetlü ve merhametlü sulţānum hazretlerinüñ hāk-i pāy-i tūtiyā-baḥşlarına ki kuhl-i ulu'l-ebşārdır. Hezār 'izz ü niyāz ile rüy-mālin kılınduktan soñra ma'rūz-ı bende-i dīrīne ve merfu'-ı [5] çāker-i kemterine budur ki ḥāliyā baḥr-i elţāf-ı kerīmeleri temevvüc idüp bu bende-i du'ā-gūy ve 'abd-i şenā-cūları tarafından zerre miqdārı teferruş-ı şerīfleri erzān buyurulur ise biḥamdihi sübhānehū ve te'ālā 'izzetlü ve mürüvvetlü sulţānum hazretlerinüñ yümni du'ā-yı hayırları ile zāviye-i şihḥatten münzevī olup şubḥ u mesā 'izzetlü ve mürüvvetlü sulţānum [10] hazretlerinüñ izdiyād-ı 'ömr-i devlet ve şevketlerine imtidād ü kuvvet ve rif'at ü ḥaşmetleriniñ dā'iyeleri evrādına müdāvet [2a] ve iştiğāl üzre olup yevmen-fe-yevmen medāyiḥ-i şerīfleri vird ü zebān ... ve mevāhib-i baḥriyye dīn-i zikr-i cinān olduğı melḥūz-ı ḥaṭır-ı feyz-resānları ola. Bu diyār-ı celilü'l-ḳadirde zamān-ı ḥükümetlerinde dīn ü devlet ve fuḳārā vü re'āyā vü berāyā ve beytü'l-māl-i müslimīn ve 'āciz ü mesākīn için etdükleri ḥidmetleri dillerde dāsitān olup 'ulemā vü şüleḥāda şeref-i şöḫbetleriyle müşerref olduğıımızda ol deñlü medāyiḥ-i zāt-ı ferḥunde şifatlarında iderler ki vaşf u ta'bīrden bī-ründür inşā'allāhu te'ālā. Vücūda gelen ḥidemāt-ı fāiḳalarınıñ 'ācilen mu'accelen ecr ü [10] mükāfātın müşahede idüp bā'is-i devlet-i ebediyye ve sebep-i sa'âdet-i sermediyye olduğı bī-iştibāhdır. Sa'âdetlü ve mürüvvetlü sulţānum hazretlerinüñ 'uluvv-i şānı iḳtisāb-ı 'ālem-tāb-ı kebīr 'āmmе-i 'āleme şāmildir. Kerem ve lüṭuflarından mercūdur ki bu muḥlişlerin ḥaṭır-ı şerīfden dürr-i du'ā-yı ḥayırdan mehcūr buyurmayup āyende vü

revende oldukça aḥbār-ı sārre-i selāmetiñiz ile bu cānib-i bendeleri müşerref ü müfteḥam eylemekden [2b] ḥālī ve berī olmayasız. Bāḳī hemīşe ‘ömr ü devlet der teraḳḳī-bād.

(2) Vüzerādan der devlet ḳapucu başlarına ze‘āmet voyvodalığı için şefā‘at mektūbudur maḥallinde bu minvāl üzre yazılır

‘İzzetlü ve rif‘atlı ḳarındaşım āḡā-yı kāmḳār ḥazretlerinüñ ḥuzūr-ı [5] şerīflerine envā‘-ı i‘zāz u ikrām birle dürer-i du‘ā ve ‘izz-ü şeref taḳdīminden soñra inhā-i muḥli-i devlet-cūy-i bī-iştibāḥ budur ki ḥālīyā bu cānib-i muḥlişleri tarafından zerre miḳdārı istiḥbār-i mā-fi'l-bāl buyurulur ise el-ḥamdü li’llāhi’l melikü’l-Mennān yümñ-i himmetiñiz birle şihḥat ü selāmetde ber-ḳarar olup şubḥ u şām ‘ömr ü devlet i rüz-efzün pādişāhī da‘vātına [10] iştigālāt üzere olup ve a‘yān-ı vilāyet ve eṣrāf-ı memālik ile ḥüsn-i sülük ve refāhiyyet ve serḥadd-i manşürenin her vechile ḥıfz u ḥirāşetinde şulḥ u şalāḥ şerā’iti ri‘āyetinde ve fi’l-cümle devletlü ve sa‘ādetlü ve şevketlü pādişāh-i dīn-i islām ḥazretlerinüñ rızā-yı şerīfleri dīn-i devlet ve ‘ırz-ı nāmūs-ı salṭanata lāyık umūr-ı cumhūrda iḳdām ve ihtimām üzre olduğımıza mulāḥaza-i şerīf buyurıla. Benim mürüvvetlü [3a] ḳarındaşım bundan aḳdem Drama ḳazāsında vāḳi‘ olan ze‘āmetiñiz ḳaryeleriniñ şubaşlığı Yusuf nām kimesneye verilmiş iken mezbūr Yusuf re‘āyā fuḳarāsına zālīm ve bī-merḥamet olduğundan ḡayri zıkr olunan ḳaryeleriñ re‘āyaları mezbūrdan fevḳa’l-ḥad [5] şikāyet ve feryād idüp ve ol ḳarye bu muḥibbiñiziñ şıla-i raḥm ve mevlüdimiz olup *ḥubbu’l-vaṭan mine’l-īmān*¹⁴ feḥvāsınca re‘āyā fuḳarāsın her vechile ḥimāyet ve şiyānet ve dest-i zalemeden istiḥlāş ‘uhdemize farz-ı kāfī meşābesinde olmaḡın ile olsa deryā sākinlerinden ve eslāḥ-i mevcūdlarından ve āmālımız olan bā‘iṣ-i [10] varaḳa-i maḥabbet füzün Bekir Aḡa muḥibbiñiz her vechile müstaḳīm ve dīndār ve ra‘iyyet-perver ve hem zātında fuḳarāya müşfiḳ bir ādem olduğı ecilden iş bu mektūb-u meveddet taḥrīr olunup ḥuzūr-u şerīf-i mevfürü’l- ḥubūrları şavbına revāne olunmuşdur.

¹⁴ Vatan sevgisi imandan gelir.

Lede'l-vüṣūl vüfūr u elṭāflarından me'müldür ki zıkr olunan ze'āmet ḳaryeleriniñ şubaşılığı bundan aḳdem cenāb-ı şerīfiñizden merḳūm Yusuf'a virildüğü minvāl [3b] üzre mezbūr Bekir Ağa muḫiblerine virilüb ve şubaşılığ mekātib-i der-i devlet-medārda ḳapu ketḫüdāmız olan Muḫammed Ağa muḫibbiñiz ile cānib-i muḫlişlerine irsāl ü işāl bābında envā'-ı lütf u mürüvvetleri mebzül ve bī-dīriğ buyurula. Bākī tevkīl-i muḫtācdır ki ma'lūm-ı şerīf [5] olmaya. İzdiyād-ı 'ömr-i devlet der mesned-i ḳadr-i sa'ādet müstedām bād bi-rabbi'l-'ibād.

(3) Şoḫbet-nāme-i nev'-i diger

'İzzetlü ve mürüvvetlü oğlum āğā-yı mükerrerem ḫazretleriniñ ḫuzūr-u 'ālīleri şavbına envā'-ı i'zāz ü ikrām ve aṣnāf-ı tevkīr ü ihtirām ile tuḫaf-ı taḫiyyāt-i şāfiyyāt ve 'azīz-i ḳalemāt-ı vāfiyyāt ithāfindan şoñra [10] inhā'-i muḫliş-i ḫālişü'l-bād budur ki eđer diyār-ı mürüvvetiñiz temevvüc idüp bu muḫliş-i dīrīneleri ṭarafından zerre miḳdārı teferrüs-i şerīfleri erzān buyurulur ise el-ḫamdü li'llāhi te'ālā himmet-i düstān ile hergiz vücūd dā'ire-i şihḫatde fevḳa'd-dāb mevcūd olup rüz u şeb me'mūr olduğumuz ḫidmet-i pādişāhīde muḫib ve sā'ī olduğumuz 'ilm-i şerīf-i 'ālem-ārālarına ḫafīr ü pūşīde buyurulmaya. Fīmā-ba'd müddet-i medīd ḫaber-i şihḫatlerine teraḳḳub [4a] ve müştāḳ iken bir eymen evḳātde ve eşref-i sā'atde mektüb-u şerīfiñiz vārid olup ol ḳadar şafā-yı ḳalb olmuşdur ki bir vechile taḳrīri ve taḫrīri mümkün değıldür 'ale'l-ḫuşuş irsāl buyurduguñuz ḫazīne-i 'āmire daḫı bir mertebe maḫallinden gelüp vāşıl [5] olmuşdur ki ancak olur müstedām-ı 'ömr-i devlet olup serīr-i sa'ādetde ser-firāz olmaḳdan ḫālī olmayasız ve bu cānib-i muḫlişlerine sipāriş buyrulan ḫuşuşlarıñız daḫı itmāma erişdirilüp bir vechile taḳşīrāt olmamışdır. Benim mürüvvetlü ve 'izzetlü oğlum luṭfuñuzdan mercüdur ki bu muḫiblerine mektüb u belāğat [10] nişābları irsāl buyurulduḳça aḫvālīñizi tafşīl üzre i'lām eylemeden ḫālī olmayasız. ḫuşuşan bu muḫibleriniñ yedinde cenāb-ı ni'me'l-me'āblarınıñ müte'allıḳ olan ḫidmet-i şerīfleri zerre ḳadar intişārı buyurula

inşā'allāhu te'ālā huşūli bābında bir vechile te'hîr ü terāhi olmayup bezl-i maqdūr ve sa'y-i nā-maḥşūr olmak muḥarrerdür. Bākī hemîşe 'ömr-i devlet bād bi-rabbî'l-'ibād.

[4b](4) *'Ubūdiyyet-nāme maḥallinde böyle yazılır*

Devletlü sa'adetlü ve 'ālī himmetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ ḥāk-i pāy-i tūtiyā kimyā mişallerine hezār-ı ta'zīm ü ikrām ile yüz sürmekden şoñra 'arz-ı bende-i bī-vücūd u zerre-i ḥāk-ālūd budur ki sa'adetlü ve mürüvvetlü [5] sulṭānum ḥazretlerinüñ nihāl-i 'ināyet-i mu'tādlarında mezkūr olan lütf u mürüvvetleri muḥtezāsınca bu cānib-i bendeleri tarafından zerre vü şemme teferrüs-i aḥvāl mā-fi'l-bāl buyurulur ise biḥamdihī subḥāne ve te'ālā şihḥat ü 'āfiyet üzre olup sa'adetlü ve mürüvvetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ devām-ı 'ömr-i devlet ve kıyām-ı kadr-i rif'atleri ed'iyeleri evrādına şubḥ u [10] mesā' müdāvemet üzre olduğumuz ḥafır buyurulmaya. Erzānım mürüvvetlü ve sa'adetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ du'ā-yı ḥayr ve ḥüsn-i tevcīhleri berekātıyla der-sa'adetde ḳapucular kethüdālık ḥidmeti bu 'abd-i kemīneleri şavbına şadaḳa ve 'ināyet olundu. Ḥāliyā ol ḥidmetden şarf-ı iḳtidār olduğu ma'lūm-i 'ilm-i 'ālem-şumūlleri olmak içün inhāya cür'et ü cesāret olunup sa'adetlü ve mürüvvetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ kemāl-i keremlerinden ricā ve iltimās [5a] olunur ki der-i devlet-me'ābımızda vāḳi' olan ḥidmet-i 'āliyeleri sipārişyle bu bendeleri sā'ir aḳrāndan mümtāz ü ser-firāz buyurmağa himmet ü 'ināyet buyurula. Sa'adetlü ve mürüvvetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ merāḥ-i senākārları egerçi ḳaṭarāt-ı emṭārdan efzūndur ve lākin [5] bu bendeleri daḥı ol zümre-i i'dādından ma'dūd olduğumuzdan ḡayri inşā'allāh uzagız cümlesinden aḥlaş ü eşdaḳ olduğumuzın eşeri zuhūr eyleye āmīn. Ve ba'dehu benim 'izzetlü ve mürüvvetlü sulṭānum muḳaddemā ba'zı ḥidmet ile Diyarbekir'e vardığımızda ol diyārıñ eşrāfindan olup sa'adetlü ve mürüvvetlü sulṭānum [10] ḥazretlerinüñ meydān-ı medḥ u senālarında Çābik 'inān ve Dervīş Efendi bendeleriyle mā-beyn-i dostluḳ ve ḥaḳḳ-ı nām-ı nemek şābit olmaḡın bu bendeleriyle der-i devlet-me'ābe gelüp ḥālā bu bendeleriyle ma'ān sa'adetlü

ve mürüvvetlü sultānum hazretlerinüñ devām-ı devletleri ed'iyesine muvāzabet üzredürler. Eyle olsa mürüvvetlü sultānumdan mercüdür ki mezkūr bendelerinin ol cānibde [5b] olan evlād ü etbā'ı üzerinden nazār-ı şerīfiñiz dirīğ eylemeyüb her biriniñ maṭlūbları olan murādātı ile behremend ü ber-murād buyurulmaḵ ricā ve iltimās olunur. Mezkūr bendeleri 'an qarīb varup ḥāk-i pāy-i şerīflerine yüz sürmek muḵarrerdir. Bākī ...muḥtācdır ki [5] ma'lūm-u şerīfiñiz olmaya izdiyād-ı öm'r-i devlet der mesned-i ḳadr-i sa'adet müstedām ü ber-devām-ı bād bi-rabbi'l-'ibād.

(5) İştīyāk-nāme ez münşeāt-i 'Abdu'l-ḳādir Efendi El-Baḡdādī

*Menba'ı fazl ü nehy ü mecma'ı zühd ve taḳī mesnedün-ileyh meḳārim-i aḥlāk ve şeref-efzā-yı şadāret fetvā [10] bi'l-istihḳāk 'imādü'l-islām ve müftī-i enām medeḥtehu ber-ter ve na'tehu bülend-ter fazīletlü ve rif'atlü veliyyü'l-na'imi efendim sultānum hazretlerinüñ cenāb-ı refī'-veş menba'larına ed'iy-e-i şāliḥa ve eşniye-i fāsiḥa iclāl ü ikrām ü tevḳīr ü ihtirām ihdāsından şoñra ber muḳtezā-yı ḥüsni'-ş-şiyem ve dāb-ı luṭf u kerem bu dā'ī muḥlisleri ṭarafından ḥaṭr ü 'āṭir-i meveddet [6a] nev'an tefakḳud nevāziş-günā erzān olunur ise allahu'l-ḥamd ve'l-minne intizām-ı aḥvāl müstevcib-i şükr vāhibü'l-emāldür. Evḳāt-i ḥamse de sa'adetlü ve şevketlü pādişāh-ı zillullāh eyyedallāh bi'l-'āmirü'l-metīn ve'l-fethü'l-mübīn hazretlerinüñ şevketleri manşūr ve muḳaffer ve [5] a'dā-yı dīn-i devletleri maḥzūl olmaḵ ed'iyesine müdāvemet üzre olduḡımız reyb yoḳdur. Elṭāf-ı behiyye ile me'nūs ve ḥavādiş-i mühr ü din maḥrūs ola mesīhā ferzend ercūment şive-yi zindeḡāni ve nübāve-i şād u māni muḥterem ve mükerrerem Ḥalil Efendi hazretleri sultānın sāye-i 'āṭifetlerinden ṭül-i 'ömr ile mümteni' olup [10] kemālāt-ı ḥissiye ve ma'neviye ile inḳışaf-nūma olmaları recā olunur. *İnnehu ḥaḳīḳun bi-icābeti du'ā'i's-sā'ilīn ve gencü'd-du'ā minnā āled-devām.**

(6) Maḥabbet-nāme der a'lāya bu kavā'id üzre yazılır

Yegāne-i iḳān ve mesned-i ileyh mekārīm-i aḥlāk sulṭānum ḥuzūr-i şerīflerine ed'ıye-i müstācebe ve eşniye-i müsteṭābe ihdāsından soñra bu muḥlisleriniñ [6b] aḥvālinden ḥāṭır-ı 'ıṭrı re'fed efzūne nev'an tefakḳud nevāz müşküne erzānı olunur ise lillahi'l-hamd ve'l-minne intizām-ı kısaşın şükr-i vāhibü'l-āmāldür. *Şevḳi ileyke ve in ne'yet şedīdün şevḳi 'ale bihi'l-ilāhe şehīd ṭūbe limen yerāke* [5] *bi'aynihi ve terāhu 'ayneke innehu lesa'id* dā'ileri Üsküdar'dan cemediye'l-aḥerin on sekizinci gününde riḥlet idüp maḥrüse-i Mışır'a müteveccih oldı. Ṭayy-ı menāzil ve ḳaṭ'-ı merāḥil iderek şa'bānıñ yigirmi yedisinden soñra daḥıl olmaḳ müyesser oldı ve şevvāliñ ḥāmisinde vāli-i cedīd ve ḥākim-i mu'īd 'izzetlü ve rif'atlü Aḥmed Paşa [10] ḥazretleri maḥrüse-i Mışır'a ten-mürde ruhuna müjde vuşūli gibi vāşıl oldı. Yevm-i sābi'de sa'ādet ve ikbāl ü muḳarreb ve ṭasallud dāḥil oldı. Ekābir ü mefāḥir ḥüsn ü mu'āmele ve lüṭf ü şefḳat ile mücāmele itmekle bi'z-zarüre ḥulūş ile lisānları medḥ u şenā ile tāze ve du'ā-i muḥlişāne ile bī-endāze olup ḥükmünde 'ādı ü lüṭfunda şāmil ve lisānī pāk ve zihnī derrāk ve 'adlı tiryāk ve 'ıffeti bī-bedel [7a] ve sāyi zarb-ı şehr bir devletlüdür. Ve cümle enşār ve a'vānī kendi kebīr-i sīretleri ḥūb ve dervīşleri maḥbūbu'l-ḳulūbdur.

Beyt

Ser-i çeşme pāk olunca

Olur pāy-i çeşme pāk

Cenāb-ı vācibü'l-vucūd ve müfeyyüzü'l-ḥayr ve'l-cūd hazretinden [5] recā olunur ki dā'imā buñceleyin 'adle muvaffak olup 'ömr-i ṭavīl ḳıfl-ı 'amīl ve ecr-i cezīl ola zīrā hāliyā devrinde cümle 'ālem āsūde ve ḥāb-gāḥ emn u emānetdedür. Dā'i-i sābıḳı müddetinde olan zulm ve teāddi-i bāṭıl ve cevr u müsādere zā'il olup ve 'adlı u ḥükümet-i etemde mezbure zamm-ı kāmildir ve muḥlişleri [10] birkaç def'a maḥall-i şerīfleri ile müşerref

olup havāş ve ‘āvām ittükleri çāre-i şāzī ve ‘aţūfet-i dil-nevāzı müşāhede ettigimde bi’l-
iḥtiyār lisānım medḥ u şenā ile tāze olup şımahu’l-ķalbden ed’ıye-i bī-endāze eyledüm.
Menāķıb-ı endüz māh şevvālīñ on yedisinde es‘ad-i evķātde mektüb-i şeref muşhavīleri
vahy-i āsumānī gibi nāzil olup meserret-baḥş-ı ķalbde dīde-i nemekīn [7b] oldu. Ḥaţīr-i ḥaţ
dīde-i remd dīde ve ḥarf-i feraḥ-dil-i ğam-keşīde oldu.

Şi‘ir

Ez-ḥaţḥ-ı tū dīderā gevher-āsā kerde

Vez luţf-ı tū nuţķ rā şekker-hā kerde

Der-nāme-i meymūn tū ḥarfī rā mande

Elf-i miyān cān-ı çā kerde

tıynet-i münderic ve zaminde [5] mündemic olan ma‘ānī cümle ma‘lūm ü benдеgi
olmuşdur. Bizde olan emr-i pādişāhi irsāline işāret buyurulmuş ‘izzetlü ve rif‘atlı dīvān
efendisi oğluñuz Aḥmed Efendi ma‘rifetiyle cenābıñıza bu varaķa-i ‘ubūdiyet ile irsāl
olundu. Benim sultānum mezbūr Aḥmed Efendi me’mūlden ziyāde bu muḥiblerine
teveddüd ve luţf ve tefekķud etdi, mu‘ammer olsun. Edā-yı naḥsiyye [10] ve aḥlāķ-ı
ķudsiyye ve mu‘āmelāt-ı insiyye ile muttaşıf bir zāt-ı mükerrem ve lüţf-i cesīm ve ferd-i
mezamdır. Ğāyet ile pesend nihād ve selīmü’l-fuād olup ḥab‘ında her fazīletle isti‘dād-ı
merātib-i cezil a‘dād-ı kesbī ḥaşrı isyi‘āl olunur. İnşā‘allāhu’l mevlā yevmen-fe-yevmen
feyz-i cān u celāl nāyil-i her sa‘ādet iķbāl olmasına ke’ş-şemsi rāyikü’n-nehar zāhir ve
āşikārdır.

Beyt

Baş tā-subh devleteş be demed ki ān rā henüz [8a] ez netā’ic...

bizde olan emr-i şerīfi sa‘ādetlü Paşā Efendim ‘arz etdüklerinde böyle cevāb
verdiler ki mazmūn emr-i şerīf ḥaremeyn-i maḥlūlüne ḥavāledir. İnşā‘allāhu’l-mevlā

maḥlūl geldiğinde veririz. Bākī hemīşe gonçe-i āmāl der-gülşen-i iḳbāl [5] şüküfte-bālin-i vāla der-mecāl.

(7) Vezīr-i A‘zām Paşa’ya ‘Abdu’l-ḳādir gönderdiği mektubdur

‘Adāletlü ve mehābetlü sulṭānum ḫāzretlerinüñ meclis-i şerīf ‘adālet-i elyaḳlarına da‘vāt-ı şādiḳa ve taḫiyyāt-ı sābıḳa merāsım ü ta‘zīm ü levāzim-i tebcīl ü tekrīm ile taḳdīminden şoñra bir muḳtezāyı de‘b-i [10] erbāb-ı kerem ve ḫüsn-i şiyemleri hasbiyle bu muḫliş-i bī-riyā ve muḫibb-i ba-şenāları tarafından ḫaṭr-i hümāyuna nev‘an nefḳad-i nevāzeş günā erzānı olunur ise el-ḫamdü lillāhi ve’l-minne yümni-‘ aṭıfetiñiz ile bu ter-i bī-vucūd aḫsen-i aḫvāl ile mevcūd olup sa‘detlü sulṭānum ed‘iye-i ḫayırlarına mülāzım ve mevātibde olduğımız zamīr-i münir-i ‘ālem-ārālarına ḫafī ve mestūr buyurulmaya ḡibb-i ḡurābınım sa‘ādetlü sulṭānum [8b] eşref-i ezmān es‘ad-i ahyanda dā‘ī-i muḫlişlerine şeref-nāme-i nāmi ve iltifāt-nāme-i kerāmilerine nuzūl-i āsumāni gibi vāşıl olup feyz-baḫş küşe-nişinān ve şeriāt-reşān dil-i mecrurları olmuştur tıynet-i mündemic ve zımnında münderic olan ḳudūm-i şerīflerine [5] şol mertebe surūr u şād u ḡām ḫāşıl olmuştur ki kilik-i dū-zebān ve kāğıdı dördü ile ifāde ve i‘lāmı mümkün olmaz. Ḥudā-yı çāre-sāz ve bī-çün bende nuvāz ḫāzretlerinden mutezarri‘ ve mes’ūldur ki sa‘ādetlü sulṭānum faik-ı tevfiḳ-i ilāhī her merḫalede zahīr ve her menzilede müsā‘id ü dest-ḡir olup şıḫhat u selāmet ile bu cānibe teşrīf eylesiz Ḥāḳ sübhānehu ve te‘ālā [10] ḳudūm-i şerīflerinde ümmet-i Muḫammed’e mübārek ve meymūn ve ḫuceste vü hümāyūn idüp hemīşe başları üzre sāye-i hümā āsāları memdūd olup devr-i ‘adāletlerinde müreffehü’l-ḫāl ve āsūde ve mehdām-ı emānlarında ḡunūde olalar āmīn.

Baş tā subḫ devleteş be-demed

Ki ān-rā henūz ez-netā’ic ‘ömr edeb

bākī hemīşe gonçe-i āmāl der gülşen-i iḳbāl şüküfte-i bāl bi’n-niyyeti vālādur mecāl.

[9a] (8) *Ez Münşeāt-ı ‘Abdu’l-kādir Efendi El-Bağdādī Zılāl-i Bekāhu*

‘İzzetlü ve rif‘atlü ve fazīletli sulṭānum ḥazretlerinüñ meclis-i şerīf fazīlet elyaqlarına da‘vāt-ı şādıka ve taḥiyyāt-ı fāika ve teslīmāt-ı sābıka merāsım-i ta‘zīm ve levāzım-ı tebcīl ve tekrīm ile ihdāsından soñra [5] ḥüsnü’ş-şiyemleri ḥuşuşātınca bu muḥliş-i bī-riyā ve muḥibb-i bā-şenāları tarafından nev‘an nevāziş günā erzānı buyurulur ise li’llāhi’l-ḥamd ve’l-minne yümn-i ‘āṭifetleri ile bu bende-i vücūd aḥsen-i ḥāl ile mevcūd olup evkāt-ı ḥamsede sa‘ādetlü ve şevketlü pādişāh-ı islām ve şehensāh-ı enām vāsıta-i kılāde-i şāhī ve sāye-nişin çetr-i ‘ināyet-i ilāhī eyyeda’llāhü te‘ālā [10] bi’l-feth ve’n-naşr ve eyyedehu bi-kulūbi’l-evliyāü’l-‘aşr ḥazretlerinüñ livā-i şevketleri muzaffer ve mezmūr ve a‘dāyı dīn ü devletleri maḥzūl ve maḥḥūr olmaḥ ed‘iyesine meşgūl olunduğundan mā‘adā fazīletlü sulṭānumiñ sa‘ādet-i dāreynlerine müte‘allıḫ vazīfe-i mertebe-i du‘ā-i ibtihāl ve meskenet ile edā olunur. Menākıb-i endüz-i dā‘ilerine ṭaraf-ı şehr-i yārīden fermāñ olunan ta‘līḫ-i cedīd ḥüsn-i ḥaṭṭ ile tezhīb [9b] ü teclīd olunup fazīletlü Şeyhü’l-İslām ve müftiyü’l enām ḥazretlerine irsāl olunup ve dā‘ilerine işāret buyurulan ‘allāme İbn-i Ḥacer’iñ¹⁵ *Taḥiyyetü’l-fıkr fī muşṭalīhi ehlü’l-eser* te’līfi dā‘ileriñ ḥaṭṭıyla cenāb-ı mu‘allā-elkāblarına ihdā ṭarīḫiyle kitāb-ı mezkūr ile [5] irsāl olunup inşā’allāh şeyḫü’l-islām ḥazretlerinüñ ṭarafından īşāl olunur.

Beyt

Pāy-i melīhi nezd Süleymān berden gayb

Est ve līkin hüner est ez-mūri

mekārim-i aḥlāklarından me’mūldur ki ḫabūl buyurula. Benim fazīletlü sulṭānum şadaḫa-i pādişāhi ve hedeyā-i şehinsāhiden su’āl buyurulur ise merḥūm u mağfūrün-leh İbrāhīm Pāşā aḥsenellāhu [10] ileyhi kemā yeşā yigirmi pārasın dā‘ilerine in‘ām idüp yigirmisin daḫı itmām-ı kitāba müte‘allaḫ itmiş idi bi-ḫükmüllāh üzre kitāb temām

¹⁵ Hadis alimi, ayrıntılı bilgi için bkz. Kandemir, M.Y. (1999:514-531)

olduğda merhūm oldu ve dā'ileri cihet-i ma'īşātdan muzāyakaşası var. Bākī kalan yigirmi pārayı tenkīd itmegi himmet-i 'āliyelerine recā olunur. Şeyhü'l-İslām Hāzretleri ile meşveret idüp ne vechile mümkin ise luţufları mebzūl buyurula bākī hemīşe mekārim der sitan der bāniḥ-i [10a] ikbāl-i gül-i āmāl tū be-şüküfte-bāl.

(9) Fazīletlü Bağdādī 'Abdu'l-ḳādir Efendi vezīr-i a'zām Ḳara Muştafa Paşā'ya gönderdiği tehniye-nāme şūretidür bi-'ayniḥī

Ġāzī-i dīn-penāḥ ve mücāhid-i a'dā-yı dīn-tebāḥ ve ḥāmī-i [5] İslām ve nāşır-ı şerī'at-ı ḥayrū'l-ümem 'aleyhi efzālu'ş-şalātü's-selām vezīr-i nerre şīr u gavur ferma-yı nīz ü şimşīr sa'ādetlü ve fazīletlü ve mehābetlü sulṫānum ḥāzretlerinüñ südde-i şemās sīmā ve a'ḳāb-ı mu'allā elḳāb-ı gerdün ḳubāblarına ḥulūş-i ḳalb ile ed'ıye derdmendāne ve eşniye-i niyāz mendāne taḳdīminden şoñra

Beyt

[10] *Beşāretler zemīne esmānıñ gözleri aydın*

Cihānı rüşen itdi pertev-envār-i yezdān

El-ḥamdülillāhi te'ālā fazīletlü sulṫānum rütbe-i vezāret-i 'azimeyi teşrīf itmekle 'amme-i 'ālemiyān sūr-i sūrūr idüp debdebe-i kūs-i beşāreti ile zemīnden āsumāna yetirüb lisān-ı ḥalleri bu sebeb ile müterennim oldu.

Beyt

Ne ḥoş 'ālem-i ḥayāt tāze buldı

[10b] *Cihān āvāze-i 'adliyle ṫoldı*

Hāzret-i vāhibü'l-āmāl celle 'ani'ş-şebihı ve'l-mişāl bu rütbe-i celīle-i zāt-ı meymenet-i intisāblarına mübārek ve meymün ve ḥüccet ü hümāyün idüp ṫavā'if-i ümem ve kaffe-i benī ādem sāye-i temāşā-yı [5] 'adāletlerinde müreffehü'l-ḥāl ve āsüde ve

mühimmât-ı âmāde olalar bi-mennihi ve keremühü âmīn inşā'allāhu te'ālā 'an-ķarīb taķbīl-i dāmen sa'ādet-pīrāmen ile müşerref oluruz. Bāķī hemīşe gonçe-i âmāl der gülşen-i iķbāl şüküfte-bāl bālīn-i vālā der-mecāl.

(10) 'Abdu'l-ķādir Efendi'ye Re'sü'l-Küttāb olan Aķmed Efendi [10] gönderdiği mektūbdur

İzzetlü fazīletlü Efendi ģazretlerinüñ meclis-i efāz ķarīnleri şavbına taķf-ı keff-i taĥiyat-ı şāfiye ve netķ-i teslīmāt-ı vāfiye ithāfiyla ģaķr-ı şerīfleri su'āl olunur hemīşe 'izz ü rif'at-i şīĥat u 'āfiyet birle ģoş-ģāl olalar. ģayli zamāndır bir mektūbuñuz gelmedi ne ģāldesiz bilmezeyiz vażīfelerin ģuşūşu nīce oldı. Biz sefere gitmezden muķaddem bu bābda mektūbuñuz gelmiş [11a] idi sefer ģā'ilesiyle keyfiyyet-i ģāl ģāırdan gitmiş, maşlaĥa ferāmüş olunmuş ise dostu ferāmüş itmeziz. Siz daĥı dilden dūr buyurmayup du'ā-yı ģayr ile tezekkürünüñ me'mül ve keyfiyyet-i ģālīnizi müş'ir meveddet-nāmeñiz recā olunur. Umūruñuzda nice gerek ise [5] sa'y olunur. Bāķī hemīşe 'izz ü fazīlet dā'im ü ķā'im yād.

(11) Tevālī Muhammed Beg ile ģazīne Seferine Gittiği Zemān 'Abdu'l-ķādir Efendi Nakībü'l-Eşrāf Efendi'ye Gönderdiği Mektūb Şūretidür.

Re'sü'ş-şerīfi 'aleyh sündis-i aĥder 'unvan mā fi'l-ĥuldi ba'z ģalān saķītu bimāi meķārimi i'rāķi fe'ĥ-zar [10] min ehl-i zekā a'lāhu mecmū'ahu meĥāsin-i efāķ ve mesned ileyhi meķārim-i aĥlāķ dūrre-i tāc-ı siyādet ve ķurre-i bāşıra-i sa'ādet naşş-ı nekīn-i āyet innemā ve ķaşşı ... ģüzīde-i āl-i 'abā eĥāsin-i 'ālem bir peykerde mūnderic ve ģaşā'iş-i cihan bir cevherde mūndemic leyse 'alelāh bimūstenkirin in bi-cemī'ī'l-'ālem ff ve aĥlun. [11b] İzzetlü ve fazīletlü mevlānāyı müşārün-ileyh esīfallāhu'n-ni'am 'aleyh ģazretlerinüñ sāĥa-i feżāyı mesāĥalarına

Beyt

Du‘ā hāyı bir lübb-i nārsīde nūvīde fe‘stecebnāhā sūtīde ve kavāyih-i taḥıyyāt-imeşkūre ve kavāyih-i ğayri nā-mahşūre taḥıyyetun lev suyyiret [5] rīḥen bi-nefḥatuhā ‘ale seyāḥi erāziyyun enbetet zehrāun

merāsım-i tebcıl ü levāzim-i tekrīm ile ihdāsından soñra ḥüsn-i şıyemleri muḳtezāsı ile ‘abd-i dā‘īleri aḥvālinden su‘āl-i şerīf erzānı buyurulup fe-lillahil ḥamd vel minne Beg Efendi muḥıbleri mürāfaḳati ile ḫayy-ı merāḥil ve ḳaḫ‘-ı menāzil iderek şıḥḫat ü selāmet [10] ile yevmü’s-şelāsede ki zı’l-ḫıccedir belde-i ‘izze ye vüşül müyesser oldu. Beg ḫazretlerinüñ ḫazarde ma‘hūd olan aḥlāḳ-ı seferde bihter ü şad-mertebe andan ber terdür cümle ‘asākır ḫayr-ı müeşşir ile ülfet ü imtizāc ve ittiḫād ü ibtihācı mertebe-i kemāldedir. Devlet-i kerem-i mu‘tādı cū desti ile küşāde o ḫāḳ-ı gerdün niḫākı ḫān-ı ni‘am-ı mütenevvi‘a ile nihādedür. [12a] ḫazarda müte‘azzir olan eḫ‘ime-i nefise ḳaffār ğayr-i enīsede her şerīf ḫayşiyetiyle me‘kül ve her şādır varda mebzüldür āniñ şelāse ile kebāb ve her lezīz ḫa‘ām ve şarāb ve eşnāf-ı sebzevāt ve elvān-ı ni‘am ḫulviyāt ve külli mā-eştehiyyetü’l-enfüsü’l-kerḳas [5] ...efzün ve bī-ründur ve sefer-i leyilde istirāḫat için nice def‘a üseyyide nüzül ittikde fi’l-ḫāl meyāh-ı ḫāne cümle yārāna ve sār ir iḫvāna sükker-i loḳum *el-muḳallibu’liküllin velā teḫüm vesār irun eşnāfu naḳlu’l-mekki yeḫdeşu ‘an külli lezzetin ve ḳad ...* ve kebāb bī-ḫad ve bī-ḫeşābdır ve celb-i neşāḫ ve neşveler mükerrer [10] āḫer ḳahveler bilā-irtiyābdır ve cenāb-ı şerīflerine rüzi olan her menzilde ta‘zīm ve her merḫalede tekrīm bir serdār-ı ḫazāneye müyesser olmamışdur. Her münevver-i şāḫib bir merḫale muḳaddem istikbāle gelüp envā‘-ı hedāyā ve peşkeş ve envā‘-ı fevākih-i cenīne ve ... eseb şābār-ı ḳitār ile keşā-keş gelür idi Beg ḫazretleri āniñ muḳābelesinde ḫil‘at-ı fāḫire ve in‘āmāt-ı vāfire bezl ider idi. [12b] Cümleden ḳafr ü ümmü’l-ḫüsünde ‘arīş-i a‘lā Ğazze mīvesi mişmiş ve levz tüt-ı sefīd ve tut-ı siyāh ve ḫıyār ve mā-i ḫulv ve ḫubz tāze sār ni‘am-i bī-endāze ile istikbāle geldi ve sār ta‘zīm buna ḳıyās olunur. Ğazze’ye vüşülde ol

bir iki üç merhale [5] muḳaddem evvelīsi Mūsā Pāšā ḫāzretleri envā^c-ı fevākih gūn-ā-gūn ki miḳdārı ḫadden efzūndur pīş-keş irsāl eyledi ve köprüye dek ḫam-ı keşir ve cem^c-i ḡāfir ile istikbāl eyledi. Bir uslūb ile tertīb-i ālāy olmuşdur ki çerḫ-i devvār bu deñlü hezzār hūmār dīn-ü bī-şamār ile nazīri nice edvārda ḫayyız-i i^ctibārda [10] görmemişdür ve yevm-i şānīde ki yevm-i erbeādır leb-i deryāda miyān-ı besātīnde olan ḫaşr u lezīz ve kūşe-i köşk ki nazīrlere da^cvet olundu. Sā^cir serdārān behiyyet ve iclāl ü ta^czīm ü iclāl ile da^cvete icābet itdüler. Ve bu varāka-i ^cubūdiyet ānda taştīr olunup cenāb-ı vāhibü'l-āmāl ḫāzretinden me'mūldur ki Beg ḫāzretleri ḫaşmet ü ta^czīm ü ^cizzet ü tekrīm ile her merḫalede zehāben [13a] ve iyāben mu^cazzez ve mūkerrem eyleye āmīn. Bi'l-minne ve keremehu ve bu dā^cilerini cenab-ı şeriflerinden cūdā itmeye bu faḳīre şādır olan teḫassün ve şefḳat ve telaṭṭuf ve re^cfeti ve ta^czīm ü tekrīm ve taḫayyud ü tefakḫüd ve ta^cahhüd ü teveddüd gencāyiş hisāb ve taḫrīr ve kitabet [5] mümkin degildür. Benim sulṭānum her gün meclis-i şeriflerinden Baltacı Muḫammed Aḡa ve Ḥāseki Muḫammed Aḡa ve Ḳaya Çelebi ve Bā-Yezīd-i Hindī ve ḡayruhum her biri bir eli bayraklı şehir oḡlanı ṭaraf-ı ṭarraḳasıdır. Her tevkīrde bir laṭīfe ve her ṭarafdan bir bezle-i şerife ve nūkte-i münife söyleyüb bī-gümān meclis-i şerifleri Hüseyin Bayḳara maḫallinden a^clā ve dil-güşā [10] ve temām-ı ^cālem-i semā^cına ve bir ise sezāver ve kevkeb-i gice ile ḫal böyle ḡāh müzākere ḡāh müşā^care ve ḡāh mulā^cabe ve ḡāh murā^cıye ve ḡāh terāne-i ḫānende-i āvāz ve ḡāh naḡme-i sāz-ı dil-nevāz ve ḡāh iniş ve ḡāh biniş ...ile ne meşakḳat-i seferden eşerden ṭül-i rāhdan kelāl ü keder gelür. Cenāb-ı Bārī dā^cimā evḳāt-ı ^cazīzleri zevḳ ü şafāya maḳrūn ve kelāl ü kederden [13b] mu^carrā ve bīrūn ve her ^cizz u şevkete reh-nümün eyleye. Bi'l-minnehu ve keremehu ve mezkūr olan yārān ile serdār-ı giryān Ḥalīl Çorbacı ve sā^cir serdārlar ^casker fazīletlü sulṭānumıñ du^cā ve şenāları ile meşḡul olup du^cā ve taḫiyyāt u selām-ı edri iderler ve du^cā-yı [5] şerifleri recā iderler.

(12) Mektüb-i diger berây-ı eşrâf

Şeref-i dūd-māh er-resūl niķbin kebş nesebuhu betūl ‘izzetlü ve fazīletlü birāder-i ekremim efendi sulţanum ḥazretlerinüñ nādi-i temiz nefḥalarına ki Bāğçe-i İrem anda bir nefḥadır. Taḥiyyāt-ı lāyıkā ve teslimāt-ı [10] şāyıkā ve da‘vāt-ı şādıkā ihdāsından soñra bir muķtezā-yı ḥadīşin ḥüsnü’l-‘ahdi mine’l-īmān muḥibb-i şādıkları tarafından su’āl-i şerif erzānı buyurulur ise lillahi’l-ḥamd ve’l minne yümn-i du‘āları berekātiyla şıḥḥat ü selāmet ile kaç‘-ı menāzil-i ṭayy-ı merāḥil iderek Şām-ı şerīfe düḥūl müyesser oldu. Birkaç gün iķāmetden soñra teveccüh üzre yüz-i mekarim-i aḥlāklarından mercūdur ki dā‘ilerini [14a] du‘ā-yı ḥayrdan ferāmūş itmeyeler. Müsebbibü’l-esbāb ḥazretinden me’mūldur ki ba‘d u devri ķurb-i şūriya tebeddül idüp izāle-i firāk ile şeref-i telāk-ı revzi eyleye āmin.

Beyt

Yā Rāb ĩn arzū merā ĉi ḥūş est [5] tū bedīn arzū merā resān

yol yoldāşları ve sār ‘asākir ve cümle tevābi‘ ve levāḥıķımız şıḥḥat ü selāmet üzre olup du‘ā ve şenā ihdā iderler du‘ā-i ḥayrınız reca iderler. Bāķī

(13) Şām-ı Şerīfden fazīletlü ‘Abdu’l-ķādir Efendi Nakībü’l-eşrāf Efendi’ye gönderdiği mektüb şüretidür.

[10] *‘izze-i nāşıra-i siyādet başıra-i se‘ādeti’ş-şems dūnek fi’l-maḥal ve’ṭ-ṭayyīb zikruke bel eḥabbu’l-müesses li kavā‘idi’l-mekārim ve’l-mefāḥir ve’l- meched lā feytehu elmenāķib ve’l-mü’eşşer.* ‘izzetlü ve rif‘atlü efendim sulţanum ḥāl-i beķā tāl-e baķāuhu ḥazretlerinüñ meclis-i enfes ve maḥfel-i aķdeslerine da‘vāt-ı şāliḥa ve taḥiyyāt-ı fāsiḥa [14b] ve teslīmāt-ı nāķiḥa-i selam-ı secā ki ġarķa vü nesīm nesīm-i şiyāmāt-ı beriyyā’l-ķarnūn ihdāsından soñra lillahil ḥamd ve’l-minne feyz-i du‘āları berekātiyla intizām-ı aḥvāl müstecab-ı şükr-i vāhibü’l-āmāldür.

Beyt

Şevķi ileyke ve in nāyet şedīdun

Şevķi ‘aliyyun [5] bihi illā lehu şehīdun

Tūbā limen emsī yerāke bi‘aynihi

Ve terāhu ‘ayneke innehu lesa‘īd

Benim fazīletlü efendim mektüb-i sâbıkda meşūr olan minvāl üzre belde-i Ğazze’den Beg efendi muhibleri ile seyr-ü şebb ü telāl ü kaṭ‘ı feḳkar ü cibāl iderek Şām-ı cennet-müşama yevmü’s-şelāse ki tāsi‘ ‘aşere [10] zīl-ḥiccedir duḥūl ve vüşūl müyesser oldı. Beg Efendi muhibleri her menzilde iktisāb-ı zevḳ ve şafā ve isticlāb-ı ḥamd ve şenāda ve Medīne-i remli’ye vāşıl olduğda ḥātemü’l-fuḳaḥa ve ‘allemü’l-‘ulemā eş-şeyḫ Ḥayreddin ziyāretine mübāderet idüp ihrār-ı ecr-i ḥürriyet ve zıkr-i cemīl itdiler ve anlara vāfir şeker ve ḳahve in‘ām itdiler ve Celculiye-nam menziliñ ḳurbunda Re’sü’l-‘ayn’da ‘īd-i azḫā idüp [15a] bir simāṭ-ı ḳayyihü’l-inbisāṭ ‘īdü’l-ḥān keşirü’l-elvān şehirü’l-loḳum lezizü’ṭ-ṭa‘am küsterde-i rüy-i zemīn itdiler ki cümle orduya kifāyet itdüğünden mā‘āda rīze-i ḥoş bir ceş-i ‘azīme vefā iderdi ve Mīne Gölü’nde itdikleri zevḳ [5] ü şafā bir kimesneye müyesser olmamışdır. Leb-i deryācada miyāh-ı dıraḥtanda saybān ḳurulub bir mertebe kesb-i neşāṭ ü feraḥ ü def-i keşl ü tarḥ olmışdur ki ta‘biri mümkün degıldür. Anda olan şecer-i bīd sāyeşin-i sa‘īd ve dıraḥt-ı ... cerāḥat-ı ḡam benim engüşin-i merhem idüp ve bende-i dā‘ileri Şāmlı Muḥammed Aḡa [10] sa‘sa‘ya istiḳbāle geldi. İki yük mişmiş-i ḥamevī ve ḥorāsānī ve yarım yük kirās hediye getürdi kirās turfanda olmaḳla ancaḳ ol-miḳdār ele getürmiş ḥaḳḳa her dānesi güyā ‘atīḳ-i yemānidir. Belki yāḳūt-i rummānidir yāḫūd la‘l-i bedehşānidir ve Şām-ı şerīfde geḳen sā‘at feraḥ-fezā ve evḳāt-ı teraḥ zevā tāriḫ-i meserret ve ‘unvān-ı behcetdir Gök Meydān’da ḳondugumuz birle a‘yān-ı şām ki [15b] her bir ḥātem-i kirāmdır her ṭarafdan mīvehāy-ı gün-ā-gün mānend-i kirās ve tütün ve mişmiş-i ḥamevi ve ḥorāsānī ve ḳıssin ve berūh ve ḡayruhu hediye irsāl ettiler. Mīvehāy-ı tuḥaf

tabağ tabağ her taraf cümlesi taze ve ibdār ve lezīz ve hoş-güvār idi günleride bir mertebe [5] bî-i'tibār oldu ki serdārān-ı 'askere tevzi'den sonra ekseri evkātde zîr-pāde perîşān ve tār u mār oldu ve yevm-i şelāşede sâbıkan fazîletle sultānıñ sa'adet hānesinde defe'atle ziyārete gelmiş Bāzırgān Muḥammed Çelebi neseb-i kerîmi kalākanis dimekle meşhûrdur Beg ḥazretleri da'va eyledi fi'l-vāki' [10] hāneleri berdār-ı feshu'l-iksāf ve zıbu'l-eṭrāf ... mu'cebetü'l-eb revāni laṭîf ve bāğçe-i ser-sebz-i şerîf ki Mısr'ımızda mişli nā-yāb olduğu bilā-irtiyābdır. Şol mertebe-ni'am bî-endāze ve mîvehāy-ı ter ü taze ve eṭ'ime-i lezīze ve elvān-ı nefise-i 'azīze tebeddül eylediği cümlesi müştehiyyu'l-ṭaraf ve fā'ıku'l-vaşfdır ve yevm-i ḥāmıde [16a] vālî-i Şām Muştafa Pāşā Ḥazretleri Gök Meydān'da bir mükellef ziyāfet ittiler cem'- levāzımı ile müheyā ve müretteb idi ve yevm-i sâbi'de 'aliyyü'l-himem emînü'l-nisāb ve ekrem Tercümān-zāde 'Alî Ağa muḥıbleri da'vet itdiler icābet olunup sa'adet-i ḥāsine [5] tevkîd olundu. Ḥaḳḳā ki dār-ı 'izzet medārı celā-yı dīde-i remd... ve sūrūr-i ḳalb-ğam reşidedir. Ahcārı maşnū' ve nuḳuş ve ṭabū' ve biri birine müdāḥil ve muṭ'am ve hoş nemālıḳda mānend-i beheşt-i iremdir. Esāsı metin ve bināsı raşideve durr-i dest-i ehl-i kerem gibi küşade ve devḳî ḳalb-i 'arîfān [10] gibi envā'-ı ziyet ile amāde ve elvān-ı ni'am ile nihādedür. Suḳūḳ-i esmāna her nuḳuş ve tezhîbile bā-zîb ü ferūmiyan ḥiyāz-i zülāl ve mu'ayyen ve ferş-i rehā-yı zîba ve rengindir.

Beyt

Dār bihā min külli şehveh hiye

Cennetu'd dünya bi-ṭayyîb-i hevai

ve elvan-ı eṭ'ima-i nefisesi bî-ḥad ve eşnāf-ı fevākih-i cenīnesi bî-'addır cem'isi ṭaā'm-ı cennet gibi [16b] nāfi' ve lezzeti cemî'-i i'tıḳada sārî ve nāci'dir deyu varaḳa-i bende ki anda taḥrîr olundu. Mezkûr olan mecālis-i şelāşeden müte'addid ālet-i ṭarb ve nice muḳallid beva'l-'aceb var idi ki her biri 'abūsü'l-vech mātem-zede-i güldürür ve 'ömründe sehā nedür bilmeyenleri [5] cūmerd itdirür ve daḥı nice hoş-āyende küşideler

ve hoş lehçe havl-hānendeler ki her biri hañçere-i davud ile eyi hurriyāndan ve murğ ı tayrāndan alınır. Mābeynlerinde tayyīb-i şavt ile hoş-eda ve terāne-i nağme-i dilkeş ile engüşt-nümā çulha-zāde dinmekle meşhūr bir hānendedir ki naqş-ı kār-ı ‘Arabda Hāce-i‘ ‘Abdu’l-ķādir [10] gibi bī-şebīh ve bī-bedel ve cevher-gerdān bahā ānın yanında mişl-ü bahā ... hūdā-yı bī-çün hāzretinden me’mūldur ki Beg efendi muhibleriniñ evķātın vatanlarına ‘avdet idince böyle zevķ ü şafāya maķrūn ve şerāyib ve her bu ķalemden vuşul idilivere.

(14) Elķāb-ı şu‘arādır

Cenab-ı feşāhat-me‘āb zārāfet-i iktisāb şāhib-i kelimāt-ı [17a] şerīfe nāzım-ı beyāt-ı laţīfe ‘ummān-ı ma‘ānī Süleymān-ı şānī müşir-i bünyān-ı emānī semā ses erkān-ı ma‘ānī lā-zālet iş‘āre ve zārā’if-i şşāre ziyetehu bi-meclisü’l-aķbāb ve sebeben bi-müddeti ulu’l-elbāb olup taḥiyyāt-ı teşevvük-i simār [5] ve şunūf-i teslīmāt-ı talaţţuf-i vişār-ı eblağdan sonra.

(15) Tehniye-nāme

Beşşiri leķad enceru’l-iķbāl māu ‘adā ve kevkebu’l mecdi min ufķi’l-‘alā şa‘dā şeyḥu’l-islām ve’l-muslimīn minnetunā allāhü te‘ālā beṭūli ḥayātehü ila yevmuddīn. Hākpāy-i kuddām-ı kiramlarına ma‘rūz-i faķīr-i [10] kem-nāmları oldur ki zāhr-i ğaybden iştiğal üzre iken āşār-ı icābet-i müşerref sa‘ādetden nümāyān olup ol şem‘i münīr-i encümen-i siyādetiñ sa‘ādetli şadr-ı fetvā-yı şerīfleri benim gibi hezār-ı faķīr-i nā-murādı mesrūr idüp ṭalīķü’ş-şabāḥ eyyām-ı ‘īyd olduğı nümāyān ve mahsūs olmışdur hūdāyı bī-çün hem-vāre vücūd-ı bī-hūdaları vekāyid-i eyyāmdan ...idüp [17b] zemān-ı ‘adl u dādları eyyām-ı şun‘ullāha murāfi olup yed-i kerem peyvestlerinden edā-yı dīvān ve eṭfāl u ‘iyālle birkaç zamān-ı refāhiyetden olacaķ mertebe-i ḥālimize taķayyud-i şerīfleri recā olunur.

(16) Diğer tehniye-nâme şüretidir

[5] ‘izzetlü fazîletlü sulţānum hāzretlerinüñ ta‘na-zen gülzār-ı irem ve müşkîn-sāz be-heşt-i harem olan nādi-i muhterem ve piş-gāh-ı pür-kerem olan kafile-i şevk u ‘izām birle nuḡūd-i da‘vat-ı şāfiyāt icābet-encām ve ‘uḡūd-i taḥiyyāt-ı vāfiyyāt işābet-i müz-cām ithāfindan şoñra ‘arza dāşt-ı muhleş-i müştehām [10] budur ki eger tefekḡud-i ḡāl zār-ı lāyiḡa-i ḡaṡr-ı siḡr-i āşār olursa bi-minnihi sübhānehu yümn-i himmetleri berekātiyla küşe-gīr-i vādi-i ‘āfiyet olup e‘azzu evḡāt u ezmān du‘ayı devām-ı ‘ömr ü devletleriyle güzerān idüḡü zamīr-i münīr-i ḡurşīd tenvire izḡār ve i‘lān olunur. Bi-ḡamdi’llāhi te‘ālā cenāb-ı ...kadirleriniñ devlet ü iḡbāl ile şeref-baḡş Medīne-i Mışr oldukları ḡayr-ı meserret-eşeri küş-i zū dā‘ī [18a] devlet-ḡāhları olup kesb-i ser-māye-i sürūra müeddī olmuşdur . ḡaḡ sübhānehu ve te‘ālā vücūd-u pür-cüdları cilveḡer-i gülşen-i bī-ḡūd ḡıluḡ āfitāb-ı devletleri zerre nevāz olmaḡdan

Beyt

Bir dem olmaya ‘āṡıl ve ḡālī

..... ve ḡadr’u-l ‘ālī

[5] varaḡa-i bendeñi ile ḡāk-pāy-i fekti ḡadar iki dāne imām bulasın irsāl olundu. Cümle bu ṡarafda olan şena-kārān ve emān-ı devlet iclāle rüy-i māl iderler ve şeref-i ḡidmet-i ‘aliyyeleri ile müşerref olan şıḡār u kibāra du‘ālar olunur benim sulţānum fāḡir-i varaḡa-i şenā-güsteri [10] bizim Muḡammed Çelebi kişi-zādedir. Lākin rüzḡār-ı rüy-i ūzār ‘arż itmekle yāvuz-i miḡnet-zededir, ol ṡarafa teveccüh itmişdir. Şeref-i ḡāk büse-i izn-i keremleri mercūdur.

(17) Vüzerâdan birine yazılmışdur

Sürür-i devletiniz mezîd olsun, kevkeb-i tâliñiz müseyyeb olsun, her ümîdîñ hüdâ müyesser idüp düşmanınız zâr u nâ-aķîm olsun [18b] Hâķ subhânehu ve te‘âlâ cell u ‘alâ nihâl-i vücûduñ libâsın hâķ ve ‘aķâyla mülebbes ve mükerrem ve cemâl-i behcet-i Őî‘arîñ haliyye-i beşâret-i bahâr ile mücellâ ve muķterem ķılsun ki źu‘afâ-i ‘ulemâ dest-i recâları dâmen-i iķsân ki dirâz u a‘nâķ-ı ümmîdleri Őavb-ı cenâb-ı [5] âsumân feşân ki medâr ķılmışlardır. Ol zümreden bu hâķîr-i pür-taķŐîr ki iktisâb-ı fażl u edeb nev-bahâr-ı ‘ömrüm ser-hâdd-i hâmsinden mütecâviz ve Őebab-ı Őecere-i vücûdum ezhâr-ı ma‘ârif-i Őemâr ile ve *eŐteâillü’r-re’si Őeyben* mertebesine fâ’iz olmışdur. Çemenzâr-ı devletine istiŐmâm-ı bÿy-i [10] gül iķsân için gelmiş iken sinân-ı hârzebân ile mecrûh idüp nihâl-âmâl pejmürde-i ebrum erba‘în degil midir.

(18) Veysî Efendi Kemâl Efendi’ye gönderdiği taķdîr-nâmedür

‘İzzetlü ve sa‘âdetlü veliyyi ni‘metim sulţânüm hâzretlerinüñ türâb-ı aķdâm-ı merâmına yüz ve gözüm sürmekle ‘arz-ı hâl-i perîŐân olunur ki kâŐki enâmil-i hâme-gir saķr-ı nÿvîsim on yıl kaŐŐam Őikest [19a] ve hÿrd olaydı ve bu sÿs-kÿŐide pâre-i zebânım bundan aķdem ‘ahd-nâme-i dellâl ķalaydı tâ ki ol nev-bâde-i gülŐen serây-ı fażl u kemâle ve ol bâķüre-i devĥa-i câh u celâl-i pîrâye mesned-i iķbâl-i rÿtbe-Őinâs-ı aŐĥâb-ı [5] fażl u efzâl mÿttekâ-yı Őadr-a‘yan ol maĥdÿm-i ‘aliyyü’Ő-Őân ve celîli’l-ķadr hâzretlerinüñ taķdîr-nâmesini mekteb-ı taĥrîre çekmek için elime ķalem-i sihrķâr almayaydım ve elfâz-ı nÿvîĥa-i ĝrâsda muķâvi-i suķÿr mÿncemü’l-feĥavî etmek için taĥrîk-i zemân mÿnţalıķu’l-beyan [10] ķılmayaydım ve bu hâber-i ciĝer-sÿz sâmi‘a-i câna yetişeli iki aydan mütecâvizdir Őademât-ı ĝirye gelÿ-gîr ve terâķÿm-i dem-vaĥmÿrâz bir ân ruĥŐat virmediĝim derd-i derÿni ser-riŐte-i taĥrîre ciĝerim bu âteŐ gibi mu‘ayyende kebâb olan ciĝerleriñ eñ sÿzânı benim ki dâ’imâ kendilere luţf-ı hâŐ ile manzÿr idim ve her zamân telâķķide bir ĝÿne ĥil‘at-i iĥtiŐâŐ ile [19b] mesrÿr idim eger ķî ol ravza-i cinâna gitdi bize

ammā bu cihān bağın düzah itdi ol hazret-i cihān āferīn celle celālehü dergāhından niyāzım budur ki ol pak-i mengūş-i tebāgūş-i ‘arş idüp ‘izzetlü sultānumı ravza-i hayatda pāydār ve şakīk-i [5] mükerrrem ve şanevber-i muhterem olan hadīka-i devlet-i ikbāl sebze-zar-ı hayat ve bekada ber-ḥurdār eyleye āmīn ümmü’l-fakīr Veysī.

(19) Rumeli Kaži‘askerine Veysī Efendi’niñ gönderdiği mektūbdur

‘İzzetlü ve merḥametlü sultān-ı ‘ālī şāniñ büse-ḥāy-ı aşḥāb-ı fazl u efzāl ve mültecāb-ı erbāb-ı cāh u celāl olan kademe-i [10] hademe-i istān merre mişālleri türābına rüy-ı māl kılnur ki bu bende-i pākīze derūn ki nişār-ı devlet rüz-efzūnlardır. Bā‘iş-i nazm-ı aḥvāl-i perīşānımız olan devletleri ser-riştesi qaddi ellem her evkāt-ı ḥulūde beste ve hemvāre-i bed ḥāhan nā-pāk-i meşreb olan düşmān-ı devlet ve ikbālleri ḥārḥār-ı reşk u ḥasedden dil-ḥaste olmaḳ ed‘iyesine mezann-i icābet olan evkāt-ı ḥacciyet [20a] şemātet mülazemet üzre olduğumuzda iştibāh buyurulmaya diyār-ı cihān ve luḫf u iḥsān olan kaṭre-i himmetlerine daḫı sezā-var olan bu teşne-i lebb-i beriyye-i ciğer-süz-i firāḳ-ı hicrānı sīrāb-ı ser çeşme-i ‘ināyet etmek ma‘nāsın ferāmūş [5] buyurmayalar. Ba‘de hāzā bu şaḥīfe-i laṭīfe-i bī-ziyāya bā‘iş-i sebīl-pāş elfāz olan qalem-i ṭurfe kāri-i bā‘iş taḥrīk Gerbeş kazāsından munfaşıl qalan dā‘ileri ḥaḳḳında eger çī imāret ser-sebz-i siyādetleri ‘ulivvi neseb-i kerimlerine dāldir ammā şīm-i kerime-i ḥaseb-i celīlü’ş-şānlarına ki mümāriş-i evzā‘la ma‘lūm olur. [10] Maḳād-ı maḳāl-i perīşānımız şāhid-i ḥāldir ṭarīḳ-i ‘ilmde çok metā‘ab çekmiş ve mezra‘a-i imāle toḫum-i ḥaysiyet ekmiş bir ednā qullarıdır. Kāffe-i beyn-i nev‘a kām-baḫş olan şadaqāt-i celīle-i sultāniden ḥā‘iz rütbe-i himmet buyurulmaya bu şeffī‘i bī-edebī miyāne-i ḥüssādda ser-bülend buyurular. Bāḳī fermān sultānumıñdur.

(20) Bu daḫı tehniye-nāme-i Veysīdir

[20b] ḥaḳḳa ki peyk-i nīk-i bī-nesīm-i ḡayr-i şemīm ki hem-vāre müjde-i qaşdım aḥbāb-ı şadaqāt-ı nihāl ile şafā-baḫş mehibçe-i muḥibbān olmaḳ lāzime-i ḥareket ve ḥaşşa-

i hilkatidir. Felillāhil-ḥamd ki ferḥunde terīn zemān-ı dil-küşāde dimağ-ı cāna nefḥdir sāk-ı şafā olup [5] ol ḥadīka-i mekārīm olan zāt-ı şerīfleri ki ‘ademü’n-naẓīre Medīne-i gülşen üslūb Üskūbe kadem ile şeref virdiğiniz ḥaberi ile ‘ıtrī mecālis-i üns olduğda ḥatır-ı müştāk ve kūşe nīşinān ḥavās-ı ‘ale’l-ıtlāk bir vechile müteşerrah olmuşlardır ki ta‘bīri bunu pāre-i şekt-i zebān ile [10] mümkün degildir inşāallāhu te‘ālā karīben fi’l-eyyām telāki-i şüret müyesser olduğda ḥaḥ te‘ālā hem-vāre miyāne ... ‘add u dādı āb-ı zemzemden muşakka eyleye bākī hemīşe.

(21) Bu daḥı Veysī Efendi’niñdir

Gül-berg-i bāğçe-i emānı olan cemāl-i bā-kemāl ser-ziynet-i ḥarām gülşen-i serā-yı kamurāni olan kāmēt-i cāme-i zīb-i tūbā mişāl [21a] müşāhedesi arzūsı girībānıñız kalem-i ‘abbāsi şī‘ār olup galebe-i şevk u ğam kavātīm-i mekātīb-i resm-i ma‘hūd olan ‘ibārāt-ı müste‘ārāt mükellefe-i şebīb merāsimin tayy idüp ... ‘arşa-i iştiyāk semt-i ḥaliyye-i merāk-ı emāli-i ilcām eylemişdür. [5]

Şī‘ir

Temennā ricālun mādād dād innemā

Temenniyet inne’l-kāke ḥayşu urīdu

Ve’illem yekun beynī ve beyn liḳāikum

Sevā ‘ömri yevmun innehu’l-ba‘īd

Žamīr-i münīreñize ki nāẓır-ı

Ḥacel-giyān serā perde-i serīredir pūşīde olmaya ki sāḥa-i

Seniyyede merbūt ve terru’l-inzimām lehā olan

[10] ‘Urve-i vuşkāyı maḥabbet vālāña miyānemizde olan

Rābiḥa-i ittiḥaddan ‘ibāretdür mābeynimizde devri şūri mütemādi

Oldukca ‘uḳde-i ‘aşḳ ve mürüvvet

Muḥkem olup ed‘iye-i ‘illet zamm

Telāḳi iḳtiza etdükde mücerred

Keşmekeş ser-rişte-i maḥabbet

ol kühsār-ı faẓl u ‘irfān olan zāt-ı şerīf-i celīlü’ş-şānı taḥrīk vāzihū’l-istiḥāle olmağın tağ yürümez ise mişli [21b] pīş nihāl-i himmet eyleyüp bu ma‘nā zımnında kelime-i celīle-i ve ta‘aşşuḳ *el-üzni ḳable’l-‘ayni ahyānen* mişdāḳınca ma‘şuḳa-i sāmi‘a-i cān olan sevād-ı ma‘müre-i seyrüzi ki fi’l-ḥaḳīḳa sevād-ı maḳalle-i buldāndır görmek maḳşüd olmağın ḫālib-i taḳallüd ḳazāsı oldu. [5] Olduğımızda himmet-i bī-hemtā-yı aḥbābla ol mücezzere-i ‘öẓr-i i‘tizār netḳ-i zer mencūḳ iclālden şehr-i cemādiyel evveliñ on sekizinci günü ‘arz-ı cemāl itmegin zabt-ı sicillāt-ı maḥkeme için irsāl olundu. Taḳbīl-i dest-i kerem peyves ile müste‘id olduğda laḫza-i ‘ayn-i ‘itāb şümül dirīğ buyurulmayup ḫuşul-i murādı [10] bābında şemme-i efrād ile destgīr olmañız niyāz olunur. Bu cānibe müte‘allaḳ umūrda südür-i iḫsāniñız ziyāde ve noḳşān ḳabül itmedüğü ma‘lūm-i ‘ālemyān olmağın ḫayy-ı muḳaddemāt recā olunmuşdur.

(22) Bu daḫı aḫer-i şūretdir

İhdī selāmān reḳī ‘an rütbetü’l-‘aded lā yenḳazi bā naḳzau’d-dehri ve illā bād ilā süveydā fuādī [22a] meddi emelī eḫī şaḳīḳi şiddīḳi seyyidī senedī akiyyu’l-minni maḫlabī kehefī ve mültecāyı bel ‘iddetī ‘iddetī zehvī ve mu‘temedī min şekliyyi nasbun ‘aynī lā yufāraḳatī ve ḫubbehu ve hevāhu [5] ḫallun fī ḫuldī ibḳāhu rütebī fī ‘izzu ve ‘āfiyeti ve devleti fī şafā ‘işi bilā noked ve ba‘de fe‘lem bānī ḳad ḳuziyet asā ve ... min şiddeti illā şevāḳi ve’l-kemāli ve lem ecid mes‘afen ve fī bi‘ahdike lī ḡayre’l-mudāmi’ [10] lākin ḫānini celdī ve küllemā feāmenu ve ma‘an ḳilli muşaytirī keennemā şa‘detehu ennāru min kebdī ma ellezī ba‘de ba‘dī ‘anke yā emelī teḫaşşu ve lā nezaret ‘aynī ilā eḫadun kāne fīke

cemī'ul hüsni munhaşirī ev maḳletī men 'azīmu'l-ḥubbi fī remedi fei'ami 'ale melcez minke bina'sī [22b] ve eslim ve 'iş ve ebbū tūli'd-dehri fī ra'tihi ve fī teḡam bi-ḥaḳḳi'l-vāhidi's-şamedī zerd-i zeyn-i rivāyet-i ḥadīs mihr ü maḥabbet-i şudūr ted pāre-i nessāci-i 'ibārāt-ı tekellūf āmīz ḡarbiyye ... seniyye-i efsāne bi-emān-ı nev hevesiyān ve kışşa-i perdāzı [5] ḥikāyet ḡurşa-i mehcūri ve fūrḳat maḥallinde terzīḳ-i güzārı isti'ārāt-ı külfet-engīz-i 'acībe bid'a-i ḳabīḥa-i hengāme-i girān ḥūd-furūşān idüğü in'ikās-yāfte-i āyīne-i şāf-ḫab'ı inşāf-ı ittişāf ḥazret-i maḥdūmu olmaḳla ber-mūceb fetvayı feḫvāyı

Şi'ir

İzā şafetu'l-meveddet beyne

Ḳavmi ve dāme'l-evhem [10] semcehü'l-esnā

beynimizdeki 'alāḳa-i ekīde-i ve dād u vālā ve rābıta-i zābıta-i ḥulūş u şafā iḳtizasıyla diḳḳat-i himmet-i uḥuvvete ḫayy lāzım gelen muḳaddeme-i medḫ ü şenā ile ma'ān endaḫte-i muḫḫariḫ-i istiānā ḳılındıḳdan şoñra müştākāne du'ālar ile bī-tekellūfāne numūde-i muḫleşin budur ki nīm-i cür'ası telḫ-i künde-i firāḳ şad çeşme-i şīrīn ḫayāt cenāb-ı ḥazret olan [23a] zehrā-yı ḫirāfet bu ciger-i teşne-i seyyāḫ ārzū ve lebb-i ḫaşḳ bādiye peymāyı feyāḳi iştıyāḳa ne keyfiyetle gülü-gır şabr u ḳarār olduğı cilveger ma'rūz-i istiḫbār olmaḳa müteḫammil ise

Şi'ir

Çi kār bā ki be fermūde-i firāḳ negerd

Çi [5] sūrāzīn heme tenḳ şükr ze baḫt keşūd

Ki def'i telḫi-i hicr tū ez mezāḳ negerd

El-ḫak lebb-i zīr-i peymāne-keş

Bāde-i maḥabbet ya'nī dil lā yu'aḳḳal bī ḫūş u ḫāḳa nā güvār şerāb-ı

sīmāb-ı hāşiyet fūrkat bir mertebekāmide olmışdur ki [10] min-ba‘d dehāninde zebānı yek-pāre ‘aķīde sūkker-i mışrī degil faraza kışaba-i hūlkūmu dađı hoşnud-i fevvāre şerbet nebāt-i hāmevī olsa fi‘l-cümle şīrti bađş olmađ ihtimāli muđāldir el-kışşa

Şi‘ir

Vāy ki telh şod ve ebr dil pūr gezend mā

Berk bu rene zende ki dārvi-i sūr mend mā

‘işret yek zemān-i mā mağabbet-i cāvidāne

Şod bīn ki kār [23b] mikuned tālī‘-i ercūmend-i mā

ve kim reşhası ıztırāb evride-i dil hezār sefine-i vücūd Hazret-i Nūh gibi olan seylāb-ı sirişk-i iftirākāt ve ser-küşte-i ğarīş lücce-i şevķ-i dost ve pā-beste-i ğūta-ğor ‘ummān-ı ğurāma nūh tarīķle rehzen [5] şekīb ve ārām olduđı çehre nümāyı mirāt-ı isti‘lām olmađ kābil ise

Şi‘ir

Dermānde em ... dil bī ‘ilācehu ħuvīş

Deyn ber mizāci-i dil gerduñ mizāc ħuvīş

Cān dāmger be şu‘le-i ĩn dil berden be dem

Zīn zū hayet ve şebhāy-i rāçe ħuvīş

fi‘l-ħaķīķa hem-vāre geşti teşte ve ķulzem-i [10] eşk-i hayret ya‘nī merdüm-i çeşm ki gerde-rāh-ı rü‘yet muđālif-i ... yāl-i şarşar-ı māhiyyet-i ħasret bu tarafa gird-āb-ı kürbete ilkā itmişdir ki ba‘de‘l-yevm her āh-ı serd-i kerem dūdli rüzigār muvāfaķat-ı refīķ-i ħalāş degil meşelā her tār-ı şu‘ā-ı başīri dīn-i seyirde sākīn-i selāmet peyveste nīce ķallāb pūr ħadebe-i necāt olsa bir nefes can ķurtarmađ taşavvuru beyhüde ħayāldir ve bi‘l-cümle

Şi'ir

[24a] *Hicrān refīk baht zebūn kesī mebād*

Haşmī çenīn dilīr neḥūt kesī mebād

Īn ger çī hāy şevk ki ğalaṭide kūh ez ...

Binā-yı şabr u sūkūn kesī mebād

‘ilm-i celiye ḥafī buyurulmaya ki çāk [5] çāk-i girīban şabrī keş-ā-keş nīce-i geştgīr meydān-ı arzūdan temennā rehāyi ile pīrāhde-i ‘azīzü’l-vücūdı ve revān-ı ‘ademe ‘azīmet ihdā ve ithāf ve pāre pāre dāmān-ı taḥammül ḥārḥār-ı ...maḳilān rāh-ı şevkden terci-i ḥalāş ile ḳabāyı girān bahāyı beḳāyı ğaret-girān fenāya nesim-i teslīm [10] ve i‘ṭā olunmuş iken bi-ḥamdihī subḥānehū hüdhüd-i ferḥunde ... feşāḥat ve ṭūṭī-i şükr-i güftār mışr-ı belāğat ki mektüb-i bedī‘ü’l-üslūblarından ‘ibāret ve nāme-i meserret-maşḥūblarından kināyetdir. Dilīr-i şīrīn kelām müşkin ḥaṭṭ u sūnbül kelālesin ḥadd-i mişāl buyurup müjde-i peyām-ı ‘āfiyetleriyle külbe-i aḥzānum maḥzen-i şādī ve sūrūr-ı nigār zengīn-edā-yı [24b] ‘anberīn elf u sīmīn sād ve sāk-ı sehī-ḳad mānend-i ḳadem başub rencīde ḳılıp beşāret-i peyġam-ı şihḥat u selāmetleriyle miḥnet ābād u vīrānemi ğāyet ... ma‘mūr etmekle re’yimüz ḥalel-gīr-i imhāl ve tedbīrimüz raḥne-i yezīd te’ḥīr olup

Beyt

Fetemte‘ī yā mehcetī in lem yekun

[5] *Nefsu’l-ḥabīb fe hazīhi eşārahu*

mefhūmu mu‘allet ḳalb-i ‘alīl ve merviyi gīr ‘alīm olmak üzreyüz.

Şi'ir

Limā ātānī minke iktifā

Ellezīne ḥūyi felā bud siḥrin libeyani ḥalāli veḳifet

‘Ale rub‘i mine‘l-fasli ehl ve kavmī ‘ale rub‘u‘l aḥnehu

Hāl eremrak min dem‘ī ve‘l-temme türbehu ve‘s-el

[10] *İtlālān mucīb su‘āl*

hak budur ki müşerrefe-i şerīfe ve müleṭṭafa-i laṭīfeleri yerine ḥüccet temkīni naḥlistān-ı irem cihān degil menşūr-i taḳlīd-i salṭanat-ı ‘ālem bihişt-i cāvidān olsa da bu mertebe sūr-ı sermediye vāşıl ve bu ṭabakada neşāt-i ebediye nāşi olmazdım nice şīrīn gām olmayam ki kande nūvīd-i hümāyūn fāl-i sa‘īd-ter olan çāşti ve lezzetiniñ yesārda [25a] andaki sükker-i fānīde olsa tenāvülü ḥalāvetde telḥgāmān zehr-i ḳahr-ı çerḥi olmak degil mücerred müşāhede-i hey‘atı her bāl göz etem her zerre vāzā-yı ... şükr-i güftār-ı ṭūṭī-i meclis ārayı serā-yı ins ü inbisāt etmek muḳarrer idi yā nice mesrūru‘l [5] ... bāl olmayın kim raḥīk peyāmı nevḥad āgāz u serdār-ı necābend bulduğum neşḥa ve ḥāletiniñ şad hezārini şerāb-ı gül-ḳāmet bulunsa şerbi şafā-keş mükerrerān-ı ḥumār setm-i sipihr olmak degil maḥza temāşayı ṭalkı her nā-sāz çıkar nā-hemvār-ı ḥamīzārı dest-i insān bedr-i fās dil-keş-i eṭvār bezm-i zevḳ-i neşāt eylemegi muḥaḳḳaḳ [10] idi.

(23) Veyis Efendi'nin mektūbi şüretidür

Verdu‘l-beşā bimā eḳra‘l-a‘yunā ve şefa‘n-ne‘ūsi litekun aḡyātu‘l-minnī ve teḳāsümü‘n-nāsi‘l-meserret beynehum kısmen fekāne eclihum ḥaṭā enā ḥaḳḳa ki müyesser-i meysere meserretten ‘āmire-i ḳişt-i evḳā vü ḥāvī feraḥ-ı mu‘allā olmak baña münāsibdir ki iḥyā-yı merāsım-i dīn nā‘ire-i ḳalem kevşer-i rīzīne [25b] ḥāşşa ve miyān-ı ḥaḳ ve bāṭılı fayşal yetürmek lisān-ı şıdḳu‘l-burhaniye lāzım olan laṭīf ve ihsānı çok ‘ilm ü fazlına ḡāyet yok istikāmet-i ‘ilm aşāletde ser-firāz-ı ‘ālem ‘izzetlü sulṭānum ‘ālīşānım ḥazretleriniñ feyyāza-i raḡe-i bāhirle ibrā‘ası kefir-i [5] riyāz-i āmāl ehl-i fazl u kemāl etmek tekellūfün iḥtiyār etmiş ya‘nī ḥaṭṭ-i ḳalem-i Rūm‘da ki ferḥunde terīn hürmüz red büse ḥüsrev ḥāşāk-i mevādd-ı fesādı çemen-zār-ı emn u ḳarihiyete tebeddül ḳılan ‘aynu‘l

hayāt şer^c-i muṭahhar lü³le-i kalem zāl-i rīzlerinden yek kalem icrā olunmağ için fermān-ı
kaža cereyān-ı hilāfet-penāhī şādır olmuş.

[10] *Beyt*

Hūşā ‘ālem hayāt tāze buldı

Cihān āvāze-i ‘adliyle ṭoldı

haṭīb-i fezā-keş ṭaylasān-ı sipihriñe müşterīdir ki cāmi^c-i mecāmi^c-i kā’inātıñ
minber-i heft-pāye-i zebercedi ... ‘ālemden bu mazmūnlu pīrāye-bend-i Huṭbe-i
Aḥmediyye olduḡda ki

Beyt

Leḡad zādet lileyyami ḡüsnen ve behceten

İzā eyyedü’l-islāmi devletun aḡmedun

çehre-i [26a] sāhire-i ġabra ḡaliyye-i beliyye-i emn ü emānla revnaḡ-pezīr ve
muṭarrā olup ḡātem-i gevher tekīn ḡall u ‘aḡd

Beyt

Men ma‘şer kūḡlet bi’l-levmi a‘yunuhum feḡad

İllā keffin leyāmi ġayru şabbāb

maḡülesiniñ gird-āb-ı muḡiṭ-i ṭama^c olan dest-i [5] best-i fezāzat-peyvestinde olundu
ba‘zu’l-vücūh kerīme iḡsābehum şemmu’l-envef mine’ṭ-ṭırāzi’l-evvel silkinde dāḡil
cāvīddir bā-keffi ve efāzil-i bāhiru’l-mecdi’ş-şarḡ olanlara taḡlīd olundu felillāhi’l-ḡamd el-
ḡaḡ sīmurğ-ı muraşşa^c cenāḡ-ı ḡurşīd şāhiḡa-i şāḡa-i kūh-i ḡādirden şāḡrāyı zūlmāyı bā-
ḡatr-i [10] zemīne taḡrīk ḡādime-i sunūh ideliden ilā ḡāzihi’l-‘ahden seyf-i .. şerī^cat sā‘id-i

devlet-i müsā'idleri gibi guşye-i bārizi himmeti levm-i lāyihden fütūr getirmez bir keff-i kâf māziyyü'l-garāyim verilmişdür.

Beyt

Nīce yıl dūr ide perkār-ı sebkipāy-i felek

Görmeye sencileyin hākīm-i pāber cāy-ı

hākka ki țarīka-i imzāyı hūkm-i şer'ci serāngeşt kalem hurdekārlarından [26b] hatm olunmuşdur ve şadr-ı mu'allā kadr-i erīke-i şer'ci bedr simā'ı sa'adet olan fuād-ı kerīmleriyle kemālin bulmuşdur ol ... hubb-i veliyyü'n-ni'am-ı 'ālemiyān olan qar'ı harşūmetu's-şeref ve hayr-i ervā'u'l leffi'l-lezī

Beyt

Tecāveze kadree'l-medhi hatte keennehu

[5] *Ba hüsni mā yeşni 'aleyhi yu'ābun*

hazretlerinüñ zāt-ı fazl bir mekkiyyü'l-mekārimi ki fi'l-hākīka 'izzu dermān-ı kurbetdür. Durret ... şāfī şadr-ı devlet olduğda derd-i dūd-i nev şān cekde-i hirman olan kadh-i işāmān-ı sülāfe-i 'irfānī şahbā-yı mekkiyyü'l-hitāmü'l-iltifātla sīrāb ve şād-gām etmek şahīfe-i devlet- [10] pīrāye olduğ bildikleri cihetden ... şīri imādi ve sun'ci ni'am-ı kerīmetü'l-havādīm ve'l-mebādi olan bendeleriniñ te'sīr-i gamūm u humūmdan ser-rişte nümā-yı vücūduna 'uqde-i inqitā' yetmegi ve gül-bin-i aḥzar-ı tabī'atden țarāvet-i iḥzırār gitmegi āz kalmış iken mecrā-yı zülāl kerem ya'nī nāvidān-ı kalem-mu'ciz raqamda icrā-yı selsebīl ü hāne mübāderet buyurdular deyyir-i [27a] şahid semn-i ruhsār-ı benefşe haṭ ya'nī mektüb-i 'anberin nuqatıñ kelimāt-ı temkīn 'ibārātla cerīha-i hāṭir-i hazīne merhem şifā-sāz-ı kerem urdılar. Bir vechile ki şeyh vefte-i kalem olan vazīfe-i laṭīfe harīr-i taḥrīri tesbīh olunduḡta naqşibend nazar-ı 'ināyetleri tār u [5] pūd tedārik-i aḥvāl-i bende ki ile țarḡ-ı dil-firīb virmiş ve dībāce-i zībāyı suṭūra perdāht-ı insicām virüldükden soñra țırāz-ı

istebraķi nīṣāne-i tamgā-yı bī-hemtāyı iltifāt urulmuş bāreke'llāh zehī biñ ... pey iķbāl ki ṣemṣīr-i cellād 'ömrüme teslīm-i gerden-i rızā kılan bende-i ğamzden müṣāhede-i ṣevāhid-i [10] helāk etmişken berā-yı sa'ādet iyāl behcet-i ğāyāt-ı azādi getirdi. Hūṣ berīd-i nüvīd bī-dād-ı cāh-ı cellād ki 'aķāriyet-i hā'ile-i ğa'ile-i genc-i 'uzletden ve ğül-i peygüle-i tenhā-i ve ğurbetde ter-sefāk bümm-i helāk olan cān-ı za'īfe hırzu'l-emān hirāset dükkān olur ta'vīz-i 'azīz-i sa'ādet yetürdü bā-ħabbezā şeref nāme-i iclāl ki meṣāṭṭa-i cemāl [27b] ārā-yı belağat meyl-i kehlü'l-cevāhir ser merāķ-ı murād ya'nī kalem-i ħüccete sevād-ı birle tekḫīl-i 'uyūn hūr-i 'īn reybinde kıṭa'-ı ħarūk kıldıķda ger ṣemme-i elḫāz-ı dīn elfāzına ṣad hezār kılup muṣāķi'-i belķāyı ālüfte kılmıṣ

Beyt

Hūṣā raķm zede-i kātib [5] ħaceste sevād

Sevād-ı kilki ola ve ṣemme-i 'arūs murād

ve çehre-i perdāz-ı nevağim devātü'l-ṭarz berā'at olan kātib-i sāmiri kalem taḫrīr-i murād 'anberiyeti ṭurra-i ğarra-i kırtās etdükte her tār-müy-i kīsvi dil-cüyunda nice ħavāṭır seħra-i suḫbāt-ı kelām o yaḫte olmuṣ.

Beyt

Ĥarūfeṣ çūr lef [10] bitān çekel

Heme cāy-i ḫānist ve māvāy-i dil

ol menṣūr-i ħaceste suṭūr-i server ki ma'nāyı rüṣen tāb-nāki beyāz kırtāsın nūrun 'ale nūrdur nāzil olduķda merdüm dīn-i abād-i adāb-ı birle telaķķi-i bi'l-i'zāz edüp

Beyt

Çün dīde be ser nehādem

Çün ruhe be ber nehādem

ol dem ki meṭāvī-i gönçe-i ṭūmārı nesīm-i ‘anber şemīm-i niyāz u ta‘zīm-i birle [28a] küşāyiş buldu intişār-ı lehleḫa-i ṭayyib-i ma‘nāsı ‘anber zīr-i maḫmere-i şamme oldu ve sünbül-i deste-i melfūf-i ḫurūf enāmīl-i pençe-i pençe ḫüsn-i müdrike-i birle inḫilāl bulduḫda te’sīr-i meşk fişk-ı leṭāfetde ḫafıyyesinden perde meşām ğarbal-i ‘ārif oldu.

[5] *Beyt*

Ya rāb īn nāme ki ... ezher-i şikefī

Būy-i çāh perver iḫsān ve ‘iṭāyi āyed

Īn çī enfās revān baḫş ‘abīr efşānist

Ki ezū rāyiçe-i meşk ḫiṭāmi āyed

bu dest-i evride-i kâşid baht u iclāl olan meşrefe-i bī-mişāl nuzülünden cān-ı [10] nā-tuvān şikence-i pençe-i siyāk-ı ğamdan ḫalāş bulduḫda ya‘nī zāmn-ı taḫrīrde ol nişāne-i na‘çe-i ḫuddāmı ḫalka-i kūş ‘ulviyyetim olan luṭf u mürüvveti çok sulṭān ki mesned-i ārā-yı sadāret-i ‘ilmiyye olduĝı münfehim olduḫda ḫazīnedār-ı cinān ya‘nī cān-ı raḫḫāş dest-i efşān şafāya īşār naḫd-i ğirānmāye-i ‘ömr ḫıldı āyīne-i ‘ālem-nümāyı ‘aḫl-ı teşā‘id encüze-i [28b] sevdādan ki şemere-i māü’l-ḫülyāyı tenhāyidir külli jengār-ı kudüret bulmuşiken elḫamdülillāhi te‘ālā mişkala-i renk-zādı şafādan hem-renk şeb-çeraĝ-ı ḫurşīd oldu ve gönçe-i bāĝçe-i ḫāṭırına şadme-i şarşar-ı ğamūmdan pür-mürde ve perīşān idi taşarruf-i nevāzis [5] nesīm-i keremden ṭarāvet tāze buldı ‘andelīb-i nāṭıka ki naĝme senc-i ğülşen-serāy-ı feşāhatdir. şıdḫ-ı ḫazānu’l-aḫzānda lāl ü kelāl olmuşidi. İstişmām-ı revāsiḫ behār-ı iltifāt etmekle teşānif-i āvāze-i menāḫib-i ḫamīdelerinde bedī‘āne aşvāt-ı bünyadına şurū‘ idi. El-ḫāşıl hep bir nesīm-i iltifātta dem-beste olan [10] ezhār-ı ḫavās ... ki rütbe-i inşirāḫa yetdi.

Beyt

Dil refte bûd u cān şode minnet k'an dil

Be sîne āmed u ān cān be ten resîd

Ol sulţān-ı hezār ʿālem celle celālehü dergāh-ı muḳaddes ve cenāb-ı feryāl res her ... rüy-i niyāz fermüdedir ki ṭaraf-ı zāhirü'ş- şeref cenābıñıza nisbet-i felek ḡaddār-ı ḡanüde cilibāb-ı ḡaflet [29a] olup ebedü'l-ebedi delālet-i şeref şā'im-i vecd-i müsā'id ile hürşid-i felek-i iclāl olan vücūd-ı derm-i nihādıñız seyr-i menāzil-i şeref etmek istedikçe ḡah beytü'ş-şeref ḡazret-i şeyḡu'l-islāmide ḡall-i müşkilāt-ı vāḡı'āt eylemeyesiz fe men [5] dāru's-sa'adet külli yevm ilā dāru'l-hünāfilehum cerā.

(24) Bu mektüb daḡı ol yegāne-i rüz-i-ḡār Veysî-i sūhandānuñdur

ʿizzetlü sulţānıñ mazbūṭ mülük tāc-baḡş olan ḡuddām-ı müctemi'ü'ş-şimāl-i süreyyā naḡışları küşe-i keḡşe-i rüy-i iclāl u ta'zīm fersüde ḡılınmaḡla ʿarz olunur ki ḡālā dest-bāri-i ḡalem [10] mu'ciz raḡimleri vesāṭat ile şadaḡa buyurulan ḡazāyı bihrüz-i sîrüz ol ma'şūḡa-i nāzenīn şa'bu'l-menāl degildür her tār müy-i dil-cüyinde nîce ʿāşık ser-bāz o suḡte-i temennā olmaya ʿale'l-ḡuşuş ḡālā ḡubb-i ʿizāmı aşḡābından Kāmil zāde ʿAbdurraḡman ve Receb neseb-i mevālî Rızvan Efendi nām iki ʿāşık-ı maḡmüm ser-bāz temennā-yı vişāl-i sîrüz ile dürr-i ma'delete şevḡ vaṭiyye-i şevḡ etmişlerdür. [29b] İkisiniñ de nihāyet-i emniyyesi bu maṭlab-ı a'lā ḡuşūli olıcak recamız budur ki ṭarafeyniñ ḡayşiyet-i neḡzāsı ol maḡşüdu ʿuḡde-i ta'arruzāt-ı sākıṭāya düşüp ikisine de ḡül-bin-i ḡadiḡa-i recādan ḡārser tîz-i ḡaybet ü ḡırmān naşb ola. [5] Bi'izzet-i rabbüne'l-a'lā eḡer ʿizzetlü sulţānıñ şemme-i ʿinayet ü iḡsānı sābıḡa-i ni'am sābıḡaya lāḡiḡa buyurulur ise şad hezār anıñ gibi mu'ārız-ı pāymal-i ...küb-i ḡusrān olurdu bir loḡma-i ʿazîzdir. Ferāḡūr ḡavşala-i istiḡḡākım üzre sofrā-i ni'met behre-i in'ām ve iḡsānıñızdan bu gedā-yı ... ḡül derā dergāhıñıza şadaḡa buyurduñuz [10] lāyık-ı devlet ve şāyeste-i iḡbāl budur ki ol loḡmaya ḡöz diken şadaḡa-i men' u def' ni'metde dirîḡ buyurmayup bî-dirîḡ buyurasız.

Beyt

Bezm-i iḳbālını tār eylemeye derse felek

Kişi yakdığı çerağ üstüne pervâne gerek

(25) Bu daḫı Mıṣır'da mutaṣarrıf-ı mansıb-ı kazāyanıñ Ma'rūf Efendî'ye Veysî Beg mektûbudur

Yā men ce'ālallahu ismu's-sāmi fī-'unvāni mefāḫiri'l- [30a] esāmi ma'rūfen mā ... ye'mur beyne'n-nāsi binehyi'l- münkeri emran ma'rūfen ve zülalün şadefi keffun cevadi ḫavlehu bibezi cevāhiru'l-ma'rūf ma'rūfen āmīn her çend rüşen şahiḳa-i cibāl-i ḫayālden yāriñ bünyān-ı ḫavās [5] müdrike müteraşşid-i hilāl-i 'id olup 'adlīn-i dūd-i bende-i ḳāzi-i iltifāt-ı 'aql öñünde edā-yı şehādet rü'yet-i ḳali ve mehce-i rü kūy-i livā-i māh-ı şevvāl ki mencūk serā perde-i sulṫān-ı 'iddir. Verā-yı bayraḳ gülgün-i şafaḳdan zāhir ola herkes ṫaraf-ı nesbet-i 'ubūdiyyeti olan āsitāne-i [10] devlet nişāne-i taḳdīm tehtiyyetü'l-ḳudüm-i 'id etmekle tehtiye-i levāzım-ı devlet-ḫāhı ve du'āḫanı ḳılmağı lāzime-i 'uhde-i 'ubūdiyyet bilür. Eger dest-gere bend-i rüzigār bi'z-zāt ḫā'iz-i sa'ādet mülāzemeti olmaḳda zā'ili rehvar-ı ḫaṫ u tirḫāl-i āmāline 'uḳde-i 'aḳāl muḫālefeti şalarsa ḳaşıd-ı bī-pāpir-i cihān peymā-yı nāmeyi ki şāhid-i ḡadr-i iḡrār-ı müşkin-i şāmedir. Vesīle-i dest-i būs ḫuddām-ı 'ālī maḳām [30b] ḳılır. bināen'aleyh hāzā saḳīrū'l-ḡayb cihān ḳadam ya'nī ḳalem ki ḫaṫve-i himmete müsāḳa-i berzaḫ vüçüd-u 'adem ber-ḳademdür. Baḫr-i zülümāt-ı devātdan şāyeste-i bezl-i ḳademe-i ḫadeḳa-i āsitāneleri olur. Tā dīn ü naşidede bir sekt-i ḡuher keşide-i vüçüda [5] getürdigi ... mınṫıḳa-i himmet etdükde ḫidmet-i muḫaddetleri tīr olmaḳ için rüz-i tārār-ı eyyām-ı devletlerinde arāyiş-i tamḡa-yı revāca bulan cins-i fezā'il u ma'ārıfdaki ḫayli zamān idi rāyiçe'l-vaḳt-i bender-gāh-ı kūsār idi. Bir perīnān hezār naḳş-ı fazl u hüner ü dībā-yı vālā-yı girān-behā-yı ta'bīr-i zamīme-i nāme-i 'ubūdiyyet eyledim ya'nī [10] şudud u cemī'ci te'lifāt bezl-i ictihād-ı 'ācizāne ḳılduḡum kitāb düstürü'l-'amāl ki ḫasretü'l aḳlām Evvel müştemil olduḡı fevāḫir-i teşrifāt-ı ḫikāyāt-ı

bedī‘adan bir hil‘at-ı zer gibi tırāz-ı belagāt dest-avīz nāçiz-i himmet-i çākerāne kıldım ki fezail-i ... olmağın behcetinde şāhir-i ebrū-yı şiyam pirāye hāş buldu. Şöyle ki miyāne-i kamer-i tal‘atān-ı şehristān ‘ibārātın müşārünileyh [31a] müşārünileyh bil-benān oldu. El-ħağ nesīc-i reng-amīz-i berā‘ate bir müste‘irāne nağş-ı nev tarħ etdim ki aτlas ... kārħāne-i belagāt taħrīk-i zemme-i berā‘at kılalı sevād-ı müşeddeddir. Lākin bu ‘ibārāta böyle nağş-ı dil-firīb şalmamışdır. Ĥaṭīb-i muşakka‘ [5] kalem-i minbere peçe-i peliyye-i enāmilde inşā ve huṭbe-i belagāt kılalı hergiz böyle bu ridāyı naħbūkü’ṭ-arafeyn ħüsn-i edāyı o ... rüşen feşāħat kılmamışdır. Ammā estağfirullāh

Beyt

Şanma ħüner cihānda sözün ögmedir kişi

Veysi kelāmı heme ħalk pesend etmedir ħüner

[10] Kānde seniñ edā-yı perīşān bī-mezk kānde kabūl-i ħāṭir-i maħdūm nā ... ħāşā müştākān ħarācgāh-ı cins-i belagāt olan hemīşe idrāk-i dekaik-i kelimātında ser-endāħte-i zā’iri ‘acz oldukları āsitāne-i ħāce-i ‘irfāna ‘arz-ı kālāyı ma‘rifet kıldıkda perde-i şūf ğanem perde-i beytū’l-ħarem ve ħırka-i hemār baħye-i dervīşāni ħulle-i gülrīz-i selāṭin-i ‘ālīşān .. ‘affākellāh ol [31b] mālikū’l-mülk ... zerddir. Her bir taħrīr-i fezā’il olan şāf zamīr-i şāf-ı müşkaflarına ‘arz için hemsār-ı bendir-i pendāde kīlīm-i zārā’if metā‘-ı ma‘ārif eyledikde cell-i şad pāre-i fersin mu‘ādil perde-i serāyı felek-i aτlas kılām te‘ālāllah.

Beyt

[5] *Şerāb çün şemred zāt ħuvīş ra deryā*

Ĥarf-i çeküne zend ṭāk-ı en ki men kehrem

Ammā beher ħāl bāzū-yı ... ma‘āniğ gerdün u nevğdir şöyle ki dīn-i rızā ve kabūl mekhūl-i mekhale-i ‘aynü’r-rızā-i mekheline bi’t-tebessüm ola ve çeşm-i rāst-bīn inşāf-ı verā-yı ‘ayniñ i’tisām ve ‘aynu’l-buğz-i teberrüz külli ‘aybdan zaħm [10] ger şemme-i

ta'arruz urmuya. Ümîd-vârım ki hâk-endâz sâhil-i diyâr bâr-ı tab'ım olan pâre-i şıdk kesb-i mertebe-i dürr-i baht kıla ve kenâre-i kılzem-i hâtırdâ âlûde kef olan rîze-i hark ve peşîze-i keşf belki tekme-i eklîl-i aşhâb-ı şeref ola

Beyt

Bahreyn mühre est eger der Yemen-est netersem çün pezîrende kerîm-est

Giriftem çün serâser 'ayniyen kesb [32a] Çü tû pûşide-i 'aybî çi bâkest

çünkü şahîfe-i kâfûr iltibâs-ı kırtaş süde-i 'anber-murâd perîşân kılmakdan 'arz-ı izhâr fazl u fuzûli olmayup fersûde-i hâtır-i huddâm olan nâm-ı bende ki tezkâr olunmak münâsibdir ki taraf-ı vazîfe-i siyâh reng-i kelâm ki [5] maḥall-i hatm-i merâmdır memseḥa-i kalem hüsn-i hitâm ola ve kûşe-i kumaş-ı 'ubûdiyet temğayı iş'afu'l-'iyâl ile itmâm bula. Hemîşe-i du'â-i hayra ser-âgâz eyleyüp Veysî terennümâ ile cihanı mâlâmâl şenâya başlayup âfâka güher-efşân ol zemâna el açup âmîn diye. [10] Hilâl mişâl niteki zer-nigâr-ı 'ulvide hîrâm eyleye bu zer-ḥalḥal niteki eyleye ḥalk-ı zemâneyi mesrûr şafâ-yı tal'at ferḥunde-i meh şevvâl şafâ-yı 'işretle her günün olup bayrâm hemîşe destîni taḫbîl eyleye iḫbâl.

(26) Bu daḥı münşeâtü'l-laḫîfe

Mâdâmkî şemâr-ı nice guşûn-i eşcâr maḥall-i birûz-i gülh-kûşe-i ezhâr [32b] ve vuḫû'î sücân murdârıdır yaz behâr zuhûr-i ruus-i eşmâr ola ve şabbağ-ı bağ-ı şâhidân destâr-ı reyb-i eşmârı elvân-ı dil-firîb ile müzeyyen kıla. Ḥâzret-i mâlikü'l-mülk 'ale'l-ıtlâk celle celâlehü dergâhına zemzeme-i gaybullâh cân-ı nâ-tuvân peyvestedir. Bu terennüm ile ki [5] ol dest-feşân-ı bağıyân mücedded-i şeref maḥdûm-i muḫlaḫu'l-hîru küşâde keff-i 'arḫ-ı tâhir selîl-i zât ğarîḫ-i nesîl-i kerîm mütevâzi' ḥalîl eşrefü'l-kirâm bi'l-cümle ve't-taḫşîl cenâbib-i gülşen vüşünü'l-eḫrâf ḥânedân devletlerinden serâf-raḫte olan guşûn-i

bedre zevi'l-ihtirām huşūşan düha-i kerīmü'l-bende olan [10] nihāl-i vücūd-i bî-hüdları dest-zede-i cihān olup ser rişte-i 'ömr-i 'azizlerine endāze-i kıyās bu beytiñ mazmūni ola.

Beyt

El'āmu elfi şehrun ve'ş-şehri elfu yevm

Ve'l-yevmi elfu hīn ve'l-hīni elfu 'ām

Hāce-i serīre şinās-ı zamīrlerine ki nekkād-ı 'ākāyid-i mahzeredir hazer buyurulmaya muttaşıl-ı işlāb-i a'zām a'şābet-i perveride ni'met-i 'amīmeleri olan [33a] ve sevķ-i nefer-i 'ubūdiyet etmekle sāmī'a-i huddām-ı āsitānelerine tanīn-i melāl sürem ammā müddet-i medīdedir ser-rişte-i cān-ı 'azizime merbūṭ olan 'alāķa-i iltifātları cenāb-ı 'ālilerinden fayşal miķrāş-ı istiğnā bulmağını ve nām-ı bende-i müsteham-ı bî-sebeb meşṭūb-i kalem-i [5] nisyān olmağını irsāl mekātīb ile taşdı'lerine ikdām olunmuştur ammā.

Beyt

Ḳande varım sāye-i serv-i bülendim var iken

Kime ḳul olam seniñ gibi efendim var iken

hizāne-i hāne-i eltāf-ı celīlerinden şeref-i ihtişāş bu 'izz-i 'avāṭıf-ı cezīle ol ḳaşāmet degildür ki inḳıṭā'-ı resā'il ile degil āsitānelerinden dānde-i 'aṭāyı red olmağla kūşe-i [10] dāmen-i iclālleri dest-i himmet-i 'ubūdiyet füzūn-i ḫalāş bula.

Beyt

Hīç ola mı cān u dil elden ḳoya dāmāniñi

Ey boy-u servim bu gice görürler iḫsāniñi

Hālā maḫşūd-i şīlī olur ki nām-ı bendeñi defter-i huđdāmdan bi'l-küllīye maḫkūk-i ḳalem tırāş nesyen mensiyyen olmađı revā görülmeye ve zamīme-i [33b] du'ā-nāme ḳılan birkaç ūşetālüyü huş-bū seniñ ḳabūlüne laḫza-i 'ayn-ı 'ināyet bī-dirīğ buyurulmayup ḳābil-i tenāvül olanları pīrāye ṭabaḳ sofrā-i cennet behre ḳılıp hām u nā-puḫteleri havāşīn-i mevāşīn meşrābāne bezl buyurular eger ċī ol meclis-i bihişt mişāle [5] ki kitābe-i dāru'l-īş ekeluhā dā'im ve nefis-i eşcār-ı merfū'a ve naḫş-ı eşcār-ı merfū'ası lā-maḫṭū'atun ve lā-memnū'adur. İrsāl-i mīve anuñ bađına şemer kākher-i deryāya mā Mışr'a ḫurmā göndermek geç gelür ammā dād-ı mīve-i zülāl zīr-i bāğce-i firdevs terbiyetleriniñ vāşıta-i çāşin eş-şey'i nıkeş bi zıdduhu [10] ile sār fevākih-i ebrārdan rütbe-i imtiyāzı firāḳ-ı huđdāma ma'lūm olmaḳ recāsıyla cesāret olunmuşdur. Her çend ki ḫaḳāret-i dest-āvīz nā-çīze naḫar-ı iltifātları ta'alluḳ ider. Zebān-ı tazarru' ve niyāz inşād-ı ḳışsa-i pāy-i ḳalem vüfūr-i nā-tüvān ve ḳabūl-i Süleymān 'ālī-şāna ser-āğāz eyler.

Şi'ir

Ersele'n-nemli min ḫulūş ve dād

Süleyman nışf-ı [34a] cerād

Ḳābil-i zāt-ı müntehā ciheti

El-hedāyā bi'l-ḳadri fī yehdā

bāḳī müstedām-ı mest-i iḳbāl olmaḫdan olmayasız her-dem ḫali el-faḳīru'r-rā'i Veyisü'l-ḳāzi.

(27) Min cümle münşeāt-ı şerīfe

[5] 'izzetlü sulṭānum ḫazretlerine 'arz-ı ḫāl olunur ki lişan-ı bāhiru'l-burhān devletlerinden şudūr iden va'd-i laṭīfeyi 'illet-i şafāsı ...kūşe-i maḫrūm-mübāhātımız müvāzi-i bağa ḫurşīd idüp ḳadem-i şāhid-i murād için çeşm-i cān çeşme-i rāh-ı intizārda iken ufül-i teḫallūf maṭlab-ı ma'ḫūdu mütezammin ba'z-ı eḫyār-ı cān gāh-ı ciger devz-i

[10] istimā'la rüz-rüşen gözlerimiz tār olmuş idi. Ba' de ba'z-ı dostlar manzūme-i ihtiyārı müsterdād iderdi furū'-i bedre şecere-i mücedded-i ikbāl-i ibkâhım Allah te'ālā kuluñuza nisbet-i hiss-i eşer taqayyud idüp belki müste'id kabül āb u āteş olan südde-i kīrī tarafına ĩrād zinād kuvvetli işti'āl idecekdi nā yereden şerer-i zarar-ı işābetine 'āzimlerdir dimeleri mir'āt-ı 'aqla şikest idüp bi'l-küllıye [34b] huzūrumuz uçurmuşlardır. Benim kerem ve ihsānı çok sultānum bu kuluñuza dergāh-ı refi'ñizden müddetü'l-ömr luţf ve keremden özge nesne senūde etmemişdir ve kuluñuz dağı zāhiren ve bātinen devām-ı devlet du'āsına iştiğal ettigimden mā 'adā menāfi-i tavr-ı bendeñi vaz'-ı irtikāb [5] etmemişdür ve bu eyyāmda eger istizlāl-i beyān ĩmāyetleri olmasaydı hucūm-ı ğamūmdan helāk olmamız muqarrar idi. 'Aziz ve celil başıñuz için ve vāsıl oldığunuz ser-rişte-i sırr-ı ĩkâkāt ĩrmet için kuluñuzuñ aĥvāl-i perişānıyla taqayyude 'ināyet-i dirīğ buyurmañuz ĩālimi şorarsañuz ĩudā güvāhdır ve rāhatımdan bir ramak [10] kalmışdur ne vaz' edeceğim bilmem.

Mışra'

Ne çāre neyleyeyim bilmezem ne ĩālet idem

ve bu dađı ma'lūm-i 'ālemiyāndır ki zerre izhār-ı 'ināyet belki izhāra teveccüh buyurulsa şad hezār benim gibi gedā-yı bī-pirüyā-yı lemĥatu'l-başarda kām-baĥş minnet-i sa'adet a'lā olurdu. El-ĥāşıl benim sa'adetlü sultānum ĩālīm ğāyet mükedder ve perişāndır turra-i varaĥa-i niyāza lü'le-i 'aynu'l-ĥayāt olan kalem [35a] mu'ciz raĥamdan birkaç reşĥa-i 'ināyet cevābla āteş-i derūna sūkūn vermeleri niyāz olunur.

(28) Ed-dā'i Veysi min cümle-i münşeātu's-şerife

Ketebet demī fuādi nāri şevĥ leha lebun ve fı ceneĥa [5] şehāb felev lā'n-nāre beli'd-dem'ahu ĥaĥĥī ve lev lā'd dem'a li ihtirāku'l-kitābi sepide dem ki emir-i kalem vāfāk-ı rü sancaĥ dīrīn ĥavra nesīm tafrdan ihtizāz-ı nuşret yetüb sipihrān muraşşā' cüş-i şuā'-ı

yemin ve yesârdan tertîb ve şufûf-ı şabâh etdükde ve merru'l-mesfûr iştabil-i seher [10] tabla-i cenayib-i mücevher kalâde-i eflâk olan düldül-i muṭallâ ke-cesîm-i cûş-büy-i arâyiş gurre-i şabâhu'l-hayr ile pây-i taht-ı havrana geçüb çeb verâsından şâtîrân-ı zerrîn ve sîmîn külâh-ı çâvişân aylık ṭas-ı dergâh-ı gülbânk-i du'â-yı rûz-i ezfûn urub kahramân şâ'ika şamsâm-ı şabâh ma'roke-i zuhûra yettükde.

Beyt

Ḳâsid resîd ve sâht [35b] mu'aṭṭar meşâm men der

Çîn nâfe dâşt meger nâfe-i ḥusten îñ nâme nîst yelker

Pey tuhfe baġ-bân çeydâz-ı çemen benefşe ve peçîd der sahn

Beyt

[5] *Firâķ-ı bezm-i tevâş şerḥ ḥâme-i bî-runist*

Zenâme pûs ki ḥâl-i derûn men çûnist

Kûşe-i besâṭ-ı inbisâṭ meclis-i 'işret merârlarına çehre-i mesây olmağdan hemvâre incilâ-yı şafâ-yı ḥâtir kesb iden bende-i müştâķ zaḥm-ı ḥurde-i sihâm-ı teferruķa eyyâm ve leyâlî olalı müd siyâh ehl-i 'umûd-i memdûd [10] ḳubbe-i âsumân etmişiken dilden iḥtilâṭ-ı pür-neşâṭ nedimâ-yı maḥall-i şinâs-i 'işret-ḥâne eylemez. Yekd-i dehirden telḥ-i mezâķ olan cân-ı şîrîne hemîşe çâşîn-i cellâb-ı şafâ yetüren 'îd-i pür-hemzden ... kâse gerdden bezm-i ġam tecrî'-i şerbet-i fûrķat ideli te'sîre neşve-i şahbâ-yı ḥasretten mertebe-i helâke yetmiş iken biḥamdillâhi te'âlâ ḳâşid-i iclâl elinden ta'vîz kemah kûşe-i iķbâl ve temennim yazup aḥvâl-i [36a] bende-i bî-mecâl olur. 'İtâb-nâme-i nâmileri vâşıl olduķda ve *nâdî-i irem nihâd lem yuḥlaķ mişluhâ fi'l-bilâd* da ġayibâne nam bendeñi zebân-ı züdde-i ḥuddâm sidre maķâmları olmağdan dil pejmurde reşḥa-i ḥayât tâze bulduķda tezâḥüm-i terâķüm-i sürûrdan [5] az ḳaldı ki şüfî-i şüm'â-i cân ḥırķa-i sîne-i bî-meskîneyi çâķ çâķ ide firâş-ı serâçe-i dil der peçe-i nihân-ḥane-i ḥayâtı yenide

Şi'ir

Dilā ol nāme-i ser-beste kim dildārdan geldi

Dağı açılmadık bir nefhadır gülzārdan gelmiş

Lākin resūl-nāme-i resān olan mecnūn-i ... ve maṭ'ūm ve sefye [10] şūm u melūm deryā-yı bend-i celīle ilkā-yı geşti-i 'azīmet etdükte şeref-nāme-i sa'ādetimiz olan mektūb tekellūf-i ḳulūbi enbār-ı geştide dendān-ı mevşe düşürüp meṭāvi-i ṭūmārı nice pāre etmiş ve şafha-i beyāz-ı ḫāṭir-i erbāb dil gibi raḥneler etmiş. Ḥaḳka ki ol ḳāşid-i böyle ḫādişe-i 'acībe ve vaz'-ı şetr u girye şudūrundan evrāḳ-ı mecmū'a-i ḫāṭir-nişin [36b] perīşān-ı ḳalem meşḳūḳu'l-lisān ile taḫrīr olunmaḳ muḫāl ve mucāri-i 'urūḳ ḫāme-i perīn-i zebāndan bāḡçe-i taḫḳīḳa ṭarāvet taḳrīr yetürmegi maḫz-ı ḫayāldür. Hezār endīşe ile her pāre varaḳdan bir lafz ve her lafzında bir ḫarf istiḫrāç olundu. [5] Kelime-i āḫer saṭırdan me'āni evveliñ meşṭur istidlāl ḳılup mir'āt-ı cihānnümā-yı mazmūnunda cilve-ger olan teşāvir-i leṭā'if bī-tekellūfāne ve nekt-i hem meşrebāne cemī'an naḳş-ı şafha-i zāmīr olduḳda zehrāb dāde-i 'itābları böyle bir şen ḫiṭāb şaldı ki bundan aḳdem şaḫib-i sa'ādetim ve ba'ış-i rif'atim pāşā ḫazretlerine [10] fermān-ı ḳazā ceryānları mücebince ve Süleymān keḫudāya tazarru'ları mefhūmunca birkaç 'alī yerde irsāl olunduḳda çün birkaç dāne dağı ḳademe-i ḫademe-i müsned a'lāya taḳdīm olunmaya fī'l-ḫaḳīḳa terk-i edeb ḳılınmış ve irtikāb-ı ḫaṭā cesīm olunmuş.

Beyt

Günāhım bildim eylersem n'ola şefḳat recāsından

Benim devletlü sultānum ḫaṭā benden 'aṭā senden

[37a] Eger şadr-ı ḫaṭā ve ḫillet mehib ḫandandan vūzan olmasaydı deryā-yı maḡfiret temevvūc olmuşdu ve eger seḫāb-ı sipāh günah-ı ḫurmet etmeseydi bārān-ı zaḫmet füyuzān ḳılmazdı. *Lev lā'z-zenbi limā kānetu'l- maḡfireti zāmīr-i şāf müşḳāfe* [5]

ma'lūmdur ki birde şūf-i ğanem degil perde-i felek atlas ki hil'at-i fāhire-i nev 'arūs-i 'ālemdir eger ser-mikrāş hūkm ve şākefkār ve taşarrufumda olaydı memālik-i hūrāvīşān hāzret ve perī şifatān hūrmete ʔonluk taḫtī' muḫarrer idi. Hāḫ budur kim elime girse benim atlas çerh pārelerdim ānı mehrūlara [10] ʔonluk ʔonluk ve eger şa'r-i müjgān ve rişte-i cān şīrīnim ğazel olundu. Tażyīf-i şayfa-i berdeye imkan ve ihtimāl olaydı fesāhkārḫāne-i dil çoḫdan taḫrīk daḫḫa-i taşnī' ve īcād iderdi inşā'allāhu te'ālā dervīş ḫānḫah-ı cān ḫal' burde-i müste'āre-i ten kılmasza biz tā mine'z zaman a'lālarından taḫdīm-i ḫidmet-i 'aliyye kılunur. Ey 'aceb [37b] bir daḫı müşāhede-i cemāl teḫaşşub mişāl müyesser olur mu ki ya'nī mir'āt-ı çeşm-i 'alīl sürme-i terāb ser-müzeleriyle inca bulurmuki

Beyt

Bir daḫı ben ol ḫāmet-i bālāyı göremem mi

Ölüp [5] dirilüp cennet kūyine iremem mi

vāy el acūl el acūl başımızda ol tāc-ı sa'ādetvar mı ki ol meclis-i bihişt āyinde kūme nişīn simāḫ munakḫaş olup kūşe-be-kūşe nedīmān muzḫik ve şīrīn-kārān maşḫaraniñ muraşşā' munakḫaş ferīdūni tāclar, keyḫubādi külāhlar, taḫyanūsi taḫyeler, [10] efresyābi üsküfler ve deyane bōrkler, ḫācı kesūtler, ḫalenderi menkūşlar, sulḫāni mecūzeler, ḫakīmāne şapḫalar vā'izāne ridālar, frengi çeḫreler, ḫāsbāzi ḫırḫalar ile meclis-ārālīḫ etdükde.

(29) Min cümle münşeātu'ş-şerīfe Veysī Efendi

Hulāşa-i iştīyāk dil-kesīr ḫaleme ḫilye-i berā'a teşbīhde [38a] ruḫşat-ı cevalān verilmeyüp şerḫ-i maḫāmāt-ı firāḫde bu neşīde-i pesendīdeniñ ki fi'l-ḫaḫīḫa nazma-i kerīme-i belaḫattir. Şerāb-ı rūḫ-i fezāyı feyḫ kemā mim 'ıḫr-i sāmi-i erīke miskīn cümle-i mektūb etmekle iktifā olunmuşdur.

Beyt

Bu dīm-i nehc-i refīka-yı [5] cennetdür

Çün ‘aḳd-i cevāhir hem bāhem peyvend

Nagāh-ı kalem rişte-i in‘ikād-ı kesihde Her yek yeknāre cihān efkend ve mihr-i ‘ālem- ārā-i maṭla‘ seher hilāl-i mükemmel maḳām uddā mümeħhed esās mihr-i vālā ki şadr-ı kemāl-i keremde o ‘iddu’d-dehr ve’l-kemālu’l-‘aşr hem-vāre şudūr-i der sūrūd sūrūru’l-ḫāl ol müdām [10] gerd-rāh ḫareket sürme-i ehlu’l-kerem serāṭi‘-i dūrer du‘ā her seher ve mesā dilde muḫarrer memās ve taşavvuru’l-vāḳi‘ merāsım medḫa selām ki sekt-i ḫālet ... lālā meşṭūr ve mükerrerdır ihdā-i südde-i sedre muḫkemu’l-esāsdır ki eger ḫāl-i dil melāl-i su‘āl vārid olur ise elḫamdulillāhi’l-melikü’l-vedūd lā veleden lehu ve lā mevlūdun ṭāvis-i dil dūḫa-i dāru’s-selāmda [38b] ve hüdhüd-i rüḫ veled vārid selāma selām ve kelāmda ammā aḫvāl-i ‘aks-i vişāl ki derd-i lā devātla derdlere ḫāşıl ve ‘urve-i kemāle vāşıldır mes’öldur ki elem-i ma‘hüd saṭḫ-i dilde maḫkūk ve madüm ve sikke-i sūrūr vaşıl-ı şuver-i ḫuşülde maḫşūs ve ma‘lüm ola [5] ḫāşıl-ı kelām ve muḫaşşalu’l-merām ehemmi murādım ve du‘ā-i ve evrād-ı ehil ve evlādım oldur ki ol vālā himem ve muḫaṭṭ-ı ricāl-i kerem her-dem müsā‘id-i ikrāma sā‘id ve āña sā‘id-i kerem müsā‘id ola kerem-kār ol deñlü kemāl ve keremiñ ve ‘uluvv-i himemiñ gördüm ki ḫadd-i va‘d emri muḫāldır ammā.

Beyt

Mūrlar şekere olur ṭamā‘

[10] *Kerem görse gelür ḫırşa gedālar*

Ma‘lūmdur ol ma‘hüd emirlere gāh evvel keremiñ derkār ve ḫuşüle mavşalat mudād kilik-i ‘uṭārid kārıñ mededkār olsa sā‘ir keremler ki ‘alāde olur ve ‘arşa-i ‘ālemde ... kemāl ol resmle mersüm ve meşṭūr ve ‘amme-i uddā ol deñlü vāşıl-ı sūrūr olur ki ḫavşale-i kelām

i'lâmda lâl olur ve i'lâm-ı hâlde kilik-i dürer-i mülke kelâle olur. [39a] Me'mûldur ki irsâl-i sâ'id-i keremiñ müsâ'id ola ve mihr-i emlaḥ t̄arim ḥuşûle sâ'id ola.

Kıṭ'a

Olur ilhâma maḥal olsa eger dilde sürûr

Olsa amma ki elem ḥâşıl olur gerd-i melâl

Keder-i dehirle ol denlü mükedder

[5] *Dilim ki şorarım görsem eger kâse-i mālāmāl*

(30) Da'vet-name-i Ramazân-ı şerîf

Budur ki mihr-i şehba-i ramazân ve leyle-i şehri-ı gufrân vesîle-i şubḥ-i rahmet-i ilâhi ve vâşıta-i rûz-i maḡfiret-penâhî ḥallâḳ-ı şafâ ve iḥvân-ı vefâ ile leyle-i şerîfde tecdîd-i levâzım [10] şoḥbet ve temhîd-i kavâ'id-i meveddet ve mevânis ve muvâşalat etmek her şaḥşa farz-ı 'ayn belki 'ayn-ı farz olmaḡın varaḳa-i iḥlâş ve nâme-i iḥtişâş irsâl kılındıḡdan soñra mercûdur ki ḳadem-i ... buyurup bu gice bende-ḥâneyi müşerref kılasız. Tâ ki ḳadem-i şerîfiñüz ile bu ḥâne-i pür-meşakḳat ve külbe-i pür-minnet şafâ ve sürûr ve behcet cevri-ı vuşûl ide. Me'mûldur ki fehvâ-yı şerîf da'veti fedḥulû [39b] üzre icâbet olunup muḥâlefet olunmaya bâḳî 'ömr ü devlet mustaḥkem bâd.

(31) Nev'-i diḡer

Rif'at-i kubâb devlet-i cenâb menḳad-ı iktisâb mükerremet-i 'uṭarid-i tedbîr müşteri-i nazîr vâfirü'l-fezâ'il kâmilu'l-ḥaşâ'ib [5] maṭla'-ı kevâkib menâḳıb-ı şerî'at ḳible-i ḳâfile-i ṭullâb-ı 'avârif felekü'l-fa'âl malkü'l-ḥişâl mihr-i sipihri eyâlet ve kâmkâr-ı menba'-ı zevârif leṭâ'if ve 'uṭarid-i şemsiyye-i eyvân şadâret şadr-ı eyvân refî'u'l-ma'âni ve zilân-ı âşif re'y-ı vaşf edâ-yı mihr sipihri-ı eyaletü'l-muḥtaş mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'l-ḥâlîḳu'l-mennânu'l-arz ü's-semâ [10] emîr ṭarsu'l-izâletü'l-ḳaye fi'l-mektûbi 'aliyye ve fi'l-ḳulûbi

celiyyā mebāni-i Muḥammed-i maḥabbet ve mevlūd-i mücedded ve müşeyyed olup şerḥ-i şevḳ-i ‘izām ki tercümān-ı lisān-ı aqlām taḥiyyet u selām arkāşla aqlām ve i‘lām kılındıktan soñra taşvır-i ḥāṭir meveddet-i muzāhir budur ki ḥāliyyā eşref-i evḳāt ve eşref-i sâ‘âde rahmet-i rahmāni müntesim olmağla gönçe-i âmāl ve emāni ... [40a] olup nāme-i kirāmı ile ol āsitāneniñ mu‘azzez ve mükerrerlerinden fütüvvet nihād mekremet mu‘tād-ı nizāmüddīn Murād Beg bendeleri enḥaf-i mergube irsāl buyurmuşuz zādullāhi’l-eltāfihu ve i‘ṭāḳahu memdüden ‘ale’l-muḥibbīn gelüp vāşıl olup [5] ḥuşū-i şeref telāḳileriyle müşerref olunduğda ḥaḳḳa ki ādāb-ı risālete muta‘allıḳ ne ise bi’t-temām ri‘āyetle edā idüp ḥaḳ ‘alīm ve ‘allām ve dānā-yı isrār kāffe-i enāmdır. Bu ma‘nā-i müserreb encāme bā‘iş-i izdiyād ve dād ve tezāyüd-i ittiḥād olmuşdur ve mektüb-i mergüb mazmün-i ... meşḥūnunda ḥazret-i sultānūs’selāṭīn şark [10] ve ğarb şāhib-ḳırān memālik-i rūm-i ‘acem ‘arab ḳahramān-ı kevn-i mekān nerīmān-ı zemin ve zemān fermān-ı fermā-yı heft keşür şehinşāhi sihr ve bir nāşiru’l-emn ve’l-emān bāsiṭ-i bisāṭu’l-‘adl ve’l-iḥsān ḥādimü’l-ḥaremeynü’ş-şerīfeyn zıllu’llāhi te‘ālā fi’l-arzīn ‘ālī-baḥt ve Süleyman-saḥt pādişāh-ı kām-rān-ı ‘azīmü’ş-şān edāmu’l-lahi te‘ālā eyyām-ı sa‘ādet ve ḥalled-i mülk ve salṭanata ile’l-inḳırāz’z-[40b] zamān ve nihāyetü’d-devrān ḥazretleri devlet ve iḳbāl ü sa‘ādet ü iclāl ile maḳarr-ı Ḥilāfet-i ‘Osmani ve müsteḳarrı salṭanat-ı ḥāḳāni a‘nī taḥt-ı ferruḥ baḥt-ı kitī üzerine culūs idüp humāyūnları ḥaberi müjdesinde ‘ālī ḥazret-i ḥurşīd efāzil-i pür ciş-i sa‘ādet [5] nāhid-i ‘işret behrām-ı şalevāt sülale-i selāṭīn-i kesīrin aşl-ı ḥulāşa-i havāḳīn ḥātem-i bezl-i ḥilāfet-penāh ve ‘izzet-i maḥrem şāh-ı Cem-cāh ve’l-a‘lem ḥazretlerinin bāb-ı ‘anber turāblarına muḳarrer ve maḥşuş olan nevvāb-ı kāmıyāb ile sürūr-i behcet ve ḥubūr-i meserret kıldıkları bundan aḳdem fātiḥ-i ebvāb-ı ğazā ve cihād [10] kāsir-i erbāb-ı ‘itāl kefr nihāl sa‘īdu’l-ḥayāt ve şehīdu’l-memāt cenāb-ı cennet mekan ve firdevs-i āşiyān maḫhar-ı taḥayyāzu birahmetihi mey’yeşāu merḥūm ve mağfūr leh ğazi Sultān Süleyman Hān ‘aleyhi’r-rahmeti ve’r-rızwān ḥazretlerinin zamān-ı şerīflerinde vāḳi‘ olan ‘ahd u mişāḳ va‘d u vifāḳ-ı ittifāḳ evvelkinden ziyāde kemāl-i ri‘āyet ve şulḥ u

şalāha ve fevr u felāh umūrları nihāyet [41a] mertebe himāyet olunup geri ol ʔarīk-i tevfiḳ-i refīki mülūk dutulup südde-i seniyye-i saʕadet medār ve ʕatebe-i ʕaliyye-i ʕālī-miḳdār ile ol ʔaraf-ı teʕkīd-i merāsım muvālāt ve ... meyāni muzāfāt kılınmaḳ bābında bu maḥlaşları ʔarafından daḫı maḥallinde erkār-ı muʕāvenette muzāheret ʔaleb olundu. [5] Muḥabbet āşārları kılınmasın istidʕā ve işʕār olunmuş taḫrīr u beyan olunan ʕale vechiʕl-taḳşım maʕlūm ve mefhūm oldu. Elḫamdü lillāhi teʕālā tedābir-i fāʕika ve efkār-ı şāḳiyañuz muḳtezāsınca bu ḫuşuşdan ḫuhūr ü şudūr eyleyen efʕāl ü aḳvāl maʕkūl kemāl-i mertebeden her vechile maḫbūʕ ve maḫbūl olmuşdur inşāʕallāhurʕrahman āsitān-ı [10] muḫalleduʕl-erkānda ʕale ḳadriʕl-ımkān evşāf-ı cihet ve aḫlāḳ pesendīdeleriniñ zıkr-i cemillerinden fiʕl-eyyām veʕl-leyāl bir dem ḫālī olunmayup revābiḫ-i ittiḫād-ı müeyyed ve şerāyiḫ-i intisāb merʕi ve müşeyyed olup ebvāb-ı taʕarruz mesdūd olmasına saʕy ü iḳdām ü cidd ü ihtimām kılındığı zamīr-i münīr lā-naẕīrlerine ḫafī ve pūşīde buyurulmaya ve min baʕd peyḡam-ı zāt-ı ferḫunde şıfatları nāme-i maḫabbet [41b] irtisām ile irsāl etmegi dirīḡ etmeyeler ki varaḳa-i muşādaḳat tehi olmamaḳ için kelam-ı laḫīf muḳtezāsınca ʕizzi ḫuzūr-i ve fūruʕl-cevre hedāyā ithāf ve ihdā olundu. Ledeʕl-uşūl meʕmūldur ki ḳuşūru maḡdūr ʔutulup ḫīn-i ḳabūlde vāḳiʕ ola. [5] Bāḳī aḫvāl-i aḳşā-yı merām ve mūntehā-yı kelām ʕarz-ı maḫabbet-i ezeli ve iʕlān-ı meveddet-i lem-yezelidir hemīşedir şiyānet-i iʕnāyet-i ḫudā ez ḫulūl-i ḫavādiş ve nüzūl-i tevāyib ve şūḳ u temūn bād.

(32) Diger bu daḫı şūret-i mektūbdur

Saʕadetlü ve ʕizzetlü ḳarındaşım Aḡa ḫazretlerinūñ ḫuzūr-i şerif [10] ʕizzet-i münīf devlet-i redifleri şavbına merfūʕ dāʕ-i dil-ḫāh bī-iştibāh budur ki eger ebvāb-ı laḫīfleri meftūḫ buyurulup bu cāniñ aḫvāl veʕl-merāḳ ve eḫvārından istiḫbār buyurulur ise bu diyār-ı celīlūʕl-iʕtibārīñ kaffe-i ahāli ve ʕamme-i esāfet eʕālīsi ḫüsn-i himem-i ʕaliyye ve yümni-şīm-i seniyyeleri muḳtezāsınca münşeriʕş şudūr ve muntazamuʕl-umūr olup cemāhīr-i ahāli-i bilād-ı ḳurā [42a] ve meşāhir-i ehl-i dīn ve taḳvā eyyām-ı devlet-i

pādişāhi ve hengām-ı salţanat-ı ŧehinşāhide refāh-ı hāl ve sürür-i nāle ile her ŧubḥ u ŧām devām-ı devlet pādişāh-ı islām ve kıyām rıfāt-ı ŧehinşāh-ı enām ed‘iyesine mülāzemet ve kıyam üzre olduklarından iştibāh [5] buyurulmaya. Bu ‘izzet-ḥāhları daḥı bu arāz-i muḳaddesede mezān-ı icābet olan maḥallerde farz-ı lāzimü'l-ḳaza olan devām-ı devlet pādişāh-ı ḥallede mülkehu ilā yevmi'l-ḳiyām ed‘iyesini edā etdükdün ŧoñra beḳā-yı zāt-ı ferḥunde ŧafā-yı irtifā‘-ı derecāt-ı ‘izzet simātları ed‘iyesine iştı‘ālde [10] olduḡımız pūşide ve nihān buyurulmaya *fīmā yemmed ilā ḡayru'd-du‘ā ve leyse yefteḥḥu'l-ebalişnā* hemān ol zāt-ı mürüvvet nişāblarından me‘mül ve müte‘āḳıbdır ki bu ‘izzet-ḥāh bī-iştibāhların ḥāḫir-i feyz-i müeşşirden melḥūz du‘ā-yı behremend ve maḥfūz buyurmaḳdan ḥālī olmayalar. Bāḳī hemişe iḳbāl-i devlet ve māh-i tāb-ı sa‘ādet-tābānve direḥşān bād ... ve‘ş-şād.

[42b] (33) *Bu daḥı bir tuḥfe-i ‘arizi şüretidür*

Āsitāne-i ‘aliyye-i salţanat-ı meḳān ve ‘aliyye-i seniyye-i keyvān-ı eyvāna ‘arz-ı bende-i bī-vücüd ve ref‘i zerre-i ḥāk-i ālūd budur ki āsitāne-i sa‘ādet āşiyānıñ ḥuddām-ı kirām-ı encam-ı iḫtişām [5] ve mulāzimān-ı vālā-i maḳām-ı ‘izzet irtisāmlarından ḳıdvetü'l-emācid ve'l-ekārim Yazıcı Ken‘ān zīd-i mecduhu vāsıtasıyla nāme-i nāmi vācibu't-ta‘zīm-i ŧāhi ve ŧāḫife-i kerāmīler lāzımu't-tekrīm-i pādişāhi ki mefhūmu vilāyet-i geylān ḳuvvet-i ḳāhire-i keşür küşāyileri meftūḫa mazbūḫa olduḡın müş‘ir olup ve ‘ināyet-i reḡā‘ib-i pādişāhi [10] den telaḫḫuf ḡün-ā-ḡün ve nevāziş-i re‘fet-i meşcün ḳarīn-i aḫvāl bende-i iḫlāş merḥūn olup bir cild kitāb zafer-nāme ile ḫoḫuz ḥümā-i cenāḫ-ı bāzihi pervāz-ı ŧāhīn ŧikār āyīn irsāl buyurulup bu ḥāk nişīn zemīn-i niyāz mufteḫar ve ber ḳarār buyurulmuş.

(34) *Şüret-i mübārek yār-i a‘lādan a‘lāya bu minvāl üzredir*

Nāşiye-i iḫlāş ulūf-i ibtihāl ve ŧunūf-i ibtizāl ile muvāzi‘ [43a] ḫıdmet vaz‘ olunup pāy-i ḡubār-ı tūtiya-yı āşār-ı sa‘ādet medār ki maḳarr-ı ‘izzu devletdir ve merkez-i iḳbāl-i

celâletdir. İ'läm bende-i dâ'î ve inha-i çâker sâ'î oldum ki ol âfitâb-ı evc-i rif'at ve mâh-i tâb burc-i 'izzet-cânibde çün teslîmât-ı ravza-i [5] kudsî ve nefehât meclis-i enîs ü kûha âsumânî ve takrîb-i yezdânî nâme-i ferağ-ı kûrâ ve tarh-ı nevâ vârid olup mazmûn-i şerîfî ve meknûn-i münîfinde taht-ı olunmak müretteb le'tâ'if-i himâyetde nesim-i 'izz u ikbâl mütenessim olup ufq-i sa'âdetden şubh-ı devlet tulu' idüp pâdişâh-ı 'âlem-penâh hazretleri vücûd-i pür-cûd tefâvütü'l [10] mevcûd ve hazretine memâlik-i Mısr'ı tefvîz eyleyüp inâyet-i rabbânî ile 'adâlet-i fâhire kemâ yenbağî icrâ kılınup bilâd ve ... emn ü emân üzre olup re'âyâ ve berâyâsın zâkir ve şâkir olup zıllu'llâhi fi'l-'arz hazretlerine du'âlar ve şenâlar kıldukları iz'ân olunduğda ol vücûd-i pertev luğf-i ilâhi mâ lâ ... kılınup her ne dem bu işâret-i 'aliyye ve bu beşâret-i semiyye ile secde-i [43b] şükür edâ olup ol kadr-i behcet ü sürûr ve ferhat u hubûr hâşıl olmuştur ki vaşşâf-ı cihân ve 'arrâf-ı zemân ta'rîz ve tavşîf ile beyân ve 'ayân olur degildür tarbdan ferağ-ı cân bu iftirâka şabr edemeyüb kafes-i tenden cûş u hürûş idüp [5] bu beyti hûş elhân oldu.

Beyt

Mübârek bâdiş in cā-yı mübârek naşîr bād dā'im haq tebâreke

Elhamdu-lillahi'l-lezî ezhebe 'annâ'l-huzni inne rabbenâ'l-ğafûr u şekûr

derd-i cândan sağ'ı dilden ceryân buldu ve dâ'imu'l-evkât haq celle zikrehu cânibinden taqdîm olunur ki [10] devâm-ı 'ömr ve devletiñizi yevmen-fe-yevmen terakkiide ve irtifâc-ı 'izzetleri tezâyüdde olup hemîşe kandîl-i devletiñiz envârını sâ'aten fesâ'aten rûşen eyleyub mesned-i sa'âdetine ve merkez-i siyâdetine pâydar olasız.

(35) Nev'î diger mübârek yâd-nâme şüretidür

Mübârek bād u meymûn bâ-hâceste zehî ikbâl ve 'izz ü bâvî neşeste her devlet devlet ü iclâl ve her [44a] cevher-i sa'âdet ve ikbâl ki der-i hazâ'in-i mülk-i müte'âl ve me'âdin kâdir-i zu'l-celâl hemîşe in sa'âdet fâl ü nişârdan siyâdet fa'âl ve lâ-yezâl ba'de

‘arzu’l-ihlâş ve senâ-yı hâş pîrâ-yı aqdem-i sa‘âdet iktihâl ki maqarr-ı erbâb-ı iktisâl ve merkez-i aşhâbu’l-celâldür. [5] ‘Arıza-i ‘izz-i hużûr oldur ki hâliyâ bir haber ki câna âlâf-ı inşirâh ve bir şadâyı ki cânâna intişâf-ı efrâh verir ol ‘âlî menkıbetiñ çeħre-i ferħunde qâlinden satı‘ olan envâr-ı ‘izzet ve ol me‘âli cûduñ cebhe-i mubârekinde lâmi‘ olan âşâr-ı devlet t̄ali‘ olup vilâyet-i Mışır vücûd-i ferħunde qâlîñüz ile [10] müzeyyen ve huçeste-ħişâliñüz ile mübeyyen olduğı gûş-i cân ile işğâ ve izn-i cinân ile ezağ olduqda hemân-dem secde-i şükr edâ olup *el-ħamdü li’llahi’l-lezi ezhebe ‘anna’l-ħuzni inne rabbena’l-ğafûru şekûr* vird-i zebân ve tesbîh lisân olmışdur.

Beyt

Şükûr ħudâya taleb gerdum ez ħudâ

Ber müntehâ ber himmet ħüdkâmrân şudem

ħağ subhânehü ve te‘âlâ ol [44b] âfitâb-ı semâ-i mebâdini-i felek sa‘âdeti burûc-ı rif‘atde ve evc-i devletde ilâ ahîru’d-devrân tâbân u dirahşân kılupda vilâyet-i mezbûrda olan şavâmiħ-i nişînân ceberût ve mu‘tekifân-ı melekût kılduğı ed‘iye-i müsebbeħân zât-ı şerîfe mübârek ve meymûn idüp [5] mesrûr eyleye. Bu bendeye vâcib ve lâzım idi ki cümle maq̄belden muq̄addem sâħiyen ‘ale’l-vech varup pây-i ğubâr-ı tütüya âşâr ile qurb-i keħl olaydı. Lâkin mevâni‘-i rûzgârdan âlâf-ı ihtizâr ile ber-vech küstâħi qademden qaleme cür’et olup mübâreke-i tayyibe beş qat‘ atlas firengi ve iki dâne zer ... [10] pây-i ğubâra irsâl ve îşâl olundu. ‘İnde’l-vüşûl ħayyiz-i qabûlde ve i‘tizâr-ı merħamet-i rızâda vâқи‘ ola bâķi hemîşe sa‘âdet dū-cihâni muħaşşal ve mükemmel bād bi-rabbü’l-‘ibād.

(36) Bu ‘arıza bir ħuşça mektûb şüretidür

‘İzzetlü ve mürüvvetlü efendi ħazretleriniñ hużûr-ı şerîflerine dürer-i da‘vât-ı şadâqat nişân u ğurer kıldı. Tahıyyât-ı muvâfaqat [45a] feşândan soñra ħâlâ Aħmed Çelebi yedinde reşahât-ı kilki ‘anber bâr ve nefehât-ı berâ‘at-ı siħr-i âşâr ya‘nî kitâb-ı şerîf

meveddet ŧi'ār ve ħiṭāb-ı münīf-i maḥabbet ... vārid ve nāzil olup muṭāla'a-i maẓmūn-i neṣāyiḥ-i maḥrūnda fevḳa'l-ḥad sūrūr ve şafā ve müşāhede-i [5] ruḳūm-i sadāḳat meşḥūnunda bī-endāze rūsūm-i uḥuvvet-i vefā musāfaha olundu ve baḡ-ı vüçüd-i himmetiñizde ebr-i semā ile perverde olan nihāl-i keremiñiz şemerātından irsāl olunan mīvehāy-ı ibdārīñ her ṭa'ması ḥayāt efzā-yı rūḥ u cān u feraḥ fezā-yı dil ü cānān vāḳi' olmuşdur.

(37) Diger

[10] Şunūf-i teslīmāt-ı maḥabbet-i vuşūl ve funūn-i taḥiyyāt-ı meveddet ḥuşūlūñ maḥz-ı muḥāleşat ve farṭ-ı mu'tādaḳından munbe'is ve mensūb olup methāf ve mehdā olunduḡdan şoñra ma'rūz-ı cenāb-ı devlet-me'āb lā-zāl dā'ima bi-'avni'l-meliki'l-vehhāb budur ki.

(38) Diger

Tuḥaf-ı taḥiyyāt nesīm-i nesīmet ve luṭf-i teslīmāt şaba negihde maḥz-ı ḥulūş ṭutup dā'im ḥuşuṣ-i hüviyet şaḥfından hüveyda olup [45b] ithāf ve ihdā ḳılmaḡdan şoñra ma'rūz-ı i rā-yı devlet-āsā lā-zāl maşūnen ... budur ki.

(39) Nev'-i diger

Du'a-hāy-i şāliḥ ve müstecāb ve şenā-hāy-i ḳā'im ve müsteṭāb ḳarīn ḳavāfil-i ... ve rehīn ve revāsıl teveddūd olup ithāf-ı dürer bār [5] ve da'vāt-ı vāfiyāt-ı cevāhir şenār ki maḥrūn-i emīn-i eşḥār ve maḳbūl-i mekl-i ḡaffār ola. Maḥz-ı şadāḳat-ı şāfiyeden şādır olup methāf ve mehdā ḳılındıḡdan şoñra be-ḥazret-i sa'ādet ŧi'ār budur ki.

(40) Bu daḡı bir ma'ḳūl mektūb bir şüretdür

'İzzetlü ve şevketlü ve 'ālī himmetlü sultānum ḥazretlerinüñ ḥāki pāy-i şerīf [10] şeref fezālarına rüy-i mālide olunduḡdan şoñra ma'rūz-ı bende-i şādiḳ ve merfū'-i huve

hân-ı muvâfık budur ki hâliyâ eger hiss-i iltifâtları hâlecân buyurulup bu ‘ibād-ı merhâmet mu‘tâdlarınıñ keyfiyet-i ahvâlinden mes’ûl-i şerîf tecvîz-i talîf buyurulur ise el-hamdü li’llahi’l-meliki’l-gâffâr vücûd-i miñnet gerdâr tîg-i dimeşķi gibi cevher-dâr ve ni‘am-i şihhatde eşer-i devletden hisse-dâr olup leyl ü nehâr hâzret [46a] kâdir perverdigâr zât-ı büleñd iktidârlarınıñ ‘ömr ü devletlerin pâyidâr ve vücûd-i şerîfleri rûz-i rûşen gibi tâbdâr idüp a‘dâ-yı hâksârları encüm seyyâhvar ve târumâr-ı vücûd neket numûdların şafha-i rûzigârdan ber-țaraf ve ber-dâr olması [5] içün her-bâr taħmîdât ve nizâr-ı hizâ‘at i‘tizâr olduğına seyyidü’l-ebrâr ve senedü’l-ahyâr güvâh u haber-dâr âgâh-ı hâldir.

(41) Nev‘-i diğeri

Dürer-i du‘â-i taħf-ı ‘avâtif-i rahmâni ve ‘izzet şenâ-i țaraf-ı le‘â‘if-i [10] sübhâni ki ‘inâyet-i rabbâni birle arâsta ve himâyet-i yezdâni birle pîrâste ola kavâfet-i nesîm-i içsirâd revâhil-i şemîm-i ezmâr-ı ğayr-i serrişt birle îşâr-ı meclis-i şerîf-i nişâr-ı la‘îf-i münîf kılınığdan soñra zamîr-i münîr-i hürşîd tenvîrlere ki fi’l-hâķîķa envâr-ı âfitâb-ı devlet ve mazhar-ı esrâr-ı sa‘âdetdir inhâ-i muħibb-i muħliş budur ki iş bu muvaşşal varaķa-i muħaleşât ve nâķil-i şahîfe-i [46b] muşâddeķât vâñ kullarından Aħmed bendeñiz bundan aķdem dîvân-ı sa‘âdet ‘unvân ve asitân-ı devlet-i âşiyânda perveriş bulmuş kemâl-i emânet ile arâsta ve farț-ı istiķâmet ile pîrâste istiħdâm ‘ale’-d-devâm olunmağa ķâbil-i ‘avârif ve ma‘ârifde [5] kâmil ehl-i ‘ilm ve şahîb-i raķm beyne’l-aķrân ve’l-emşâl ser-firâz bendeñiz bu muħibb-i muħlişniñize etemm-i intisâb ile mensûb ve eħaşş-i ihtişâş ile maħşûş vâcibü’r-re‘âya ve lazimü’l-himâye yerâr kuluñuzdur. Şimdi kiñâlet ĥidmet-i sa‘âdet ve tebt ve rif‘at-i münîflerine mulâzemet ile müşerref ve mufteham olmaķ arzû edinmeğin ‘izz-i ĥuzûr-i müstecâbü’s-sürûr [10] larına revâne olundu. Ğibbe’l-vüsûl ol cenâb-ı ‘azîmü’ş-şân ve refî‘u’l-mekân ve keşîru’l-ihsân hâzretleriniñ el‘âf-ı kerîme ve i‘țâf-ı ‘amîmeñizden me’mûl ve mes’ûldur ki mezkûr bendeñiz nazâr-ı cevâhir-i kimyâ-âşârları birle manzûr kılunup bu muħibb-i muħlişniñiziñ ri‘âyet-i ĥațr için merķûm

bendelerine dā'ima i'tibār-ı şerīf ve ḥüsn-i ilifātları birle bezl-i himmet idesiz sāye-i sa'ādetiñizden [47a] muḥaşşalu'l-meram kılınmaları erzānı buyurula her vechile yarar ve ḥimāyet ve maḥall-i himmet ve sezāvār-ı 'āṭifet ḫuluñuzdur ve bi'l-cümle mezkūr bendeleri ḫaḫında şudūr ve zuhūr bulan elṭāf-ı kerīmenüñ netā'ici bu muḥibbiñiz cānibine 'ā'id ve rāci' idügüne iştibāh buyurulmaya. [5] Hemīşe āfitāb-ı devlet-i şādumāni ve mäh-tāb-ı sa'ādet kām-rāni dā'i ve lā-yezāli bād.

(42) Nev'-i diger

'Amīmu'l-leṭā'if ve'l-iḥsān 'azīmu'l-ḫadri ve's-şān sulṭānum ḫazretlerinüñ ḫāk-pāy-i şerīflerine ki maḥall-i maḫşūdāt erbāb-ı ḫacāt ve melce-i aḫḫāb-ı murādāt munācātdır. [10] Envā'-ı 'aciz ve niyāz birle merāsım-i 'ubūdiyet ve levāzım-ı raḫīm edā kılındıḫdan soñra Allāhu tebāreke ve te'ālā sulṭānumıñ 'ömr-i devletin ve 'izz u şevketin yevmen-fe-yevmen ziyāde idüp murādāt-ı dünyevī ve maḫşūdāt-ı uḫrevīleri müyesser ve ḫayr ile muḫadder eyleyüp a'dā-yı bed-ḫāh ve düşman nekbet nihādları medd-i merd-i pādişāh-ı rüy-i zemīn ḫazretlerinüñ naḫar-ı ḫümāyunlarında ve iltifāt-ı sa'ādet [47b] meymūnlarında mu'azzez ve mükerrrem kılup her dem enbiyā-i 'izām ve evliyā-i kirām dest-gīr-i zāhrıñız ola. Bī-ḫurmeti seyyidü'l-mürselīn ba'de 'arziḫāl mūr miḫdār ve zerre-i ḫāk-sār budur ki benim mürüvvetlü sulṭānum 'ilm-i 'ālem-i ervālarına maḫfī ve puşīde buyurulmaya ki bu ḫuluñuzuñ bir penāh-ı [5] mu'īn olmamaḫla taḫtu'l-aḫdāmda ḫalup bu ḫuluñuzdan soñra gelen her biri ḫali ḫālince ber-murād olmuşdur. Bu ḫuluñuz ise melce-i senedi olmamaḫla sulṭānum ḫazretlerinüñ ḫāki pāy-i merām baḫişlerine şikestevar ve kebūtervar yüz sürüb mesned edinüb 'ämme-i fuḫarāya mebzül olan şefḫat ve merḫametlerinde tazarru' [10] ve niyāz olunur ki bu bī-kes ve bī-dermān bendeleri ḫāline naḫar-ı merḫamet ve başar-ı şefḫat ile manzūr-i dil virānımızı ma'mūr ve ḫalb-i maḫzūnumuzu mesrūr buyurup ber-murād olmasına zerre ḫadar luṭf-i bī-pāyāngiri mebzül buyurasız ki fer u mānde vü bī-kese feryād res olup ḫākden ref' buyurmaḫ şevāb 'azīm olduğundan ḫayri 'ömrümüz

oldukça sultānuñ izdiyād-ı [48a] ‘ömr ü devlet ve imtidād-ı ‘izz ü rif‘atleri ed‘iyesine müdāvim olavuz.

(43) Maḥabbet-nāme

Berā-yı dūsitān lā zāl nūri’s-sa‘adet fī dünyāke sirācen mādāmu’n nāsu *yedḥūlūne fī dīni’llahi efvācen*¹⁶ eblağ ve [5] irsālinden soñra cānib muḥliş yār-i aḥvālinden su’āl-i şerīf buyurulur ise du‘ā-i belḥīriñize müdāvim ve diyār-ı şerīfiñize müştāk ‘azīm bilesiz ve daḥı şöyle ma’lūm ola ki ‘arşa-i firāk ve kuşşa-i iştiyāk ol derecede degildür ki qalem ile beyan ve dil ile ‘ayān ola ḥaḳ ‘alīm ve dānādır ki cenābıñızdan [10] cüdā düşeli ‘ömrümüzden lezzet ve ne dirligimizden ‘izzet bulub günümüzü bir yelḥa ve sā‘atimiz bir eyice olup mubārek ḥayāl-i cemīliñiz gözümüzden ve zıkr-i cemīliñiz yolumuzdan ve maḥabbetiñiz ḥātırımızdan ve ‘iṣ ü ‘izzetiñiz göñlümüzden dūr olmamışdır. Fi’l-cümle eger böyle zemān ve zulm çün devrān ārāmızda ayrılık gösterdi ise elden ne gelir. Felek işidir nice dostu dostdan nice yāri [48b] yārinden ayırub firāk ve ḥasret ve iştiyāk-ı şıḥret oduna gözlerin giryān ü āh u āteş sūzine cigerleri büryān eylemişdür. Eger ağlamak çāresi olaydı gözyaşıyla cihānı seyle vermiş olurdu Fe-emmā ne diyelim çerḥ-i ḡaddārıñ kārı ve zūr-i [5] kār-i sitemkār bu üslūb üzre der şabr ḳalmaḳdan ḡayriye çāre yokdur. Netekim Ḳur’ān-ı ‘azīimde buyurur *vallahu yuḥibbu’s-şābirīn*¹⁷ ve ondan soñra benim ḳarındaşım şıḥḥatu’l-ḥaberiñize muntazır iken niḡah-ı mektūb dūrer-bār ve güher tınārıñız cevāhir-i elfāzla ve ez dār-ı kelimāt ile mübeyyen ve eşref sā‘atde ve elḫāf-ı evḳātde [10] kemā nuzūl-i fi’s-semā vārid ve nāzil olup ol mubārek nāmenizi küşāde ḳalup elfāzātla ḫolu ve ‘ibārāt-ı belāḡat ile memlū olup muḫāla‘a idüp bu ḡam-ḡīn göñlümüzü sürür ve dil-i ḡam-ḡīnimizi pūr nūr eylemişdir. Bāḳī cūr²et-i zindigāni bā-nizām-ı cāvidānı manzūm ve şaḥīfe-i merām ve eyyāni bār ḳām luḫf-i rabbāni merḳūm bād bi-rabbi’l-‘ibād. [49a]

¹⁶ Kur’an, 110/2: Allah’ın dinine girdiğini gördüğünde.

¹⁷ Kur’an, 3/159: Allah sabredenleri sever.

(44) Nev'î diger

Şıdık u şafâ bezminde efrûhte olmuş ve fâşî'î gibi cân sūz-i dil efrūz olan taḥiyyâtı ithâfından şoñra eger bu nâr-ı firâk ile ḥaste ve sevdâ-yı 'aşk fūrkatle şikeste [5] ḥâtir-i aḥvâlınden isti'lâm-i ḥâl firâk ve zerre-i iştîyâk olunur ise

Beyt

Luṭf idüp ḥâlim şorarsan ey melek yüzlü nigâr

Gice gündüz işim oldu ḥasretiyle âh u zâr

ile olsa ey leṭâfet gülşeninüñ 'andelîbi ve ey melâḥat [10] bostanınıñ sebzârı şöyle ma'lûm ola ki ḥaḥ sübhânehü ve te'âlâ bu bende-i fakîri ve dil ḥaste-i ḥaḥîri ezülü'l-ezâlde seniñ 'aşkuñla pervâne varılmağı muḥadder eylemiş ve âteş-i şevkuñla zâr ḳalmağı muḥarrer ḳılmış küşe-i fūrkatde bî-mâr ve şahrâ-yı ḥayretde dil-zâr ḳılmış

Beyt

Küşe-i ğamda benim hicriñle küşe nişîñ merḥamet ḳalmaz

Eşk âh baña ve vâh baña ve ba'dehu bu dil ğam-ġîñ

[49b] ve ḥaste rüy-i mekîn olup em yerine semler iḥer ve şâl yerine ğam çeker şihḥat yerine rîḥ ü belâ ve merḥem yerine derd ü ġinâ ve şu yerine ḳân içüb ve feraḥ yerine terḥ bulub gündüzü giceye derilmiş ve gicesi nârsız ḳalmış Ya'ḳûb gibi Yûsuf'dan ayrılmış ve Mecnûn gibi [5] Leylâ derdinden dilâ ve şeydâ olmuş ve Ferḥâd gibi kim 'aşk Şîrîñ ile 'âlemet-i meşhûr olmuş bendeleri

Beyt

Gör kim ey dilber ki sensiz nîcesi 'aşk eyleri

Eşk-i şâķî âh muṭrib nâle hemdem nideyim

pes şöyle degildir kıssa-i firāk u guşsa-i iştıyāk kalem birle taḥrīr ve lisān ile taḥrīr oluna [10]

Beyt

İştıyākıñ şerḥine vākıf degildir hiç ‘uḫūl

Nıce taḥrīr eyleye kalem onu yāḥūd resūl

Ḥaḳ ‘alīm ve ‘allāmdır ki ol günden beri kim mübārek dīdārıñızdan ve şevḳ-i maḥabbetiñizden cüdā düşeli şādığımız melālete tebdīl olup eşk-i çeşmim cihānı gīr-i ‘ummān idüp yād-ı ehem, zemāni tūfān-ı Nūḥ idüp ve ḥayret geştisine binüp ğam yelkenini açup ve miḥnet sürüb gird-āba [50a] düşüp ol arada mütemekkin ve muḳarrer olmuştur.

Beyt

Eşk-i çeşmim fūrḳatiñden oldu bir deryā-yı Nil

‘Ākıbet ğarḳ iderdir bir gün ol deryā beni

ba‘dehu bī-dād u nā-murād nā-çār ve maḥzūn ve zār-ı simā‘a girüp gözlerim ḳararup ve ser-nigün [5] düşüp ve her şeb dilimde nār ḥāşıl olup ve her dem gözümde yem şābit olup her şubḥ-i şādıḳdan bād-ı şabā yelinden zār u temennā iderim şöyle bilesiz. Ba‘dehu bu faḳīr ve ḥaḳīr maḥbūb-i dil-ārāmla ve ğonçe-i dehānla ve dost-i ḳadīm ile diyār-ı ḳadīm ve yār-ı muvāfiḳ ile iḥtilāṭ ve mükāleme olunmayalı bir vechile ğam u [10] ve guşsa ve endūh ğınā ve miḥneti ve nedāmet vāқи‘ olup *kezzūlumātü ba‘zūhā fevḳa ba‘z¹⁸* āyeti dillerde taḥrīr ve kalem birle taḥrīri ḳādir olunmaya şabr u miḥnete ve firāk-ı fūrḳate ğoñūl ṭāḳat getürmeyüp ben faḳīrden vedā‘ idüp āsitān-ı sa‘ādetiñizde mücāvır olup ider ki

¹⁸ Kur’an, 24/40: Onun üstünü dalga üstüne dalga kaplar.

Beyt

Cān mūcāvirdir kapıñda ten cūdā kıalsa nola

Āsitān-ı meşheden [50b] etmez bende-i efkar vedā' ben

tek ve tenhā kıalup zāviye-i hicrānda avāze-i bülend ile hāzret bī-niyāza yüz kıutup
ider ki

Beyt

Āh kim 'ömrüm cihān içre cānsız geğer

Ben cihān mülkün [5] neyleyem çünkü cān ansız geğer

pes bu hālim firākıñ herbir yevmike yevm-i kān-i elf sitte olduğı cihetden *yuhıbbu's-
şābirīn* kıışsasınca şabr idelim İzd Te'ālā fūrkatimizi vişāle tebdīl eyleye āmīn.

(45) Tehniye-nāmedür

Cenāb-ı uşuvvet-me'āb 'izzet-i iktisāb Muḥammed Beg hāzretleri [10] dūreri-i ğurer-i
taḥıyyāt-ı hālişāt-ı devlet-i eyāt 'izzet-i intizām ve cevāhir-i zevāhir-i teslīmāt-ı zākiyāt-ı
'izzet-i irtisām ki maḥzen-i hāzīne-i mülk-i ḥallām ve meknūn-i gencīne-i zū'celāl ve'l-
ikrāmdır. Kıavafı kıabül hāzret-i ḥayru'l-enām ve hemişe icābeti hāliş-i ḥāş ve 'āmdır.
Fevākı muḥāleşat ve revāḥil-i muşādıkda birle ithāf-i vāḥidi kılundıkdan şoñra inhā-i
muḥıbb-i bī-riyā budur ki [51a] hāliyā şöyle istimā' olundu ki ufķ-i devletden bir kevkeb
ferḥunde fe'l tūlū' ve şıdķ-ı 'izzetden bir dūrri bī-hemtā ve bī-mişāl zuhūr bulub deryā-yı
cenīn-i ḥayātda bir nihāl tāze ve devḥa ğülünden bir ğonçe-i pākīze ya'nī ferzend-i
ercümend ve sitāre-i bülend vücūda ğelüp şeref kıudūmi [5] icāb sürür bī-ğaye ve iktizā-yı
ḥubūr bī-nihāye eylemiş ile olsa ḥaķ Subḥānehu ve te'ālā celle ve 'alā ve 'amm-i tevāle
hāzretleri kıudūm-i şerīfleri mubārek ve meymūn kıilup 'ömr-i ḥavīl ve ecr-i cezīl ile pāydār
idüp vücūd-i laḥīf ve zāt-ı şerīfleri ālām-ı āfātdan maşūn ve me'mūn eyleye āmīn [10]
bimennihi ve keremehu.

[51b] (46) *Bu şüret Yeñiçeri Ağasından Āsitāne-i sa‘ādetde olan Yeñiçeri Ağasına yazılmışdur.*

Āgā-yı ‘ālī-şān sa‘ādetlü ve devletlü ve merḥametlü sulṭānum ḥāzretlerinüñ ḥāk-i pāy-i şerīf cevāhir-i lā-naẓīrleri şavbına hezl ü ta‘ẓīm ve’l-celāl [5] ile rüy-i ‘ubūdiyet-i mālīde ḳalunub bu diyār-ı celīl-i i‘tibārda du‘ā ḳabūl olan yerlerde ḥuşūşan İmām Şāfi‘i raẓiyallahu ‘anh merḳūmun yerinde devām-ı ‘ömr ve devlet rüz-i eẓūn-i şehr-i yāri du‘āları evrādıyla raṭbu’l-lisān olduğımız ‘arż ve inhā olunur. Sa‘ādetlü sulṭānum ḥāzretlerinüñ elṭāf-ı ‘amīmelerinde [10] recā ve niyāz olunur ki bu ṭaraf-ı kemter du‘acıların küşe-i zamīr [52a] minberlerinden devr u du‘ā-i ḥayrlarından mehcūr buyurmayup sār kulları zümresinden ma‘dūd buyurup ḥiss-i naẓar şerīf ve merḥamet laṭīflerin ve zıll-i devletlerin üzerimizden dūr ve zā’id buyurmayalar. Ḥidmet-i me’müremizle cenāb-ı sa‘ādet [5] elifleri gibi bir mesned ve penāhımız olmadıkça şu‘ūbet ve zaḥmet çekildiği ma‘lūm sa‘ādetdür. Ve’lḥamdulillāhi te‘ālā şimdiki bu ṭarafıñ aḥvālī du‘ā-yı ḥayrları berekātıyla niẓām ve intizāmı üzre olup re‘āyā ve berāyāniñ ve neferāt ve ‘āsākiriñ ḥüsn-i ḥālleri ve refāh-ı bālleri olup gāyet ile herkes emn ü iṭmi’nān [10] üzredir. Ḥaḳ ve cellā ve ‘ale iyiler ḥürmetine dā’im ve ḳā’im eyleye.

(47) *Mıṣr yeñiçeri ketḫudāsından Āsitāne-i sa‘ādetde olan yeñiçeri ketḫudāsına bu minvāl üzre yazılı gelmişdür.*

‘İzzetlü ve sa‘ādetlü ve merḥametlü sulṭānum ḥāzretlerinüñ ḥāk-i pāy-i şerīf-i sa‘ādet duygularına rüy-i ‘ubūdiyet fersüde ḳılınup bu diyār-ı celīlu’l-i‘tibārda du‘ā ḳabūl olan yerlerde [52b] ḥuşūşan İmām Şāfi‘i raẓiyallahu ‘anh merḳūmun yerinde devām-ı ‘ömr ve devlet rüz-i eẓūn şehr-i yāri du‘āları eṣnāsında sa‘ādetlü sulṭānum ḥāzretlerinüñ devlet ve sa‘detleri yevmen-fe-yevmen mütezāyid ve eẓūn olmaḳ du‘āları evrādına müdāvemet ve muvāṭabet [5] üzre olduğumuz ‘arż ve inhāsından soñra sa‘ādetlü sulṭānum ḥāzretlerinüñ elṭāf-ı ‘amīmelerinde recā olunur ki bu ṭaraf-ı kemter du‘acıların küşe-i

zamîr-i münîrlerinden dūr ve du‘ā-i hayırlarından mehcūr buyurmayup sâ‘ir kulları zümresinden ma‘dūd buyurup hüsni-nazar şerîflerin ve zıll-i devletlerin [10] ve üzerimizden dūr ve zâ‘id buyurmayalar. Ve’lhamdulillah te‘âlâ şimdiki bu tarafîñ ahvâli du‘ā-yı hayırları berekâtıyla niżâm ü intizâm üzre olup re‘âyâ ve berâyânîñ ve neferât ve ‘asākiriñ hüsni-hâlleri ve refâh-ı bâlleri olup gâyet ile herkes emn ü ve itmi’nân üzredir haq ve cellâ ve ‘ale iyiler hürmetine dâ‘im ve kâ‘im eyleye.

(48) Mışır’da olan yeñiçeri ağasından Daru’s-sa‘ade [53a] ağalarına mektüb bu minvâl-i meşrûh üzre yazılır

Sa‘âdetlü ve devletlü ve merhametlü sulţānum āğā-yı kāmkar hazretleriniñ hāk-i pāy-i ‘izzetlerine şad hezārān envā‘-ı ta‘zîm ve tekrîm ve eşnâf-ı tevķîr ve ihtirām ile dilâ ve da‘vât [5] şâfiyât ve ‘izz u teslîmât-ı vâfiyât ihdâ olunduğdan şoñra zamîr-i münîr mihr-i tenvîrlere ma‘rûz-i bende-i hâlişu’l-bâl budur ki hâliyâ sa‘âdetlü ve merhametlü sulţānumiñ eger ‘âdet-i hasene ve kâ‘ide-i marziyyeleri muktezâsınca deryâ-yı luţf u merhametleri cûş idüp cânib-i muhlisleri tarafından [10] su‘âl-i şerîf erzânı buyurulur ise hamden sa‘âdetlü sulţānumiñ himmet-i ‘âliye ve hayr-ı du‘âları berekâtıyla şihhat ve selâmetde ber-ķarâr olup leyl ü nehâr bu diyâr-ı celîlu’l-ķadrde huşuşan kurâfe-i şuâra ve kübrâda ve müstecâbu’d-da‘vet olan yerlerde devâm-ı ‘ömr ve devlet-i pâdişâh-i rüy-i zemîn da‘vâtıyla sulţānum hazretleriniñ dahı tezâyüd-i devlet ü iķbâlleri evrâdıyla dâ‘imen [53b] raţbu’l-lisân olduğımız maħall-i reyb ü riyâ degildir. Elţâf-ı ‘amîmelerinden mercû ve me‘müldür ki bu taraf muhliş bendeleri küşe-i haţr-i ‘ıtırılarından dūr ve ihrâc buyurmayup sâ‘ir bendeleri zümresinden ma‘dūd buyurup hüsni-nazar şerîflerin [5] ve zıll-i devletlerin üzerimizden dūr ve zâ‘id buyurmayalar ve dahı vâridin ve şâdirin vâķi‘ olduğca iķbâr-ı şihhatiñizle cânib-i muhlişlerin müşerref eylemege himmet ve ‘inâyet buyurula bâķî hemîşe ‘izz u sa‘âdet dâ‘im bād.

(49) Begler Begilerden ve sâ'ir a'yândan vezîr-i a'zama mektûb şüretidür

[10] Sa'âdetlü ve devletlü ve 'inâyetlü sulţānum hazretlerinüñ hāk-i pāy-i şerīflerine envā'ı tazarru' ve ibtihāl ile rüy-māl kılundıkdan şoñra ma'rüz-i bende-i hālîşu'l-bād budur ki Hāk sübhānehu ve te'ālā sa'âdetlü ve merhāmetlü sulţānum hazretlerinüñ 'ömr ü devletlerin merātib-i i'rād ve mişāl rüz-i berüz-i ziyād ber-riyād idüp dā'imen şāhib-temkīn mütekeyyin 'ömr ü devlet ve [54a] ve sāye-nişīn şāhsār-ı 'izz u sa'âdet olmaları ed'iyesi iştiğālinden hālî olmaduğımız 'ilm-i 'ālem-ārālarına hayyiz hafā ve mā-verā-yı şekk ü gümānda olmaya inşā'allāhu te'ālā bi-himāetuhu'l-a'lā ve bi-himmetihi'l-enbiyā ve'l-evliyā bu kulları sa'âdetlü [5] sulţānum hazretlerinüñ hālîş ve muhliş bendesi olup ... zāt-ı sa'âdet eyyāmları ile raḥbu'l-lisān olduğımıza ümīddir ki kalb-i şerīfleri şāhid-i 'ādilimiz ola. Merhāmetlü sulţānumdan ğayri kimesnemiz olmayup bī-kes bendeleri olduğumuz ma'lūm-i devletleridir. Elţāf-ı şāmīle-i [10] 'āciz-i nevāzlarından çeşm-dāşt-i niyāzdır ki bu kulları üzerinden nazar-ı şerīflerin dirīğ buyurmayup merāsīm-i mürüvvet ve fütüvvetleri edāya bezl-i himmet buyuralar. Bākī fermān sulţānumıñdur.

(50) Begler Begilerden vezîr-i a'zam ba'zı meşālîh için mektûb bu üslûb üzre ve bu kâ'ide üzre yazılır

[54b] Sa'âdetlü ve mürüvvetlü ve 'inâyetlü sulţānum hazretlerinüñ merāhim-i cāh erbāb-ı hācāt ve millet-i şemme şifāh aşhāb-ı münācāt olan 'atebe-i 'aliyye-i keşīretü'l-berekāt ve südde-i seniyye-i sidretü'l-derecātları niyāz-ğāhına ma'rüz bende-i ihlāş [5] rā'ı oldur ki vilāyet-i Anaḫolu'da vāki' filān hişār havālisinde ba'z-ı zorba eşkiyā peydā olup nīce eyyām ve şuhūr-i merķūm hişār üzerine müstevli olup re'āyā ve berāyā-yı katl ve cesāret ve emvāl ve erzākılarını nehb u ğaret eylediklerine binā'en hālā livā-i mezbūre sancağı [10] begi olan fülān kulları müstakīm ve dīndār ve kār ezmūde ve ra'ıyyet perverīde kulları olup zikr olunan sancağı teḫāvül-i deşt-i zālemeden mehmā emken muhāfazā için bu sāl-i hāceste kält vāki' sefer zafer-i eşerden kalmağ münāsib fehmi

olunmağın varaka-i zirā'ı taḥrīr ve irsāline cür'et olundu. Lede'l-uşūl 'āmme-i 'ālemyān ve kāffe-i ādemiyān üzre [55a] şāmili olan elṭāf-ı vasī'ātü'l-ercālarından recā olunur ki mūmā-ileyh bendeleri sancağında alıkoymağ bābında himmet-i vālā nihmetleri bī-dirīğ buyurulup ol ḥavālide mütemekkin olup zaḥm ḥurde-i ḫulme olan [5] ehl-i īmān ber mu'tād emān bulmağla ḥarāb ve bī-tāb olan ḫurā ve bilādīñ kel-evvel abādān ve ma'cūr olmağa bādi olmağla 'indellāh nā'il-i ecr-i cezīl ve fātir-is'sevāb-ı cemīl olalar bāḫī fermān devletlü ve mürüvvetlü sulṭānum ḥazretlerinüñdür.

(51) Ednādan a'lāya mektūb bu ḫā'ide üzre yazılır

[10] Sa'ādetlü ve mürüvvetlü ve devletlü ve 'ināyetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ ḫāki pāy-i merām baḫşlarına envā'ı tazarru' ve ibtihāl ile rüy-māl kılundıkdan şoñra ma'rūz-i bende-i ḫālişu'l-bāl budur ki ḫāliyā bu ḫullarına irsāl buyurulan mektūb sa'ādet maşḫūbları vuşūl bulub efser-i iftiḫārimızı fark-ı farkdāne hemd ve ṭāḫ-ı 'izz u i'tibārimızı evc-i āsumana berāyir eyledi. [55b] Cenāb-ı re'fet-i kibriyādan recā ve istid'ā olunur ki sa'ādetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ vücūd-ı pūr-cūdları āfāt-ı dehriyyeden maşūn ve maḥfūz idüp dā'imen sāye-nişīn şāḫsār-ı 'izz-ü sa'ādet olmadan ḫāli olmayup sāye-i devletlerin [5] bu ḫulları üzerinden dūr ve zā'il eylemeye. Bu ḫulları sa'ādetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ ḫāliş ve muḫliş bendesi ve 'abd iḫsān dīdesi olup ümmīd-i demde bu ḫulları daḫı sā'ir 'abd-i şākiru'l-iḫsānları i'dādından ma'dūd buyurup nazār-ı luṭf u 'ināyetleri dirīğ buyurmayalar. Bāḫī 'ömr ü [10] devlet-i müstedām ve müstaḫkem bād.

(52) Bu daḫı ednādan a'lāya yazılsa maḫal ve münāsib şüretidür

'İzzetlü ve mürüvvetlü ve sa'ādetlü sulṭānum ḥazretlerinüñ ḫāk-i pāy-i şerīflerine dūreri da'vāt-ı ḫālişāt devlet-i intizām ve gurer-i zākiyāt-ı şālişāt 'izzet-i irtisām ki meḫādin-i ḫazīne-i mülkü'l-'allām ve meknūn-i gencīne-i zū'l-celāl ve'l-ikrāmdur. [56a] Ḳabūl-ü ḫarīn ḫāliḫu'l-kevneyn ve hem-nişīn-i rāziḫus'seḫaleyn olup ḫāfile-i i'zāz ve'l-kirām ve rāḫile-i tevḫīr ü iḫtirām birle tuḫfe-i meclis-i şerīf vācibu't-ta'zīm ve hediyye-i

maḥfel-i münif lāzimu't-tekrīm kılundıkdan Őoŕra zamir-i münir-i āfitāb-ı [5] leme'an ve ḥatir-i 'atir ebr-i feyz-i engize pūŕide buyurulmaya ki bu kulları 'adet-i kadime-i bendeŕi ũzre bu emākin-i mubārekede mezān-ı icābet-i du'a olan maḥallerde ruz-i ŕeb devletli ve sa'adetli sulṭānum ḥazretlerinun imtidād-ı 'ömr ü devletleri ve ḥuŕul-i murādāt-ı dāreynleri ed'yesine müdāvemet [10] ve muvāzebet ũzre olduđumuz zamir-i münirlerine rūŕendür. Bu kulları sa'adetli sulṭānumın cenāb-ı devletlerinden iḥbār-ı meserret resānlarına nikrān iken bir mubārek vaḳtde mektub ŕerileri vārid olup maẓmūn-i devlet maḳrūnunda ḥatir-i sāzı ve bende nevāzıyla ki müte'allıḳ-ı envā'-ı luṭufler ve iltifātlar buyurulup ḥākdēn eflāke ref kılınmıŕ. Ḥaḳ sübhānehu ve te'ālā 'ömr ü devletiŕizi [56b] ve ḳadr-i ref'etiŕizi oturub sāye-i ḥimāyetiŕizi ũzerimizden ve sā'ir 'ibādullah ũzerinden dūr ve zā'il eylemeye gerḳi bu kullarınun daḫı 'ubūdiyet-nāme irsālinden taḳŕiratımız vardır lakin ḥaḳ bilür ki devletli sulṭānumın ḫulūs-i 'ubūdiyyetleri derūnumuzda cāy-gir olup [5] dā'imēn zıkr-i cemiliŕiz ve du'a-i ḫayrınuz ile raḫbu'l-lisān kullarıyız. Ḥaḳ celle ŕānuhu vücūd-i pūr-cūduŕuzu āfāt ve her sitemkārdan maŕūn ve vāḳi'-i zemān bedkāriŕ taẓallūm-i ḳāhiresinden me'mūn idüp hemiŕe ŕafālıḳlar ile ber-ḳarār ḫamr-i ṭavil ile bāḳi ve pāydār eyleye.

(53) Ekābirden ekābire mektub bu ḳa'ide bu üslub ũzre [10] yazılır

ŕefḳat-ŕi'ār ve maḥabbet-diŕār sa'adetli ve mürüvvetli ve meveddetli ḳarındaŕım fülān ḥazretlerinun ḫuzūrlarına dūreri da'vāt-ı ŕafiyāt-ı ithāf-ı vāhidi olundıkdan Őoŕra inhā-i muḫibbi bī-riyā budur ki eger vedād-ı kadime muḳteẓāsınca cānib-i muḫibleri ṭarafından nev'an teferrus-i ŕerifleri buyurulur ise bi'aynillāhi te'ālā [57a] bu āña değin ŕıḫḫat ve selāmet ũzre olup ruz-i ŕeb asāyiŕ-i insān ve bā'iŕ-i nizām cihān-ı pādiŕāh-ı devrān ve ḳahramān-ı zemān olan vücūd-i ŕerifiŕ du'a-i devām-ı devletleri ve 'āle'l-ḫuŕuŕ siz zāt-ı ŕerifleriniŕ irtifā'-ı ḳadr-i meziyetleri [5] evrādına müdāvim mulāḫaẓa buyurula. Hemān ḫudā-yı rabbu'l-'ālemīn ḥazretinden recā ve temennām budur ki devlet ve 'izzet

karîniñiz ve şihhat ve ‘āfiyet hem-niṣîniñiz olup hâṭir-i münîr kitîde nümâlarından murûr iden murādât-ı dünyevî ve maḳşûdât-ı uhrevî bî-erzân ḳalup envâr-ı cemalleri ile ‘ayn-ı dil-i dūstân [10] münevver ve mesrûr ve müşâhede-i ve yerâr-i şerîfleriyle ḳalup muhleşân-ı ma‘mûr ola ‘aḳîb-i ... zât-ı sûtûde huşulûñüzden mercû ve mutevaḳḳıfdir ki ihyânen şihhat-ı zât-ı şerîfiñiz i‘lâmıyla kitâb-ı müsteṭâb-ı şerîf ile müşerrefâtımdan hâli olmayalar ki vürûd u mûcib-i mezîd-i maḥabbet ve bâ‘is-i tekşîr-i meveddet idügünde iştibâh olunmaya. Bâḳî mürüvvetlü sulṭānum mesrûru’l-fuād [57b] ve müyesserü’l-murād olalar.

(54) Müftî Efendilere mektûb bu ḳavâ‘idve bu minvâl-i meşrûḥa üzre yazılır

Kāşif-i müşkilâtü’l-enā‘m ‘izzetlü ve rif‘atlı Şeyḫu’l-islām ḥazretlerinüñ ḥāk-i pây-i şerîflerine şamîmü’l-ḳalb ve’l-bâl-i rûy-mâl [5] ḳılunduḳdan şoñra inha-i muḥibb-i ḳadîm ve du‘â-gûy-i müstaḳîm budur ki iş bu bâ‘is-i naḳl-i nemîḳa-i enîḳa mevlânâ fülân ki ‘ulûm-i şer‘iyyesi ne mertebe mâhir olduḡı ma‘lûm-i şerîfleridir. Ḳaṭ‘an taḥrîre ve ta‘bîre ihtiyâç yoḳdur. Lâkin ḥaffî buyurulmaya ki iḳtizâ-yı ḥavâdiş-i eyyâm ile siḥâm-ı faḳr u âlâma mübtelâ ve hedef ‘umûm-i humûm-i hücûm etmek [10] ile hâli degergûn ve bâr-ı faḳr-ı vifâḳa ve teng-i destiden gâyet zebûn olmaḳla şeref-i dest-i bûs rif‘at-i me’nûsları ile müşerref ve müste‘id olup zerre-i iḥsân ve ‘inâyetlerine mazḥar olmaḳ ümîdiyle ol âsiṭân-ı deryâ cānibine müteveccih olmuşdur. İnşāallāhu te‘âlâ varup vüṣûl bulduḳda ol cenâb-ı rif‘at-me‘âb kemâl-i luṭf u iḥsânlarından recâ ve teveḳḳu‘ olunur ki bu muḥibb-i bî-iştibâh ve bî- [58a] riyâñız ri‘āyet-i ḥâṭir için müşârun ileyh mevlânânıñ üzerinden nazar-ı luṭf ve iḥsânları dūr ve dirîḡ buyurmayup müyesserü’l murād ve mesrûru’l-fuād olan sirâc-ı vehhâcları zümresinden ma‘dûd ve maḥsûb buyurmaḡa sa‘y-i cemîlleri mebzûl buyurula [5] ve bi’l-cümle mûmâ ileyh ḥaḳḳında şâdir olan zerre-i âfitâb-ı iḥsân ve ḳaṭre-i seḥâb imtinân bu muḥliş-i ḥâlişu’l-cenânları ḳabline ‘â‘id ve râci‘ olduğundan mâ‘adâ fevḳa’l-

had mūcib-i minnet ve sebep-i izdiyād-ı maḥabbet olduğına maḥall-i reyb-i gümān degildir. Bākī fermān rifʿatlı Şeyḫü'l-islām ḥazretlerininüdür.

[10] (55) *Rūz-nāmece efendilere ve sâ'ir kütübāya mektüb yazılmalu olduğda bu kavā'id ve bu minvāl-i meşrūḥ üzre yazılır*

ʿizzetlü ve rifʿatlı ve ḥaḳīkatlı efendi ḥazretlerininüñ ḥuzūr-i şerīflerine envā'ı duʿā gülleri ve eşnāf-ı senā sünbülleri rişte-i meveddet ile beste kılınup kavāfil-i iʿzāz ve ikrām-ı birle ithāf ve ihdā kılınıdukdan soñra zamīr-i münīr müşkil-küşālarına ki mirāt-ı şadr-i devlet [58b] ve iḳbāldir inhā-i muḥliş bī-riyā oldur ki vüdd-ü ḳadīmi iḳtizāsıyla cānib-i riyā mecānibinden suʿāl olunmaḳ cā'iz buyurulur ise yümn-i himem-i ʿālileri muḳārenetiyle şihḥatde olup bi'l-ḡuduvv-i ve'l-āşāl izdiyād-ı ʿurve-i rifʿatiñiz udʿiyesine mudāvemmet ve iştiḡal olunduḡu ḥafī ve pūşide [5] buyurulmaya fīmā baʿde bu cānibde olan tevābi-i levāḫikñız aḫvāli suʿāl buyurulur ise biḥamdillahi teʿālā şaḡīr ve kebīr bi'l-cümle şihḥatde olup devām-ı ʿizz u devletleri edʿiyesine meşḡul idikleri maʿlūm-i saʿadet buyurula ve ḥālā bāʿiṣ-i varāka-i ihlāş ḳadīmi eḫibbā ve aşdiḳāmızdan olup zāt-ı mükerremet-meʿāblarınıñ ḥāliş [10] ve muḥliş bendelerinden olan fülān ḳulları dest-i būs-i şerīfleri ile müşerref olduğda üzerinden nazār-ı kimyā eşerleri dirīḡ buyurmayup ḥuşūl-i merāmı ile bihr-i mend buyurmaḡa himmet-i ʿālileri mebzūl ve maşrūf buyurula ki mūmā-ileyh ḥaḳḳında vücūda gelen luṭfuñuz mūcib-i imtinān idüḡü beyāna ihtiyāç degildir. Bākī ʿömr ü devlet ve ḳadr u rifʿat müstedām bād.

[59a] (56) *Muḥāsebeci efendilere mektüb ve sâ'ir kätiblere mektüb bu ḳā'ide üzre yazılır*

ʿizzetlü ve rifʿatlı efendi ḥazretlerininüñ ʿizz-i ḥuzūr ʿizzet-i mevfūrları şavbına vüfūr-i ihlāş-ı dīrīneden nāşi dürer-i edʿiye-i [5] maḥabbet füzūn ve ḡurer-i eşniye-i meveddet nümün ithāfindan soñra inhā-i muḥibb-i ḳadīmi budur ki eger ʿadet-i ḥaseneleri üzre bu cānib ve dil-ḥāh ve bu ḫaraf ʿizzet cūy-i bī-iştibāhları ḳabilden teferruş-i şerīf cā'iz

buyurulur ise biḥamdillāhi te‘ālā vücūdumuz şaḥn-i şihḥatde mevcūd olup rūz-i şeb devām-ı devlet-ebed peyvend-i şehir-i yāri [10] ed‘iyesine müdāvim ve ‘ale’l-ḥuşuş düstān-ı şadākat-encāmıñ ḥuşūl-i merāmları eşniyesine ‘an-şamīmu’l-bāl mülāzemet ve muvāşalet üzre olduğımız zamīr-i münīrlerine ḥafī buyurulmaya fīmā ba‘d benim efendim bundan aḳdem bize karz virdüğünüz aḳçeyi iş bu resā bende-i varaḳa-i maḥabbet fülān bendeleriyle irsāl olunmuşdur. Vüşūl bulduğu yine varaḳa-i meveddetleriyle i‘lām buyurasız. Bāḳī ‘ömr ü devlet bād.

[59b] (57) *Ḳāzī‘asker efendilere mektüb bu üslüb üzre yazılır*

‘izzetlü ve rif‘atlü ve fazīletlü efendi ḥazretlerinüñ ‘izz-i ḥuzūr rif‘at-i mevfūrlarına taḥiyyāt ve selāmi ki çün ḳaṭarāt-ı bī-pāyān bāşed ve teslīmāt ve peyāmi ki çün reşāḥāt [5] enhār-ı bī-ḳiyās ve nā-maḥdūd şūd bā-ḳavāfil ed‘iye-i müstecāba ve revāḥil-i eşniye-i müsteṭāba īşār meclis-i şerīf ve nişār-ı maḥfel-i münīf ḳılındıḳdan şoñra ol zamīr-i münīr-i āfitāb-ı raḥşāna inha-i muḥibb-i ḳadīm budur ki İş bu bā‘iş-i varaḳa-i bendeñi fülān fülān ḳulları bu muḥibb-i ḳadīmeñize etemm-i intisābla mensüb [10] ve eḥaşş-i ihtişāşla maḥşuş olup her vechile maḥabbet ve muşāḥabet ve her nev‘le muvāfaḳat ve muvāneset üzre rüzgārın geçürüb ve ibtidā-yı te‘ārüfden şimdiye dek oğlumuz meşābesinde olun. Mābeynimizde olan meveddet mürūr-ı eyyam ile mücedded ve müte’ekkid olup nīce zemān bir küşede hem-nişīn ve bir maḳāmat-ı ni‘me’l-ḳarīn olmuş du‘ā-gūyuñuzdur. ‘ilm-i şerīf-i ‘ālem erāñıza ḥafī olmaya ki [60a] mezkūr du‘ā-gūyuñuz zīver-i ‘ulūm-i ‘aḳliyyāt ve naḳliyyāt ile ārāste vü ‘ale’l-ḥuşuş ‘ilm-i fıḳıhda nādir ve zühd-i taḳvayla pīrāste, ehl-i şadākat va şāḥib-i kiyāset olup her aḳvāl ve aḥvāli ma‘ḳūl ve her ‘ilimde ve fūnūnda maḳbūl lāyık-ı devlet [5] ve sezāvār-ı rif‘at du‘ā-gūyuñuzdur. Elṭāf-ı māle nihāye ve i‘ṭāf-ı bilā ḡayeñizden mercū ve müteveḳḳa‘dur ki ḳadīm-i muḥibbiñiz ri‘āyetsiz ḥatırı çün bir a‘lā ve fāḥir-i manşab ile beher-mend ve ber-murād buyurasız. Bāḳī fermān rif‘atlü efendi ḥazretlerinüñdür.

(58) Ehibbâdan ehibbâya mektûb bu kâ'ide ve bu üslûb üzre yazılır

‘İzzetlü ve meveddetlü ve haķikâtlü cānımdan ‘azîz qarındaşım hazretlerinüñ ‘izz-ü hużür-ı şerîflerine cevâhir-i envâ‘-ı da‘vât ve zevâhir-i eşnâf tahıyyât-ı hezâr-ı iştıyâķ ve iftirâķ ile îşâr u nişâr olunduķdan soñra evvelâ hâl-i şerîfiñizi ve mizâc-ı laţifiñizi nice su’âl edelim. İyiler huşlar mısız kevn ü mekanıñ hâlıkı üns ü cāniñ râzıkı Allāhu te‘âlâdan recâ ve temennâm budur ki [60b] dâ’imâ âfât-ı dehr-i denîden maşûn ve ‘âhât-ı gerdündan maḥfûz olasız ve eger bu taraf-ı müştâķiñız aḥvâlınden su’âl olunur ise elḥamdu-lillahi te‘âlâ ve’l-minne himem-i ‘âliye-i bî-hemtâñız berekâtında şıḥḥat ü selâmetde münzevi olup velâkin şeref-i mülâķât ve yerâr-ı [5] dil şerîf-i erâñıza ve müşâhede-i cemâl-i vâlâñıza rûḥ u cān u dil ü ḳalb-i müştâķ arzûmend ü kemâl-i mertebe mute‘aṭṭış ve niyâz-mend mulâḥaza oluna. Şöyle ki erķâm ve eķlâm ve ta‘birân-ı kelâm birle biñden biri şerḥ u beyân olunmağa mümkün olmaya. Ḥudâ-yı ‘azze ve celle dergâhından mutazarri‘dir ki ‘an-ķarîb sâ‘atde ve es‘ad-i evķâtde dîdâr-ı [10] şerîfiñiz ile müşerref olmaķ muķadder olmuş ola. Ba‘dehu aķşâ-yı murâdımız ve külli recâmız budur ki înde ve ref‘de vâķi‘ olduķca mektûb-i meveddet ve risâle-i maḥabbetiñiz ile bu hâliş ve muḥliş muḥibbiñizi teşrîf ve ḥandân buyurmadan hâli olmayasız. Şek yokdur ki vürüdündan dil ü cān bir mertebe sürür ve dîde-i ğam-dîde nûr ḥâşıl olur ki taķrîri ḳabil ve ta‘bîri mümkün degildir. Bâķî [61a] ‘ömr ü devlet ve ḳadr-i menzilet dâ’im bād.

(59) Ḳarındâşdan ḳarındâşa mektûb bu kavâ‘id üzre yazılır

‘İzzetlü birâderim fülân hazretlerinüñ hużûrlarına dürer-i da‘vât-ı şafiyât maḥabbet füzün ve ‘azîz-i teslîmât-ı vâfiyât meveddet [5] nümün, ithâf ve ihdâ olunduķdan soñra eger bu gözden dūr ve cemâliñizden mehcür olan ḳarındâşıñız aḥvâlınden fi’l-cümle su’âl olunur ise biḥamdu-lillahi te‘âlâ bu âna deġin şıḥḥatde olup dergâh-ı Rabbu’l-‘âlemînden murâdımız budur ki hemân ḳable’l-ecel mübârek nûruñuzu görüb şâd olmaķdır. Fîmâ ba‘d iş bu mâh filâniñ filân ġününden [10] filân ile irsâl buyurduġuñuz mektûb-i şerîf ġelüp

vāşıl oldu. Her ne ki taħrīr u beyān ve takrīr u ‘ayān buyurulmuş ise birer mefhūm u ma‘lūmumuz oldu. Haḡ subḡānehu ve te‘ālā murādāt-ı dīn ve maḡşūdāt-ı dūnyevīñizi bi‘l-kūlliye ḡuşūle getürüb cümle ārzū ettigin nesneye vuşul bulasız ve daḡı benim ḡarındāşım müddet-i medīd ve zemān-ı ba‘iddir ki vilāyet-i filānda filānıñ ḡidmetinde olan filāndan bir eşer u ḡayr ma‘lūm [61b] olmadı. Ol sebebden vālideleri ve her kimleri var ise muḡḡaribu‘l-ḡāl ve mütereddidü‘l-bāl olmuşlar ve recāları budur ki ol cānibden uğrayan vāridin ve şādirinden teferruş idüp mektüb-i şerīfiñiz vārid olduğça bir kenārında ānıñ daḡı aḡvālını [5] tafşıl üzre beyān buyurasız. Bāḡı vüçüduñuz ālām-ı dehirde ve nekbāt-ı ‘aşırdan ola.

(60) İş bu mektüb daḡı dāru‘s-sa‘āde aḡalarına yazılmışdur

Beyne‘l-kitāb isti‘māl olunan elfāz-ı ... sa‘ādetlü ve ‘izzetlü ve mürüvvetlü sulḡānum lālā-yı mükerrrem ḡazretlerinüñ ḡāk-i pāy-i şerīflerine kemāl-i ‘ubūdiyet ḡadīm ve şadāḡat ‘an şamīm-i birle [10] devām-ı ‘ömr ü devletleri ve ḡıyām-ı ‘izz u sa‘ādetleri ed‘iye-i mevfūra ve eşniye-i me‘şūreleri evḡāt-ı ḡamsede ve da‘vāt-ı mefrūzamızda taḡdīm olunduḡdan soñra inhā-i bende-i ‘abd-i müstaḡīm oldur ki ‘izzetlü sulḡānumñ ḡāl ve ḡāḡır-ı şerīfleri su‘āl olunur ḡaḡ celle ve ‘ale ḡazretleri vüçüd şerīflerini āfāt-ı dehirde maşūn ve selāmet ve ‘izzet maḡrūn idüp ḡayr-ı maḡz olan sāye-i luḡf ve mürüvvetleri ḡayr ḡāḡ du‘āḡūy-i ‘abd [62a] müşteri ve şādıḡāne eḡıbbālarıñız üzerinden dūr ve ba‘id eylemeye āmīn. Bimennihi ve keremehu ‘izzetlü sulḡānumıñ luḡf ve mürüvvet-i ḡadīmeleri üzre bu ‘abīd-i ḡaḡırleri aḡvāli su‘ālī nev‘an ḡāḡır-i şerīflerine ḡuḡūr ider ise elḡamdu-lillahi te‘ālā ve biḡimmetukumu‘l-a‘lā selāmet üzre nizām-ı ‘āleme sebep [5] olan sa‘ādetlü ve şevketlü pādışāḡ-ı ḡādımü‘l-ḡarameyn ü mülük ü şehinşāḡi mālīkü‘l-baḡreyn ḡazretlerinüñ ḡayr-ı du‘ā-yı mezīd ḡuvvet-i ḡāḡire-i ‘ömr ü devletlerine her şubḡ u mesā ḡulūşu‘l-bāl ile müdāvemet ve işḡıḡal üzre olup efendilerimiziñ ḡayr du‘ālarına maḡşūş olan evḡāt-ı ‘azīdede sulḡānumıñ ḡayr du‘ālarını fihrist [10] ve ibtidā ve ḡāḡıra-i zıkr u şenālarında

muvāḫabet-i bendeñi olduğunda maḫall-i reyb ü riyā buyurulmaya. Zāhir-i ba‘de mekān ve mesāfe-i zemān sebebi ile ‘izzetlü sulṭānumıñ luṭf u keremlerini ḫāṭir-i bende-i ḫaḫīrlерinden dūr ve iḫrāç olmak ihtimāli yoḫdur. Bā-ḫuṣūṣ el-insānu ‘abīdu’l-iḫsān fehvası üzre iltifāt ve naẓar-ı bī-ḡayātları unutulmaḫ ihtimāli yoḫdur. Ḥuṣūṣan ḫak-i pāy-i ṣerīfīñize yüz sürmekden müfāraḫat ideli ḡarīb [62b] ü bī-kes olup her niyāz ve tazarru‘muza feryād-res olanlardan kimesnemiz olmamaḫla ol fikr-i fütürdan ‘izzetlü sulṭānumıñ bir ān olmaz ki zıkr-i bi’l-ḫayr ile nām-ı ṣerīfleri yād u tezekkür iḫsān-ı ṣerīfleri ile dil-ṣir olmayavüz. Hemān ḫudā-yı ‘azze ve cellā [5] ‘ömr uzunluḡu ile sulṭānum ḫazretlerini mu‘ammer ve mesrūr ve müveffer ve ma‘mūr ide. Sa‘ādetlü ve ‘izzetlü sulṭānum ḫazretlerinüñ kemāl-i luṭf ve keremlerinden recā ve tazarru‘ olunur ki bu bendelerin mesāfe-i ba‘id ḫasebiyle ḫāṭir-i ṣerīflerinde dūr buyurmayasız. Bāḫī eyyām devlet ve iḫbāl müstedām ve müsā‘id bād.

[10] (61) *Mīr Ḥace Beglere mektüb bu ḫā‘ide ve bu üslüb üzre yazılır ḫavb-ı ṣüretidür*

‘izzetlü ve rif‘atlü ve mekerremetlü sulṭānum mīr-i muḫterem ḫazretlerinüñ ‘izz-ü ḫuzūr devlet-i maḫṣūrları ṣavbına mezīd-i tazīm ve’l-kirām ve envā‘-ı tevḫīr ve ihtirām ile dūrер-i taḫiyyāt-ı lāyıḫa ve ‘azīz-i teslīmāt fā‘iḫa ithāfiyla mübārek mizāc leṭāfet-i imtizācları su‘āl-i taḫdīm olunur. [63a] İnha-i muḫliṣ-i bī-riyaları budur ki ḫāliyā bu ṫaraf-ı devlet-cūyları aḫvāl-i teferruṣ tecvīz ve erzānı buyurulur ise elḫamdu-lillahi te‘ālā ve’l-minne vücūd-i ḫākü’l-vedīmiz fevḫa’t-turāb mevcūd olup ṣeb-rüz belki her sā‘at-i firūzda üzerimizde edāsı lāzım gelen [5] ṣevketlü ve ‘azametlü pādiṣāh-ı gerdün vaḫār ḫazretlerinüñ mübārek vücūd-u sa‘ādetü’l-vedlerin āfāt-ı dehirden maṣūn ve maḫfūz idüp taḫt-ı ‘ālī baḫt üzre kemāl-i pīrligi eriṣmek du‘āsından ṣoñra cümle eḫibbā ve ṣadāḫat niṣānıñ ‘ale’l-ḫuṣūṣ cenāb-ı ‘izzet-me‘āblarınıñ mübārek ḫalb-i pūr-nūrlarında olan murādāt-ı [10] dāreynleri me‘mülleri üzre ḫuṣūle gelmek eṣniyesine kemāl-i mertebe ṣıdḫ-ı ṣafıyla müdāvet ve iṣtiḡal üzre olduğımız mülāḫaza-i ‘izzet buyurula. Cenāb-ı ‘izzet-

meʿāblarından daḥı mercū ve meʿmūl olunan budur ki bu ḥayr-ḥāhları mübārek ḫalb pür-nūrlarından iḥrāç buyurmayup īnd-i derūnda vāḳiʿ olduḫça mektūb-i dilā-bārları ile yād ü mesrūr buyurmadan ḥāli ve dūr olmayalar. [63b] Bāḳī hem-vare-i ʿömr ü devlet müstedām bād.

(62) Girīd'e taʿyīn olan müsteḥfezān-ı serdārden ḫapuda vakt ketḫudāsına mektūb bu üslūb ve bu ḫavāʿid üzre yazılır

ʿİzzetlü ve rifʿatlı ḫarındāşım ketḫudānıñ ḫazretlerinüñ ʿizz-i ḫuzūrlarına [5] envāʿ-ı mihr u maḫabbet ve meveddet ve ülfet-i birle cevāhir-i edʿiye-i vāfire ve zevāhir-i eşniye-i mütekāşire eblaḫından şoñra inhā-i muḫibb-i muḫlişleri budur ki eger bir mücib-i maḫabbet ve uḫuvvet bu cānib-i aḫvālimizden teferruş-i şerīfleri cāʿiz görölür ise elḫamdu-lillahi teʿālā ve bihimmetükümü'l-aʿlā vücūd-i ḫāku'l ... efzal-i niʿmet cenāb-ı rabbu'l-ʿizzet olan bāb-ı selāmetde mevcūd [10] olup şeb-i rüz ve her sāʿat-i firūzda üzerimizde mefr-i mefrūza olan devām-ı devlet-i pādişāhi ve ḫavām-ı ferr u şevket-i şehinşāhi daʿvātında olduḫımızdan şoñra eḫibbā ve düstānıñız ḫuşuşan ol zāt-ı sūtüde ḫuşülüñ ezyād-ı ʿömr ü devlet ve irtifāʿ-ı ḫadr-i izzetleri edʿiyesine müdāvemmet ve dīdār-ı şerīflerine ne mertebe ārzū-yı iştiyāḫde olduḫımız ancak ḫalb-i şerīflerine maʿlūmdur fīmā baʿd. [64a] Benim ḫarındāşım bundan aḫdem ol cānibde iken ḫapuda bu ḫadar bölüḫümüz ve ocaḫımız iḫtiyārları ḫuzūrunda üzerimizde ibrām olunup elbette bu sefer-i hümāyūn-i pādişāhide senden ḫayr-i serdārlik ḫaḫḫından gelür ve ocaḫımızıñ yüzünü aḫ ider bir müdebbir ve mütedeyyīn [5] ve nām-dārımız yoḫdur ve bilirüz ki eliñiz daḫı bir miḫdār yufḫadır ve lākin biz sizi sāʿirler menziline ḫutmazız. Lāzım geldüḫi mertebe ocaḫ mālından kifāyetiñ miḫdārı veririz ve inşāallāhu teʿālā Girīd'e daḫı geḫdügünüzde ocaḫımızıñ ḫayreti vārid yazı saña bir vechile muḫayaḫa ḫekdirmeziz deyu bu ḫadar vaʿd ü vaʿidler ve bu ḫadar ʿahd ü [10] mişāḫlarıñız ile bizi bu ḫadar yoldāş üzerine serdār naşb eylediḫiñiz ve biz daḫı muḫālefete ḫādir olamayub cümle iḫtiyārlarımızıñ ḫaḫırlarından

geçemeyüb kabûl eylemiş idik. Eyle olsa benim ‘izzetlü ve mürüvvetlü qarındâşım biz bu cānibe geçeli iki buçuk senedir ki üzerimizde bu kadar dā’ire ve bu kadar yoldāş bu kadar harc u maşraf ve dağı ‘ulūfesi cüz’i [64b] olan yoldāşlara dağı müsteħak oldukları mevācīlerinden ğayri nīcelerine dağı on beş yigirmişer ğurūş qarz aqçe dağı verilmekle hāliyā yanımızda şimdiki hālde beş yüz nakdiyemiz hāzırda yokdur. Birkaç def’a serdār olan [5] mīr livā Yūsuf Beg hāzretlerinden def’-i muzāyaqa için bir iki üç kise taleb olunduğda ancak anlar dağı kendü harc u maşraflarını ihātaya iktidārları olmadığından ancak beş yüz ğurūş kadarı vermişlerdür. Beş yüz ğurūş ise kendi dā’iremize mi şarf edelim yoğsa def’-i muzāyaqa-i tāt’ife-i [10] mi edelim siz ise bizi kat’an hātır-i şerīfīñizden ihrāc eylediñiz. Bizim hōd ğıce ve gündüz çekdüğümüz ālām olup ve meşakkat ve zillet ve rezālet fi’l-cümle ocāk ğayreti degil midür Bizim hōd ocağımızdan ğayri bir ümīdimiz var midür İmdi benim ‘izzetlü qarındāş ‘azīzim bugün bize ise yarın sizedür. Eylece müsā’ade iderler. Luğf eylesiz bizim bu aḥvāl-i [65a] perīşānımız mecmū’ ocāk ihtiyārlarımız bir hūş i’lām buyurup ve ocāk malından bize ber-vech qarz üç dört biñ ğurūş kadarı aqçe irsāl buyurmasına bezl-i himmet buyurasız ve dağı eger mümkün olur ise yoldāşlarımızıñ dağı beşer altışar [5] aylık mevāciblerini dağı emr-i dīvāni mücebince sırr-ı şarrāfdan hālāş ve meblağ-ı mezbūr ile ma’an irsāline mürüvvet ve himmet buyurasız. Zīrā ki ma’lūmgerdir yine biz beher hāl def’-i muzāyaqa ideriz Fe-emmā tāt’ife bir ālāy fuqarādır. Elleri ermez ve güçleri yetmez nevvāb-ı ‘azīme nā’il olmaz hōd muqarrerdir ve dağı benim ‘izzetlü ve mürüvvetlü [10] qarındaşım ol cānibde vekilimiz Seydi Ḥalīl bendelerinden dağı mulāḥaza-i ‘izzetleri olup faḳīr-ḥānemiz cānibleriniñ muzāyaqaları var ise anlara dağı kifāyetleri kadar harclık imdād buyurmanız recā olunur. İnşā’allāhu te’ālā hīn-i mülākātımızda ma’a ziyāde edā olunur ve dağı cümle ihtiyārlarımız ve kapu huddāmlarına ve hıdmet-i şerīflerinde olan bendeleriniñ şağīr ve kebīrlerine [65b] du’ālar ve senālar olunur kabūlü mercūdur bākī hemīşe devlet ve ‘izzetlerde ber-devām olasız.

(63) Veliyy-i ni’am olan efendilere mektüb bu kâ’ide üzre yazılır

Devletlü ve sa‘adetlü veliyy-i ni‘am efendim sulṭānum ḥazretlerinüñ mübārek [5] ḥāk-i ‘izzetlerine yüzler sürüb envā‘-ı i‘zāz ve vech-i niyāz-ı ‘ubūdiyet-i birle ḥayr du‘ālar ‘arz olunduḡdan ōñra inhā-i bende-i devlet-ḥāh bī-iṣṭibāh budur ki ḥākde ref‘ idüp bu bende-i ḳadīm ve iḥsān dīde-i cūdları aḥvālinden nev‘ān tefrriṣ-ı ōerīfleri tecvīz ve erzānı buyurulsa elḥamdu-lillahi ve’l-minne vücūd [10] nā-būd u ḥāku’l-vedimiz eṣer-i ōiḥḥat birle müeṣṣir olup ōubḥ u ōām üzerimizde farz-ı ‘ayn mesābesinde olan izdiyād-ı ‘ömr ü devlet ve imtidād ḳadar sa‘adetleri ed‘iyesine müdāvemette ve mübārek ḥāk-i ‘izzetleri ḡubārına yüzler sürmegi ne mertebe ārzūda olduḡımız ancaḡ yine ‘izzetlü sulṭānumıñ derūn-i pūr-nūrlarına ma‘lūmdur. Fīmā ba’d benim ‘izzetlü ve mürüvvetlü sulṭānum eger deryā-yı mürüvvetleri [66a] temevvüc ve tefevvüc idüp bu bende-i ḳadīm ve iḥsān dīde-i bī-vücūdları aḥvālinden su’āl-i ‘izzetleri cā’iz görölür ise ḥayr du‘āñız ōemerātında iṣ bu māh recebu’l-mürecebin yigirmi yedinci ḡünü rüz-i ḥamīde muvāfiḡ rüzḡār ile vaḡt-i ‘aṣrda mecmū‘u on yedi ḳıṭ‘a [5] ‘asker gemileriyle Bender-i İskenderiye Līmānı’ndan ḳıḡulub ve müste‘īnen billah deyu deryā-yı ‘ummāna ōalub ve’l-ḥamdü li’llāhi te‘ālā kendi gemilerimizden ḡayri deryāda bir yelken daḡı görmeyüb ṭoḡuzuncu cum‘a ḡünü Bender Ḥānyā Līmānı’na sālīmīn ve ōiḥḥat cümle ‘asākir gemileriyle dāḡil olup ve yarendāṣı ki cum‘a ertesini der gemilerden ‘asākir-i [10] İslām ṭaṣra ḡurūḡ idüp dōrt beṣ ḡün ḳadar yükleri boşaldub ve Ḥānyā’da daḡı on ḡün dūr etmedi ordu-yu ḡumāyūndan serdār-ı ‘asākir-i İslām olan ōadr-ı a‘ṣam ḥazretlerinden cümle ḡol serdārlarına ḡiṭāben mü’ekked buyuruldu-i ōerīfleri vārid olup zaḡīre ḡısımlarından ancaḡ iki üç aylıḡ miḡdārı zaḡīreleriñiz ile beṣ yüz ḳadarı ‘asker [66b] ile ancaḡ serdārlar ber-vech -i müste‘cab ordu-yu ḡumāyūna ḡideler ve sā’ir zaḡīreleri der maḡzen idüp bāḡī olan ‘asākirle Ḥānyā muḡāfazasında alıḡonula deyu fermān olunmaḡın serdārlarımız daḡı imtiṣālen li’l-emri’l-‘ālī iki üç ḡün içinde alıḡonacaḡını [5] alıḡoyub ve ḡötüreceklerini ḡötürüb ‘askerden daḡı beṣ yüz nefer ḳadarı intiḡāb olup ve māh-ı mezbūruñ ḡurrasında ser-‘askerlerimiz ordu-yu ḡumāyūn cāniblerine teveccūh ve revāna olup bu bendeleri ise orta kātib

olduğumuzdan eger kendü orta zahîremiz ve eger ketḥudāñı efendimiz ortası üzerlerine vekîl-i [10] naşb olduğumuzdan bu bendelerini Ḥānyā'da¹⁹ alıkoşlardır. Hemān ʿizzetlü sulṭānum ḥāzretlerinden mercūdur ki bu bende-i kemînegerini derūn-i pūr-nūrlarından dūr ve iḥrāç ve ḥayr duʿālarından ferāmūş buyurmayasız. Efendimizsiz fenā-dārında ʿizzetlü sulṭānumıñ vücūd-u pūr-cūdlarından ğayri bir mesned ve melce'imiz daḥı yoḫdur. Mutażarri'dir ki taḫt-ı nażar-ı şerîflerinde olan evimiz cānib-i cāriyeleri üzerinde [67a] nażar-ı iksîr nażîrleri bî-dirîğ buyurula ki yine kendi ğarîbe-i dā'iyeleridür ve veliyy-i ni'am zāde ʿizzetlü ve mürüvvetlü çelebi efendimiz ḥāzretlerinüñ mübārek dest-i şerîflerin būs ve envā' envā' i'zāz ve tevķîr ile ḥayr duʿālar ʿarz olunur. Sā'ir ḥidmet-i şerîfleriyle [5] şeref-yāb olan ḫapu yoldāşlarımız ḫarındāşlarımıza bî-ḫad ve bî-ḫiyās selāmlar ve duʿālar ideriz ve cümlesiniñ duʿā-yı ḥayrlarını temennā ideriz ve mes'ūldur ki ferāmūş buyurmayalar. Bāķî ʿömr ü devlet kim der teraḫķi bād bi-rabbi'l ʿibād.

(64) Bu daḥı veliyyi ni'am efendilere yazılı gelmişdür ḫavb-ı şüretdür

[10] ʿizzetlü ve sa'ādetlü veliyy-i ni'am efendim sulṭānum ḥāzretlerinüñ mübārek dest-i şerîfleri lebb-i edeb-i birle būs ve envā'-ı ʿaciz ve iftiḫār ve ʿubūdiyet-i birle ḥayr duʿālar ʿarz olunduḫdan soñra inhā-i bende-i devlet-ḫāḫ bî-vücūdları budur ki ḫāḫden ref' idüp bu bende-i ḫadīm aḫvālinden su'āle himmet ve mürüvvet buyurulur ise elḫamdu-lillahi vedūdū'l-müte'āl ʿizzetlü ve mürüvvetlü sulṭānumıñ himmet ber-himmetleri şemerātından vücūd-i nābūdumuz [67b] küşe-i şihḫatde mevcūd olup şubḫ u şām üzerimize farz-ı ʿayn meşābesinde olan izdiyād-ı ʿömr ü devlet ve irtifā'-ı ḫadr-i sa'ādetleri ed'iyesine müdāvemette ve mübārek ḫāḫ-i ʿizzetleri ğubārına yüz sürmegi ne mertebe ārzūda olduğumuz ancak yine sulṭānumıñ derūn-i [5] pūr-nūrlarına ma'lūmdur fīmā ba'd benim ʿizzetlü ve mürüvvetlü efendim eger bu cānibde ʿasākir-i İslām nuşret-encām aḫvālinden teferruş-i şerîfleri taḫrîr görölür ise el-ḫamdü li'llāhi te'ālā iş bu tāriḫ-i

¹⁹ Yunanistan'da (Girit'te) bir şehir.

varaḳa-i ‘ubūdiyyetimizde zaḥīre kısmından iki yüz yigirmi beş dirhem etmek bir akçeye daḥı beksimegin ḳaṅṅarı üçer buçuk dörder riyāl gurūşadır ve bir pirincin kīlesi yüz altmış beş [10] akçeye ve ḳahveniñ daḥı oḳḳası yüz altmış akçeye ve daḥı sāde yağ oḳḳası kırk akçeye ve bal daḥı oḳḳası otuz akçeye ve sā’ir zaḥīreye müte‘allıḳ me’kūlāt ve meşrūbāt her vecihe rāyigān ve her şey ḡanīmet üzredir ve ‘askeriñ daḥı ... ve sıḥḥatde olup ancak ḳal‘-ı aḥvāli bir miḳdār cebe Ḥānya muzāyaḳa üzre olduğundan kemākān ‘asākir-i metrīs ve cevānib-i erbe‘ada [68a] bal yemez toplar ile rüz-merre dökülüb inşā’allāhu te‘ālā iş bu māh-ı mezbūruñ evāḥirine deḡin fetḥ u nuşreti muḳarrerdir zīrā ki rüz-merre ḳal‘adan ṭaşraya beşer onar küffār açlıḳlarından firār idüp gelmededür ve taḳrīr ederler ki içerde zaḥīre [5] kısımlarından zerre ḳadar bir ḳıṭ‘a beksimek ve ḡayri bir zād daḥı yoḳdur. ‘Ale’l-ḥuşuş ki ḳal‘a ḳapudānınıñ üç dörd re’s eyüce atları var idi on gün yoḳdur ki mecmū‘ ... cumhūr üzre üzerine ḡuluv idüp ve kendisini daḥı ḳatıl etmek murād eylemişler idi. Firār eyledi cümle māl ü mülkünü nehb u ḡaret [10] idüp ve atlarını alub boḡazladılar demişlerdir. Ya‘nī şöyle ki bir on güne deḡin yā deryādan veyā ḡayri ṭarafdan bir miḳdār zaḥīre zuḥūr idüp gelmez ise ḳal‘anıñ miftāḥlarını alun sa‘ādetlü vezīr-i a‘zam ve serdār-ı ekrem ḥazretlerine götürmeleri muḳarrerdir deyu cevāb ederler ve cümle ‘asker-i islamiñ [15] daḥı zann-ı ḡalibleri bunuñ üzerinedir ki ricālū’l-ḡayb [68b] erenleri bizim ṭarafımıza rucū‘ üzredirler inşā’allāhu’l-vedūd ḳarībī’z zemānda fetḥi muḳarrerdir. Zīrā ki melā‘in ḥāsiriniñ evvelki gibi şeṭāretler yoḳdur. Evvelden ḳal‘a-i ḳarīblerinde bir kelb görseler beş on ṭop atarlardı şimdi ise vaḳt olur ki [5] bir iki yüz nefer ‘asker ḳal‘a altına yürürler min ba’d ṭop atmak deḡil belki ḳal‘a bedenlerinde bir baş gösterir melā‘inde görünmek ihtimāli yoḳdur. Ḥaḳ te‘ālā ḥazretleri ‘asker-i islām ḳullarını melā‘inde bed-ef‘ālleriñ gözlerine mehīb gösterüb içlerine ol ḳadar ḥavf u ḥaşyet düşmüşdür ki bir baş gösterir bed-fa‘āl yoḳdur. [10] Hemān ‘izzetlü sultānumdan mercūdur ki bu bīvücūdlarını ḳalb-i şerīfīñizden dūr ve iḥrāç buyurmayup luṭf u iḥsānıñızdan mümkün olur ise bu ḳulcaḡızlarına bir kırk elli gurūşcuḳ ḥarḳlıcık iḥsān ve irsāline himmet buyurula inşā’allāhu’l-vedūd yine

mevâcibimizden ‘izzetlü sulţānuma teblīğ olunması muķarrerdir. Ol bābda mübārek hāţir-i şerīflerine bir eşer getirülmeye efendimizsiz üzerimizde [69a] ihsānınız hadd-i faķrımızdan efzündür. Bu cānibde serdārımız ķarındāşınız daķı dirīğ buyurmazlardı. Fe-
emmā bu ķadar zemāndur ki bu ķadar t̄a’ifeniñ def-i muzāyaķalarına anlardan ğayri bulunur olmadıģından kendileriñ daķı muzāyaķaları kemalinde olduğı ma’lūmumuz olduğundan [5] başlarını tasdī‘ eylememişizdür ve yine de ‘izzetlü sulţānumıñ hāţir-i şerīfler çün dirīğ buyurmazlardı ve yine de hemān devletlü efendimiz şağ olsun siz t̄ururken kime ‘arz-ı ihtiyāç idelim. Anda geldüģünüz mürüvvet ve ihsāndur, mutazarri‘dür ki yine dirīğ buyurmayasız ve ‘izzetlü veliyy-i ni‘am-zāde çeledi efendimiz Aħmed Aĝa hāzretleriniñ [10] ve hemşire-i kerīmeleriniñ ve efendimiz büyük sitī hāzretleriniñ mübārek dest-i şerīflerin būs ve envā‘-ı rüy-i ‘ubūdiyet birle hayr du‘ālar ‘arz olunur. Ķabūlü luţflarına dā’irdir bāķī ‘izzet bād.

(65) Girid’de müstaħfezān serdārınıñ yaza geldiği ‘arz şüretidür

Devletlü ve sa‘ādetlü sulţānum hāzretleriniñ hāk-i pāy-i şerīflerine yüzler sürdükdēn şoñra ‘arz-ı bende-i bī-miķdār ve zerre-i hāk-sār [69b] budur ki hāliyā bu ķulları zümre-i müstaħfezān ocağı serdārı olup ve Girid seferine iki buçuķ senedir ki me’mūr olup ve bu āna deĝin ocaķ yoldaşlarımızdan iş bu on yedi nefer yoldāş ķullarınıñ on iki neferi küffār dūzaķ ķarār ile vāķi‘ olan [5] muħārebe ve mübārezede atılan lağımlarda şehādet şerbeti nūş idüp ve beş neferi daķı kendi ecelleriyle fevt olup iş bu on yedi nefer ķullarınıñ vāķi‘ yevmiye yetmiş aķçe maħlūllerinden zikir olunan t̄alib-i mezbūrdan üç nefer bendeleri ‘ālem-i şabāvetden berü kendi emekdārlarımız ķullarınıñdan olup murād olduķlarından [10] sa‘ādetlü sulţānumıñ eyyām-ı devlet-efrūzlarında mümā ileyh ķulları maħlūlāt-ı mezbūrinden yevmi beşer aķçe ile beher-mend ve ber-murād ve çerāĝ-ı rüşen du‘ācılarıñızdan olmaķ recāsına ‘arz olundu. Bāķī fermān devletlü ve ‘ālī himmetlü sulţānumıñdur.

(66) Mîr livā Girîd serdârınıñ ‘arz şüretidür ki naql olundu

Devletlü ve sa‘âdetlü ve ‘âlî himmetlü sulţānum hazretlerinüñ [70a] hāk-i pāy-i şerîflerine ‘arz-ı bende-i bî-miğdâr ve zerre-i hāk-sâr budur ki hāliyā Girîd seffirine fermān olunup üç seneden berü bu āna degin kendi tevābi‘ âdemlerimizden müteferriķa ve çāvuşān ve sâ’ir bölüklerde vāki‘ olan bendeleriñizden toķuz nefer kulları [5] kimisi şehādet mertebesinde ve kimi dahı kendi ecelleriyle fevt olup ve yine kendi emekdārlarımızdan t̄alibleri olan kullarıñız dahı bu cānibde her biri uğur-i hümāyūn-i pādişāhide hıdmetleri sebķat idüp maħall-i himmet ve müsteħaķ ve merħamet kulları olmağla devletlü ve sa‘âdetlü ve sulţānumıñ eyyām-ı devlet efrūzlarında mūmā ileyh [10] kulları zıkr olunan maħlūlātından ‘aṭıyye-i ihsānları olduğı mertebe altışar yedişer aķçe birer gedik ile beher-mend ve ber-murād ve çerağ-ı rüşen du‘ācılarınıñızdan olmaķ recāsına ‘arz olundu. Bāķî fermān devletlü ve sa‘âdetlü ve sulţānum hazretlerinüñdür.

(67) Şüret-i temessük-i karz bu kā’ide üzre yazılır

Vech-i taħrîr-i ħurūf ve müceb-i taşṭîr-i şunūf oldur ki [70b] iş bu dārende-i tazkere faħru’l-emāşil ve’l-akrān ‘izzetlü ve mürüvvetlü karındāşım Ağa yedinden bitarîķu’l-ķarzu’l-ħasen on biñ pāra olup meblağ-ı mezbūr üzerimize vācibu’l-edā lāzımu’l-iķtiżā dîn-i şer‘i olmağın. İş bu temessük yazılıb yedine virüldiğı vaķt-i [5] lāzimedede ibrāz oluna. Taħrîren fî evāsiṭ-i şehr-i muħarremu’l-ħarām sene 1091

(68) Şüret-i temessük-i ibrāz bu minvāl üzre yazılır

Vech-i taħrîr-i ħurūf budur ki iş bu dārende-i tazkere faħru’l-emāşil ve’l-akrān Mehmet Ağa bundan aķdem bu ħaķîrden bittarîķu’l-ķarzu’l-[10] ħasen on biñ pāra almış idi. Hālā meblağ-ı mezbūr bi’t-temām ve’l-ikmāl getürüb yedimize teslîm idüp ‘uhdesinde bir aķçe ve bir ħabbe ķalmadığına iş bu temessük yazılıb yedine virüldiğı vaķt-i lāzimedede ibrāz oluna. Taħrîren fî selḥ-i ramazānu’l-mübārek sene 1091

(69) Şüret-i ‘arz-ı istiḥlâş-ı dīn-i şer‘i böyle yazılır

[71a] Devletlü ve sa‘âdetlü ve sulṭānum ḥazretleri sağ olsun. Bu kullarınıñ Mehmet nām kimesnede ḥüccet-i şer‘iyye mücebince beş yüz gurüş ḥaḳkım olup herbār mezbürdan ṭaleb etdüğe ferdādan ferdāya şalub envā‘-ı ta‘allül ve ‘inādātdan ḥālī degildir. [5] Sulṭānumdan mercüdür ki çāvüş mübaşeretiyile mezbürdan ḥaḳkım bī-ḳuşūr-i istiḥlâş olunup ‘inād ve muḥālefet ederse ḥuzūr-i şerīfiñize mürāfa‘ olunmaḳ bābında buyuruldu-i şerīfleri ‘ināyet buyurula fermān sulṭānumıñdur.

(70) Şüret-i ‘arz-ı feraḡat bu vech üzre yazılır

[10] Sulṭānum devletlü ve sa‘âdetlü ḥazretleri sağ olsun. Bu kulları mutaşarrif olduğım ‘ulūfemden dört aḳçe feraḡat etmek murād eylemegin sulṭānumdan mercüdür ki ṭālibine verilib üzerine ber-vech-i teraḳki ḳayd olunmaḳ bābında buyuruldu-i şerīfleri ‘ināyet buyurula, bāḳī fermān men lehü’l-emriñdür.

[71b] *(71) Nev‘-i diger*

Devletlü ve sa‘âdetlü sulṭānum ḥazretleri sağ olsun. Bu kulları medyün olmaḳla mutaşarrif olduğım ‘ulūfemden yedi aḳçe feraḡat etmek murād idüp sulṭānumdan mercüdür ki [5] ṭālibine verilib üzerine ber-vech-i gedik-i müstaḥfezān zümresine ḳayd oluması için buyuruldu-i şerīfleri ‘ināyet buyurula, bāḳī fermān sulṭānumıñdur.

(72) Nev‘-i diger ‘arz-ı intıḳal

Devletlü ve sa‘âdetlü sulṭānum ḥazretleri sağ olsun. Bu kulları müddet-i zemān ba‘iddir ki müteḳā‘idin zümresinden [10] olup şehri ise müstaḥfezān zümresine intıḳal eylemek murādımdur. Sulṭānumıñ ‘avātıf-i kerīmelerinden mercüdür ki zümre-i mezbüreye naḳl ü illḥāḳ olunmaḳ bābında buyuruldu-i şerīfleri ‘ināyet buyurula, bāḳī fermān ‘izzetlü sulṭānumıñdur.

(73) Şüret-i recâ-i terakki bu minvâl üzre yazılır

Devletlü ve sa‘âdetlü ve merhâmetlü sulţānum hâzretleri şağ olsun. [72a] Bu kullarınıñ ‘ulūfesi şey’i kalîl olmaqla ma‘îşet bâbında muzâyâğa çekmegin sulţānumıñ elţâf-ı mâ lâ nihayelerinden mercûdur ki taşdikât-ı pâdişâhiden birkaç aqçe terakki in‘âmıyla beher-mend ve ber-murâd buyuralar ki çerâg-ı efruhteleri ‘idâdından olup [5] ‘ömrüm oldukça hayr du‘acı olam bâkî luţf ü mürüvvet ‘izzetlü ve re’fetlü sulţānum hâzretlerinüñdür.

(74) Şüret-i ‘arz-ı maḥlûl bu minvâl üzre yazılır

Devletlü ve sa‘âdetlü sulţānum hâzretleri şağ olsun. Bâlâda meşûr olan kulları hâlâ bi-emrullah-i te‘âlâ fevt olup [10] yeri maḥlûl qalmağın sulţānumıñ merâḥim-i ‘aliyyelerinden mercûdur ki mezbûruñ maḥlûlünden birkaç aqçe ile bu kulları sevindirüb çerâg-ı efruhte buyurasız ki ‘ömrüm oldukça sulţānumıñ hayr du‘acıları olam. Bâkî luţf ü iḥsân mürüvvetlü sulţānumıñdur.

(75) Şüret-i ‘arz-ı ferâgat

[72b] Devletlü ve sa‘âdetlü sulţānum hâzretleri şağ olsun. Bu kullarınıñ deyni olup edâsına tākāt ve iktidârım olmamaqla kendi mutaşarrıf olduğım ‘ulūfemden dört aqçesin ḥüsn ü ihtiyârım ile bâlâda meşûr olan t̄alib [5] kullarına ferâgat itmişdür. Mürüvvetlü ve devletlü sulţānum hâzretlerinden mercûdur ki mezbûr bendeleriniñ ‘ulūfesine ilḥâk olup ismine kayd olunmaq bâbında muḳâbelecı efendi kullarına ḥiţâben buyuruldu-i şerîf recâ ve temennâ olunur, bâkî emr sulţānumıñdur.

(76) Şüret-i ‘arz-ı ferâgat-i kariyye

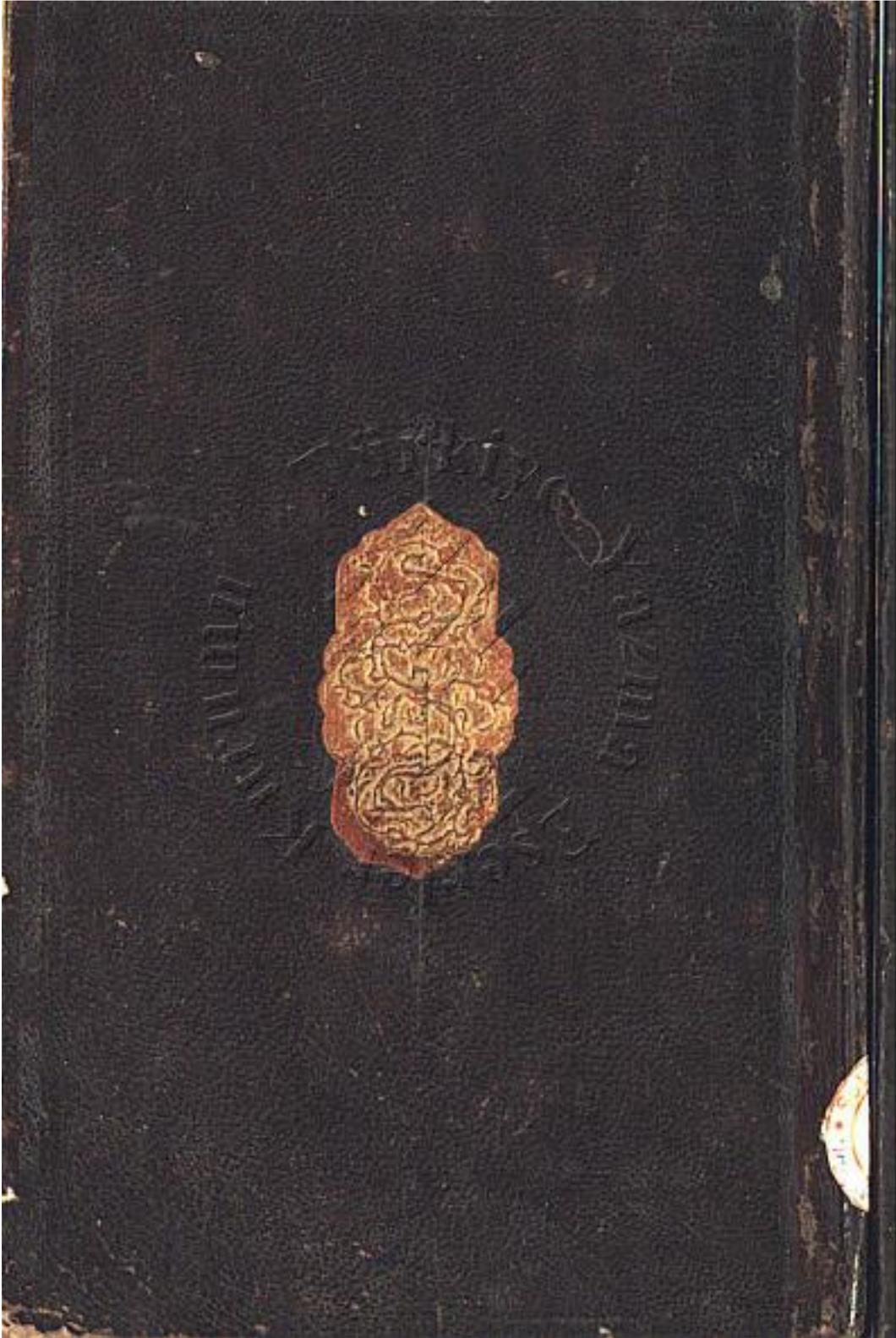
[10] Sa‘âdetlü ve devletlü sulţānum Һazretleri řaę olsun. ‘Arz-ı bende budur ki bu kulları medyūn olup edāsına iktidārim olmamakla vilāyet-i ğarbiyede vāķi‘ taht-ı taşarrufumuzda olan Țanţa²⁰-nām Һarye-i zümre-i gönüllüyāndan Murād-nām kullarına Һüsn ü ihtiyārim ile feraęat idüp vermişizdür. Mürüvvetlü sulţānum Һazretlerinden mercūdur ki mezbūr bendeleriniň [73a] ismine kayd olunup Һarye-i mezbūreniň taķsīti iҺrāç olmak bābında muķāţa‘acı kullarına Һiţāben buyuruldu-i řerīfleri recā olunur, bāķī emr u fermān mürüvvetlü sulţānum Һazretlerinüñdür.

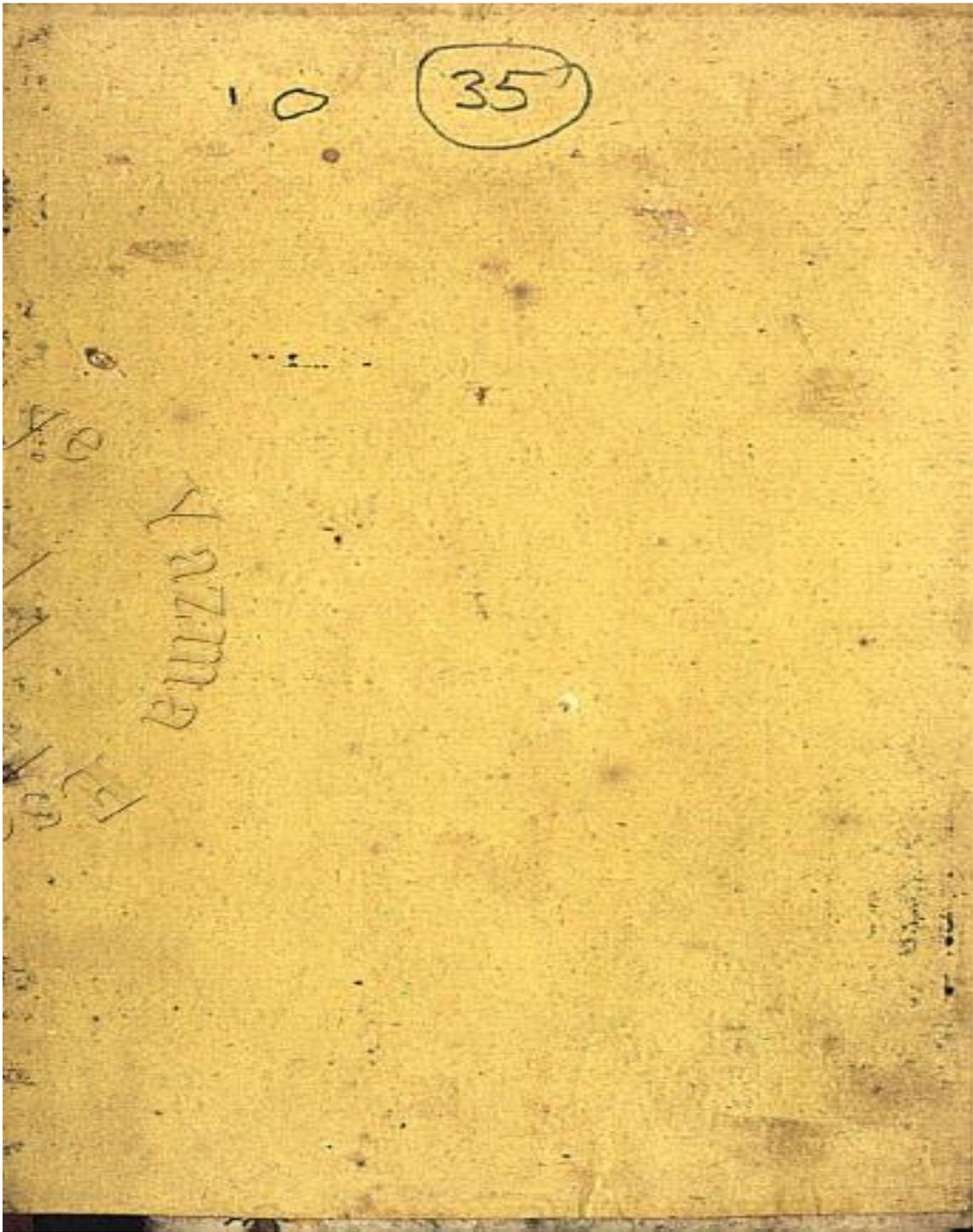
(77) Nev‘-i diğer tehniye-nāmedür

[5] Ba‘de‘d-du‘ā ve‘ş-şenā i‘lām olunan oldur ki şöyle istimām olundu ki çün emr-i ilāhi celle şānuhu ve ‘azm u burhānehu *fenkiĥū emā ţābe lekum mine‘n-nisā-i ve iţā‘at-i ĥadīş-i Һazret-i risālet ‘aleyhi efzalu‘ş-şalevāt ve‘l-kemālū‘t-taĥiyyāt tenākeĥū tekeşşerū* vāķi‘ olupdur. Muteba‘at idüp nebiyyi‘ş-şems ve‘l-ķamer muķārenet ve ictimā‘ [10] ĥāşıl olup ‘aķd u nikāĥ mu‘teķid olmuş. Aññ muķabelesinde Һamd-i ilāhi be-Һazret-i rabbu‘l-‘ālemīn olundu. Һaķ subĥanehu ve te‘ālā bu muvāşala sebeb-i mezīd devlet ķalup mu‘āşeret ve baĥtların ilā-yevmi‘l-ķiyām miftāĥ ve meķşūf ola. Dergāĥ-ı Һaķdan ve ve bārgāĥ-ı muţlaķdan recā ve temennā ve dā‘imā tazarru‘muz budur ki m ... ilticā-i zamān ictimā‘ından ğonçe-i sa‘âdet ve ĥadīķa-i leţāfet [73b] şüküfte olup ve yāĥūd ķamer ile zūhre muķārenetinde hilāl-i iķbāl ve aĥter-i mübārek-fāl tūlū‘ eyleyüp hemīşe düstān-i şādān ve düşmanān-ı ķahĥār ve Һaķīrān olalar. Bāķī ed-du‘ā. Temmet.

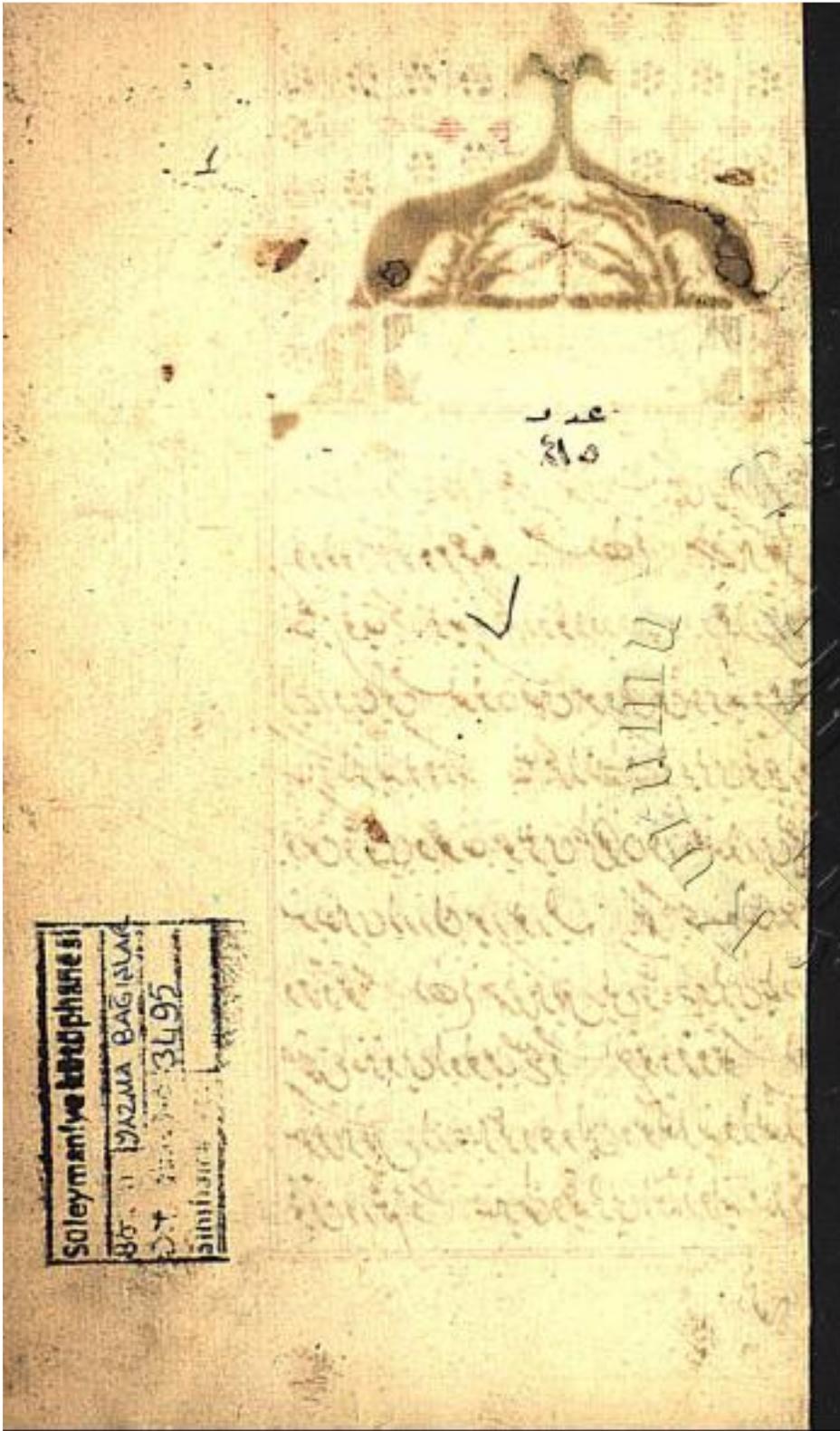
5.2. Münşe‘ât-I Okçu-Zāde‘nin Tıpkıbasımı

²⁰ Mısır‘da bir kent.

1A

و نیز تفاهت او در اولین توکلیف عالمی که بر او نازل شد و در
 وزن خرد و مولایان برین و در جهان اولی و اولی
 ملحوظ نظر فیض رسالتی اولی بود و جلیل القدر
 زمان خود متکثرین وی و دولتی و قلم او عیای و بکلیت و
 بیخ املک مسلمانان و خروجی که این را چون انبیا کرام
 منقرضین و آل کرم و ائمه انبیا اولی و علی صلی الله علیه و آله
 صحیحان را پیشتر از اولی و عمره اولی که در اولی و اولی
 صفت نامتین را بر کرده و صفت و تصدیق و نور و نور
 تعالی و جوهر کلید خدای تعالی که در عالم
 مکافات مسلمانان را بر وی باطن و اولی و اولی
 مدارک بر تو اولی و غیر اینها در مدارک و عروفت
 سطح همی در این عالم شایسته است عالمی که عالم عالم
 کرم و لطافتی در جوهره بود که در این خطا شریف و در
 و عیای خرد و آنکه در یورین و در روح و در اولی
 ایجاد سادۀ سلاطین را بود و جانی که در شرف و نصیب است

4

وقتی که این بر این اوقات و کثرت سالانه کتابت این
 کار و اولوب اولفدو صفی قلم کمال اولفدو در
 بروجهل تعمیر و تعمیر کمالی و کمالی علی الحسین است
 بیور و کمال خفته علم و غیر بر حقیقه مکتوب و اولفدو
 اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 مدارت کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 مبارک و بیور کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 بروجهل تقصیر این اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 نصیب این کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 جنب این کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 قدر این کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 بروجهل ناخبر و تامل این اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در
 اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در کمالی اولفدو در

او کتوده در دو ولع مکرر در هر دو قحط او در آن خرمی عالیه لری
 بسیار بسیار بوین لری بسیار لقمه لری من زود در فلز نور
 همن و غنایین بوری معادن و قوت وسطی حضرت نیکو
 شاکه لری اکثره قطر لری وسطی درون افرو نور و لری
 بوین لری و فی اول زمره اعمدا و نور معدود و اول و نور
 غیر لری لری لری در غیر جمیع فنون اخلص و اصدوح
 اول و نور لری لری لری لری بوین بنی خرد و نور
 وسطی و مقوما بعضی خرمی لری لری لری لری لری لری
 لری لری لری لری لری معادن و قوت وسطی
 حضرت نیکو میلان نور و نفا لری لری لری لری لری
 لری لری لری لری لری لری لری لری لری لری
 لری لری لری لری لری لری لری لری لری لری
 معادن و قوت وسطی حضرت نیکو و لری
 و لری لری لری لری لری لری لری لری لری
 قوت وسطی لری لری لری لری لری لری لری لری

50

6

نوعی تفقه نوازش کوه لرزان او نور سیه لعلش و رانگی
 از نطق احوال مستقیم سحر و اهرم لذت اورا و قوس غم
 معالمت و شوکت و مالکیت: نظر آینه ای بر لبان
 و انفتح البلیغ سحر در پیش شوکتی منصور و مظهر و
 اعدای وی و دوری خویش اولوی او عیبه مملو و صبح
 اندر او و غم زین بود در لطف به ایله مانوس
 و حلاوتی در وقت محو کس اوله مینا فرزند
 از عین صوفیه زین کایه و نوح او شامایه محترم ماکرم حلال غم
 محض درین سینه ای طیفه کفوفه طول عمر ایله منتظر او
 کمال من عیب و مغفیه ایله استند اولوی درین روز
 انه حقیق باجایه دعای السائلین و کتب الدعای
 مناعلی الدوام

مجموعه دور اعدایه بوقول عمو ازینیه دور
 یکانه افان و سوزالیه و صادم از خلاق سطره در حضور
 آوخته منجا، ولایت منطبه، اهور کفوفه صبح بولسار

از اولاده خاطر عطر از حق افزون نوحاً نقصان اولادش کون
 از زلف او نور لبش کرمه و لاله لقطع مفضلش منکر
 و از بهر اندامش شوقی الیک وان نایت شدید
 شوقی علی به الاله شهید طوبی لمن یراک
 بعینه و نراه عینک انه سعید و اعیان من کونک
 جباری در حوضه او کون کون و طعن او در محو کوشه مصوره
 متوجه اولوی طریقتی و قطع ملامت او در کتبش
 بکرمش بوی سف و از خمر او می بتر اولوی و شکرش
 نه سف و الی مجید و حاج سعید غنچه و در وقت
 سحرش در محو کوشه مصوره تی در روحه فرخ و صولت کونش
 اولوی یوم ضایعه معادن و اقبال و غم و طلاله
 اولوی کجای و الهام حسن و فاعلی و لطف و شکر بیاری
 از کعبه با ضروره خلوص الی است ناری کون و ناله نازده
 و قوه خالصه الی بی انوارده اولوی حکمت عالی و لطف
 شام و لب بی ناک و فوین و در کمال و عدلیه نیک و حقیر

و سبب صدمه شهر بود و تو دور و عمل انصار و اعلان
 کنونی کس برتری خود و روشی بر مجبور القلوب بر **سین**
 سر چشمه پاک او کتبه اولوز پای چشمه پاک
 جناب و ابره لوجو و مفضل لیز و لوجو حضرت
 رجا و کوره و ایشا بوجلی عمره متوفی اولوب عمر طوس
 و قنبر عمیر و اوج غیر اوله زیلایا و ور نه عمل عالم
 لایحه و خولایه لایه اول مانور و اولی سبب متوفی
 لوزون ظلم و تقوی طهر و جور و مضایره زائر اولوب
 و عدل و حکوم لایحه زبوره قو کاملدر ^{عوجا} و مخلص لایه
 بر قایق و فیم محلی شرف لایه شرف اولوب خلایق و عدل
 لایه طری چاده ساز و عطوف و اولوزی شاه
 لایه و کمن بلا اختیار لایه و ثقال لایه نازه اولوب
 صبح القلوب لایه و نایه لایه لایه لایه لایه لایه لایه
 سلا لایه لایه لایه لایه لایه لایه لایه لایه لایه
 و اولی لایه لایه لایه لایه لایه لایه لایه لایه

اولی خطی خط وین در وین و هر چه فرو و
 غم کشیدن اولی **شهر** از خط تو دیده را کوهر اساکرده
 و ز لطف تو نطق را اشکرها کرده و زده بیون تو حریفی
 را مانن الف میانه جان جا کرده طبعش منور و صمیمی
 و محو او ذوق معانی جمع مملوع بین به او انقباض و او در
 انقباض هم از کله اشارتین بوی من غم و در قتل و بوی
 از توین او غم که از هر انقباض معنی چندا که بوی و در غم و بوی
 که از کله او لغزین **سینه** خطی از توین او لغزین او بوی
 بوی باریه تو و و لطف و نفقه از توین معنی او لغزین او بوی
 و از خلایق تو و و معالین انتمی ایلافه صفت بر تو لغزین
 و لطف جمیع و در و مظهر رغبان ایلافه جمیع او لغزین
 طبعش هر فضیله استعداده و مملوین غم و او لغزین
 حصری بیچار او لغزین ایلافه جمیع او لغزین او بوی
 نایب هر معادن ایلافه او لغزین او لغزین او لغزین او لغزین
 و نیز کار و **رین** باش تا صبح دو لغزش بدمد کا از آهنگ

از تاج سلطنتی بزم او در آن کسری غیر معادلت
 از تفرقه عرضی نیز کار نوح بودی جولان و در ویدیه مضمون
 از سر ترفیح حرمی محکوم حلاله و در آنش از تامل مولی منقول
 کلد و کهن و بررز باقی هیزه غنیمت امان و در آن اقبال
 مشکفته بار با لیس و لاله از در چهار

وزیر اعظم *بسم الله الرحمن الرحیم* **بسم الله الرحمن الرحیم**

عدالت و مهابت و خردمندی و حکمت و توفیق
 البقارینه و عدل و صداقت و کجاست سابقه ملامت تفطیم
 و لوازم حکم و تکریم و ایام توفیق و صانع بر تقضیر و اولی
 از میان کرم و حسن بکار می بیاید بوجوهی دریا و محبت
 با شاکر بر طوفان خطر همایون نوحه نفعی نوازین کونه
 از زبان او توریب کماله و لایحه عیاط صفت از ایام توفیق
 بی وجود احسن از خلال ایام موجود و اولی بر سر توفیق
 اوقیه منیر لایحه ملازم و مولی طبع از اولی و عمر ضمیر منیر
 عالم از لایحه خفی و توفیق بوریه غیر و لایحه منیر توفیق

از سرف از زمان و از بعد از چنانچه و از این مخلصانه سرف نام
 نام و التف من نام که یاداری نوزاد الهامی کس و از هر اولی
 فیضی بخش کور نشینان و در بین دشمنان و در حمور و در
 اولمدر طیفن بوج و ضیق نوزاد او دند قووم سرف نام
 سوله مته سوز و و کامی هم از اولمدر که کوه و در زمان کوه
 و در وی بی افاله و از اولمدر مکی اولمدر خندیداده سرف
 و چون بن نوزاد سرف نوزاد قند و سوله سرف نام
 فایز نوبی ای هم در ظاهر و هم در مکر و سرف نام
 او نوبی و سرف نام ای بوجان سرف نام که سرف نام و نوبی
 قووم سرف نام ای قووم سرف نام و سرف نام و سرف نام
 همی سرف نام ای سرف نام ای سرف نام و سرف نام و سرف نام
 عدالت سرف نام ای سرف نام ای سرف نام و سرف نام و سرف نام
 لعل سرف نام ای سرف نام ای سرف نام و سرف نام و سرف نام
 عمر سرف نام ای سرف نام ای سرف نام و سرف نام و سرف نام
 و از اولمدر

و تجلید اولونویں فصلتہ منیخ اردو دلام و منافع و منافع
 کردہ اولونویں و اولونویں لست ازین بوریلان علم
 این حجرت تجو العکر فی مصطلح اهر لدر تالیف و اعیان
 خطیب جناب معلم الفایز اهری طریقیہ نقیہ نوکلر
 کردہ اولونویں لست ازین اردو دلام و منافع
 ایضا اهر **بہ** پای منیخ نزد سلیمان بردین
 ولیکن ہذاست از موری و کلام اخلاق از نوکلر
 قبول بود با منقہ فیضیہ و صدقہ بالک ہر و ہر
 منقول بود بود مجموع و غفور ازین اہم است
 الیہ کجایت یکرین ازین و اعیانہ انعام ابو و یکرین
 و غیر انعام کجا بہمعلق ازین ابو و کجا بہمعلق ازین
 مجموع اولونویں و اعیانہ انعام منقہ فیضیہ
 باقی قلان یکرین بارہ یہ نقید انعام کجا بہمعلق ازین
 منیخ اردو دلام و منافع ازین ابو و منافع و منافع
 لطیف بود بود ای ہمیشہ مطامع و منافع و منافع

ایضا

10
 اقبال کھر امامه توب کفته یار
 فصیح بنظر دیوبند عبد القادر القادری وزیر اعظم قمره
 مصطفیٰ پاشا کونیز روویع تهنیه نام صورتی و در بعینه
 غازی وی بیناه و می همو اعمالی وی بیناه و حاجی
 کمالی و صدر شریعت خیر لایع علیہ افضل الصلوات
 و السلام وزیر زره شیر و در قیامین نیز و مستطیر
 معارف و فضیلت و مهابت و سطحی حضرت شیخ محمد اسماعیل
 و رفقین علی القاب کز و و نه قیامیه منقولی قبل الی القوم
 عرو و فعله و لایه نیاز فعله و تقویة صاع **بیر**
 بشارت لرزمینه اسمانک کوز لری آیدین
 جهانی روشن آید یی پر تو انوار نزدانی
 انحر و حق فضیلت و سطح مرتبه و زرار و عظمی شریف
 انکلا قائم عالمیان سوز و ر لید و و و و کوشش دین
 الی زمین و نالها: یز و پسا نه لری بویح الی
 مترخ لری **بیر** نه خوش عالم حیات تازه بولدی

جھان وازہ عدلیہ طولی
 حضرت و اہل بیتہ علیہ السلام و اہل بیتہ جلیہ
 فلاں ہمیں لغت ہارنہ مبارک و میون و حجتہ و ہمایون
 ایوب و طولی و کافہ بنی کوم سبہ ہما سبہ
 عفا لندرنہ رتہ الحال و کوم و مہدلس و اہل بیتہ
 تمہ و کرم لہی کتب لہفہ غم قرہ نقیر و لام سبہ
 پیر لہی الہ اسرف اولوز ابی عیدہ عیہ اول و کلمہ
 اقبال منکفہ ہار لہی و لام اولوز
عبدالقادر قادری، رئیس کتب کونورون احمد قادری
کونورون کونورون
 نوتو فضیلتو قادری حضرت سید محمد تقی صاحب
 کتب کتب صدقہ و نوبتہ ہر ولایہ الحالیہ طبرستان
 سوال اولوز ہدیتہ غم و فہم و فہم ہا نور حال اولوز
 خیلہ زمانہ زبر کونورون کلیدینہ، حالہ ہر بلوریز قطعہ کونورون
 مخصوص نیچہ اولوز ہر نسخہ کونورون قطعہ ہر ہا ہر کونورون کلیدینہ

ایں

11
 لا یورث فرقا بل میله کیفیتن حال ظهوره کمن مصداق فراموش
 لاوتن لرب ووتن فراموش انور سزوفی و لوره وور
 بود موب وین خیر الی نور کز ما اولم کیفیتن حکم فرین
 معر ووز نام کز خال اولم امور کز هر بنی کز لیب
 معی الونوز بایه عیب تغو و فضلن و لثم و قانع بار
 نوز محکم الی فرین سزوفیه کور کز زمانه عیب الونوز
 رفوز تقیم لوز کز رفوز رفوز کور و کور کور کور
 رأس الشریف علیه سندس اخضر صنوان عا فی الخلد
 بعضخ لان سقیمت باء مکارم اعرافی فاخضر
 من اهل زکاء اعلاه مجموعه محاسن افاق و مسند
 الیه مکارم اخلاق دزه تلج سیادت و قمر
 با صر سعادت نص نکی ایت انما و قص قاطعه
 کزیده ال عبا احاسن عالم پر پیکرده مندرج
 و خصایص جهان بر جوهرده مندرج لیس علی الله
 مستنکران بجمع العالم فی واحد

عمل و نفع آرد الحسب و عیش (اعلا غریب و مویس مشمش
 و لوز و نورج کفید و نورج میانه و خیار و مایه حلوا و خیزر
 تازه سایر نعمی لیل از زه لیل استقبال کلمه و بر تو طبع بود
 قیاس از نور غریبه و صولح اول بر لیل او چه در حال
 قطع و کسب مویس است همه قدری انواع فولاد کوه
 کوه که فعدله بر حقوق افزونتر است کسب لیل لیل
 و کوبیده و کسب کثیر جمع عقیر لیل استقبال لیل بر لیل
 لیل بر لیل لیل اول و لیل در هر چه و ولار بود و لیل در هر
 وین در شمار لیل نظیر بر نیم اول در هر چه عقیر
 کوز لیل و بوم میانه که بوم در بجا و لیل و لیل میانه
 بسط طبع در او در آن قصر و لیل و کوه لیل نظیر لیل
 و عوم اول نورج سایر و لیل از آن بهیم و اولاد و تو طبع و اولاد
 لیل و عوم اجبار لیل و لیل و لیل و لیل و لیل نظیر
 اول نورج جناب و لیل لیل در هر چه تا مولد که لیل
 حضرت علی شمش و طبع و عزم و لیل لیل و لیل و لیل

دایما

واینا متوز و مازم ایله ایی بکنه و کرمه و بو و اعیارین
 جنابین شریفانوره جهلا اتمیه بو نقیره صهار را و دره
 تحتی و شفقت و نطف و زرافین و تعظیم و بیکرم و تقصیر
 و نقص و تعهد و توفیق کنی ایی جناب و تحریر و کتابین
 مکی و کلمه بیخ لطف هر کون مجکی شریفانوره
 محتراف و حاصل محتراف و قیا جلیس و یاز یوشهر و غیره
 هر یی بر ایی در اقل سهد او غلامی طرف ایی هر و و و و
 بر لطیف و هر طرفی بر بولای بزرگه و کله عینیه سو طویب
 بی کمانه مجکی شریفانوره ایی بقدر اتمیه لعل و و
 و تمام عالم بیعنه و بر لیم زار و و کله کیم ایی حال بو
 گاه فدا کرده و گاه عزم و گاه ملاعبه و گاه ملاعبه و گاه
 نزاره خولا نغز اولار و گاه نغم ساز و نغز و گاه نغز
 و گاه نغز بو نغز ایی بقدر اتمیه لعل و و طول
 راهه کلال و کور کور جنابین ایی و ایشا اوقان
 غیر زری و و و و صفیه مقومه و کلال و کور و و

14
 ودر غیر و در خلافت اینست که مستحب است در میان
 حضرتان ماملک بگویند و در این شهر حضور قبول بود
 از لایه فراق الی اسرف تلافی روز بر این است
بیم یاد باین آرزو مرا چه خوشست
 تو بدین آرزو مرا برسان بول بول تو بر سر
 عا که در جمیع تو لایحه و لول ختمی صحتی و سلامی از عند لول
 و عا و ثا لهدی لهور لرو و خیر کرم لهور ل باقی
شام شریفه فقیه عبدالقادر را قبول می پذیرد در این
رفقه کونین روین کتوب محمد زور
 غرة ناصرة سیدات باصدة سعادات النفس
 دونک فی المحل والطیب ذکرک بل الحیثین
 لقواعد المکارم والمفاخر والمجهد لا فیه
 المناقب والمآثر
 غریب و در این نوع مصلح طالع بقاوه حضرت میر جمعی
 النفس و محض انور ساریه و علوم صالح و تحقیق فایک

و قد بين ما في صلاح بجانة غرقه وبيع نبيع صيا من بري
 القرون اهدا نون صان سدسك وولمه فوفس و عربي
 بر كاتيل ارتكع الاحوال من شوي مسكو واهيل اولدور **بين**
 شوقي اليك وان نايث شديد شوقي على
 به الاله شهيد طوي لمن امسي براك بعينه
 وتراه عينك انه لسعيد بنم قضيد القوم كلون
 س بقوم مرطورا ووزن منولا لوند بلن عوز
 بيل القوم جمادى ايل سيروشن ولاله و قطح فقاد
 و جبال ايرك شاع متفنن مضامه يوم اللاله حركه ما عا
 فين لجم وور و خول و وصول لير اولوي بيل القوم جمادى
 هز نذلون الكتب من فوف و وصف و مستجلاب عهد و نفا
 حينه رمل و اصم اولون خاتم الفقها و علاج العلى
 ايت خيدالون زيارته فباور من ايروبن اعلار اجوزين
 و فو كرمير القوم و اناره و افرسكو و قوم القام القوم
 بجلو ليه نام نذ كتر قرضين راس العبيد و عهد حجي ايروبن

15
 بر ساطع اربع از کب ط عبد الحوارة کثیر اللوارة
 شهر الفهم لذیذ الطعم کتر در دوی زمین این باریه عمل
 در دوی کفایم ایند و کتوف هملا ریزه خون بر جبین
 عظیم دف ابر روی وینه کولتزه ایند کتوف فون
 و صفایر کتبه بنیدر اول فندر لبر و بزمه مینا
 و درختانده سیبانه نور یون بر مرتبه کسب نشط
 و فرج و فوج کسب در ج اول فندر کتبه سیرین مکی و کلور
 ایند از وزه شجر بوسه سببی معید و در ختم می جبراهیم
 بنج انکتی مرهم ابروی و بنج و اعیارین سابع مرهم
 سعسم لبر نقیلم کلورین یک یوک منعل عوی و عر لانی
 و یارم بوک کولس هری کتوروی کولس ز فوج اول فندر
 کتوف اول فندر لانی کتور من حقا هو و کتوف کتوف عقیق
 بلکه با قوم رمانی ویز فو و هم بوختایه دور و هم
 کتوف سعسم فرج فندر اول فندر کتوف ذوال فندر
 و خوران کتوف کتوف فندر فون و غم بل اعیان شام

هر بر خاتم کز اور هر طرفن ميوه هاين کون ماندر کراس
 و توتاي و مکنس گوي و خلابه و نميس و بروه و غيره هم
 کراس ايتبار ميوه هاين کف طبع طبع هر طرف جماعه
 نازه و اربلار و لوز و خوشکولار ايرين کنار هم بر زمينه
 به اعتبار اولو کيل سرور لانه عساکره تور نون هکله
 اکثر اوقده زير باجه ريسان و در اولوي و نون
 نله هر بقا فضيلت کله اير معادن خيانه نون و خاتله
 زره کلکين بازرگان هم طبع نيس کيرين قلوب نيس و بي طبع
 مشهور و ريس هم نيز اير و عومون ايرين في الوانه
 خاتري برور کسيح الالکاف و طبع الال طرف
 سونف البقا معجبه اولو اير رولين لطيف و با عجمه
 سکيز اير نيز کله مرمره خاتله ناياب اولو و عجمه بلبل
 اربابور شول مرتبه نيم اير نلازه و ميوه هاير تر نازه و
 اطعمه لذتزه و الوانه نيفه عجزه بنبل اير کيل جماعه
 مشهور طرف و بين الوصف و ر و نون خاتله

و الا سماع مصطنع است حضرت زین کونیدلان بر مکلف
 ضیافتی است بر جمیع لوازم ایالتها و مرتب است بر انواع
 سببوه علی اللهیم لیس النسب و اکرم ترجمان زار
 علی اغصبار و عوم ایستاد اجاب اولونیر مشکی
 کجی اولونیر سخاک و از عزم مدار لری جلدی
 ویش دروین کور قلب غم رسیح و در احجاری مصنوع
 و نفوس و طوع و بری برینه مدار غم و مطمح و خوش علقه
 مانفیه است در امور اسکی صیتی و بنا بر صیتی
 و درین و این است که کیش او و ووفی قلع عارفان
 کین انواع زمین ایلاتا ما و الوان نعم ایلاتا او و
 ستوفی استمان هم نفوس و نهر هم ایلاتا برین و فرودمان
 سعید نصیر زلال و صیتی و فرس رخسار زیبا و رنگی
بیت دار بها من کل نفس شهوه هی جنت
 الدنیا بطیب هوا و الوان اطعمه نفیس
 و الاضافه فولد که بچیندیش بهر دور جمیع این طبع مشکی

نافع و لذتی جمیع اعضاء ساری و یجمع و رو بود و رخسار
 انهن تحریر اوله و غیره فکورا و درون مجلس ثلاثه و
 معتقد و ان طریقی و نیک فقلد کویع و در ایوبی هوری
 عیوس لویه مانع از کولر و عیون سنی یو و کس بلساری
 جو و لایق و رو و غیره خون لیزه کویع لرو خوش لایق و
 خولن کرد هوری خنجره و لایق لایق حایق و غیره
 طیر لایق لایق و یابنارن طیس صون لایق خوش
 لایق و تله نیک و لکن لایق لکن چو لایق و لکن
 مشهور بر خولن و در نقش کادعهره خواججه لکن
 کین مبدید و در بدل و جوهر کراته لکن بلقوه و لکن
 و زخدر خمدای چون حقه نیک ما و لکن لکن لکن
 مجاری لکن و طین لکن عیوس لکن لکن لکن و
 صفا و عیوس و لکن و عیوس لکن و عیوس لکن و عیوس
 القاب مشهور
 جناب فصیح ماب نظر انقش اب صبح کجای
 لکن

17
 شريف ناطق ابيدع لطيف عثمان معاني سليمان ثاني
 صديقية امانه سلاسل اركان معاني الازل والهمم
 وظلاله اثاره زينة مجلس ارجواين وسببا
 بلرة اولو درو ايمان اولوب تحيات و شوق
 و صوف قدير من تخلص و تار ابله غرون صفاح ^{زينة نام}
 بشري لقد انجز الاقبال ما وعدا وكوكب
 المجد من افق العلي صعدا شيخ الاسلام
 والمسلمين منتنا الله تعالى بطول حياته
 الي يوم الدين ^{كبار قلاع كرامه زينه معروف فقير}
 كفا ما ربي اولو دره ^{ظهير غيرة التتقال اولو دره كبر}
 اثار اجهت مشرق صدارت من ايمان اولوب اولو شمع صير
 انجمن مينا و شر صدارت من صدارت قوتين ^{ي شريف ابراهيم كبر}
 فقرا فقير ملامه سرور ابرو و رطلية الاضاح
 اباغ عمو اولو و في غمايه و محوس اولو دره تملان كونه
 هملا ره و هو و هو ابرو و كابر اباغون و هو و ابرو

زمانه عهد و اول و این ایام صنع الله مدینه اولوب
 بر کرم یونکر نوره اوله یون و اطفال و عیال بر
 زمانه زقا همت اولوب حیمره فقید شیرین بر
 و بیتر تهیه نام اولوز **صورتی و در**
 غنچه و فسیله سطح خمر شیرین طغنه ذق کاندلار ارم و
 مکی سازه این عرم اوورده نایش محترم و
 بی کاه بر کرم اوورده صد فایه سون و غلام بیله نفوس
 و عولان صدق این ایام و عقوق کیم و افین
 اصبار فرجام این فون صهار عرضده و امیرین مصلحت نام
 بوورده اگر تفقد حال زار لایحه خمر کاندلار اولور
 بجه نسجه بی همت بر بی کاندل کور کور اووش عین اولوب
 اعتزاز قومن و از زمان و عای و ورام عمو و و ندر ایله کور
 ایوب و ضمیر قید خورشید نوبره اظه ر و اولوز
 بجه نطق جناب مکر تدر بر نطق و ولین و اقبال ایله شرف
 بخش مینه مصدر اولوقلری خبر شری ازین کوش زو و

نحو بجان و تعجب بجه و علائها و جوو که لباس خلو و عطا
 ملین و مایع و حمال **بجهر متعارف** جليلة بنت
 بهادر ایله مجلی و مخدوم قلسون که ضعیفاً علیاً و تهرجا
 و امح احسانیک و دراز و اعناق ایدرین صوب حجاب
 انماة نشینیک مزار قلندر و در اول ذمرو و بو حقیر
 بر تقصیر که اکثر بر فضل و اومین نوبها در عزم کسرت
 فحش و ون متجاوز و شبای شجره و جووم ازهار
 معارف شماد ایله و اشتغال الرأس شیبیا
 مرتبه فایز او کدر رحمت دار و و کمال استتمام بوس
 کمال احسان ایچونه کمال لیکن منانه خاد زبان ایله مجروح
 اید و بی نهایت امال بر مرجه ابروف اربعی و کمال
و بیسی از قدر کمال اقد، کوندرو و بی تعریف نام
 غوث مهور تو و ایضاً سطح حضرتین تملین اقبال
 ملامت یوز و کوزم نور مطلق و ص حال پریشانه از نور
 کاشک بولانامه خام کیر مطلق و لوسه ازونه پسر فقیر مشکند

19
 وخور و اولی درین و یوسوس کونین میده ز باغ نوره
 اقوم هاتن وللال قلیبدین کانه اول نو باوه
 کلن کرکی فضر و کمال اول کورده و ووه
 جاه و جلال پیدار است اقبال ربه شفا لطف
 فضر و افضال فت کاس صدر لعین اول مخوم
 علی اکتان و جلیل القدر حضرت میر تقی میر نام سن
 مسکن خوره چکنی ایچون الیم قلم سیه کار املیبع
 و لفظ کویک غرامین مطویش بر طور منجم
 الفح و بر اکتان ایچون کورین زمان منطلوع البیاض
 قلیبع بو جبار کور سوزنا مع جبار نیش لایله اوله
 فنی و زور صدق کور کویک و تلامع و مویخ مور
 کوران خصم و بر بویک و وود و فی سیرت کور
 چک بولتن کور شریفین کباب اوورن کور کور
 ال سوز لایع کور و لای کور بیره لطف خاص لایله نور
 لایم و هر زمان تلامع کور کور مخلص (مخلص)

20
 سخن مدوز مع افندنه اولو و غمزه لسانیه بیوریه
 و زین جهانه و لطف و احد او دونه قطره هفتادینه و حق
 سزاوار او دونه بوقیه لبریه جگر سوز فندان
 هجره بی سیدان حکیمه غیر از این معانی فدان
 بیوریه که بعد از بویجه لطیفه بی ضیاء هفتادین
 الفاظ او دونه قلم طرفه کاریش باغش کرمش کوشش
 فنون فندان و اعیان حقیق که در این باره
 میاونداری علونین کرمینه و اولو میس کرم
 حبله را که نرینه که حارن اوضا معلوم اولو
 مفا و مفا که نرینه که حارن اوضا معلوم اولو
 حکیم و موزع الی الخ حقیق که کوشش بر او بی قول
 کافه نر نوعه کافه سخن او دونه صف من جمله سطره و
 حار زینه هفتادین بیوریه کوشش بی او بی عیانه
 سید بیوریه که باغ فریانه کوشش

بو و حق نرینه باغه و سید

بين نهارهم ايلوون موعن ضفتك حله جليله وتعشق
 الاذن قبل العين ايجانا مصدا في معوقه شامع
 جانه لورون معلوموره مسرورين في الحقيقه سوار
 مقله بلبلاندر كوز لور ففصو او مغير ط اير نقله قضاي اولو
 اولو غمزوه همين بهتقاي ايجابله اولو مجوزه غمزوه اولو
 نون زرنجون ايجالون شهر جاري اولو اولو كرخي
 كوزي عرفي حال ايلين ضبا سجدان محكمه ايجوه ارسالي
 اولو نيزي نقيير وكن كرم بونين ايلبا مستعد اولو نون لخطه
 عين عقبان شول وور نون بوز بوز اولو اولو اولو
 باين سعة اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو
 متعلق اولو اولو اولو اولو اولو اولو اولو
 اتمون معلوم عالمان او مغير ط ففصا من رجا اولو

بومض اعر مور من مور

اهدي سلا مارقي عن رتبة العدد لا يقضي
 بانقضاء الدهر والابد الى سويد افوادي

22
 منتهى هدايتي اخي شقيقتي صديقي سيدي
 سندي اقصي امني مطبلي هفي وملتجائي
 بل عدتي عدتي زخوي ومعتدي من شكي
 نصب عيني لا يفارني وجهه وهواه
 حل في خلدي ابقاه ربي في عز وعافية
 وزولته في صفا عيش بلا نكد وبعد
 فاعلم باني قد قضيت اسا وذبت من
 شدة الاشواق والحمد ولم اجد
 مسعفا وفي بعهدك لي غير المدامع
 لكن خاني جلي وكما فاض ومع قل
 مصطبري كما تصعدته الفادر من كبد
 ما لذي بعد بعدي عنك يا املي منحصر
 ولا نظرت عيني الي احد كان فيك جميع
 للحسن منصري او مقلتي من عظيم الحب
 في رمدي فانعم علي بلظ منك بنعشي

واسلم وعش وابتو طولاً لاهر في دعته وفي تخم
 بتحق الواحد الصمدي زرو وزش دو راين مودين
 مهر و محمد و رنم رده نساج عبارات كلف كذا غريبه
 مستندة افسانه بامان تو هويان و وقت بهر ولاز
 كفاين غنچه مهورين و فرقم مختلف بزوي كبرار
 لتعار كلفين التبر عيبه برهه قديمه هكاه كبريل
 خو و فروه ليدون انعام باقته لانه صعب طبع
 ارضه ارضه خرم خو و مير و كلفه اهلين قولين محله
شعر اذا صفت الموت بين قوم و دام الا وهم
 نجه التنا ينزوه كلاله كبريت و اولو و اولو
 و درايه ضابطه خلوص و صفا اوصافه و قهره رنم
 طين لوز و كلان مقصده مدح و ثنا ليلعاً لاندلحة
 مطرح كلفه قلتم صاه مقافاه و عالم ليلع
 كلفه نموده غنچه بوردن نيم جوي كلفه
 فراون صديقه ميرين جهان جفاين مظهرين او و و

23
 زهر این خمر را که در کتب است در میان
 باور بنیامین فیاض است نه کیفیت کلویر صبر و قنار
 اول و غیره که معروف است در این کتاب **شعر**
 چه گویند که چه با جانم اشتیاق نکرد
 چه کار با که بفرموده فراق نکرد چه
 سود ازین همه تنگ شکر ز بخت کشود که
 دفع تلخی بجز تو از مذاق نکرد **الحی** زیر بنامش
 باوه چشم یعنی اول لا تقیر بهوش طاقه تا کولر شکر
 میماند خندان فرقی بر مرتبه **الحی** میماند
 می بود و هفتاد و بیاید عصفه شکر صبر و کله فوضا
 فوضه حلوتی و فی حوشند فولاره سر بر بنام حبوب
 کولر فی الجمل شیرینی بخش اولی و اضمی فی محال لرقصه
شعر و ای که تلخ شد و ابر دل پر کردند ما برک
 بود نه زنده کی داروی سود مند ما عشرت
 یکرمان ما محبت جاودانه شد بین که کار

مکنند طالع از چند ما و کج رشی میں اضطراب
 اور نہ اول ہمارے فینہ و جو و حضرت نو و کیں اور نہ
 میلادیں کنگر افتلا کس و کشتہ غریب لختہ شوق
 و و مہر و بایبہ غوط خورد عمان علامہ نہ طریقہ ہزن
 شکیں و از راع اول و خیا صحرہ غای مرام استغلام اولی
 قابلہ **شعر** در مانده ام بدرد دل بی علاجہ
 خویش وین بر مزاجی دل کرد ک مزاج خویش
 جان و کمر بعد لای و ل بروہ ہم زین ذو ہائیں
 چہ ہائیں را ہم خویش فی الحقیقہ ہمارے شیر تہ و طبع
 لاکر حیدرین یعنی مروج جمع کہ کہ راہ دو تہن مخلیقہ
 بار صر صر ما حق صر من بو طرف کر ولین کز نہ الف
 بعد لیوم ہر کہہ رو کرم دو و لہ روز کا د مولافتی در فوی
 خلاص و طر قتلہ ہر تار شفاع بصیرت و ہر کیں ہر سائیں
 مدد میں پوینہ نیم قلا میں بر ہمتہ شیح مرح اولہ بر
 جان تو رزمی تصوریں بہو وہ خیالور و بچل **شعر**

24
 هجران رفیق نخت زبون کسی مباد خصمی
 چنین دلیر نخت کسی مباد این گریه های
 شوق که غلطیده کوه از وسبل بنای صبر و سکون
 کسی مباد علم جلی به خنجی بیور لیه که چاک
 چاک گریبان صبری کشاکش نجه کشتگیر میدان
 آرزون تمی و های ایله پیر اهدۀ عزیز الو جووی
 و روانه غم غمین اهد و ل تخم و دره پاره و راه
 سخن خا خا ز غم غمیلان راه و قوت بر خو خدای
 لید قبای کله به به بقای غارتگر فایده شمع قیام
 و اعطای لومین کلمه حکمی هوشم خنده و کلمه
 قصه و طوطی مکر کفتر مصر بلغم و مکتوب
 بو بو لود و بو بو نون خا درم و نام مشرق و بو بو نون
 کنا نود و لید مین کلام مشکین خط و بنم کلام سن
 منور قنال شریف بو بو و فرخ پیام غمیلان کلمه
 افلاک مخون و بو و سرور و زکار و نیک و لورای

غدير الف وسبح اسم الله العظيم في يوم غدیر
 بکثیر قلوب نسا من بیفاج صبح و لافا رید کثیر (ابا و بری
 غای هر معبود انظار زایم خلم کبر اهل و تبرید فرخته
 زیور خیر اولوم بیت فتمتعی یا مهجنتی ان لم یکن
 نفس لجیب فلهذه اثاره مفهومی معال قدر علیهم و مع
 کبر علم اولی اوندیوز شعر لما اتانی منک الکفا
 الذین حوی فلا بد کربان حلال و قفت
 علی ربع من الفضل اهل و قومی علی ربع الامنه
 خال ادمق من رمعی والتم ترابه واسئل
 اطلاق لا مجیب سوال حوی بوورده مرتبه شریف
 و لطیفه لطیفه لری برینه حجت علی خلق فی ارض حیات و
 منور تقلید لطف عالم بهند و جوار اولی
 بو مرتبه سرد و سردی؛ و لهر و بو طبقه در نشط ابریا
 نام اولی و نوج نجه سیریم ام او یکنم که قد نویر
 های و نه قال سعیدان او دونه چینی و کوشن بسیار

از نو کجاست که اینم اولتفا و لیهلا و تنم تلخ طمانه زهری
 خورج اولو و صحر محروم هفت هفتایه هویا کورای
 هوزره و از زاری فرغی کور کفقا و طوطی مجلس از زاری
 سر این نسی و نسی ط از نسی زاری یا نسی مسرور
 الالبال اولیه بی کم و حیو شامی نوحه آغاز و سرور زاری
 بولور و غم نشوه و حاتم صفه هلا ریک شلا م کفقا م بولور
 سوزی صفه کنی مکرر از نسی خمار م بیهر اولو و کل
 محض نسی طلق هونک ز هناد هولا ز خیمه لاری و کل
 از نسی بدامی و کلش اولور بزم و وون ط ایلمر محقق

لیری و سینی از نو کجاست که اینم تلخ طمانه زهری

ورد البشی بما اقر الاینا و شفی النعوس لکن
 کایات المنی و تقاسم الناس المشرت بینهم
 قسما فکان اجلهم خطا انا حقاً قیر میره
 سرتون عمن قراط او قی خاوی فرج مولا اولو و کل
 منبره اجهایی فراسع وین ناثره قلم کور ریزینه

خاصه و فیان حق و بلا فیض تو کس نه صادره الیه
 لازم او درون لطیف و اخیش چون علم و فضیله غیر
 یون لری تقصیر علم اصاله سوزن از عالم شکر
 عیب نه حضرتش فیاضه بلا فیه با هو له لیله کفیه
 ریاض مال اهر فضل و محال اکثر تکلف اختیارش یعنی
 خطه قلم در معرفت فرخنده زین هو فردو کوه خسرو
 خاشاک مولا و فضا و پر خیزلار من و رهبر مبدل قلم عیب
 الحیوة سرح و طهر لوله قلم زال ریز لونه بقر قلم ابرو
 او نغزونه فرماة قصبه حیرانه خلد فرح بین صدر او کوش
بیت خوشا عالم حیات تازه بولادی
 جهان او اذة عدلیله بولادی **خطه**
 کس طیبه سهره شیرینده جامع حیاتین نرس
 فیه هفتیخ زبر جوی و عیون بومضون لیله نبو خطه
 اهره اولو فرح که **بیت** لقد زادت للايام حسنا
 و ایجة اذا اید الاسلام دولت احمد جهره

26
 سهرة غبلا حلية بلبه لامح واما ندر و نوح بزير و طرد
 اولون خاع كوهر تكيح مهر و عقيد **بيت** من معشر
 كحلت بالوم اعينهم فقد الاكف ليام غير
 صباب مقوله سكر كرولاب محيط اطمو او ذون و سرح
 رشح فطه طرح بويقتنه اللوزي نفس الوجوه كريم بهم
 شع لودنوف من الطلار اردول سكتن و لاشن جاو و
 ودر باكف و ارفضن بهو المجد و الشرق اولناره
 نقليلد و لغزير فله لجر الحج سيمونج م صوح جناح خور سيد
 شاهقه شاقه كوه خاورون صحران ظلمان باختر
 زرينه كورين قارقه منوح ايرلرن لالهده العهده
 ميف فخر ايرنوح ساهر و ولن مساهر لري كين غصيه
 يار زرينه لوم لا ايرن قور كور قرير كف كاق باضن الغلام
 و ير كور **بيت** نيچه بيل دورا يده پر كار سبكي اي
 فلك كور ميه سنجلين حاكم پاير جاي حقا
 طريقه امضاي كيم شرح سر ان شرح قلم خور كار لرون

27
 شکر همی رخ در بخت خط یعنی مکتوب عبدی زقطر
 کلامی مکی عیار از تاجری که خط حزنه مرع شفا مذ
 کرم او دوید بر وجهی که بیخ و قلم او دره قطیف
 لطیف عریز تحریر بیخ او لوتی نقشند نظر عفا تیار
 و پو و تدارک احوال بنی که لایطرح و غیره در پیش
 و وینامه و فوبی سطره بر فو امتهن لنبی و ویر لوم
 صانی طراز نسبتی وقت تمفای بی همفای التقام
 روزین یاد که از هر سیر بیخ به اقبال که شکر حداد
 عمر و سید کرونه رضا قیل بیخ عمر فویه هدهه مؤاه
 هلاک لایمکی بلان معادن ایلا ایچ غایان
 از او بی کتوری خوش برید نویر بیل و جاه جلال
 که عفاریح حایله فائله کتبخ غرقون و قول بیقول
 نهائی و غیره شرف که بیج هلاک او دره جانه ضعیف
 عزز او دره هلاک کانه اولو زعبور عزیز معادن
 بتوروی با چند شرفنامه احوال که صفت جمال

در این بدو غنم **بهر** کجرا لحو او سرمدان فدا و بخت
 قلم حجة سواد به یکم عبود حور عین درین قفای حور
 قلم حور شمع الی طویین القاطنة صد هلاز قلوب
 مضامین بقای الفة قلن **بهر** خوشاد تم زده کاتب
 نخست سواد سواد کلکی اوله و شمه عروسی
 مراد و جهره بر ولاز نواغم و وارن الطرز بلعین
 او ذوق کاین سائین قلم تحریر صلا و غیرین طرغ
 قرطاس لایق همزاد مویس و کویین بیخ خولط
 سحر سحر کلام لایق اولش **بهر** حور و شش جوز
 بتان چکل همه جای حانست و ما و ای دل
 اول فتوح حجة سواد سرور که مغفیر دوش تابناکی
 بیاض قرطاس نور علی نور نور نازل اولوق موم
 وین لباری اولاب به تلقین او و غملاز ایرو **بهر**
 چون دیده بسر نهادم چون دوحه بید نهادم
 اول و مکمل و شغنی طوار **بهر** غیر شمع نیاز و تقطیع

کشایش بولورین گفت در خلجه طبعی معانی غیر زبر مجر
 ت مة اولورین و سیر مة فلفوف حروفی زاندر
 پنجه پنجه صرورد به اخللال بولورین تا ندر مشر
 فیس زلف فتم خفیه منقح بر مرف غرابال رفاق اولورین
بیرون یارب این نامه که آورد که از هر شکلی
 بوی جاه پرور احسان و عطایمی آید این چه
 انفاس روان بخش عبیر افشاست که از او
 رایحه مشک خطایمی آید بولورین اورش قاصد
 بخت و اخللال او در مة مشرفه بی مثال زولفون جا
 ناولر مشک پنجه پنجه میاق غمخ خلایمی بولورین یعنی
 ضعیف کجی اولر اولر نه نعلجه خمدان خلقه کوس
 علو قوتی او در لطف و مروی چون کله من سف
 از این صمدان علیه اولورین منم اولر خوندار
 جفا یعنی جان قاصی و من افشاه صفایه لیا ربقت
 کرانمایه عمر قیلورین اینته حال نمای عمق تصد عمر کجوه

سو اوون د غمزه ما کولیا یی تنبایه وور کلخ زنگار کور
 بولنیک کج کج هر قوه مصقله زهر زاروی صف و نه غم
 شجره لایخ خوریند اولوی و غم باقیه خورده صوره
 صوره غم و نه ز غم و نه و پرت زهر زاروی تصرف ندرش
 نبع کرمون طلا و نه زده بولوی غم لایخ طایفه که نغمه سنج
 کلن سلا یی خصا صقر صوره غم لایخ غم لایخ لال
 و کلل اولی غم لایخ شمع دور کج بهار لایخ لایخ کل
 تصایف اولی غم لایخ غم لایخ لایخ لایخ لایخ لایخ
 نزوح اولی لایخ غم لایخ لایخ لایخ لایخ لایخ لایخ
 ازهار حوالی مورده زینه لایخ لایخ لایخ لایخ لایخ
 دل رفقه بود و جان شده منت خدا ایرا
 کان دل بسینه آمد وان جان جان بسید
 اولی لایخ غم لایخ غم لایخ غم لایخ غم لایخ غم
 رس هر کس که روی غم لایخ غم لایخ غم لایخ غم
 لایخ غم لایخ غم لایخ غم لایخ غم لایخ غم

29
 اولویا بود و بوی و در لعل مشرق صاف و صاف بود
 لیا خورند بفرمان جلده او در و جو و پورع آنها و زرد
 فانه که سرفاتین است که کجا بهین سرفاتین
 میخورد که در هر شهر من کلان واقعا که پند فنی
 و از تقارن کلایع ای و از لطف فطرح حمد
 بود که در این روز و در این روز و در این روز
 سرفاتین مضبوط ملوک تا بخت او در و خمار مجتموع
 لشماری با تقارن کوه کفنه روی جلده و تقاطع
 فرسوی اقله غرض او کوره چاه و متبارش طح
 معجزه محلی و طین ای صده بود بلده قصار بار و ز
 مبروز اول مضبوط نازنین صعب المنال و کله در هر دو سوی
 و جوین نیجه عاشق سزا و کجه ثقل اوله علی انجوشی
 خاندان عظیم و اصی بنون کام زار و عود از محمد و زید
 نسب موزای رضوان توینام ای عاشق معجم سزا و عین
 و صاه سیروز ای و در مودله شوی و طه شوی و بنی زور

وكنى كونه هذين لانه من بو طهر اعدا حو لي اوي سبح
 رجا فز بورد طرفين جيتن تقاضا اول قف هو وي
 عقص تعارضنا تساقط ايه و وثور الكنية و ه كلين
 حويقه رجا و نه خا ر س ر ياز جيتن و خزانة زفير اول
 بخر من ربا اود علي اكر تو لولا كنه شتم عقبا ح و ر
 سابقه نعم سابقه للاحقه بورد بورد صدق دار ابري
 معارضه نعال لكو كور خسران اولور و ي برقمه عز زور
 فلا خور حوصله لمتحقق اذنه منقره نعم مع بقره اتعاب و
 لخاصة كزوة بولولاي ببول اولور اوركاه كره صوره بورد
 اذ ي و و لهن و نسابة اقبال بورد اول القمه كوز
 و كين كوز و كين صوفه شع و شع و شع و ر نوح بورد
 بورد بورد سرتيب بزم اقبالني تارا يلميه دير سته
 كشي بقيد و غي چراغ او ستنه پروانه كرك بورد
 مصر بورد بورد بورد بورد بورد بورد بورد
 بامن جعل الله اسم السامي في عنوان مفاخر

30
 الاثناسي معروفًا ما برح يا امر بين الناس
 بنهي المنكر امرًا معروفًا وزلال اصدق كف
 جواد حوله ببذل جواهر المعروف معروفًا آمين
 هو خبير من شفقة بهياله خيالونه باره بنينه حو
 مدره من تصد هلال عيد اولون عدلين وودون قاضي
 القضاة عقر اولون او كرسها ومن روي على
 ومخبره روي كذا ما شلاله كمنجو وسرا بره
 مدونه عيور ودرين بيدون كلونه مشفقون
 طهر اولون كس طوق بسبح عبودين او ذرة لستة
 وولون نشة تفيد تمهية القدوم عيد انكلمه تبه لوارغ
 ووتنوا هي ووتونق فليغرز رفته عهد عبودين حيلور
 اكر وصد كره تدر فورد بالملامح حانر سعد من طلائر
 اولقده زائلر هولر خطا وتر حال لاله عقق عقاق
 فمهم صلا كس قاصو في يمين جهان پيامر نامه من انشا هم
 غدر اغملر مشكيب شامور وميله وامن بوس خمدار عاقم

قیود بنا علی هذا متغیر القیود حیة قوم یعنی قلم
 تخطوه فیه من قه برزخ وجود و عدم بر قیود بحر
 ظلم من و و لقره تشابه تبدل قوه حده لبتا بری
 اولور تاویس و متی در بر کمر کوچ کشتین وجود
 کتور علی منر فنیقه هتم لیکم منم من محمد بری لولمن
 اکون روز دارد رابع و لولمن از ریش تغیر دور بود
 جنت قضائهم و صدار قوه تم خیل زمان لولمن در ایام لولمن
 بقدره کسر لولمن بر بیفان هملار نفس تغیر و هنر و سایر
 و لولمن کلماتی تغیر من ضمیمه نامه علوی من لولمن یعنی
 صدم و صمیمی لولمن تبدل اجتهاد عاجله تلویح کتاب
 و نور العزم در عدم و قلم لولمن لولمن لولمن
 قولاخر تغیر من کلماتی من یوم و ن بر تلویح زر من لولمن
 بلاغ من و لولمن لولمن یا چیز هتم حاکم لولمن که قضای من
 لولمن لولمن لولمن لولمن لولمن لولمن لولمن لولمن
 متولد فیه قی طلقه شهرت ان عبار لولمن متولد

مآذ الكبة البقاة اولهين الحوج يسبح راسه لغير بلاعة
 مستعيلة نفس نوطه ربيع كس اللبس بانه كانه
 بدو غنم كبري فوفه بلاعهم قباله سواد وشو وور كين بو
 عباراته بويك نفس وغيره ضا ما مندر حطير من صقع
 قلم مقبره بيچي پلته زانان زان وخطبه بلاعهم قباله
 هر كز بويك نور واري محوكل لاطرفين حسن اوله بيه او نجه
 روشن فصاحت قباله مندر آيا لمتغفر ليش **بييت**
 صنمه هنر جهانده سوزين او كجه در كشي
 ويسي كلامي همه خلق پسند لانه در هنر
 قهر نهر اوله بيسان بيزك قهر قبول حله مرفوع
 نامو و حيا بيموش كافان غلامه كاه مهنس بلاعهم او دره
 هيد او را كز و بون كمانه سرد انده زار بون عجز
 اولو قلوب لستنه خواجه عرفانه عرض كلالين معرفت قلوبون
 برعه صوف غنم برعه بين الحوم و حقه هملا رنجيه
 و روي حله كلون سلاطين عالجه بيلع عفاك لدر اول

چو تو پوشیده عیبی چه باکست **بخواند صیغه کافور**
 لبش مرطاب شود غبار مراد **بخواند قلمون غرض اظهار**
 وضو و وضوی او بیوی فرمود **خاطر خدایم او درون نام نبرد**
 نیکار او کوی مشهور **که طرف قطیفه میاه بر کلایم**
محمد خدیج مراد نور **محمد قلم حسن ختام اوله** **و کورنه**
قمان **عجب توین تقاب** **اصفای البیدار** **ایلا اجم بولم**
 دعای خیره **سراقاز ایلوب و یسی** **ترغای ایله**
جهانی مالامال **ثنایه بشلیوب افاقه**
کوهر افشان اوله **زمانه ال آجوب امین دیه**
هلال مقال **تته نه توح زر زکار علویون** **عمرام**
ایله نور خلیل **تته نه ایله خلیج زمانه بی سرور**
صفای طبعی فرخنده **م شوال** **صفای شریک هر کوش**
اولوب بیدار **همینه** **وتنگ تقصیر ایله اقبال** **بوروی**
صفای نه اللطیفه
فادله شمار خنده غصون **لا شجار** **محمد بروز** **کلمه کوش** **ارهار**

به

وسورة نفر عبودين (التي هي ساعة خدام لمتنزه لونه طين
 ملال سورم الة قدم لو يره وور سررشته جانه غزيره
 مربوط اور ذره علاقه الف تار حيا عا ليار نون فوهر
 وقول لمتنزه بونين ووم نهن متهام في مهن طوير قلم
 نية الوغير ارسل ومانبر ليه تصويغ نيه اقلع
 او نمنزل **بیت** قده وادم سايه سر و بلندم
 وارا يکن کعه قول اول سنک کي اقدم وار
 ايکن غرله جانه لاطف جليله لرتون تر و مختص
 بوغر عولطف غزيره اول قفاص و طوره انقطع ز
 ليله و کلم لمتنزه لرتون وانن عصار دور و لاله کوشه
 و ارم جلاله لرس و کلم نهن عبودين فرزون خلد ص ليله
بیت هج اولامي جان و دلا الدان قويه داماني
 ابي بويي سر و م بويکجه کورد لرا احسانکي حادد
 مقصود و صلح اولون نام نهن کچوقر نمنزه لرتون بالکله محکوم
 قلم کلان نيه نيه اولون دور کور ليه و ضميره

و عام قیل بر و متقا لوین خوشبو کس قبوله لخطه غیاث
 بیور نیج سویر سویر قیارتنا ول اولاندی پیلایه طوق مسخره
 جهنت بهر قیلبر خرام و آنچه لری حولا نیش مولاسی
 عبز نه بندل سویر کرا کریم اول مجلس بهنر مقالم
 که کتبه وار العین اکلها اذائم و نفس لشی مرفوعه
 نفس لشی مرفوعه لاقطوعه و لامنوعه در
 سیرک بیوه لاشر یغنه شمر کاکهر ویر یطام مره خرما
 کوندر حق کیم کلور لک و او بیوه زلاله زیر ماچیه فرووس
 برینتاریهر و امرط یهائین الشی نیکسف بضده
 لیلد ساید فولدک لیلار و ق رینه امتیازی فیلان خله
 معلوم اولون درجه ایله جهنار مع اولنمدر هر چه کیم
 حقار مع اولون روزنا بجزه نظر لایفا تارین تعلق لیلر
 زانه نصیر مع و نیاز لاسار و ققه بایر فلج و مور توار و
 قبول سلیمان عالیف نه سلا غاز لیلر **شعر**
 ارسل الغل من خلوص و داد سلیمان نصف

34

جواز قاهره من قهر حقیقی الهی با بقدر قهر الهی
بایه مستلزم قهر اقبال اولمقدونه او یکس ز قهر و بی
الفقه الاولیاء و بی القهر

فهرست مطالب نه

عقل و منطق
حقیقتی در عین حال اولمقدونه و الیه
و نظریه صدور لیون و عین لطیف علیهم صفا
کلمه کلمه مخروجه من مولای با عده خود منور ایروین قطع
سازم اولمقدونه جمله حقیقه در آن نظر در یکی اولمقدونه
تخلف مطلب معهودی بعضی اخبار حقه کما جگر ووز
ایتمیل روز روشن کوز در مرزاد اولمقدونه بعضی اولمقدونه
فقطه اخباری است اولمقدونه ووز عید بره شیخه
مجد و اقبال ایقاع ابرق فو کله نسبت حقیقی اولمقدونه
بلکه مستعد قبول این کوش اولمقدونه متن کبری طرفه ایرو
زنا قوت اولمقدونه ایرو کبری بره و نه مندر ضد کربینه
عازم ورو عیاری مملو من عقله منکر ایروین بالکله

هون

معجزه نمون بریج شمه غیر جملہ انس و روزہ مسکونہ
ویر ملری نیاز اول نور اللہ و سبب

فہم جملہ انس شریفہ

کتبت دمجی فواد ی نار شوق ہا لب و فی جنق

سحاب فلولا النار بل الدمعہ خلی ولولا

الدمع لا حترق الکتاب مسین و مع لہم قلم

ورق و روئوح و سبب یرو و خاورہ فہم طفوفہ انوار

فصد و یورب سہلہ مرصع جوش شعاع علی یورون

ترتیب و صفوق صناع انبک و مدخل صطبر سحر

طوبہ بنیابہر جو قلا شہ افلاک اوورہ ولول و طلا

کجی کجی یورب ار ریس غنہ صبا الخیر لیل با شمع خاورہ

کجی کجی صبا و در کسندہ سطر لہ زین و سبب

کلاہ ووشان لیل طاس قورہ کلک سحر عاب روز

انفونہ اور ویر جو مان صافہ صافہ صبا و معومہ

ظہورہ یورب بیت قاصد رسید و ساخت

مقطر مشام من در چین نافه داشت مگر
 نافه ختن این نامه نیست بلکه پی تحفه
 باغبان چید از چمن بنفشه و پیچید در سخن

بیت

فراق بزم تو از شرح خامه بیرونست ز نامه
 بوس که حال درون من چونست کوزه بساط
 انبرط عینش درین فلک درینه چهره صبر و تقوی همواره
 انجلو صفا بر چهره کسب یون بنفشه مشاوی زخم خورده
 سه مع تفرقه ایام و لیلای اولیای مومنان هم جو و محروم
 قبه ایمان انجمن و لغز صفت لاط بر شای
 محرم مشایخ شرح ایله فرمود و همرون تلخ فلان او درون
 جان میرینه هفت جانین بجلد صفا یقوتی عید بر همرون
 کلمه کرو لم بزعم عم بحر نوح برین فرقی ایچ بی ثانیه نسوع
 صهبای رتوف مرتبه هلاله نیمیک بکمر ترقی قاصد
 لجلال لغز نغور کلک کوشه اقبال و تمنع بازوی لحواله

36
 بنشیند بی مجال اولور عندنامه میگری اولهر اولوق
 وناوش لریغ نهارط میخاق مثلها فی البلاد دوه عیانه
 نام نهر کز زبان زوئه منهدام کدره مقاماری اولوقه اول
 بزمرجه رشحه حیایت تازه بولوقه زراعت تراکم مسدور
 از قالیون صوفی صوفی خانه حرقه مسینه بی مسکنه بی
 یحاک جبال این دفعتن مسله اول ورکجه نه خاشه
 هیبت بلیح **شهر** دلا اول نامه سر بسته کیم دلا دار
 کلدی دخی جلدق برنجه در کلر آردن کلش
 کن رسول نامه زده او درون مجنون عطر مخ و مطوم و مضیه
 سوع ولوع و زری نهر جلیله القی شین غریب لیتن
 سرفتم صدگر او درون کتور تکلف قلوبی لیتن
 و تلم نموشه و نور و بر و ط و ش طواری بی فایده زده
 اکتس و صفت بیاضی خاطر از ب اول کس زنده کر اکتس
 حقیقه اول قاصد حقیقتی نوره بویله حایه عجبه و وضع
 مشر و کبره و نور نوره اورا و محو حایه خاطر نیتن

پریشانی قلم و قشور اللہ لایحی تحریر لونی مجال و
 حجابی عرو و خفا پرین زبان باخیز تحقیق طراویں
 تقریر نور کلم میں خیالور ہمارا لذت لایحی ہمارہ
 ورتوہ برلفظ و ہر لفظ ہر حرف لنتیجہ اولیٰ و لغز
 کلمہ اخر مطہون میں اولیٰ مطور استدلالات قلبی
 مراد میں جہان نمایر مضمون معلوم لراوردن تصاویر
 بی تکلف و نکرہ کلمہ جیسا نقش صفحہ ضمیر اولیٰ
 زہد میں وراثت قبا پر یوں ہی کتب خط میں ہمارے
 بوفتہ اقدع صہر مندغ و بلین دفعہ میں ہمارے
 خزانہ تصاویر باندیر مستحکم و سلیمان کتب لایحی
 مفہوم کلمہ علی ہر رسالہ اولیٰ کلمہ بوجہ اولیٰ
 و قشور صہر مندغ لایحی تصدیق اولیٰ فی الحقیقہ
 کلمہ اولیٰ کلمہ و ارتکاب خطا جمیع اولیٰ **بیت**
 کناہم بیلدہم ایلا رسم نولہ شفقت رجا سندن
 بنم دولتو سلطانم خطا بندن عطا سندن

37
 اگر صدر خط و خط مذهب منتهی افروز و دل از او میسوی
 وزیر مغفول تو بجز او کار نوی و اگر سبب میباید
 کفایت هر کس (تعمیر) دل از صحن فیضه فیله نوی
 لولا الذنب ما كانت المغفرة ضمیر صاف و هو
 معلوم در بر صوف غنی و کلمه بر و فیه فکر اطلالی خلعت
 فخر تو عروس عالم در (در مقلای صبح و شام و کار
 و تصرفی او در روی می لای خود را و بیانه منظم و بری
 صفتی غرقه طوبی قطع معقول لایر حجاب و در کعب
 الیمه کرمه بنی اطلالی جریخ باده لروم لای هر و دره
 طوبی طوبی و اگر مشرف طمانه و رسته جهان شیرین
 غزل اولی تصنیف صیفه برویه امکان و احتمال
 اولی لایر فوج ماد خانه اول چو قند کرمی و ف
 تصنیع و ایجا و لای روی است لایر و روی
 خانه جهان خلق برجه مستفاده تیغ لایر بزنه من
 از زمانه اعدا لرونه تفویض ختم علیه قیلوز (ای عجب

برو خورشید هفت جمال تختی شمال میسر اولور می نه یعنی شکر
 بیتم علیهم السلام ته تلمی سر موزه لیلی انجی اولور می که

بیت

بزد خجی بن اول قامت بالایی کور می اولوب
 در یلوب جنت کویینه ایر می و این معجزه
 مشهوره اول تابع سفار من وار می نه اول فیلد
 این کور می سما نقش اولوب کور کور نه
 مضحک کورین زان معجزه من مرتفع نقش
 فریو نه ناچار کبقار کللهار نقی کور نقی
 اولوب ای او کفار و عینه بور کار جانی کور
 قلدر فنکو مکار سطر نه مجوزه کور حکیمه بیبقار
 واعظ نه رولار فرنگه حیره کور کلبار خورق کور
 ایله مجلس از لالی لیلک

من جملة من ته التوفيقه ویر العزیز

خلوصه لمتقی و اول کسیر قلمه معالیه بلاغه تیسر

وهو من روح ولو وادو لامة سلام وطلاوة
 لاجل العكس وضالته وروا لادو وادله وروا لاجل
 وعرضه كجابه والصلور سولر كد الخ مع هو وطح ولوه كجوك
 وصدوم و كة سردور و صر صور صر صر محوسر و معلوم اول
 صر طلاع و كقصر الخراج اعم ملاوم و عا و ادور
 اهر و اولادوم اذ لورده اول و اولادهم و كط بر حال
 كرم هو و صر عدل كركم عدو و كة ساهم كرم
 اول كركو كاد اول و كركو كمال و كركم و كركم كوروم
 هو و عدل كركم لورن ما **بيت** مور لركم و لور صراع
 كرم كورسه كلور حربه كدالر معلوم اول
 مع هو و لمر به كاد اول كركم و كركم و كركم و كركم
 كركم عطر و كركم كركم و كركم اول سابر كركم كركم
 و عرقة عالمة و لركم كركم اول رسيد موم و كركم
 اول اول و كركم و لركم سردور اول و كركم حوصلة طلام
 لاله اولور و اعلام خالفة كركم و كركم كركم كركم

39
 ما موكورده از سال سابقه كرم عد اوله و مهر (مطالع) مع
 موصوله عد اوله **قطعه** اولور اهامه محل اولسه
 اكر دلاه سرور اولسه اما كه الم حاصل
 اولور كرد ملال كدر دهرله اولر دكلو مكدرد
 و لم كه صورهم كور سم كور كاسه ما الامال

دعوت ناقه رمضان تريف

بوركه مهر ماه رمضان وليله شهر غفران و
 مسيله صبح دهر الحان و اولر مطر روز مغرب شامي
 خلدن صيف اولر غفران و ايله ليله شريفه كجور اولر
 صحيفه اولر قور اولر موقوم اولر شرح و موقول اولر
 انان هو شخصه فرض عين بلكه عين فرض اولر مغرب و رفته اولر
 و فقه انقضاض اولر اولر قون صفا و موجوده قون ر كينه
 بوروم بولور نهمه في مشرف قيله زمانه قون شريفه
 ايله بونخانه رشفقه و طله ر شهر صفا و سرور و اجتمه جهور
 وصول ايه ماولر كه اولر ايشرفه و دعوت فاذ خلو

از زمان و بهار از نور از همه تری و اولی در اقبال و سهری
 و از جلوه الی معر خلافت عثمانی و قسطنطنیه حایه از غنی
 سخن فرخ بخش کینی از غنیه جکوس ایرو و بهار نورین
 فرزه سندن عیاضین نورین در اقبال و سهری سعاد
 ناهید عسرم بهرام صلواتی کلا کلا طیب کسیر
 از صخر خلافت حلقه خاتم بید خلافت بنیاه و خرم جمع
 ساه جمع جاه و از اولی منظر کسیر بزم غنیمت بلایه فقور
 و می صومی از و در آن نورین میاب ایله سرور و بهار و حضور
 مسترم قلر قلیون بونوره از قوم فاتح از اولی از غنیمت و بهار
 کاکر از بزم غنیمت کسیر بهار سعید الحیاة و سهری الحیاة خدین
 جیف و کاه و فرور و سیه فطره تخصیص بر حیدرین
 یستاد مرحوم مغفور از غازی کلاه لیمانه خانه علیه
 از ختم و از نورین خدایه سیه زمانه سیه بونوره و لاف
 از و در آن عهد و سهری و سهری و سهری و سهری و سهری و سهری
 کمال بهار و صلح و سلام و نور و صلاح از نورین بهار

مرتبه صحیح اولی و اولی طرفین توفیق حقین ملوک و دولتی
 مرتبه سینه ساد من قدر و حقیقت علیّه عالی قدر اولی
 طرفین کیو ملام مولودین و شکر میانی مضامین قلمین بنوع اولی
 طوفان و حقیقتین از در مضامین و طوفان طبع اولی
 محرم انار درین قلمین استعدای و لشکار اویش تحریر و
 اولی و علی وجه التوضیح معلوم و مقوم اولی الحمرین
 تباریکه و اولی و اولی که در فضا بنوع اولی ظهور
 و صدور ازین افعاله و اقوال معقول کمال مرتبه و
 هر چه مطبوع و مقبول اولی در کمال اولی استعدا
 فله در در کمال علی قدر در و طایفه او صاف صحیح و اخلاق
 سیدیه که پیش فوکر جمیلانند در این اوضاع و احوال برود
 حال اولی در رابطاتی و توفیق و شکر رابطاتی است
 مرتبه و شکر اولی اولی توفیق و شکر و اولی استعدا
 و توفیق و شکر و توفیق و شکر و توفیق و شکر و توفیق
 سوره و توفیق و توفیق و توفیق و توفیق و توفیق و توفیق

اقسام ایک لڑائی اعلیٰ وریغ اتمہ کریمہ ورفہ مصروف
 آبی اور طاقون کی چون کلام لطیف فقہانہ منجہ غور و غور
 لاجورہ ہدیہ اذحق و لادری اولدین لبر الوصول
 مامولک و صورتی معذور طویور حبیب قبول و لا قح اولہ
 باقی احوال اقصای ملام و قہا میں کلام غرض مجاہد ازہ لبر
 و لعلیہ موہوم ازہ لبر و رہینہ و صیانہ عیار خلد از
 حلوہ حروف و نزول تو این و صون و صون بار

و دیگر بوی و غرض صولت ملبور

مسرتو و غرتو فرنداشم اف حضرت بزرگوار حضرت نورانی
 غرض صیف و ولح دو بکار میں صونہ فرغ و غور و غور
 بے لہبتہ بوورہ اگر ابولار لطفار مفتوح بوورہ
 بوہنگار احوال و الاملا و اطوار ترقی لہنتج بوورہ
 حمرگ سلف بوورہ علم لغو ران کاڈ اہی و عاقہ اسار
 اعیاس حسن ہم علیہ و میں سبب مہینہ لبر فقہانہ منجہ
 اصدور و منتظم اور صورت اولوہر جمہیر اہی ثبلا و قرا

42
 راضی
 و شہیرا ہر ویج و تقویٰ الیہ و ولع الیہ ہیں و ہفتام
 مسطنع مشہنہ ہیں وہ رفاہ حال و سرور نال ایلہ ہر صبح
 و شام و وراہ و ولع الیہ لیس لام و قیام و غیر مشہنہ
 ایام او عیبہ ملکہ صرح و قیام لاعدنہ او لولہر شہنہ
 بیورلیہ بوغرم خولہا ہر ویج ہزار راضی مقصد وہ
 مظان لاجہج او دون محلار وہ فرض لایع لقصہ
 او دونہ و وراہ و ولع الیہ و خولہ ملکہ الیہ یوم القیام
 او عیبہ او لولہر صرح بقیہ و کراہ فرضہ صفا
 و ارتقاہ و ہر ویج شہنہ ایام او عیبہ لیس شہنہ لیرہ
 او لولہر غمزی کوشہنہ و نہان بیورلیہ فیما بعد لیرہ غیر لیرہ
 لیرہ فقیر لیرہ ہنہ او لولہر قولہ ہر ویج لیرہ
 ماقول و متوفیہر کہ بوغرم خولہ لیرہ لیرہ ہر ویج
 فیض آثار و ملاحظہ و غمزی ہر ویج و فیض ہر ویج
 او لولہر باقیہ ہر ویج و ولع الیہ و ہر ویج ہر ویج
 و ہر ویج ہر ویج و ہر ویج

بوروغین بر کشفه عرض صورت دور

لستند علیہ سلاطین و سفاہ و علیہ مہینہ کیوں
 ایوانہ عرضی بنش بوی جو و رو فرغ فرشته خاک الوو
 بوورہ لستند مدار لستند نخل کرام الخ (اختصاص)
 و ملازمان و ارد مقام عرفی ارب مار نون قور و در جو
 و در دم یاز کشفه زیو جین و کشفه نانه نامی
 کلیم التویع شہر و صیقله کرامیاد لدر کیم یکتی ہر کم
 مفہور و در کشفہ قورہ قورہ کشفہ لدر کشفہ
 و در وسط اولو و غیبی شعر اولو و غیبی عارف ہر
 و در تلف کوشون و نولازن در لفر قوشون فری و اخلاک
 بنش اخلاص و مہون اولو بر جلد کشفہ نانه لدر کشفہ
 ہم جنہ و باز ہر فلان شہر کشفہ لدر کشفہ
 بوی بوی کشفہ کشفہ کشفہ کشفہ کشفہ کشفہ
صورتی مبارک بہ اعلیٰ و اعلیٰ بوسلہ لدر
 نایبہ اخلاص الوف لہمال و صوف لہمال لہمال

43
 خمس وضع اولون غير توتيا في انار منار مع فدا ركه
 مقور غزور وولتور وورق اقبال جلد له وور اعلام
 بنش واهي وانه كما كرسيا او كونه اول اقبير او
 دفتر واهف ب رجه غزير جابنه جوة نيمارح روضه
 قديمي وفتح من جليل اني وكونه لسماني وقرير ترولف
 ناه فرح فدا ورح نلا فلار و اولو ميا مكنون سيريض
 وكنون فيسفن كحر را و نوي منير لطيف حيا نيم
 غزوا اقبال اقتنع اولو بلقي سمار تونه صبح وولس طلوع
 ايد و يابيت عالم پناه خضر تاري و جود و جود تف و من
 ايد و جود خفته محال و صدر نفوذ في ايلو عينا في
 ايد اعلال من فخره كجا نين ايد اقلون بلور و جود
 من و لانه اوند اولو ميا غرا و نلا يامس و لور و كور
 اولو ميا ظهر له في لودرض حق تدرنه و عا و روشن اقل
 اوعاة ادرله اول و جود و نور اطف الكه مالا كجس
 قلوب هي نوع كور من عليه و بولسا ر من سمي ايلو سوره
 قديم

انقباضها مبارک فی کلک صغریه بروج دفین و اروج و اولی
 ایله افرات و اولی نایان و غرضه فی یوره و اولی و اولی
 اوردون صولح فی سفینه جبروم و مضکف و اولی
 قلد و غیر اوجده بیجان فلان شریفه مبارک و بیون ایله
 مسرور ایله بوییه و ارجی و لذیع ایلی کم عمل
 مقبله قفقس ساخا علی الوم و اروج و ایلی قبار
 اثار ایلی قرین کمر اولی ککن مولی و درز کادوه
 ادرق اضملا ایله بروم کتبی فی نورق قلمه ایلی
 اولوم مبارک طبیه بس قطع اطلس فرکی و اولی و اولی
 یاغی عباده کراک و ایصال اولدی غدا الوصول خیر بولوه
 و اغندار مرصی رضام و لاقع اوله باغی محمد مبارک
 و وجهانی محقر و کثر **بار** **الهدید**
بوعرض بر خورشید کورج صورتی عور
 غرتو و قرنتو انقباض حضرتین حضور شریفی
 و درز و اولی صلا قننه و غرضی کتبی مولی

اتمی ف و اهورب لمقدن صلی موعوض در ای و و کس
 لازرا و صونا غا لکاب بوورد **نوع ویکر**
 و غایر صلی و سجاب و غایر قیام کس طریقی
 توانم **نوع** و رهیب و رولیم تو قور اولوب انجاق و ربار
 و و عولای و افسان جو اهننار که مقودن ایی (اسما)
 و مقبول مکر فقار اوله مضمی صلا قن صوفی و ن صادر
 اولوب تکف و مهاد قن لکاب صلا بجز م صادر من مهاد بوورد
بو و ضی بر مقبول قن بوورد
 نغوا و موقو و لهدو **سطح** مهاد قن مهاد قن
 مشرف قن لکاب رورین ایی اهننار صلی موعوض
 بنش صادر و موقو هو خولا مولف بوورد مهاد قن
 حاکم لکاب رولیم بوورد مهاد قن مهاد قن
 کینفید احوال لکاب مهاد قن مهاد قن بوورد
 لکاب مهاد قن مهاد قن مهاد قن مهاد قن
 نوع مهاد قن مهاد قن مهاد قن مهاد قن

مضبوط و قرح و از آن قولند نه از هر نهی که بود نه از آن قولند
 معارضه غنول و کسان و و اولی که شد نهی بر و اولی که بود
 کما که که نهی از آن که در کتبه و فرط استقامت از آن که
 استخدا م علی التورایع او نمنه قاهر عدا رف و معارضه
 کما که از هر یک و بهیچ رخ بی او در قرآن و اولی که سر قلم
 نهی که بود که کلمه از آن که نهی از آن که نهی از آن که نهی
 از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی
 کما که نهی از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی
 صرف و فتنه از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی
 از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی
 در بیع از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی
 از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی
 جود که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی
 از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی
 و عهد استقامت از آن که نهی و از آن که نهی و از آن که نهی

بیونیزین مغز و مغز قلوب هر دو از اینها غلط و اولیا کرام
 و مسیح کبر و ظمیر کز لوله بحر می کشند در میان بعضی ضعیف
 مورد عقاب و فوزه چهار بویورنه بنام قوت و تسلط
 علی عالم از ایند محض و بگویند بویورنه بویورنه بویورنه
 و معین از مفضل کهن از دقت این قلوب بویورنه و بویورنه
 کلان هر چه در این عالم بر او اولیاد بویورنه بویورنه
 مندرج اولیاد مفضل سطح حضرت کیش کیش مملو کیش
 متکته و از بویورنه و از بویورنه بویورنه بویورنه
 فقلایه منبول از دونه متفق و مرصع منقح تصدیح
 و نیاز از بویورنه بویورنه و بویورنه بویورنه
 نظر مرصع و بصیر متفق از بویورنه و بویورنه
 معمر و قلب محزون بویورنه بویورنه بویورنه
 فوزه قدر لطیف بویورنه بویورنه بویورنه
 و بویورنه بویورنه بویورنه بویورنه
 غلط از اولیاد منقح فیدر بویورنه بویورنه

48
عمرو و اولی و اقتدا و غیره و فقیرین اوقیبه نه ملاوم
اولوز **مجتب من امر بر این کتون**
لازاله نور العبادة فی دنیا که مستلجاً ماورع
و کتس به خلوة فی ویح التمران فوجاً لبلدغ و
سور کتس صدق جبر فملی ز احوال فوة متکلم شریف
سور بلوریه و بیخیر بکره ملاوم و ویدار بر بکاره مشتاق
عظیم بیکسز و و فی توی با معلع اوقیبه عوشته فداق
و فقه لک شفاق اولوز بر چه و کلورنه فتح الایمانه
و اول الایمانه اولوز حوی غلیب و و اناورنه خباکوره
جهلا و و اول عموزون لوزق و و بر کتس فوج عوشت
بولور کونوز بر بکره و عتیز بر لکه اولوز فداق خیدل
جهلا کونوز مزونه و و کتس کلور توی مزونه و محساز طرغ
عین و غیرت کتس کلورونه و و و کتس فداق الجمیع را کتس
بلد کس زمانه و طلح جونه و و و لوز لوز لوز لوز لوز
الوزنه کلور فکرا سیدر نیمه و کتس و و لوز و نیمه یاری

ون
لیه

یار نون لایروبی خندان و صبر من و شبتا و صحن من لودونید
 کوز لری کزبان و کلاه و لانس سوزید جگر لری پزین ایله
 اگر اقلو چاره سیر لولوی کوز پاشید جهان میده ویرمن
 لولوروی فاقانه و به لچر خفقار ککارین و زوز
 کادستی کار بولوروی لوند و رصیر قلمقون فیریه چاره
 یوقوز تک قمران عظیمه سورر و الله یحیی اصبارین
 و انون صابنغ قمرانغ صحنه بخار کزه قنطر لریح
 ناکاه مکتوم و رزرو کوه ناز کز جوله الف ظلم و ازوار
 کلام ایله مینی و کسوف ساعت و لطف و فاقانه
 کما نزل فی السماء و لرو و نزل اولوب اول مبارک نام کزین
 کت و قلوب الفاطمه تلم طلو و عبار لری نذیر لریح ایله
 اولوب قسط له لایروبی بو عین کوز لری سرور و عول عین
 بر نور ایله بایه جرم زنی کانی بانظ و وولر و وولر
 فظوم و صحیفه ملام و لایه بارع لطفه
 مرقوم یار بر لریح

49
 نوع و بیتر
 صدق و وصف بر نفس افروز همز را و منس و فاشعین کعبه
 سوز و وول افروز را و دره بخار را تا فوج صاکه اکثر
 نوار فرار و ایامه و سوورای کوی فرقیه شکره
 نظر احوال ندره لم سمدام حال فرار و و قوزه لبتیان
 را و نوریه
 بیت
 لطفا یدوب بحالم صد در سک ای ملک یوزی زنگار
 گنج کوند ز ایتم اولادی حسرتیله آه و زار
 ایله اوله ابراهیم کلک نیش غیبلیس و بر ملاهن
 بوست نه سیره زار بر سقیده معلوم اولدو که حی سیمی
 و نغ بو نیش فقیری و وول همه شفقیریا زله از الو
 مشغول کل بر و اینه وار زاملغ فقیر لیلیس و رانی
 شو کل زار فیلغ فقیر قلش کورنه فرقیس بیمار و صحرای
 حیرت و ول زار قلش **س** کورنه غم نغ هم کل کورنه
 مریه قلش کورنه با و آره با و بهن بو و اول عملیکه

و خسته دوی استیج اولوب اعم برینه سهار ایچر و سار برینه عجم
 بیکر صحتیج برینه دنج و بلا و مرجم برینه و رو و وفا و صبور برینه
 قان ایچوب و فرج برینه زح برلوب کونوز برینه کجه برود
 و کجه منی در سوز قاش بعضوی کبی کوفوق ابریش و منجوبه
 لیل و رونور و لاله و لیل ایش و فرهاد کیم عجم
 سیر ایچر ایش سهدر ایش برینه لری **بیت**
 کور کمر ایچر و لبر کیم برینه ایش لری ایش
 ده و طری ایش ایش برینه ایش ایش ایش ایش
 و غنچه لری ایش ایش ایش ایش ایش ایش ایش
بیت لری ایش ایش ایش ایش ایش ایش ایش
 شخیر لری ایش ایش ایش ایش ایش ایش ایش
 کونوره بر و کیم مبارک و بیلر کرونه و شوق و حبس و جهل
 و و شاد لری ایش ایش ایش ایش ایش ایش ایش
 ایروین بار ایش زمانه طوفان نوح ایروین و جیرو
 کتبی منزه نوب عجم بکنین ایچوب و کمنین یلسور و بر و کروایه

از نوبت انقرو و و راج بر سر و نه قلوب ز او به جز اولاده
اولاده بلفه لایله حضرت بی نیازه بوز طوق لیدرم

بیت

اه کیم عمرم جهان اچی جان سز کچی بن جهان ملکن
نیلیم چونکه جان ان سز کچی بر یوه ای قلد کور کور
کیوم طاه الفسنة اولاد و ای ماهنه کچک القبارین قضا کیم
صبر لیدم ای ایرونه ای فرستین وصاله تبیر لایله لیدم

تهیه نام و در

جناب اخوندان عزیز لکن بر محبت حضرتین
در رخسار کجاست لسان و ولید ایام و عزت انطق
و جوار هو زوا هر نسیم ز کیم من عزیز لکن کیم
محزنه غزینه مکر حلام و مکتونه کینه فو و لجلاله و کرامت
قوان قبول حضرت خیر از دوع و همیشی ایضا بن خالص
و عا نور قوان فی الصبح و در و اچیر و صلاتین بلم
ارتحاف و اهدیر خندان صله لنها قیوم دیا بوعور کیم

کتابهای
طایفه

51
 حیا نوبه السماع او کندی که افق و و لوزن بر کوبن فرنگه
 طلوع و صدق غنچه بر روی همت و بی مقال ظهور بولوس
 و ناری جنین حیات بر نهال تازه و و و و کله در غنچه پاکیزه
 یعنی فرزند را عین و مقارنه بلند وجود کلوس در فودوس
 ای بی رویه در فایه و اقصای جوی در نهال ای بی
 ایلا اول حوسمانه و تقی جهر و عله و عجم نوله خرمه
 قدوم زیناری مبارکه و نمون کلوس عمر طوم و ارض خرم ایله
 ایروب و جو و لطیف و نولوس زیناری در درع افانده
 مصونه و نمون ایله ایله
 بمنه و کرمه
 م

52
 منیر لرنه و ورو ووعا خیر لرنه محمود بود میوید بر
 قولی زمره کسوف معدود و بسور وین حسن نظر شریف
 و مرصع لطیفان و نظر و ولتاری اوزد مزه و و
 وزا اثر بود عیدر • منوع شکوره منج جناب من
 ایضا بر کین بر سوزینا همز اولد قی صعوتی و زمین
 حکم و معنی معنی نور • و انهر ترقی شیدت و طریق
 احوالی و عایر خیر لری بر کایتی نظم و انقضاء و و
 رعایا و بر ایالتی و نقران و عیب کز که حلالی
 و رفاه بالایی اولور غایب ایله هر کس لیس لطیفانه
 ارفنده و • منوع و علی ایلور عرقه و لایع و یغ ایلیه
 مصر کبر تکمل کسوف لفتنه معانی لوزده
 یکنجری تکمل سیه بو قولک ارفنده یازیل کاشدر
 عزت و معانی و معنی سلطه
 خایر شریف معانی دو یغارینه دوی بو قولی فرسوی
 قلوب بو قولی خلیف لوز عیار و عا قول لوزده بر

53

انظارينه مكتوب بو متواله شروع اولنده يازيلور
 معارضه و اولور و معتمد اولور
 حضرت پير شيخ قباي غوثيه صوفيلار ان انواع لوطيم
 و تاييم اول صنف ف توحيد و احراق ايله و درو و عولان
 صديق و غوثيه و ايقان اهدر اولور
 صان ضمير نيدر هر تنوير لرينه معروض بنوش خالص ايمان
 بونجه ليا معاد تو و معتمد اولور
 عالم كنه و قائم شمرضيه لرينه مقتضايه و رباي
 لطف و معتمد لرينه جوش ايدوب جابر خالص لرينه
 متواله شريف ازلين بود يور لير جهلا سده لرينه
 هر عالمه و خيرو عا لرينه بر كاتيله صحت و سلامت لرينه
 اولوب لير و نهار بود جليل القدر هم خصوصاً قرامه
 صفه و كبر و مستجاب الودعون اولور لرينه و طبع
 عمو و اولين كبريه روي زمين و عولان اولور
 حضرت پير شيخ قباي غوثيه و اولين و اقبال لرينه اولور اولور

54
 و سایر نشین نشا خا و غز و معادن اوله لری (و عجمی
 استغافه نون نغا اولو و غز علی غای اردلرینه چیز خفا
 و ماورداری کمر کمانغ اولیله کسک اتمهت بهمانه
 ارد علی و اتمه اردنیا و ارد اولیا بو قوللری معارفو
 سطرغ خفته کیش خالص و فخلص بنوع میں اولو میں
 مع جابم قولم معادن ایاماری ایله رطوبت لک غ
 اولو و غزه ارد وورد قلم شریفاری شاهه عاولو اولو
 مرغی اولو ندره خیری کمنه مرز اولو طیب بی کس
 بنوع لری اولو و غز معلوم و اولو ایر راطه فی شامله
 عذر اولو لری نون چشم و اتمهت نیاز وورد بو قوللری
 اوندن نظر شریفاری وورد بو بودیوبن مبراسم وروان
 و قوللری اولو بقله همت بوده لری باقی فرما
 سطرغ تکلیف
 بکلیه کبار و و وزیر اعظم بعضی مصالحه ای کوه
 مکتوب بو لری لری اوندن و بو و معراج اوندن یاد لری

سار تو و مروتو و غمیتو سلطنت حضرت پیر
 صلاح جاه از بر جلیتر و ملتتم شفاه لیسای فضیلت
 آوردن عقبه علیه کفیره البرکات و موش مینه
 مسدوده از بر تازی نیاز کاهه معروض بنوع اخلاص
 در عین اولورده و لایح از نا طویل و قوت فلان حصص
 خولم ندم بعضی زور با لیسقیا لیل اولورین نیم
 ایام و او در مرفوع حضرت از فدیة مستولی اولورین عایا
 و بلایا یقین و بشارت و افعاله و از در اقلین
 نهر و غارین که کور کینه نیا محال اولور فرورده سنجین
 بکیر اولورده فلان قولی مستقیم و وینار و در از موج
 و در غیر رو درین قولی اولورین نوکر اولفانه سنجین
 نظر اولورین و کسین طیارون همال من می قطع رکون
 بوسال حجة قایلین و لا قوت منظر از رون قالمی مقاب
 فهم اولورین و در حق حضرت خیر و از کینه جملین اولورین
 لورین لوصول غامه عالمین و کافه ارومیان اولورده

56
 بقوله قريه خالوع الكونين و همثي رازوح
 التقليل اولو قفاغرا زواكرام و در لاجل توير
 و اختلاف بلا حقه فجلس شريف و علم التعظيم و هيبه
 محضه فيض در زم الكرم قلبه مع صان ضمير فير قبا
 لمعاه و عطر عطر بر فيض الكبره كوشين بود
 بو قولري عا من قويمه نهج كه افند بول كمي عبا
 خطه اجهار و عا لور و ده محله در دوز نهج و و لولو
 و عا تواسطه و عا نهج لامل و عمر و و و لولاري
 و حصوله ملا و ارس و لاري ناري او عا نهج ملا و عا
 و مول طبع افند اولو و عمر ضمير فير نهج و و شدر
 بو قولري عا تواسطه ارس و عا نهج و و لولاري اخبار
 مشر و عا ناري نهج نملره ارس بر عا نهج و قس و عا نهج
 شر ناري و لار و اولو و عا نهج و و لولاري و عا نهج و عا نهج
 و نهج نولازي كه متعاقب اولو و لولاري و لولاري و لولاري
 عا كون افلا در فو قلن حو سجا و نهج عمر و و لولاري

وقرر گفتاری ارد تو در سبب عیالگری افند غزوه
 و سایر عبارات افند غزوه و روزگار ایلم کرم بود که
 و غیره و غیره نام که گفتن تقصیر آن روزگار بود که
 و و شکر آن خوارم غزوه قیاری و دروغی به جای آن بود
 و لا تا تو بر حیل و غرور غیبتی را بد طبعی که تو را یوز حی
 بهر شایسته و جو و جو و کز آن رفیق و هر سینه که در غزوه
 و وقایع زمان بود که در تظلم قاهره شدند تا آن بود
 هیت صفا نقول ای بر قتل و محرم ای باقی و بیدار ای
 که برون که بیره مکتوب بود و آن و بود و بود افند
 یا زین بود
 مشفق شاد و ممتنع و در عادت تو و غزوه و غزوه
 و غزوه فلان همه در این حضور بی و در
 و غزوه صفا و شرف و راهی و غزوه صفا و غزوه
 ممتنع در غزوه که و و و و و مقصد به غزوه
 مجاری طرفه نوعی غزوه در غزوه بود و بود و غزوه

و میورد المکلا و اوله در فقیر لغیره مکتوب و قول عمر
 و بوی متولک رفعم لافندنا دیور
 کاشف مکتوب ازین اذاع غرتو و مکتوب شیخ اردو اولم
 حضرت شیخ کجایی شریفان بدخ صیغ القلم و البال و و مال
 قلندریه صاع لانه مکتوب یوم و و کوی مستقیم
 بوورد لری بو مکتوب فقر غنیقه لایقه مولانا فلان که معلوم
 مند بود من نمونده مکتوب اوله مکتوب مکتوب مکتوب مکتوب
 و تعبیره احتیاج بو قور کنی خیر بو ربیه در اقتضای
 لایم لایله سهم فقر و اولدم مبتلا و هدف غموم هموم هموم
 لایله جا و کتون و بار قرو و فاقه و شهر و کسیدن عیار بوند
 اولم لای شرف و کوم بوس رفعت نومسیرین لایله شرف
 مستعد اولوب فوره احسان و غفایتارینه فظهر اولوب
 لریدیل اوله کمندان یوز جاننده توبه اولم لایله شرف
 ولاروب و صول بولوق اول جناب رفعت مکتوب مکتوب لطف
 احسانتون بر ما و توفیق اولورد بو مکتوب لایله شرف و بی

58
 و بی دریا نور عیان خط کجوه مث در لیه موزد از لفظ نون
 نظر لطف و راحت نون و در و و ریغ یوز میوید مسر
 لملو و سرور الفلور او وزن سراج و قاجاری
 زمره نون مهور و محسوب بود مع عملاری موزول بود
 و الحلی موز لیه حقیق صادر او و نون فزرة اقیانوس
 و قطره سحاب اقیانوس و مخلص خالص لجانا ری قیله غایب
 در اوج اول و نون مایل فون لکون موزون و کس
 از و یار مجتهد اول و نون مکرر مکرر باقی زمان
 و نون مکرر اول و نون مکرر مکرر
 روز مجرب اقمه باره و سایر بقایا مکرر یازم لور لور
 بو قول عمر و بو مولد سرور او و نون یازم لور
 غن و و رفتلو و حقیقتو انور خیز خیز بر نون موزو نون
 از و و عا طاری و انصاف مینداری موزو
 لایبته قیلوب قول انور انور و انور به انور و انور
 قلعه صان ضعیف و مکرر لایبته مکرر موزو

و نیز عسکران فقیر بزرگه مکتوبین بولسرا و میران و در یاد مینورد
 غرتو و رفتو و فضیلتها و انقباضها در پیش غرتو و غرتو
 در صحنه موفور لایحه تمامت و کلامی که چون قطره
 بی پایان باشد و تپیدن و بیامی که چون در کمان
 از یاد بی بخش و محو و وشو با تو افراشته است بیجا
 و درو اچهره اش تیغ مستطیل، ایثار مملکتی در یقین و نیاید
 محض صیف و کلمه صدق اول ضمیر صیقل افشان
 لفظ حق کویع بود و در لب و پاهای و در قلمش که فدا
 فدا و تو آری بود حق کویع که از آن است با کسوم
 و لفظی اختصا صلح مخصوصی اولوین هر وجهی که در حق
 و هر نوعی که موافقت و موافقت از بند روزگاری که خوب
 و استلای تعارفون شد، و در او علوم و فضا، سخن اولو
 مایه در او و در موفور مورد لایحه که در وقت که
 اولوین نیز زمان بر کور و همگنی و بر فضا و نعم القری
 اولوین و کویع و در عالم از آنکه خبر اولوین

60
 فکورد و گویند ز بود علوم عقیدت من و نقلت من ایله ادر
 و علی انی صوم علم نغمه نیا و روزهد و نغور ایله پیرامه
 اهر صمدان و صابر کبک من اولوب هر افرات و انصاف
 معقول و هر علم و فتوح مقبول ازین و اولم
 و سزاوار رفیع و گویند و الطاف لایه اعطاف
 بلاغیه گروه موجود و نورده قوی مجتهد را غیر ظاهر کویج
 بر علاوق غرضت ایله هر ضرور بر ملا و سوره
 بایه فرمان رعنا و افرین حضرت کریم
 الحیا و ن رجب، کنون یوق من و لوسوم ایله یاز بود
 غنوو و توتوو و حقیقتا و جازن غریز قمر نداشت هم هر
 غریز نور زریه نیه جلاله انواع و علم من و زواله هر اصفا
 تجار من غملا رشتیا و واقفان ایله ایثار و تقار
 اولم من صفا آورد حال سز یغری و فرام لطف غری
 نیجه سوال این علم ایور کور من ز کوه و مضام
 خالق و نس و نزل از فی لطف و ن بها و نعام بود

وائتلافین و هو و فی و و و صوت و عاهاش کبر و و نون
 مختص او کله ز و لکر بو طرف مشتاقه از حواله نون سوال
 اوله نون لیب الهمه صفت و اوله هم عالیه بی همتا کبر کا تنوع
 و لافتن منزوی اولوب و لکن شرف ملاقا و ویدار
 شریف و لار لکره و شرف جمالی و لکره روح و جان
 و اول و قلب مشتاق از نون و کمال مرتبه منعطف و نون در منف
 ملاحظه اوله شو یکه از اقام اقلیم و تعبیر از کلام
 بلکه بیلون بیری شرح و بیان اولنم ممکن اولوب غمایدی عزیز
 و غیره کاهون قنصر قدردم غمیزین شاعر و لاسعد اوله و ویدار
 شریف اوله شرف اولوب مقدر اولون اوله بعض
 اقصای ملامت و کله رجا می بود که اینوع و رفیع و لافتن
 اولوب مجملون موزون و دره مختار ایطو لاهی و کله مختارین
 شریف و نهماره یورون چا اولوب کله شکر بود که
 و و و نون و ل و جان بر مرتبه سرور و و و و غمایدی نور
 حاصل اولور که تفریرین فکر و تعبیرین ممکن و کله و باقی

اولیوں اور سبب و ذلالت اور یہ وہ کیمیا کی ولایت
 مضطرب حال و متروک و الباقی اور درجہ اولیوں اور
 اولیوں اور غلیظہ و اراویں و ضاریں و غیرہ اور
 مکویں و ریختہ و اراویں و اراویں و غیرہ اور
 توضیح افندہ سید اس باقی و جو کراہت و عروہ
 و تباہی و عجز اولیوں و غیرہ اور
 درجہ سبب بین کتب میں تعالیٰ اولیوں و غیرہ
 سید و غیرہ و غیرہ و غیرہ و غیرہ
 کیمیا کی شریفات کمال عبودیت و قیام و صلوات و غیرہ
 و اولیوں و اولیوں و قیام و صلوات و غیرہ
 و اولیوں و اولیوں و قیام و صلوات و غیرہ
 اولیوں و اولیوں و قیام و صلوات و غیرہ
 کمال و غیرہ شریفات کمال اولیوں و غیرہ
 شریفات کمال و غیرہ و صلوات و غیرہ
 غیر کمال اولیوں و غیرہ و صلوات و غیرہ

62
 مشتمل بر و صدقانه است که در او زنون و در و بعد از این
 بنده و کس نه غنچه که آن لطف و مقرر قوی بری اوند
 بو عهد خیر بری است که شولای حق خاطر سرفعالی نه خطور الی
 الی شوق و اهتمام در علی لایح اوند قطع عالی سبب
 او دره صفات و شوق و شایسته جامع الطریق و مولی
 و شایسته مالک البحرین خدای بر خیر قوی بر قوت
 قهر و عزم و ووریه هر چه و خلوصی لبال الی غلامان
 و شایسته اوند او بر افروزد خیر قوی نه فریاد
 او دره او قوی عزیزه هر که آن خیر قوی برین خدای
 و ابتلا و حلا و کرم و قوی برین مولی برین او و غلامان
 خیرین و زیوریه ظاهر و کانه و شایسته زمان بسین
 غنچه که آن لطف و کرم برین خطیر زنون و در و خلاق
 او علی اعمیایه یوقر بر خصوص الی انسان عجیب الی احسان
 خدای اوند التفهیم و بطریق قیامی او و غلامان
 یوقر بر خصوصهای شایسته یوقر زنون منفرد برین برین

ویکس اولوین هم نیاز و نظر عمده فرمایند پس اولاد و
 کتبه فرار و ماضی اول فکر فودون غرتو کله این برانه
 او کتبه فکر کجیر ایلی نام شریفی اینی و تکرار احاطه
 شریفی اینی اول و کتبه اولی و ز همه خلیای خود جن
 عمر روز و غیر ایلی کله غ حقیق اینی معنوس و درود
 و موز و نمود این معنی و غرتو کله غ حقیق اینی
 کمال لطف و کرم نون دجا و تفریح اولاد و بون نریه
 م فقه بصیرت مجیدیه نظر شریفی اینی و درود و کتبه
 بایع ایام و اولی و اقبال استماع و مستعد این
 میر کتبه کتبه مکتوب بر تو و کتبه اولی اولاد
 خیر صحت است
 غرتو و کتبه و مکتوب کتبه غرتو و کتبه کتبه
 حضور و اولی و کتبه کتبه کتبه کتبه کتبه
 توفیر و کتبه ایلی و در کتبه کتبه کتبه کتبه
 ایلی مبارک کتبه کتبه کتبه کتبه کتبه

باغ همکاران عمر و وولن مستدام بار
 کزین تعیین آوردن متخلفان سرور از نون قیوم و قیوم
 کتبلان منتهی بوسلوی و بوقولان نون دیور
 غرور و زور خرد استغ کتبلان خرد استغ غرور و زور
 انواع هر و سخن و نون و الفتح به جلا هر او قیوم و اخرا
 وز و هر لایه تکا تره لایه نون صان لها قیوم کتبلان بون
 اگر بر کتبلان و نون بوجان احوال نون نون کتبلان
 بجا ز نور نور کتبلان و نون کتبلان و نون کتبلان
 از نون نون نون نون نون نون نون نون نون نون
 اول و نون و نون نون نون نون نون نون نون نون
 و نون و نون نون نون نون نون نون نون نون نون
 و نون نون نون نون نون نون نون نون نون نون
 اول نون نون نون نون نون نون نون نون نون نون
 نور نون نون نون نون نون نون نون نون نون نون
 از نون نون نون نون نون نون نون نون نون نون

64
 نبع قمری باشد بوفون ارفع اول جهان استی بوجی بوقر بوی کیمز
 و او جانی اختیار درین هم خود من اوند من ابرام اولونوب
 البته بوفه بون نامش همی کستون غیری سرور اریون
 حقیق کورد و او جانی کول بوزین آری ابر بر بوقر بوقری
 و تملار غری بوقر بوقر زده اکثر غری بمقلار بوقر بوقر
 بزین ساری بوقر بوقر طومرز دروغ کورد غری بوقر
 مالون کفایت مقلاری و بر زو کول استی بوقر بوقر
 کج و کزوه او جانی کول حیدری و کز و بر بوقر بوقر
 مضایقه جلد غری بوقر بوقر و غر و غر بوقر بوقر
 بیضا قاری کز ایل بوقر بوقر بوقر بوقر اوندینه سرور
 نصب کز بوقر بوقر مخالفه قارر اوله بوقر جمع
 اختیار کز بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر
 اوله نبع قمری بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر
 بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر
 و روزمه بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر بوقر

او درون یولور اشلره و غیر مستحق اولور قلوبی و اولی اهلانده
 غیرین نیمی لیم و غیرین ارون بشیریکه بشیر غرضی
 ارقم و غیرین ویرطلمه چایانکمه شهریکه حالین بشیروز
 نقویه می حاضریم یولور بر قاج و قمع سردار او درون
 مایه لولایوسف باش حقیقتارنون و قمع مضایقه اگون رله
 او و حلیه طلب اولوغون اگون امار و غیرین کتور و غیرین
 برین احوطیه اقلدار برین اولور و غنون اگون بشیروز
 غرضی قلوبی ویرشور بر بشیروز غرضی کتور
 و ایزره غرضی صرف این اگون و قمع مضایقه
 بر این اگون سزلیه برین و طعمه اهلانده
 اخراج ایلور یازم غرضی و کونوز چک و کونوز
 و مقصد و فو لن و در زالن نه اهلانده و جان غیرین
 و کلیمه بریم غرضی و احوطیه غرضی بر ایلور و ارم
 ارمین نیمی کونوز کونوز غرضی بو کونوز بره لیم یازم کونوز
 اهلانده اهلانده لطف ایلور بریم بو احوطیه

65
 بهریت انجمنی مجموع اوجاق اختیار در غم به خوشی اعلیٰ
 بیوردوب و اوجاق کون بزه بر وجه فرضی اوج و درین
 خوش قدری قیام رساله سعید به بنده هفت سعید زو و خوش
 اگر عملش اولو لوریه یو کولور کولور و فی بشر التی شر
 ایقو اول جبارین و فی لور و یون یو صحنی سد صد لور
 خلاصی و مبلغی قیور ایامه کله کله کله کله کله کله
 زیاده معلوم کورینه به کله کله کله کله کله کله کله
 قباطه کله کله کله کله کله کله کله کله کله کله
 یتمیز اول عظیم نام اول کله کله کله کله کله کله کله
 قیور کله کله کله کله کله کله کله کله کله کله
 علاقه کله کله کله کله کله کله کله کله کله کله
 ولکله کله کله کله کله کله کله کله کله کله
 بهر اول کله کله کله کله کله کله کله کله کله کله
 زیاده اول اول کله کله کله کله کله کله کله کله کله
 و کله کله کله کله کله کله کله کله کله کله

توجع و نفوج ایروین بوینش قیوم و احسان و بین سیو جو و آ
 احوالون مسؤلله غنایر جبار کور تور لید خیر و عاکر
 نمرانقده لیس اوماه برهبر لیس جبار کور کون دور کون
 مولوقد ووز کاد لیل و قن خمره ججوجی ارون کور قطع
 عک کجیار لید لیز کوز لیمون چیتو لوی و تنفیس
 باشقوروز اعمانه ضالوی و اهر شت قن کور و کجیار خور
 غیرین و ارجه بیکلی و فو کور یوب طغوز خج جمع کون لیز
 حاینه لیمنده سالی و صحن جماع کجیار لیل و اهر
 اولوی و یار ندلس کج جمع ارنی و کجیار و ن عک
 لیس کلام طسده خوج ایروین و وورین کون کور
 یو کاری کوش کور و حاینه و فو ارون کون و وور
 ارون هیونون سولار کج لیس و اوردن صدر
 اعطی اهر شت نون جماع کور و ارنی خطا با مولا یور لیل
 شریفاری و ارون و لوی و خیره سمار نون کون لیل
 اوج لیل مقدرین و خیره کون لیل ایتیز کور عک

68
 با این طوبیاری روز قمر و و طوبیاری است که استحقاق میرسد
 ماه فروردین اول خیزد و یکین فتح و نصرت و فتوح روز زیاده
 روز قمر قلع هم نشین شد روز کفایت و جفا نون خمدار
 ایروین کجا مور و قمر ایروین کرد که هر چه ز خیره
 قمار نون زده قدر قطع بکجا و خیر بر فرار و و خیر
 یوقر علی انی موصی هم قطع قمر و کفایت او چه و در کفایت
 ایوبه آتاری و در ایروین ارون کون یوقر به مجموع طوطا
 جمهور آوند اندیشه غلو ایروین و کون و نین و خیر کفایت
 مراد و ایروین فرار ایروین جمیع ماملکتی مهر و غارت
 ایروین و آتاری ایروین یوقر کفایت ایروین یعنی
 شوی که بر ارون کون و یکین یا و زون و خیر طوطا
 بر قمار ز خیره ظهور ایروین کفایت قلع هم نشین خیر نین
 ایروین کفایت و زین لفظ و کفایت ایروین کفایت ایروین
 قمر و و ایروین ایروین و جمیع کفایت ایروین
 و خیر طوطا غالب ایروین ایروین و کفایت ایروین

69
 اینها که مضمون فرموده اند و نور بوجبه سوزان و غیره که
 و غیره نور نور فروری قاتا بوقدر زاندرت بوقدر
 طائفه نام و مضمون ثقیه لیس از آنون غیرین بولود از آنون
 کتود لیک و غیر مضمون لیس کالین از اولون غیرین معلوم از اولون
 است لیس تصدیق ایستادور وینه در غیرین اول
 نظر از یفاد کون و در نور فروری و نیام همان و اولون
 از نور مضمون از اولون سرتور کیم عینی لطیف (بیم)
 این کلمه و کلمه مضمون اولی بذر مضمون کیمینه و در غیر نور
 و غیره و اولی نور از جمله نور احمدی است
 و هیئت کیم کیم و اولی نور استی غیرین است مبارک
 و اولی نور بوس و اولی نور دو غیر نور بله غیر و غیر
 عینی از اولون نور اولی لطیفانه و اولی نور باقی غیره بار
 که هر چه است حفظان سوزان است کلمه عینی نور
 و اولی نور توسط غیرین استی غیرین نور
 سوزان کلمه عینی غیرین بقدر و ووزنه کاد

سز

بود که چنانچه قولی در زمین مستحفظان از این سرور است
 اولی و کبری غیره که یکی منه و در ماورد اولی و بولانه
 و یکی از این بولانه است و چون استواران و بولانه بولانه
 قولی است لونه که گفتی که در روز فرار از این بولانه
 محاربه و مبارزه است لیلانه که در این است و این
 نوش ایروین و این نیز و این که در این است و این
 استواران و بولانه قولی است و این بولانه است
 و کولانه طایفه فرورون و این نیز و این
 برو که در این است و این قولی است و این بولانه
 معانی است این و این فرورون و این بولانه
 محمودین فروری و این بولانه است و این
 و چراغ روشن و جبار کز و این بولانه است و این
 با فرمان و تو و این است و این
 میرزا که در این است و این بولانه است و این
 و تو و این است و این بولانه است و این

70

نفاکبایی تر یفایرند عرضی نهن بمقتلار و فوٹش خاک دبوور
 بیجا کیرد مغزیه خزان اولونوب اوج کمنه ون بر و بو کانه
 و کین کلد و تو اوج آقوله مزون متفرقه و جانوه و سایر
 بلوکا کرم و اقع اوردن نهن کز فون طغوز نفی قوللری
 کیمیکیش اها من مرتبه سندن و نهن و خ کلد و اهللاری
 فون اولوب وینه کلد و اهللاری مزون طاباری
 اوردن قوللری و خ بوج نهن هریری او غور هی کوه
 خفقاری سندن ایلوب و خ نهن مستحق مرجه قوللری اولماید
 و اولمور و اولمور کله ایل باج و اولمور افرور کز نوه نهن ایل
 قوللری و کز ارون حمل اوردن عطیه ایل ناری اولمور
 عربیه الیمیز ایل ایل بر کوه ایل ایل ایل و بر اولمور
 روشن و جبار کز فون اولمور مره بانه عرضی اولمور خزان
 و اولمور و اولمور توسطه خ خفقاری کله

هیبت

صورت کبر فرض بوقلمون اوند یازیلور
 بجه کز عرف و بجه کز طیار صنوف اولور

لریا و وارنن کشنه فخر ددنه و دود قران غتو و ورتو
 قرنه لشم لغا یونون بطون القوی الحسن اونه بهر یاده
 الوی بیخ فربور اندزیه و کجی ددو او دوزم القصف
 وی کشی اولغید لریا بو کلمه یاز یوی یونیه ویر لوی کوق
 دوزم هر لبلز اولنه کجی لاری اولار سطح ادر مجموع الحرام
 ۹۱ تنه
صورت ششم لریا یونون لریا یونون
 بعضی حروف بوورم لریا و وارنن کشنه فخر ددنه
 و دود قران کجی یونون اوق بو حقیرون بطون القوی
 الحسن اونه بهر یاده املش ایوی حاصله مرفوع منافع
 و الکمال کوروی یونیه قسیم ایوی و بهر سندی بر لریا
 و بر حقیه قالمده لریا بو کلمه یاز یوی یونیه ویر لوی کجی
 و قهن لازم هر لبلز اولنه کجی لاری سطح و مضاه (المبارک)
 ۹۱ تنه
صورت هفتم لریا یونون لریا یونون

71

و اولو مهر تو مدخل حضرت صانع اولی
 بقول اگر چه سخن مکنه در سخن شرقی بوی تو بپوز غرض
 حق اولوی هر بار فرورون طبله ای تو کج فرودان
 فرودان ضلوع انواع نعل و خنجر از آن چا و کدر
 مدخل از آن فرورده یگانگی بشارت بیام فرورون
 مضمون به قصور است خلاصی اولو بر غبار وحی لغز ایوریا
 حضورش بیگانه مراد غم اولو بیخ بود لوتش از یغاری
 غبار سپیدیا فی خانه لطف مکنه
 صدای از غم از غم بودی او ندید از یور
 مدخل

و اولو مهر تو حضرت صانع اولی
 بقول اگر چه سخن مکنه در سخن شرقی بوی تو بپوز غرض
 حق اولوی هر بار فرورون طبله ای تو کج فرودان
 فرودان ضلوع انواع نعل و خنجر از آن چا و کدر
 مدخل از آن فرورده یگانگی بشارت بیام فرورون
 مضمون به قصور است خلاصی اولو بر غبار وحی لغز ایوریا
 حضورش بیگانه مراد غم اولو بیخ بود لوتش از یغاری
 غبار سپیدیا فی خانه لطف مکنه

نوع ویتار

وولتو ویتو مدهغ حضرتی صنغ اوسون
بو قولاری بیون اولمغله متصرف اولدوغ علونون بیوی
ایچم خراختن اکثر عمل اولدور اولون اولدور
طائفه دیر یوب لعدنه بزوجه کله سنحظه ذمه منه قدر
اونغ سحونه بور لورن تریف غیر سولدی باقی مدهغ کله

نوع ویتار عفر ایتقال

وولتو ویتو مدهغ حضرتی صنغ
بو قولاری قون در مان بعد ورده مقفایون ذمه منه
لولوب شهرت کله سنحظه ذمه منه ایتقال ایتکلر اولدور
سکله اکثر علولطف کریم زنون موجوده ذمه منه یورده
ولحاق اولونق باسوخ یور لورن تریف غیر سولدی
باقی فرمانه عولکله

صعدان برقی برقی برقی برقی برقی برقی
وولتو ویتو ویتو مدهغ حضرتی صنغ

72

بو قولی که در علم خود می بیند قلیله ای که در معیشتش با این مضامین
 چنگلی که از لطف و لایه های رفیقه مر جویست
 تصدیق می بیند چون بر قیاس اقیانوس در قیاس با هر صفت
 و بر ملامت خود که در علم خود از فروخته نری عمل و نونه او
 عجم او در قیاس که در خیر و عجم او در باقی لطف و مردمان
 غنای او در اقل و لطف در همه نری

صورت عرض محلوله از نون لایه استیاد بود

و در نون و صورتی که لطف در حضرتی صفت او نون
 با لایه مر طود او در نون قولی که با با مر طود نون نون
 بر محلوله قلیله که از مر طود علیه نون مر جویست
 مر جویست که محلوله بر قیاس اقیانوس در قیاس با هر صفت
 جملات از فروخته بود که عجم او در باقی لطف و مردمان
 خیر و عجم او در باقی لطف و مردمان

صورت عرض محلوله از نون لایه استیاد بود

مسرتوو و وولتو مسطع حضرت ربيع
 بو قولگريهن ويني اولوب اولامنه طاقح و اقبيلار
 اولك مفعله كند و قترق اولور و غم علومون وورون قلم
 حسن و اخيارم ايلما با لاج مسطور اوورده طالير
 قولگريهن خراغ اتمشور و مروتوو و وولتو مسطع حضرت ربيع
 موجوده مروتو ربيع كيرهن علومنه اكناف اولوب
 اسنه قيدر و نين باين قيقيل حراغ قولگريهن خط با پور
 سريف مروتو اولور بايه لور مسطع كند

صورت ربيع خراغ قري

مسرتوو و وولتو مسطع حضرت ربيع
 عرضين موجوده بو قولگريهن اولوب اولامنه
 اقبيلار اولك مفعله و دويم غم و ولاقه كتر نصرت خراغ
 اوورده طالع قري ذمته كوكلو تون مروتو نام
 قولگريهن حسن و اخيارم ايلما خراغ ايبوس و مروتو
 مروتو مسطع حضرت ربيع موجوده مروتو ربيع كيرهن

73

اسمه قید اولون قره فریورده نر تقیطیل اخلدیج اولون
 باشق قتلوحی قولدی نه خطا با سور لور شریفایر رجا دلور
 باقی لوروزانه مرد تو کله غم حضرت گل

نوع و بیکر تهنته نام هم

بعد از این و القفا اخلدیج اولون اولورده سوله سماج
 چون لور لایم شهر شانه و عظم برهانه فانیجو اما طایب لکم
 من النساء و اولی الامر من بعدن صلوات الله علیه افضل الصلوات
 و اکرم التیمات تناجوا تکثروا اولو اولوب ور
 قتلوح لیدوب **بنی السمن** و القوم سفار نرح و اجتماع
 حال اولوب عفو و نطاق فتوحه امان لور قتلوح نرح
 هر لیس حضرت زب العالمین اولون حوسبی و توفی
 بوغور اصلیه سب فریورده اولور قلوب مکارون و کجمن لری
 لری بوم القیام فتوح و کتوف اوله و گاه حقونه و
 و گاه مطلقه زبها و تف و و لای نفور عمر بوور که یوسف
 مهر لیلی زمانه اجتمعی غنچه سفارین و هر یقه لطافه

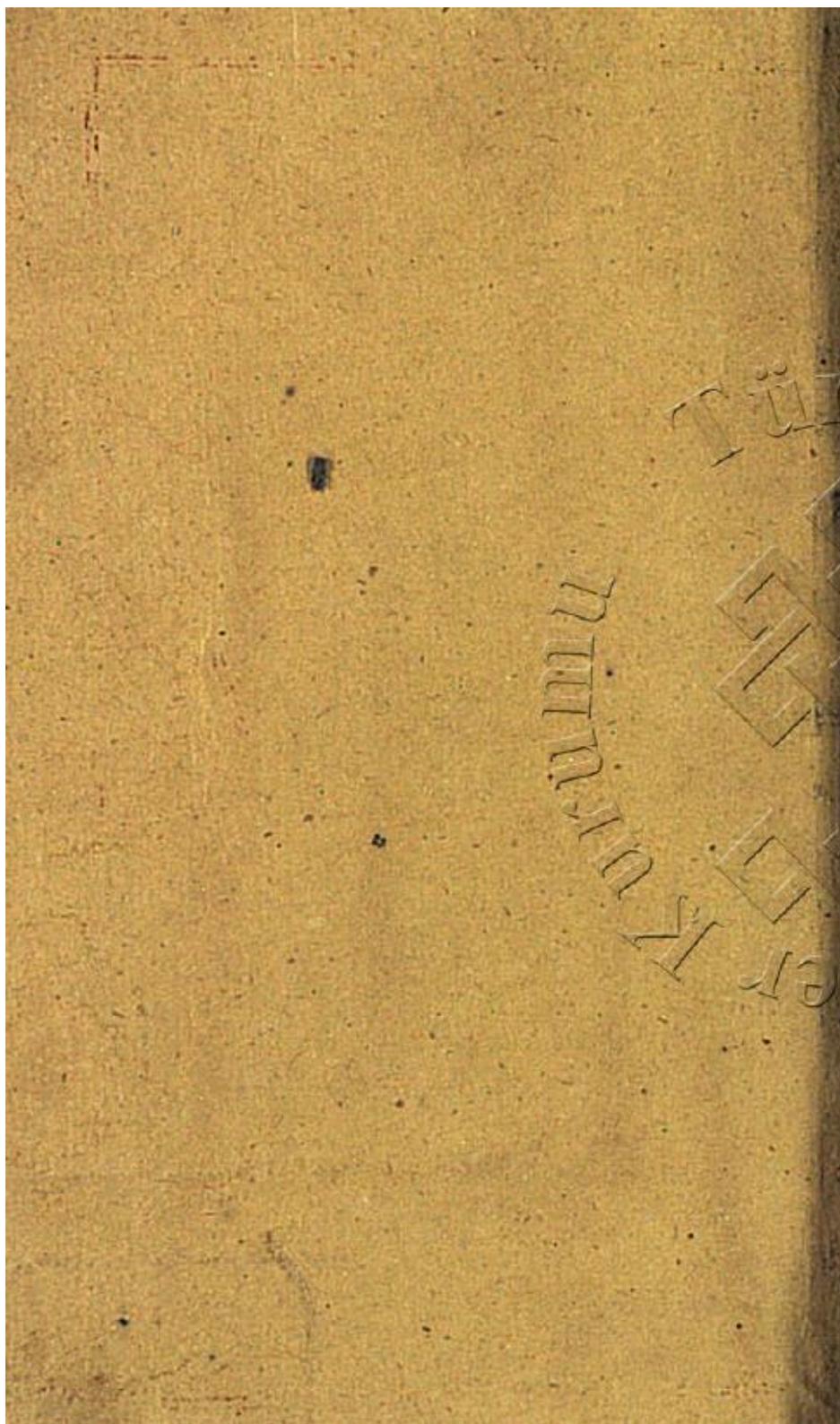
74

مشكفة اولوب و خورمور ليل زهره قطاره تنه
 هلال اقبال و اختر مباركه قال طلوع ايلور هيشه
 ووشان مشاره ووشمانه حور
 وحقيدنر اعدر
 باق الله

م

GUMZUK

74A

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Resmî yazışmaların ve mektupların tarihini Kök Türk yazıtlarına kadar götürmek mümkün olsa da edebîanlamda bir tür olan Münşeâtlar, Hz. Muhammed'in yazışmaları doğrultusunda şekillenmiştir. Türk edebiyatında özellikle İslamiyet'in kabulünden sonra geleneğe uygun Münşeât metinleri kaleme alınmıştır. Klasik Türk edebiyatında nasıl ki manzum eserler belli kurallara göre yazılmıştır Münşeâtlar da zaman içinde belirli kurallara bağlanmıştır. Özellikle divan şiirinin ön planda olduğu, Arapça ve Farsça unsurların etkisini hissettirdiği XV-XVI. yüzyıllarda mensur eserlerde bu değişimden payını almış, mensur eserlerde de bu dillerin etkisi görülmüştür.

Münşeâtlar yazıldığı dönem ve önceki dönemler hakkında da bilgiler içermesi açısından oldukça önemli yazılı metinlerdir. İçinde barındırdığı kuramsal bilgilerle birlikte edebi, tarihi, siyasi, folklorik ve dille ilgili detaylar her dönemde araştırmacıların dikkatini çekmiş ve tarihin derinliklerine ışık tutmuştur. Özellikle mektuplarda geçen kuramsal ifadeler Münşeâtlarda üslup ve içeriğin nasıl olması gerektiğini ortaya koymuş ve geleneğin devamına katkı sağlamıştır.

İncelemiş olduğumuz Okçu-zâde Muhammed Şahi'nin Münşeât'ı, resmî ve hususi mektuplardan oluşmaktadır. Eser dönemin dil özelliklerini barındırması açısından önem arz etmektedir. Mektupların yazıldığı kişi ve makamlara göre dil ve üslup açısından nasıl farklılık gösterdiğini ifade etmesi, Münşeâtların Osmanlıdaki siyasi ve sosyal ilişkileri aydınlatması açısından ayrı bir öneme sahiptir. Eserde yer alan özel isimler dönemin tarihine ve siyasi-sosyal ilişkilerine de ışık tutmaktadır. Özellikle son mektuplar Münşeât geleneği hakkında kuramsal bilgiler içermektedir. Mektupların kimlere hangi minval üzere yazılacağı ifade edilmiş, bu da geleneğin sürdürülmesi açısından önem arz etmektedir.

Sonuç olarak Okçu-zâde'nin Münşeât'ı kullandığı kelimeler ve şiirsel anlatımı, yer verdiği birçok kişi ve yer adlarıyla tarih araştırmacıları ve dil bilimciler tarafından incelenmeye layık önemli bir eserdir.

7. KAYNAKLAR

- Aksoyak, İ.H. (2006). Gelüpolulu Mustafa Âlî'nin Menşeu'l-İnşâ'sı, Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi , (19) , 225-244
- Bozkurt, N. (2004). "Mektup" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, XXIX, 12-13
- Çelebi, K. H. (2017). Tezkiretü'ş-şuarâ, (haz. Aysun Sungurhan), Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Derdiyok, Ç.(1997), Eski Edebiyatımızdan Günümüze Mektuplarda Biçim, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Dergisi, 665-671
- Derdiyok, Ç.(2000). "Osmanlı Devrinde Mektup Yazma Gelenegi", Yeni Türkiye, Ankara, VI/34:277-286
- Devellioğlu, F.(1993), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara, Aydın Kitapevi Yayınları.
- Emecen, F. (2003). "III. Mehmed" Diyanet İslam Ansiklopedisi, C.28,İstanbul, TDV Yay. 407-413
- Ergin, M. (1995). Orhun Abideleri, İstanbul, Boğaziçi Yayınları.
- Gültekin, H. (2015), Türk Edebiyatında İnşa, Ankara, AKM yayınları.
- Haksever, H.İ. (1996). Eski Türk Edebiyatında Münseâtlar ve Nergisî'nin Münşeâtı, İnönü Ün. SBE, Doktora Tezi, Malatya, 15
- Haksever, H.İ. (2012). İnşâ Sanatına Genel Bakış, Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, S.5, 43-50

- Hoca, N. (1988). " Abdülkadir el-Bağdadi" , Diyanet İslam Ansiklopedisi, C.1, İstanbul, TDV Yay 230-231
- İpşirli, M. (1978). "Abdülkadir Şeyhî Efendi", Diyanet İslam Ansiklopedisi, C.1, İstanbul, TDV Yay 244
- İpşirli, M. (2003). "Hocazade Mehmed Efendi" Diyanet İslam Ansiklopedisi, C.28, İstanbul, TDV Yay 452-453
- İsen, M. vd. (2002). Eski Türk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kaya, B.A. (2013). "Veysî", Diyanet İslam Ansiklopedisi, C.43, İstanbul, TDV Yay 76-77
- Ögel, B. (1982). Türklerde Devlet Anlayışı (13.yy Sonlarına Kadar), Ankara, Başbakanlık Basımevii
- Öksüz, Y. (2016). Şair Bir Osmanlı Münşîi: Okçuzâde Mehmed Şâhî, Sivas, Cumhuriyet İlahiyat Dergisi
- Özcan, A. (2004). "Merzifonlu Kara Mustafa Paşa" Diyanet İslam Ansiklopedisi, C.29, İstanbul, TDV Yay 246-249
- Pala, İ. (2002), Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, İstanbul, LM yayınları.
- Parlatır İ, Gözaydın N, Zülfikar H, Aksu T. (1998), TDK Türkçe Sözlük, Ankara, TDK Yayınları.
- Sami, Ş. (1317). Kâmus-ı Türkî, İstanbul, İkdam Matbaası.
- Süreyya, M.(1996). Sicill-i Osmani, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tahir, B.M. (1972). Osmanlı Müellifleri (haz. A. Fikri Yavuz, İsmail Özen). Meral Yayınevi.

Woodhead C. (2007). Okçuzade Mehmed Şahi, TDV İslam Ansiklopedisi,

Yeğın, A. (1993), Osmanlıca- Türkçe Yeni Lügat, İstanbul, Hizmet Vakfı.

Yıldız, A. (2003). Okçuzade Mehmed Şahi ve Manzum Kırk Hadis Tercümesi: Ahsenü'l-Hadis, D.E. Ü.İlahiyat Fakültesi Dergisi, 91-124

Yılmazer, Z. (2006). "IV. Murad" Diyanet İslam Ansiklopedisi, C.31, İstanbul, TDV Yay. 177-

183

8. EKLER

Ek.1. Özel İsim İndeksi

‘Abdu’l-ķādir Efendi 43,46,47,48,49,52,55

Aħmed 87

Aħmed Ćelebi 85

Aħmed Efendi 45,49

Aħmed Paŗa 44

Anaŗolu 95

Bāĝŗe-i İrem 52

Bahreyn 72

Baltacı Muħammed Aĝa 51

Bā-Yezīd-i Hindī 51

Bāzircān Muħammed Ćelebi 54

Bekir Aĝa 40,41

Ćābik ‘İnān 42

Dervīŗ Efendi 42

Diyarbekir 42

Drama ķazā 40

Ferhād 90

Ĝazze 50,53

Girīd 104,109,110

Gōk Meydān 53,54

Ĥalīl Ćorbacı 51

Ĥānyā 106,107

Ĥānyā Līmānı 106

Hāseki Muḥammed Ağa 51
Ḥazret-i Nūḥ (as) 62
Ḥilāfet-i ‘Osmāni 81
Ḥuṭbe-i Aḥmediyye 65
İbn-i Ḥacer 47
İbrāhīm Pāšā 47
İmām Şāfi‘i 93
İskenderiye Līmānı 106
Kāmil zāde ‘Abdurrahman ve Receb 69
Kara Muştafa Paşā 48
Kaya Çelebi 51
Kemāl Efendi 57
Kur’ān-ı ‘azīm 89
Leylā 90
Ma‘rūf Efendi 70
Mecnūn 90
Medīne 53,56,59
Mehmet Ağa 110
Mısr 62,63,70,74,84,85,93,94
Mīne Gölü 53
Muḥammed (SAV) 46,81
Muḥammed Ağa 41
Muḥammed Beg 92
Muḥammed Çelebi 54,56
Murād Beg 81
Muştafa Pāšā Ḥazretleri 54

Nakībū'l-Eṣrāf Efendi 49,52
Okçu-Zāde 39
Paşa Efendi 45
Re'sū'l-ʿayn 53
Rumeli Qazı'askeri 58
Sultān Süleyman Hān 81
Süleymān 47,55,74,77
Şām 52,53,54
Şāmlı Muḥammed Ağa 53
Şeyḫ Ḥayreddin 53
Şeyḫū'l-İslām Ḥazretleri 48
Şirīn 90
Taḥiyyetü'l-fikr fī muṣṭaliḫi ehlü'l-eşer 47
Taṅta 113
Tercümān-zāde ʿAlī Ağa 54
Tevālī Muḥammed Beg 49
Tūfān-ı Nūḫ 91
Üsküdar 22,33,44
Veysī Efendi 30,57,58,59,69,70,71,72,75,78
Veẓir-i A'zām Paşa 46
Ya'qūb (as) 90
Yazıcı Ken'ān 83
Yemen 72
Yūsuf (as) 90
Yusuf 40,41,113